LEGEA LUI MANU

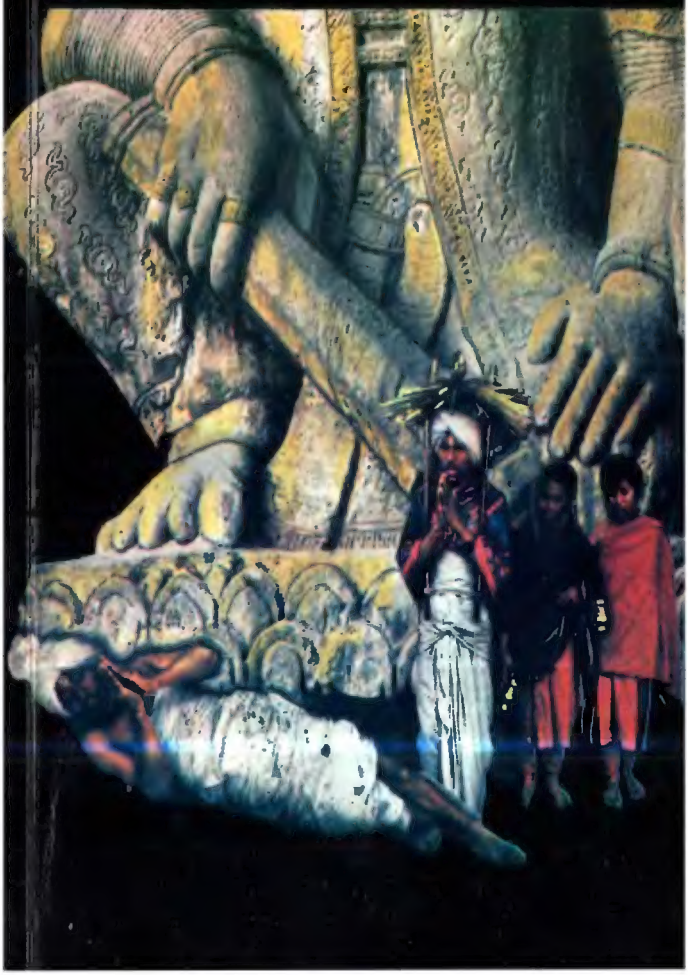

LEGEA LUI MANU

LEGEA LUI MANU

Traducător IOAN MIHĂLCESCU

S.C. CHRATER B. S.R.L.

NOTA EDITURII

Prezenta lucrare reprezintă reeditarea ediției populare traduse din franceză de Ioan Mihăilescu, profesor, în 1920, la Facultatea de Teologie din București, după A. Loiseleur-Deslongchamps.

Legile lui Manu, în sanscrită Manava-Dharma-Sastra, constituie cel mai important cod de legi al Indiei antice, atribuit de tradiția hinduistă lui Manu, primul om.

Acest cod s-a păstrat într-o versiune datînd din sec. II î.e.n. — II e.n. și a contribuit la consolidarea sistemului social bazat pe caste al brahmanismului.

În text s-au făcut modificări de natură ortografică, păstrîndu-se stilul și termenii adoptați de traducător.

PREFAȚĂ

Manava-Dharma-Sastra [1]) sau Cartea Legii lui Manu *este o scriere a cărei vechime se numără cu miile de ani. Totuși data precisă cînd ea a luat ființă nu s-a putut stabili. Singurul lucru ce s-ar putea spune, fără a greși, este că ea nu-i mai veche de veacul al XIII-lea, nici mai nouă decît veacul al VI-lea înainte de era creștină. Fixarea acestor limite se întemeiază pe însuși cuprinsul ei, căci mărturii multiple, care să ne lămurească asupra timpului compunerii ei, nu se cunosc. Însăși mărturiile sau criteriile interne, adică scoase din cuprins, sînt întrucîtva clasice. Esența acestor mărturii o formează caracterul religiei cuprinse în Legea lui Manu. Această religie este brahmanismul, adică credința în Brahma, ca zeu suprem, etern, nemărginit, principiu și esență a lumii, creator și distrugător al totului. Afară de el se pomenesc și o mulțime de alți zei, ca : Indra, Agni, Varuna, Soma, Yama ș.a. precum și multiple genii și spirite, dar toți sînt subordonați lui Brahma și îndeplinesc roluri secundare. Toate aceste divinități secundare avuseseră mai înainte un rol principal, fuseseră divinitățile propriu-zise sau de căpetenie ale indienilor și căzuseră de la această treaptă, trebuind să cedeze locul lor lui Brahma. Ele reprezentau însuflețirea și îndumnezeirea puterilor naturii, pe cînd Brahma este personificarea și îndumnezeirea rugăciunii. Se știe exact din istoria religiei*

[1] *Sastra* înseamnă *carte* și *știință*, *Dharma* înseamnă *lege* și *Manava* (Manu) este numele autorului.

indiene că concepția panteistă a brahmanismului despre Dumnezeu și lume a urmat concepțiile naturaliste, dar în ce anume timp s-a operat această schimbare de credință, nu se poate preciza. Concluzia ce putem trage de aici, cu privire la vechimea cărții Legile lui Manu, este că aceasta n-a putut fi scrisă decît în timpul cînd naturalismul vedic fusese învins și înlocuit de panteismul brahmanic. Cea mai adîncă vechime în care s-ar putea pune petrecerea acestui însemnat fenomen religios și deci originea cărții de față ar fi, probabil, veacul al XIII-lea î.e.n.

Dacă originea acestei cărți nu poate fi nici mai veche decît veacul al XIII-lea nici mai nouă decît veacul al VI-lea î.e.n. nu înseamnă că și materialul cuprins în ea datează tot din acest interval de timp. Materialul pur religios este fără îndbială din acest timp, căci atunci a înflorit brahmanismul, de-al cărui zeu suprem — într-un anume fel chiar unic — Brahma este vorba la fiecare pas și cu care stau în strînsă legătură o mulțime de practici și datine religioase. Sînt însă multe alte practici, datine, obiceiuri și rînduiri de tot felul din viața publică și privată, a căror factură este cu sute și mii de ani mai veche decît credința în Brahma, ca personificare a rugăciunii sau pietății și decît cultul său. Unele din acestea sînt fără discuție aduse de indieni odată cu venirea și așezarea lor în India, sînt o moștenire arică și s-au păstrat neschimbate în forma lor străveche. Care anume sînt acestea, ni le arată identitatea sau asemănarea lor cu practicile, datinele, obiceiurile și rînduirile corespunzătoare ale celorlalte popoare arice din Asia și Europa.

Termenul „lege" din titlul cărții nu trebuie luat în înțelesul modern, ca o sumă de dispoziții sau prescripții privitoare la o anume problemă, sau ca o normă de conduită într-o direcție sau împrejurare oarecare, ci ca normă generală de conduită, sau ca o culegere cît mai completă de reguli ce trebuie urmate în viață. De aceea Legea lui Manu cuprinde

principii de teologie, de metafizică şi cosmogonie, precepte de morală, de pedagogie, de economie domestică şi rurală, de comerţ etc. ; reguli pentru îndeplinirea actelor cultului, a datoriilor conjugale şi către rude, prieteni şi străini : datoriile castelor principale şi ale celor secundare, atît unele faţă de altele, cît şi ale membrilor castei între ei ; noţiuni de politică internă şi externă, de strategie şi tactică ; sfaturi pentru încheieri de alianţe politice şi militare, apoi amănunţite legi agrare, civile, penale, comerciale, sistemul măsurilor şi greutăţilor etc. etc.

În general privită, Legea are colorit şi sancţiune religioasă, ca toate legile popoarelor vechi.

Faţă de legile atribuite altor legiuitori, cum au fost Kratu, Vrihaspati, Parasara şi Narada, Legea lui Manu s-a bucurat de o trecere deosebită şi ea formează şi azi baza dreptului indian public şi privat. Tăria ei provine, cum a spus-o însuşi Vrihaspati, din faptul că ea a fost redactată în sensul scrierilor sfinte — al Vedelor — de al căror spirit nu se depărtează în nici un punct.

Forma originală a Legii a fost aceeaşi pe care o are şi azi, adică împărţită în slokas *sau stanţe de cîte două versuri, sau distihuri, o specie de metru foarte întrebuinţată la indieni. Numai întinderea nu este cea actuală. Astăzi ea constă din două mii şase sute optzeci şi patru de stanţe, pe cînd, dacă este să credem tradiţia, la început ar fi constat din o sută de mii şi ar fi fost destinată, în această extindere, pentru zei, iar pentru oameni s-ar fi rezumat mai întîi la douăsprezece mii, după aceea la patru mii de versuri.*

Textul Legii, care este foarte concis, a fost lămurit de numeroşi comentatori indieni. Printre aceştia se numără Medhatithi, Govindaragia, Dharanidhara şi Kulluka-Batta, despre care nu se ştie exact în ce timp au trăit. Acesta din urmă este, după mărturia celor mai mulţi sanscritologi europeni, cel mai de seamă. De el şi de un altul, numit Raghavanada, al cărui comentariu se păstrează în

manuscris de „Bibliothèque Nationale" din Paris, s-a condus A. Loiseleur-Deslongchamps, autorul lucrării după care s-a făcut traducerea de faţă.

Despre Manu, căruia i se atribuie compunerea acestei Legi, nu se ştie nimic precis. Ceea ce se spune în text despre el ţine de domeniul mitului. Cu toate acestea n-avem nici un motiv să ne îndoim de existenţa sa istorică, numai că nu putem şti cînd a trăit şi cine a fost.

Importanţa ce prezintă această carte pentru cunoaşterea vieţii religioase şi morale a poporului indian în faza brahmanică a religiei sale, este ceea ce a hotărît pe subsemnatul s-o traducă în româneşte, pentru a înlesni astfel înţelegerea vieţii acestui popor, care excelează prin bogăţia experienţei pe tărîmul religios între toate popoarele vechi, despre care se ştie că erau, fără excepţie, foarte religioase. Afară de aceasta, cine nu va citi cu plăcere descrierea vieţii casnice şi sociale a vechilor ari, care se desprinde din litera Legii lui Manu şi nu va constata cu uimire şi satisfacţie, izbitoarea asemănare dintre multe credinţe superstiţioase, obiceiuri şi datini ale poporului român, din trecut şi de astăzi şi cele pe care le ţin indienii de mii de ani de la strămoşii lor ? În multe chestiuni, privirile scrutătorilor trecutului nostru vor trebui să se îndrepte, călăuzite de Legea lui Manu, către ţărmurile Indului şi ale Gangelui, spre a afla adevărata obîrşie a unor aşezăminte şi datini, care s-au socotit împrumutate cu totul din alte părţi decît venite din Orient odată cu cei dintîi ari care s-au aşezat în Europa. De pe acolo vom găsi obîrşia felului cum se depunea jurămîntul în procesele pentru pămînt, cum se împărţeau izlazurile, importanţa pe care românul o dă pomenilor pentru morţi, datele la care se fac pomenile şi unele obiceiuri de la ele etc. etc. Aceste cîteva lucruri, fără a mai înşira altele, arată că lucrarea de faţă nu interesează numai pe teologi, ci şi pe jurişti, istorici, economişti şi sociologi şi că

munca depusă pentru traducerea ei nu poate fi zadarnică, nici citirea fără folos.

Trebuie să adaug, pentru deplină lămurire, că traducerea am făcut-o după A. Loiseleur-Deslongchamps «Lois de Manou» *(Paris, Garnier Frères), afară de care nu cunosc altă traducere în vreo limbă europeană decît pe a lui* William Jones : Institutes of Hindu low, or the ordinances of Menu etc, *pe care, în timpurile grele, în care am tradus, n-am putut s-o am la îndemînă. Numai textul este tradus după Deslongchamps şi cît s-a putut de fidel, pe cînd notele explicative sînt sau prelucrare sau opera traducătorului, deoarece multe din explicaţiile date de traducătorul francez sînt astăzi învechite, sau în totul nepotrivite cu progresele realizate de studiul Istoriei Religiilor.*

Multe explicaţii s-au dat chiar în text şi se deosebesc prin aceea că s-au tipărit cu caractere deosebite sau paranteză.

TRADUCĂTORUL

CARTEA ÎNTÎI

CREAŢIUNEA

1. Manu şedea cu gîndul îndreptat spre un singur lucru, cînd maharşii[1] se apropiară de el şi, salutîndu-l cu respect, îi adresară aceste cuvinte :

2. Stăpîne, binevoieşte a ne descoperi în chip exact şi pe înţeles legile care privesc toate castele *primitive*[2] şi castele ieşite din amestecarea celor dintîi[3]

3. Căci, tu singur, Stăpîne, cunoşti faptele, începutul şi adevărata noimă a acestei reguli obşteşti care fiinţează de sine, este nepricepută, a cărei

---

[1] *Maharşii* sau marii rişi sînt o clasă superioară a rişilor, iar cu toţii la un loc sînt compozitorii şi cîntăreţii imnurilor vedice. Şi unii şi alţii treceau înaintea poporului de sfinţi.

[2] Castele primitive şi principale în acelaşi timp sînt patru : casta preoţească sau a *brahmanilor,* care este şi cea mai înaltă ; casta regilor şi a războinicilor sau a militarilor, *kşatryas,* care vine ca rang după casta preoţească, deci a doua ; casta agricultorilor şi negustorilor, *voisyas,* este a treia castă şi casta servitorilor, *sudras,* este a patra şi cea din urmă. (Vezi stanţele 31, 87 şi urm. din această carte).

[3] Din amestecul între membrii castelor principale se nasc alte caste şi din amestecul acestora între ele iarăşi altele destul de numeroase. Despre acestea se vorbeşte amănunţit în cartea a zecea.

întindere mintea omenească n-o poate socoti şi care se cheamă Veda[4].

4. Astfel, întrebat de aceşti mărinimoşi înţelepţi, Cel a cărui putere e nemărginită zise, după ce salută pe toţi : „Ascultaţi".

5. Lumea văzută era un întuneric, neînţeleasă, fără însuşiri deosebitoare, neputînd fi cunoscută cu mintea, nici descoperită, părînd cu desăvîrşire adormită.

6. *Cînd termenul descompunerii*[5] *se împlini,* Stăpînul care există prin el însuşi, care nu poate fi cuprins cu simţurile, făcînd văzută această lume cu cele cinci stihii şi cu celelalte principii, strălucind de slava cea mai curată, se arătă şi risipi întunericul.

7. El pe care numai spiritul îl poate pricepe, care este mai presus de organele simţurilor, care n-are părţi văzute, cel veşnic, sufletul tuturor fiinţelor, pe care nimeni nu-l poate înţelege, desfăşura toată splendoarea sa.

---

[4] *Veda* este cartea sfîntă a brahmanismului. Ea constă din patru părţi : *Rig-Veda* sau Veda, cuprinde cele mai vechi imnuri religioase ale Indiei ; *Sama-Veda* sau Veda cîntecelor, cuprinde cîntecele care se întonau de preoţi la aducerea jertfelor şi care au la bază imnuri din Rig-Veda ; *Yagiur-Veda* sau Veda rugăciunilor şi a ritualului jertfelor. Numele însuşirii spune cuprinsul ; *Atharva-Veda* sau *Brahma-Veda* este o colecţie ceva mai nouă de rugăciuni şi de formule magice. De multe ori fiecare parte a Vedei este socotită ca un întreg şi de aceea auzim vorbindu-se de Vede, la plural.

[5] După concepţia brahmanică lumea se dezvoltă sau trăieşte 4 320 000 000 de ani solari sau omeneşti sau *o zi a lui Brahma,* după care se descompune, se distruge, sau nimiceşte şi rămîne astfel o perioadă de timp tot atît de lungă, care se cheamă noaptea lui Brahma. După aceea iar învie sau se reface, pentru ca să se nimicească din nou şi aşa mai departe, la infinit. De această decompunere este vorba în această stanţă. Lumea actuală nu este dar cea dintîi. Ea a mai existat cel puţin încă odată. (Despre ziua şi noaptea brahmanică vezi stanţa 72 din această carte).

8. Hotărînd în cugetul său a face să iasă din substanţa sa feluritele făpturi, el produse mai întîi apele în care puse o sămînţă.

9. Aceasta se făcu un ou strălucitor ca aurul, aşa de strălucitor ca astrul cu mii de raze şi din ou se născu El însuşi, Brahma[6], strămoşul tuturor fiinţelor.

10. Apele s-au numit naras, pentru că sînt făcute de Nara (Duhul dumnezeiesc); aceste ape fiind cel dintîi loc al mişcării (ayana) lui Nara, el s-a numit Narayana[7], cel care se mişcă (umblă) pe ape.

11. Prin Cel ce este, prin cauza nepătrunsă, veşnică, prin fiinţa (în sine) şi nefiinţa (pentru simţuri), s-a produs dumnezeiescul bărbat (Puruşa), sărbătorit în lume sub numele de Brahma.

12. După ce locui în acest ou un an de-al lui Brahma[8], Stăpînul despărţi oul în două numai cu gîndul.

13. Şi din cele două jumătăţi făcu cerul şi pămîntul, iar în mijloc puse văzduhul, cele opt regiuni cereşti[9] şi neschimbatul adînc al apelor[10].

---

[6] *Brahma* este zeul suprem şi creator al religiei indiene din perioada sau faza numită brahmanică a desfăşurării acestei religii. Mai tîrziu el rămîne zeul special al creaţiunii, pe cînd Vişnu este zeul conservării, iar Siva al distrugerii lumii.

[7] *Narayana* nu este altul decît Brahma într-o nouă ipostază.

[8] O zi a lui Brahma fiind egală cu 4.320.000.000 de ani solari, un an al lui Brahma este egal cu 4.320.000.000 × 360 sau 3.110.400.000.000 de ani solari.

[9] Sub numele de *regiuni cereşti* se înţeleg cele 4 puncte cardinale şi cele patru puncte intermediare.

[10] Ca cele mai multe din popoarele vechi, indienii îşi închipuiau că deasupra norilor sînt rezervoare imense de apă, din care se varsă din cînd în cînd cîte o parte asupra pămîntului sub formă de ploaie. Acest ocean ceresc îl numeau ei *abis* sau *adînc al apelor.*

14. Din Sufletul prea înalt[11], el scoase simţirea (manas=mens) care există (în sine însuşi) şi nu există (pentru simţuri) şi înainte de simţire, eul (ahancara=conştiinţa) care stăpîneşte şi conduce ;

15. Şi înaintea simţirii şi a eului scoase marele principiu intelectual (mahat)[12] şi tot ce are una din cele trei însuşiri[13] şi cele cinci organe ale minţii cu care se percep lucrurile dinafară şi cele cinci organe ale acţiunii [14] şi părticelele (tanmatras) [15] celor cinci stihii.

16. Unind între ele părticelele nepătrunse de minte ale acestor şase principii [16], înzestrate cu o mare energie făcu toate fiinţele.

17. Şi pentru că cele şase părticele nepătrunse de minte, ca să ia formă, se uniră unele cu altele, înţelepţii numiră forma văzută cu numele de sarira (care atîrnă de cele şase părticele)

18. Stihiile se uniră în aceasta (forma văzută) cu însuşirile ce le sînt proprii precum simţirea,

---

11 Sufletul cel prea înalt sau suprem este sufletul lumii, *Paramatma*, care era socotit ca ceva deosebit pe lume şi de zeul creator şi prin urmare ca o divinitate.

12 Principiul intelectual *Mahat* se mai numeşte şi Buddhi = inteligenţă.

13 Acestea sînt : *sattva* = bunătate, *ragis* = suferinţă şi *tamas* = întuneric.

14 Psihologia indiană numără unsprezece organe ale simţurilor, din care zece externe şi unul intern. Cele externe se împart în două şi anume : organe ale inteligenţei, între care se numără : ochiul, urechea, nasul, limba şi pielea, şi organe ale acţiunii : organul vorbirii, mîinile, picioarele, orificiul anal şi organele genitale. Organul intern este simţămîntul (manas), care este în acelaşi timp şi organ al inteligenţei şi al acţiunii (Vezi cartea a II-a, stanţa 83 şi urm.)

15 *Părticele* (tanmatras) se numesc părţile constitutive sau atomii ori moleculele celor cinci elemente sau stihii : eterul, aerul, focul, apa şi pămîntul.

16 Prin *şase principii* se înţeleg cele cinci elemente sau stihii şi conştiinţa. Felul cum Deslongchamps traduce această stanţă nu e mulţumitor, căci n-are înţeles. Mai înţeleasă este traducerea lui Paufhier, care cuprinde numai cele dintîi stanţe din această carte.

izvor nesecat de fiinţe, se uneşte cu organele trupului.

19. Din părticelele fine şi îmbrăcate cu o formă, ale acestor şapte principii înzestrate cu o mare energie, s-a făcut *lumea* trecătoare, purcedere din Cel netrecător.

20. Fiecare din stihii moşteneşte însuşirea celei care o purcede, aşa că cu cît o stihie e mai depărtată de izvor, cu atît are mai multe însuşiri.

21. Fiinţa prea înaltă dete astfel de la început fiecărei făpturi în parte un nume, un rost şi un fel de a fi, aşa cum se spune în cuvintele Vedei.

22. Suveranul Stăpîn produse o mulţime de zei (devas) cu însuşiri active şi cu suflet şi o ceată nevăzută de duhuri (şadhyas) şi jertfa rînduită de la început.

23. Din foc, din aer şi din soare scoase el, pentru îndeplinirea jertfei, cele trei vede veşnice, numite, Rig-Iagiur şi Sama.

24. Făcu timpul şi împărăţiile lui, stelele, planetele, rîurile, mările, munţii, şesurile, văile :

25. Cucernicia aspră, cuvîntul, pofta, dorinţa, mînia, (cu un cuvînt) această întreagă creaţiune, căci voia să dea fiinţă tuturor vieţuitoarelor.

26. Pentru a stabili o diferenţiere între fapte, el deosebi dreptul de nedrept şi supuse făpturile simţitoare plăcerii şi durerii şi celorlalte stări sufleteşti potrivnice între ele [17].

27. Din părticele ale celor cinci stihii trecătoare, s-a făcut treptat tot ce este.

28. Suveranul Stăpîn a hotărît de la început fiecărei fiinţe o îndeletnicire oarecare şi fiinţa o îndeplineşte de sine ori de cîte ori vine în lume.

29. Oricare ar fi însuşirea ce i-a dat ca moştenire în clipa creaţiei : răutate sau bunătate, blîndeţe sau asprime, virtute sau viciu, iubire de adevăr sau strîmbătate, acea însuşire o va găsi de la sine în vieţile următoare.

---

[17] Asemenea stări sînt iubirea şi ura, bucuria şi întristarea, dorinţa şi mînia etc.

30. Precum anotimpurile, în revenirea lor periodică, iau în chip firesc însuşirile ce le sînt proprii, tot astfel *îşi reiau* îndeletnicirile şi făpturile însufleţite.

31. Pentru înmulţirea neamului omenesc, el făcu din gura, din braţul, din coapsa şi din piciorul său pe brahman, pe kşatrya, pe vaisya şi pe sudra [18].

32. Împărţindu-şi trupul în două, suveranul Stăpîn se făcu jumătate bărbat şi jumătate femeie şi unindu-se cu partea feminină, dădu naştere lui Viragi.

33. Să ştiţi, nobili brahmani, că cel pe care Viragi, dumnezeiescul bărbat, l-a produs din sine însuşi, supunîndu-se unei petreceri aspre, sînt eu, Manu, creatorul totului.

34. Eu, dorind să dau naştere neamului omenesc, am îndeplinit cele mai aspre practici şi am produs mai întîi zece sfinţi renumiţi (maharşiş), domni peste făpturi (pragiapatis) şi anume :

35. Marici, Atri, Anghiras, Pulastya, Pulaha, Cratu, Pracetas sau Daşka, Vasişta, Brigu şi Narada.

36. Aceste fiinţe atotputernice creară alţi şapte Manu [19], pe zei (devas) şi locuinţele lor şi maharşi înzestraţi cu foarte mare putere.

---

[18] Felul în care se descrie aici crearea celor patru categorii de oameni, este raţiunea existenţei castelor şi a raportului dintre ele. Vezi pentru aceasta stanţa 87 şi următoarele din această carte, precum şi cartea a X-a.

[19] În actuala zi (kalpa) a lui Brahma se vor arăta, după credinţa indienilor, 14 Mani. Manu autorul legilor din lucrarea de faţă este al şaptelea. Urmează dar că după el vor veni încă alţi şapte. Despre aceşti urmaşi ai săi se spune aici că au fost produşi de maharşis.

37. Creară pe gnomi (yakşas) [20], pe giganţi (rakşasas) [21], pe vampiri (pisacias) [22], pe muzicanţii cereşti (gandharbas) [23], pe nimfe (apsarasas) [24], pe titani (asuras) [25], balaurii (nagas) [26], şerpii (sarpas) [27], păsările (suparnas) [28] şi diferitele triburi ale dumnezeieştilor strămoşi (pitris) [29].

38. Fulgerele, trăznetele, norii, curcubeele lui Indra, meteorii, vîrtejurile, cometele şi stelele de toate mărimile ;

39. Pe kinari, maimuţele, peştii, toate felurile de păsări, animalele domestice, fiarele, oamenii, animalele carnivore cu două rînduri de dinţi ;

---

[20] *Yakşas* sînt servitorii lui Kuvera, zeul bogăţiei, şi păzitorii grădinilor şi averilor sale.

[21] *Rakşasas* sau giganţii sînt genii răufăcătoare. Ei tulbură aducerea jertfelor de către eremiţii pioşi. Numărul lor este foarte mare şi sînt de mai multe feluri : unii din ei sînt duşmani ai zeilor, cu care stau necontenit în luptă, alţii sînt un fel de vampiri însetaţi de sînge omenesc şi trăiesc prin cimitire şi păduri, etc.

[22] *Pisacias* sau vampirii sînt duhuri doritoare de sînge omenesc şi fac parte din clasa giganţilor, dar pentru că le sînt inferiori, se numără ca o clasă aparte.

[23] *Gandharbas* sau muzicanţii cereşti sînt slujitorii lui Indra, zeul cerului sau al furtunii.

[24] *Apsaras* sau nimfele sînt curtezane sau bayadere din cerul lui Indra. Mitologia spune că ele au ieşit din mare, cînd devas şi asuras o frămîntau în speranţa de a obţine ambrozie.

[25] *Asuras* sau titanii sînt genii care se află în necontenită luptă cu devas. Unii din ei se numeau *Daityas*, după mama lor Diti, soţia lui Kasyapa, fiul lui Marici ; alţii se numeau *Danavas*, după mama lor Danu, soţia aceluiaşi maharşi. Ei erau socotiţi cu mult superiori giganţilor.

[26] *Nagas* sau balaurii erau semizei, avînd înfăţişare omenească, coadă de şarpe şi gît de coluber naga. Ei locuiesc în infern, Regele lor este Vasuki.

[27] *Sarpas* erau un fel de şerpi inferiori balaurilor.

[28] *Suparnas* sau păsările erau păsări divine, a căror căpetenie se chema Garuda. Dimpreună cu fiinţele precedente, păsările erau socotite ca provenind din Kasyapa, fiul lui Marici, şi diferite soţii ale sale.

[29] *Pitri* sau strămoşii sînt zeii mani (manes ai romanilor) care locuiesc în lună. (Vezi şi cartea a III-a, stanţa 192 şi urm.)

40. Viermuşii, viermii, lăcustele, puricii, muştele, stelniţele şi toate felurile de ţînţari înţepători şi în sfîrşit tot felul de trupuri care nu se mai mişcă.

41. Astfel, din porunca mea, aceşti mărinimoşi înţelepţi creară, prin puterea cucerniciei lor, toată această mulţime de fiinţe mişcătoare şi nemişcătoare, rînduind lucrările lor [30].

42. Să vă spun acum ce anume lucrări au fost hotărîte ficăruia din aceste fiinţe aci (pe pămînt) şi în ce fel vin ele în lume.

43. Animalele domestice, fiarele sălbatice, carnivorele cu două rînduri de dinţi, giganţii, vampirii şi oamenii se nasc din matrice.

44. Păsările ies din ou, ca şi şerpii, crocodilii, peştii, broaştele ţestoase şi alte soiuri de animale, atît de uscat cît şi de apă.

45. Ţînţarii înţepători, puricii, muştele, stelniţele se nasc din abur cald, ele sînt produse de căldură, ca şi tot ce le seamănă.

46. Toate corpurile, care nu se mişcă şi care cresc din sămînţă sau din ramuri sădite în pămînt, iau naştere din dezvoltarea unui mugur : ierburile produc multe flori şi fructe şi pier cînd fructele s-au copt.

47. Vegetalele, numite regi ai pădurilor, n-au deloc flori, dar aduc roade şi fie că au şi flori sau numai fructe, primesc şi unele şi altele numele de arbori.

48. Sînt felurite soiuri de arbuşti care cresc ca rugi sau ca tufe ; apoi multe feluri de ierburi, de plante urcătoare şi agăţătoare. Toate aceste vegetale cresc din sămînţă sau dintr-o ramură.

49. Avînd însuşirea întunericului [31], care se arată sub o mulţime de forme, din cauza faptelor

---

[30] Adică dînd naştere unor fiinţe divine, umane sau animalice.

[31] Vezi mai departe cartea a XII-a, stanţa 42.

(din viețile lor) de mai înainte, aceste ființe, dispunînd de conștiință, simt plăcere și durere.

50. Astfel au fost hotărîte, de la Brahma pînă la vegetale, transmigrațiunile care au loc în această lume groaznică, ce se distruge fără încetare.

51. După ce a produs astfel lumea și pe mine, Cel a cărui putere este nepătrunsă dispăru iarăși fiind absorbit în sufletul suprem și înlocuind timpul creațiunii prin timpul descompunerii.

52. Cînd acest Dumnezeu se deșteaptă, lumea își împlinește îndată funcțiunea ; cînd adoarme, spiritul afundîndu-i-se într-o adîncă odihnă, atunci lumea se descompune ;

53. Căci în timpul somnului său liniștit, ființele însuflețite și înzestrate cu principii de acțiune își încetează funcțiunile și simțirea cade în nemișcare.

54. Și cînd și ele s-au absorbit în sufletul suprem, atunci acest suflet al tuturor ființelor doarme fără grijă în cea mai desăvîrșită liniște [32].

55. După ce s-a retras în întunericul de la început, el, sufletul suprem își păstrează încă mult timp simțurile, dar nu-și îndeplinește funcțiunile și-și dezbracă forma.

56. Cînd își adună din nou principiile materiale fine, intră într-o sămînță vegetală sau animală și ia atunci formă nouă.

57. Astfel printr-o deșteptare și adormire alternativă, Ființa neschimbătoare face să învieze și să moară perpetuu toată mulțimea făpturilor mișcătoare și nemișcătoare.

58. După ce întocmi această carte a legii sale de la început, ea (Ființa supremă) îmi porunci s-o învăț pe dinafară, iar la rîndu-mi învățai pe Marici și pe ceilalți înțelepți.

---

[32] Teologia brahmanică învață că *Sufletul suprem* (Paramatma) este înzestrat cu atotștiință. Ca atare el nu doarme niciodată, ci veghează continuu. Cu toate acestea aici este cuprins și el în legea universală care stăpînește lumea.

59. Brigu, care este de faţă, vă va învăţa întreg cuprinsul cărţii, căci acest mun [33] a învăţat-o toată de la mine.

60. Atunci maharşi Brigu, provocat astfel de Manu să vorbească, zise cu bunăvoinţă către toţi rişii prezenţi : „Ascultaţi".

61. Din acest Manu Svayambhuva (ieşit din Fiinţa care există prin ea însăşi) se trag alţi şase Mani şi fiecare din ei dădu naştere unui soi de făpturi ; *aceşti Mani* înzestraţi cu un suflet nobil şi cu o energie superioară *sînt :*

62. Svarocişa, Ottomi, Tamasa, Raivata, slăvitul Ciacşuşa şi fiul lui Vivasvat [34].

63. Aceşti şapte atotputernici Mani, dintre care Svayambhuva este cel dintîi, au produs şi cîrmuit, fiecare în perioada sa (antara), această lume compusă din fiinţe mişcătoare şi nemişcătoare.

64. Optsprezece nimeşas (clipe) fac o haşta, treizeci de haştas o cala, treizeci de calas, o muhurta, tot atîtea muhurtas fac o zi şi o noapte.

65. Soarele stabileşte împărţirea zilei şi a nopţii pentru oameni şi pentru zei ; noaptea este pentru somnul fiinţelor şi ziua pentru lucru.

66. O lună a *muritorilor* este cît o zi şi o noapte a pitrilor ; ea se împarte în două jumătăţi de cîte cincisprezece zile : jumătatea întunecată este, *pentru mani,* ziua hotărîtă pentru lucru

---

[33] *Muni* este numele ce se da asceţilor renumiţi prin pietatea şi ştiinţa lor. Ei erau socotiţi ca fiinţe oarecum divine.

[34] *Vaivasvata* este numele patronimic al celui de al şaptelea Manu şi însemnează fiul lui Vivasvat (soarele). Vivasvata este, după teologia şi mitologia indiană, şi un fel de Noe care scapă lumea de potop. luînd în corabia, construită de el, pe cei şapte rişi şi semînţele tuturor plantelor. Îndemnul la aceasta i-a fost dat de Brahma, prefăcut în peşte. După încetarea potopului, Brahma îi dă poruncă să creeze lumea din nou.

şi jumătatea luminată este noaptea consfinţită somnului [35].

67. Un an al muritorilor este cît o zi şi o noapte a zeilor şi iată cum este împărţit : ziua corespunde cursului septentrional al soarelui, iar noaptea cursului meridional.

68. Acum înţelegeţi mai departe şi fără să vă mai spun cît de lungă este o noapte şi o zi a lui Brahma şi fiecare din cele patru epoci (yugas)[36].

69. Patru mii de ani dumnezeieşti alcătuiesc după spusele înţelepţilor, epoca krita ; amurgul care-i premerge este de tot atîtea sute de ani, cel care-i urmează tot astfel [37].

70. În celelalte trei epoci, aşijderea precedate şi urmate de amurg, miile şi sutele de ani scad treptat cu cîte o unitate.

---

[35] Ziua *pitrilor* (strămoşilor sau manilor) corespunde, cum reiese de aici, cu cincisprezece zile solare sau cu o jumătate de lună şi anume cu cea în care pămîntul nu este luminat de lună, iar noaptea cu cealaltă jumătate de lună, care este luminată.

[36] *Cele patru epoci* sau vîrste, numite *krita, treta, dvapara* şi *kali,* au fost asemănate cu cele patru vîrste ale grecilor : de aur, de argint, de aramă şi de fier. După credinţa indienilor, aceste epoci se succed la infinit. După calculul lor, ne-am afla acum în cea din urmă epocă a perioadei actuale sau a actualei zi a lui Brahma, adică în epoca numită kali, care a început cu 3101 înainte de Christos şi ar mai fi pînă la sfîrşitul ei şi nimicirea lumii încă 426.982 de ani.

[37] Cea dintîi epocă, *krita,* este de 4000 de ani zeieşti sau dumnezeieşti. Un an dumnezeiesc fiind de 360 de ani solari, 4000 de ani dumnezeieşti fac 1.440.000 de ani. Adăugînd la aceştia şi cele două amurguri de cîte 400 de ani zeieşti sau de 144.000 de ani solari fiecare, obţinem cifra de 1.728.000 de ani solari sau omeneşti, care reprezintă durata acestei prime epoci. A doua epocă, *treta,* este de 3000 de ani zeieşti, adică de 1.296.000 de ani solari. A treia epocă, *dvapara,* este de 2000 de ani zeieşti, adică de 864.000 de ani solari. În fine ultima epocă, *kali,* este de 1000 de ani zeieşti, plus cele două amurguri de cîte 100 de ani zeieşti, adică de 432.000 de ani solari.

71. Suma anilor acestor patru epoci acum înşirate, socotite la un loc este de douăsprezece mii de ani [38] şi se zice epoca zeilor.

72. Să ştiţi că o mie de epoci zeieşti fac o zi a lui Brahma şi că noaptea este tot atît de lungă [39].

73. Cei care ştiu că sfînta zi a lui Brahma se sfîrşeşte după o mie de epoci (zeieşti) şi că noaptea cuprinde o egală întindere de timp, cunosc cu adevărat ziua şi noaptea.

74. După trecerea acestei nopţi, Brahma care era adormit, se deşteptă şi deşteptîndu-se, trimite din el pe Duhul dumnezeiesc (manasi) [40], care exista în *fiinţa sa* şi nu exista *pentru simţuri.*

75. Împins de dorinţa de a crea, Duhul săvîrşeşte creaţiunea şi dă naştere eterului, pe care înţelepţii îl socotesc că are însuşirea sunetului.

76. Din eter, printr-o schimbare, se naşte aerul, purtătorul tuturor mirosurilor, curat şi plin de putere, a cărui proprietate cunoscută este că poate fi simţit.

77. Printr-o transformare a aerului se produce lumina, care luminează, risipeşte întunericul, străluceşte şi care are însuşirea că poate fi văzută.

---

[38] Această epocă este dar de 4.320.000 de ani solari.

[39] O zi (kalpa) a lui Brahma, sau timpul dintre o creare şi o nimicire a lumii, este de 4.320.000.000 de ani. După 36000 de zile sau 100 de ani ai lui Brahma, adică după ce lumea se va crea şi distruge de 36.000 — fiecare perioadă de dezvoltare (după ce a fost creată) şi de haos (după ce a fost nimicită) fiind de cîte 4.320.000.000 de ani solari — va urma distrugerea sau nimicirea cea mare (maha-pralaya) sau pentru vecie a întregii lumi şi a lui Brahma însuşi. Cincizeci, adică jumătate, din aceşti ani au trecut. O simplă socoteală ne arată că aceşti 50 de ani de zile brahmanice, la care trebuie adăugaţi încă 50 de ani de nopţi brahmanice, dau cifra de 15.552.000.000.000 de ani solari, adică atîţia ani ar mai fi pînă la distrugerea totală şi pentru totdeauna a Universului.

[40] După unii comentatori brahmani ar fi să se citească în loc de manaşi, „mahat" ceea ce însemnează „principiul intelectual".

78. Din lumină prin prefacere, iese apa, care are însușirea că poate fi gustată ; din apă s-a făcut pămîntul, care are ca însușire că poate fi mirosit : astfel este creațiunea făcută de la început.

79. Epoca zeilor, de care pomenirăm și care constă din douăsprezece mii de ani zeiești, repetîndu-se de șaptezeci și una de ori fiecare, se cheamă perioada unui Manu (manvantară) [41].

80. Perioadele Manilor sînt numărate, ca și creațiile și distrugerile lumii și Ființa prea înaltă le reînnoiește parcă jucîndu-se.

81. În epoca krita, dreptatea, în chipul unui taur, se ține tare pe cele patru picioare, adevărul împărățește și nici un bun dobîndit de muritori n-are la temelie nedreptatea.

82. Dar în celelalte epoci, din cauza dobîndirii pe căi de neiertat a averii și a științei, dreptatea pierde cîte un picior și dobîndirea cinstită a orice scade cu cîte un sfert, luîndu-i locul furtul, strîmbătatea și înșelăciunea.

83. Oamenii sînt nesupuși boalelor, își văd toate dorințele împlinite și trăiesc patru sute de ani în cea dintîi epocă ; în epoca treta și în cele următoare, viața lor se scurtează treptat cu cîte un sfert din durata ei.

84. Viața muritorilor descrisă în Veda, răsplata faptelor și puterea ființelor însuflețite aduc în această lume roade potrivite cu fiecare epocă.

85. Unele virtuți se întîlnesc cu deosebire în epoca krita, altele în epoca treta, altele în epoca

---

[41] O *manvantară* este egală cu 308.448.000 de ani solari. Această sumă se obține prin repetarea de 71 de ori a unei epoci zeiești. O epocă zeiască fiind de 1200 de ani zeiești sau de 4.320.000 de ani solari, 71 de aceste epoci sînt 306.720.000 de ani solari. Adăugînd la aceasta încă 1.728.000 de ani solari, echivalentul a 4.800 de ani zeiesti, cît durează perioada numită sandhi, care se adaugă la sfîrșitul fiecărei manvantare, avem 308.448.000 de ani durata unei manvantare. Patrusprezece manvantare fac o zi a lui Brahma. Fiecare manvantară se sfîrșește cu un potop.

dvapara, altele în epoca kali, în măsura descrescîndă a epocilor.

86. Activitatea domnește în cea dintîi epocă, știința dumnezeiască în cea de a doua, aducerea jertfelor în cea de a treia și, după zilele înțelepților, dărnicia singură în a patra epocă.

87. Pentru păstrarea întregii creațiuni, Ființa suverană și slăvită a stabilit îndeletniciri diferite celor pe care i-a făcut din gura, din brațul, din coapsa și din piciorul său.

88. Brahmanilor le-a dat ca parte studierea și învățarea Vedelor, aducerea jertfelor, conducerea jertfelor aduse de alții, dreptul de a da și a primi.

89. Kșatryas au primit însărcinarea de a apăra poporul, a practica binefacerea, a aduce jertfe, a citi Cărțile Sfinte și a nu se deda plăcerilor trupești.

90. A îngriji de dobitoace, a face milostenie, a aduce jertfe, a citi Cărțile Sfinte, a se îndeletnici cu negoțul, a împrumuta cu dobîndă, a munci pămîntul, sînt îndatoririle primite de vaisyas.

91. Dar suveranul Stăpîn nu dete sudrașilor decît o singură îndatorire, de a sluji castelor precedente, fără a le nesocoti meritul.

92. Trupul omului de deasupra buricului a fost proclamat mai curat și gura a fost declarată ca partea cea mai curată de către Ființa care este prin ea însăși.

93. Prin obîrșia sa, pentru că se trage din cea mai nobilă parte a trupului, pentru că este născut întîi, pentru că are în stăpînire Cartea Sfîntă, brahmanul este de drept stăpînul întregii făpturi.

94. Într-adevăr, pe el l-a produs de la început din gura sa, după ce s-a supus la austeritate, Ființa supremă, ca să aducă ofrande zeilor și manilor pentru păstrarea a tot ce există.

95. Acel prin a cărui gură locuitorii paradisului mănîncă fără încetare untul curat, iar manii prînzul funebru, pe cine ar putea avea mai presus de el ?

96. Între toate viețuitoarele cele dintîi sînt ființele însuflețite ; între ființele însuflețite apoi cele

care trăiesc prin priceperea lor ; oamenii sînt cei dintîi între fiinţele înzestrate cu pricepere, iar brahmanii cei dintîi între oameni.

97. Între brahmanii cei mai deosebiţi sînt cei care sînt stăpîni pe ştiinţa sfîntă ; între învăţaţi cei care-şi cunosc datoria ; între aceştia oamenii care o împlinesc exact ; între aceştia din urmă cei pe care studiul Cărţilor Sfinte îi duce la fericire.

98. Naşterea brahmanului este întruparea veşnică a dreptăţii ; căci brahmanul, născîndu-se pentru săvîrşirea dreptăţii, este sortit să se identifice cu Brahma [42].

99. Brahmanul, venind în lume, stă pe cea mai înaltă treaptă a acestei lumi ; stăpîn suveran peste toate fiinţele, el trebuie să vegheze la păstrarea tezaurului legilor civile şi religioase.

100. Tot ce se găseşte în lume este într-un fel oarecare proprietatea brahmanului ; prin naşterea sa, el are drept la tot ce există.

101. Brahmanul mănîncă numai hrana sa, poartă numai hainele sale, dă numai din averea sa ; prin dărnicia brahmanului se bucură ceilalţi oameni de bunurile acestei lumi.

102. Pentru a deosebi îndeletnicirile brahmanului de ale celorlalte caste, înţeleptul Manu, care purcede din Fiinţa ce există prin ea însăşi, a întocmit acest cod de legi.

103. Această carte trebuie studiată cu sîrguinţă de orice brahman învăţat şi tălmăcită de el ucenicilor lui, dar niciodată de alt om din vreo castă inferioară.

104. Citind această carte, brahmanul care-şi îndeplineşte cu exactitate datoriile pioase, nu este întinat de nici un păcat cu gîndul, cu cuvîntul, sau cu fapta.

---

[42] *Identificarea cu Brahma*, sau unirea cu el, ori absorbirea în el, ceea ce este tot una cu desfacerea de legăturile trupului şi încetarea transmigrării sufletului, este ţinta şi fericirea supremă (mokşa) pe care o urmăreşte oricare brahmanist pios.

105. El face curată o adunare, şapte din strămoşii şi şapte din urmaşii săi şi merită să stăpînească singur tot pămîntul.

106. Această minunată carte face să se împlinească orice dorinţă ; ea sporeşte inteligenţa, aduce slavă şi viaţă lungă şi duce la fericirea cea mai înaltă.

107. Legea este expusă deplin în ea, ca şi binele şi răul faptelor şi obiceiurilor străvechi ale celor patru caste.

108. Obiceiul străvechi este legea de căpetenie aprobată de descoperirea dumnezeiască (sruti) şi de tradiţie (smriti) [43] ; prin urmare cine doreşte binele sufletului, să urmeze întotdeauna cu sîrguinţă obiceiul străvechi.

109. Brahmanul care se depărtează de obicei nu gustă rodul Cărţii Sfinte ; iar dacă-l urmează are seceriş bogat.

110. Astfel munii, recunoscînd că legea izvorăşte din obiceiul străvechi, au primit aceste obiceiuri aprobate, ca temelie a oricărei austerităţi pioase :

111. Naşterea lumii, rînduiala tainelor sfinte (sanskaras), datoriile şi purtarea unui ucenic în ale teologiei (brahmaciari), importanţa ceremoniei băii, ce o face ucenicul înainte de a părăsi pe dascălul său, cînd şi-a urmat ucenicia :

112. Alegerea soţiei, diferitele feluri de căsătorie, chipul cum se împlinesc cele cinci mari jertfe (mahayadinas) şi săvîrşirea slujbei înmormîntării (sradha)[44] rînduită de la început ;

---

[43] *Smriti* sau tradiţia este legea predată de învăţătorii inspiraţi ucenicilor lor, păstrată de aceştia şi propăvăduită altora, iar *sruti* este Scriptura sau Veda.

[44] *Sradha* este ceremonia religioasă a înmormîntării, cum şi pomenile ce se fac în amintirea celor morţi. Ea are ca scop de a înlesni întoarcerea sufletului omenesc în Brahma sau scurtarea şirului transmigraţiilor. Strămoşii celor care nu îndeplinesc această ceremonie cad din rîndul zeilor — mani în infern.

113. Feluritele mijloace de a-şi susţine viaţa, datoriile unui gospodar (grihastha), mîncările îngăduite şi cele oprite, curăţirea oamenilor şi a uneltelor întrebuinţate ;

114. Rînduielile care privesc pe femei, datoria aspră a schimnicilor (vanaprasthas), a cuvioşilor (sannyasis) şi care duce la fericire (mokşa), lepădarea de lume, toate datoriile unui rege, hotărîrea trebilor judecătoreşti ;

115. Dispoziţiunile privitoare la martori şi cercetare, datoriile soţiei şi ale soţului, legea împărţirii moştenirilor, ferirea de joc, pedepsele de dat criminalilor ;

116. Datoriile vaisyaşilor şi ale sudraşilor, originea castelor amestecate, regula de purtare a tuturor castelor în caz de primejdie, şi felurile ispăşirii ;

117. Cele trei feluri de transmigraţiune care sînt în această lume ca urmare a faptelor, fericirea supremă hotărîtă faptelor bune, cercetarea binelui şi a răului ;

118. Şi în sfîrşit veşnicile legi ale diferitelor ţinuturi, caste şi familii, şi obiceiurile diferitelor secte eretice şi ale societăţilor de negustori au fost date de Manu în această carte.

119. Precum odinioară Manu a făcut cunoscut, în urma rugăciunii mele cuprinsul acestei cărţi, tot astfel şi voi astăzi învăţaţi-l de la mine.

CARTEA A DOUA

TAINELE. NOVICIATUL

1. Învăţaţi care sînt datoriile observate de oamenii virtuoşi şi totdeauna mai presus de ura, ca şi de dragostea cu patimă ; datorii care sînt săpate în inimi, ca mijloace de a ajunge la fericire.

2. Dragostea de sine nu este de lăudat ; totuşi în această lume nimic nu este scutit de ea ; astfel studiul Scrierilor Sfinte are ca motiv dragostea de sine ; tot astfel şi practicarea faptelor prescrise de Cărţile Sfinte.

3. Din nădăjduirea unui folos se naşte rîvna ; jertfele au ca mobil nădejdea ; practicile cucerniciei severe şi împlinirea poruncilor pietăţii sînt recunoscute ca provenind din nădejdea unei recompense.

4. Nu se vede niciodată aci jos săvîrşindu-se o faptă oarecare de un om care să nu dorească acea faptă ; căci orice ar face cineva, dorinţa este cea care dă impuls.

5. Împlinind în chip desăvîrşit datoriile prescrise, fără a aştepta plată, omul ajunge la nemurire şi se bucură în această lume de împlinirea tuturor dorinţelor ce a conceput spiritul său.

6. Legea are ca temelie Veda, împlinirea poruncilor şi practicile morale ale celor care le au, obiceiurile străvechi ale oamenilor cumsecade şi mulţumirea lăuntrică.

7. Oricare ar fi datoria impusă de Manu cuiva ea este cuprinsă pe deplin în Scrierile Sfinte, pentru că Manu este stăpîn pe toată ştiinţa dumnezeiască.

8. Înţeleptul, cercetînd în întregime acest complet sistem de legi cu ochiul ştiinţei pioase şi recunoscînd autoritatea revelaţiei, trebuie să se dedice datoriei sale.

9. Desigur, omul care urmează regulile prescrise de descoperirea dumnezeiască şi de tradiţie, se împărtăşeşte de slavă în această lume şi dobîndeşte fericire desăvîrşită în cealaltă ;

10. Trebuie să se ştie că descoperirea este Cartea Sfîntă (Veda), iar tradiţia este Cartea Legilor (Dharma-Sastra) ; amîndouă nu pot fi puse la îndoială în nici un punct, căci sistemul datoriilor decurge întreg din ele.

11. Orice om din cele trei caste, care ar primi părerile cărţilor sceptice, dispreţuieşte aceste două baze fundamentale şi trebuie exclus din societatea oamenilor cinstiţi, ca un fărădelege şi dispreţuitor al Cărţilor Sfinte.

12. Veda, tradiţia, bunele moravuri şi mulţumirea de sine sînt propovăduite de înţelepţi ca cele patru izvoare ale sistemului datoriilor.

13. Cunoaşterea datoriilor este de ajuns pentru cei nealipiţi nici de bogăţie, nici de plăceri şi pentru cei care caută să cunoască datoria ; autoritatea supremă este descoperirea dumnezeiască.

14. Cînd revelaţia pune înainte două precepte care par opuse, amîndouă sînt recunoscute ca lege şi aceste două legi au fost declarate de înţelepţi ca perfect valabile.

15. De pildă, în Cărţile Sfinte se spune într-un loc că jertfa trebuie adusă după răsăritul soarelui, iar într-altul înainte de răsărit, cînd nu se văd nici soarele nici stelele ; concluzia este că jertfa poate fi adusă într-unul sau altul din aceste momente.

16. Cine a îndeplinit, de la ceremonia zămislirii şi pînă la ducerea la cimitir, toate ceremoniile cu rugăciunile obişnuite, aceluia trebuie să i se recunoască privilegiul de a citi acest cod, privilegiu pe care nimeni altul nu-l poate avea[1].

17. Între cele două gîrle dumnezeieşti, Sarasvati[2] şi Drişatvati[3], se cuprinde o bucată de pămînt ; acest ţinut, potrivit pentru zei, a primit numele de Brahmavarta.

18. Obiceiul păstrat, prin tradiţia străveche de castele primitive şi amestecate, este declarat ca obicei bun.

19. Kurukşetra[4], Matsya, Panciala sau Kanyakubia[5], Surasenaka sau Matura fac împreună ţinutul numit Brahmarşi, vecin cu Brahmavarta.

---

[1] Ceremoniile religioase fiind destinate în totalitatea lor numai pentru membrii celor trei caste privilegiate şi condiţia sine qua non pentru obţinerea dreptului de a citi codul Manu fiind de a fi îndeplinit, sau a avea dreptul de a îndeplini toate ceremoniile, înseamnă că citirea legilor din acest cod era îngăduită numai membrilor acestor trei caste.

[2] *Sarasvati*, astăzi Sarsuti, este un rîu care izvorăşte din munţii de nord-est ai provinciei Delhi, de unde se îndreptă spre sud-vest şi se pierde în nisipurile Marelui Desert, în apropiere de Bhatti. Indienii cred că curge mai departe pe sub pămînt şi că se varsă în Gange, aproape de Allahabad.

[3] *Drişatvati* curge spre nord-est de Delhi.

[4] *Kurukşetra* este un ţinut învecinat cu Delhi. El a fost teatrul sîngeroaselor lupte dintre Pandavas şi Kuravas, care formează subiectul marilor poeme epice Mahabharata şi Bhagavadghita.

[5] *Kanyakubia* este numele unei localităţi de care este legată legenda despre cele o sută de fete ale regelui Kusanaba, care au fost pocite de zeul Vayu, pentru că n-ar fi voit să cedeze dorinţelor sale. Sfîntul Brahmadatta hotărîndu-se să le ia în căsătorie, ele îşi recăpătară frumuseţea în momentul celebrării căsătoriei, (Ramayana, Cartea I, Cap. 24). Etimologia cuvîntului se potriveşte foarte bine cu legenda, căci în limba sanscrită *kanya* înseamnă fată tînără, iar *kubia* cocoaşă.

20. Din gura unui brahman născut în acest ţinut trebuie să înveţe regulile lor de purtare toţi oamenii de pe pămînt.

21. Regiunea aşezată între munţii Himavat[6] şi Vindhya[7], la răsărit de Vinasana şi la apus de Prayaga[8], se cheamă Madhyadesa (pămîntul din mijloc).

22. De la marea de răsărit pînă la marea de apus, pămîntul dintre aceşti doi munţi este numit de înţelepţi Aryavarta (locuinţa oamenilor cinstiţi).

23. Orice loc unde trăieşte sălbatica gazelă neagră este potrivit pentru aducerea jertfei ; ţara Mlecias este deosebită de acestea[9].

24. Cei care fac parte din cele dintîi caste trebuie să aibă mare grijă de a se stabili în locurile aici numite ; şudra însă, dacă se află în serviciul altuia, poate locui oriunde.

25. Obîrşia legii şi felul cum a luat naştere lumea vi le-am spus pe scurt ; ascultaţi acum legile care privesc castele :

26. Cu ritualurile prielnice prescrise de Veda trebuie să se săvîrşească tainele (sankaras)[10] care curăţesc trupul celor renăscuţi[11], precum este taina

---

[6] *Himavata* este Himalaya, adică şirul de munţi din partea de miază-noapte a Indiei. Cuvîntul înseamnă „locuinţa chiciurei". În mitologie Himavat este soţul Menei şi tatăl Gangei, zeiţa Gangelui, şi a Durgei, soţia zeului Siva. (Ramayana, Cartea I, Cap. 26).

[7] *Vindhya* este numele şirului de munţi care despart India centrală de Dekhan şi care se întind de la provincia Behar pînă aproape de Guzerat.

[8] *Prayaga*, azi Allahabad, este o localitate aşezată la confluenţa Gangelui cu Gemma. Renumit loc de pelerinaj.

[9] Adică nu este proprie pentru sacrificii. Indienii dau numele de *Mlecias* străinilor şi barbarilor.

[10] *Sankaras*, tainele sau sacramentele, sînt ceremonii religioase cărora li se atribuie o mare importanţă. Totuşi ele nu pot fi asemănate decît de necunoscători cu sfintele taine ale bisericii creştine.

[11] *Dvidia*, renăscuţi sau născuţi a doua oară ori de două ori. se numeau toţi membrii castelor privilegiate care se supuneau ceremoniei iniţierii sau învestirii cu cingătoarea şi cu cordonul sfînt. Aceasta era socotită ca renaştere sau a doua renaştere.

zămislirii şi celelalte, care şterg orice necurăţenie în lumea aceasta şi în cealaltă.

27. Prin jertfele focului pentru curăţirea fătului, prin ceremonia îndeplinită la naştere, prin cea a tunderii şi prin cea a învestirii cu cordonul sfînt, toate necurăţeniile, pe care le-a putut pricinui celor renăscuţi atingerea cu sămînţa sau matricea, se şterg cu desăvîrşire.

28. Studiul Vedei, practicile pioase, jertfele focului, actul de cucernicie Traividya, jertfele aduse zeilor şi manilor, naşterea de copii, cele cinci mari jertfe şi jertfele solemne, pregătesc trupul pentru absorbire în Fiinţa dumnezeiască.

29. Înainte de tăierea cordonului ombilical, este prescrisă o ceremonie la naşterea unui băiat ; trebuie să i se dea să guste miere şi unt topit într-o lingură de aur, pronunţîndu-se cuvinte sfinte.

30. Tatăl să îndeplinească ceremonia dării unui nume copilului în ziua a zecea sau a douăsprezecea după naştere, într-o zi fastă a lunii, într-un timp favorabil, sub o stea cu înrîurire binefăcătoare.

31. Numele dat unui brahman să exprime prin cel dintîi cuvînt din care se compune, favoarea prielnică, al unui kşatrya puterea, al unui vaisya bogăţia, al unui sudra netrebnicia.

32. Prin al doilea cuvînt numele unui brahman trebuie să exprime fericirea, al unui kşatrya protecţia, al unui vaisya dărnicia, al unui sudra atîrnarea de altcineva.

33. Numele unei femei să fie uşor de pronunţat, dulce, sonor, plăcut, de bun augur ; să se sfîrşească cu vocale lungi şi să semene cu cuvintele de binecuvîntare.

34. În a patra lună, copilul trebuie scos din casă, ca să vadă soarele ; în a şasea lună să i se dea să mănînce orez, sau să urmeze obiceiul adoptat ca cel mai potrivit.

35. Ceremonia tunderii[12] pentru toţi cei renăscuţi, trebuie să se facă potrivit legii, în timpul anului întîi sau al treilea, precum poruncesc Scrierile Sfinte.

36. În al optulea an de la zămislire să se facă iniţierea[13] brahmanului, în al unsprezecelea a războinicului, în al doisprezecelea a agricultorului.

37. Unui brahman care năzuieşte la strălucirea ce o dă ştiinţa dumnezeiască [14], această ceremonie i se poate săvîrşi în al cincilea an ; unui războinic doritor de glorie, în al şaselea ; unui agricultor iubitor de afaceri, în al optulea.

38. Pînă la şaisprezece ani pentru brahman, pînă la douăzeci şi doi pentru războinic, pînă la douăzeci şi patru pentru agricultor nu este încă trecută vremea iniţierii.

39. După acest termen însă, tinerii din aceste trei caste care n-au primit taina la vremea cuvenită, ca nedemni de iniţiere, vor fi excomunicaţi şi dispreţuiţi de oamenii cumsecade.

40. Cu aceşti oameni care n-au fost purificaţi, potrivit rînduielilor prescrise, brahmanul să nu facă vreodată, nici chiar în caz de primejdie, legătură pentru studierea Scrierilor Sfinte, sau de înrudire.

41. Ucenicii brahmanilor trebuie să poarte manta de piele de gazelă neagră, de cerb sau de

---

[12] Ceremonia sau *taina tunderii* constă în raderea părului de pe cap. Se lasă numai un smoc de păr în creştet.

[13] *Upannyana*, iniţierea, constă în acordarea cingătorii şi a cordonului sacru. Ea era actul sfînt prin care se conferă tinerilor din castele superioare dreptul de a începe să înveţe Scrierile Sfinte. Este ciudat că se vorbeşte aci şi de iniţierea celor din a patra castă, sudras, cînd se ştie că aceştia nu se numărau între renăscuţi şi n-aveau dreptul să studieze formal conţinutul Cărţilor Sfinte.

[14] Se înţelege că la vîrsta fragedă la care se efectuează iniţierea, mai ales pentru brahmani, dorinţa părinţilor, iar nu voinţa copiilor era hotărîtoare.

țap și tunică de pînză de cînepă, de in sau de lînă, fiecare după casta sa[15].

42. Cingătoarea unui brahman trebuie să fie de mungia[16], din trei împletituri egale, și moale la pipăit ; a unui luptător trebuie să fie o coardă de arc, făcută din murva ;[17] a unui agricultor din trei fire de cînepă.

43. În lipsă de mungia și de celelalte plante, cingătorile să se facă din kusa[18], din asmantaca[19] și din valvagia[20] în trei împletituri, cu un singur nod, sau cu trei sau cinci.

44. Cordonul sfînt, purtat pe partea de sus a trupului, trebuie să fie pentru brahman de bumbac și în trei fire, pentru războinic de cînepă și pentru agricultor de lînă toarsă.

45. Brahmanul trebuie să aibă, potrivit legii, baston de vilva[21] sau de palasa[22] ; luptătorul de vata[23] sau de khadira[24], agricultorul de pilu[25] sau de udumbara[26].

46. Bastonul brahmanului să fie atît de lung încît să poată atinge părul capului ; al luptătorului să ajungă pînă la frunte ; al agricultorului pînă în dreptul nasului.

47. Bastoanele trebuie să fie toate drepte, necioplite, plăcute la vedere, neînfățișînd nimic înfricoșător, necurățate de coajă și nearse în foc.

48. Primind bastonul dorit, după ce mai întîi s-a așezat în fața soarelui și a ocolit focul, mergînd de la stînga spre dreapta, ucenicul să plece să-și cerșească cele pentru trai, potrivit rînduielii.

49. Inițiatul [27], care face parte din cea dintîi din cele trei caste de renăscuți, trebuie să înceapă, cînd cere pomană de la o femeie, cu cuvîntul

---

[15] Adică brahmanul trebuie să poarte manta sau cojoc de piele de gazelă neagră și tunică de cînepă, Kșatrya piele de cerb și tunică de in și vaisya piele de țap și tunică de lînă.

[16]—[26] Plante indiene.

[27] Prin *inițiat* se înțelege cel care a început să învețe Scrierile Sfinte, adică ucenicul sau elevul unui învățător al Sfintelor Scrieri și al Legii.

«Doamnă», cel din casta războinicilor să pună acest cuvînt la mijlocul propoziției, iar agricultorul la sfîrșit.

50. De la mama sau de la sora sa, ori de la sora mamei sale, trebuie să înceapă a cere milostenie, sau de la orice altă femeie care nu-l poate refuza.

51. Cînd și-a adunat astfel hrană de ajuns și a arătat-o dascălului său (guru) fără să ascundă ceva, să se cureţe, spălîndu-și gura și după aceea să mănînce cu faţa spre răsărit.

52. Cine mănîncă cu faţa spre răsărit, își lungește viaţa ; cu faţa spre miazăzi, dobîndește glorie ; cu faţa spre apus, ajunge la fericire ; cu faţa spre miazănoapte, cunoaște adevărul.

53. Renăscutul trebuie, după ce s-a spălat, să mănînce în desăvîrșită concentrare sufletească ; după mîncare trebuie să-și spele gura în chip cuviincios și să stropească cu apă părţile adîncite ale capului (nările, urechile, ochii).

54. Hrana să-i fie întotdeauna în cinste și s-o mănînce fără degust ; văzînd-o, să se bucure, să se mîngîie, cînd este întristat, și să mulţumească zeilor, ca să aibă totdeauna, de ajuns.

55. Într-adevăr, hrana, luată întotdeauna cu sfinţenie, dă putere musculară și tărie bărbătească ; cînd se ia fără sfinţenie, este lipsită de aceste două foloase.

56. Să se ferească a da cuiva resturile, de a mînca ceva între timpul meselor, de a mînca prea mult și de a merge undeva după masă, înainte de a-și spăla gura.

57. Mîncarea prea multă strică sănătatea, scurtează viaţa, este păgubitoare pentru fericirea veșnică, aduce necurăţenie, este osîndită în această viaţă ; trebuie dar, ca oricine să fugă de aceasta cu multă grijă.

58. Brahmanul să facă spălătura întotdeauna cu partea curată a mîinii sale consfinţită Vedei, sau cu cea care-și trage numele de la Stăpînul făptu-

rilor, sau cu cea consfinţită zeilor, dar niciodată cu partea care-şi trage numele de la mani.

59. Se cheamă parte consacrată Vedei cea de la rădăcina degetului gros ; partea Creatorului este la rădăcina degetului mic ; a zeilor este la vîrful degetelor, iar a manilor între degetul gros şi arătător.

60. Mai întîi să înghită apă de trei ori, atîta cît se poate lua în pumn ; să-şi şteargă apoi gura de două ori, cu degetul gros, să atingă în sfîrşit cu apă adînciturile mai sus pomenite [28], pieptul şi capul.

61. Cine cunoaşte legea şi cine caută curăţenia, trebuie să facă spălătura întotdeauna cu partea curată a mîinii, servindu-se de apă nici caldă nici fierbinte, într-un loc retras, cu faţa întoarsă spre răsărit, sau spre miazănoapte.

62. Un brahman este purificat de apa care se coboară pînă la piept, un războinic de cea care merge pe gît ; un agricultor, de cea pe care o ia în gură, un servitor de cea pe care o atinge cu vîrful limbii şi cu buzele.

63. Un renăscut se zice upaviti cînd mîna sa dreaptă este ridicată şi cordonul sfînt sau veşmîntul este prins pe umărul stîng şi trece pe sub cel drept ; se zice pracinaviti cînd este ridicată mîna stîngă şi cordonul, prins pe umărul drept, trece pe sub cel stîng ; se cheamă niviti, cînd cordonul este atîrnat de gît.

64. Cînd cingătoarea, pielea care-i slujeşte de manta, bastonul, cordonul şi cupa [29] au ajuns în proastă stare, trebuie să le arunce în apă şi să-şi procure altele binecuvîntate.

---

[28] În stanţa 53, adică urechile, nările şi ochii.

[29] *Kamandalu* sau cupa era un vas de băut apă, făcut din pămînt ars, sau lemn.

65. Ceremonia kesantei[30] este pusă în anul al şaisprezecelea de la zămislire pentru brahman, în al douăzeci şi doilea pentru luptător, iar pentru agricultor cu doi ani mai tîrziu.

66. Aceleaşi ceremonii, însă fără rugăciuni (mantras) trebuie săvîrşite pentru femei, la vremea şi în ordinea stabilită, pentru a le curăţa trupul.

67. Ceremonia căsătoriei ţine la femei locul tainei iniţierii, prescrisă de Veda ; rîvna lor de a servi bărbaţilor ţine locul petrecerii lîngă părintele duhovnicesc, iar purtarea de grijă de casă ţine locul păstrării focului sacru.

68. Astfel este, cum am spus, legea iniţierii renăscuţilor, iniţiere care este semnul naşterii lor de-a doua şi care-i sfinţeşte. Ascultaţi acum la ce datorii trebuie să se mărginească :

69. Părintele duhovnicesc (guru), după ce a iniţiat pe elevul său prin investitura cu cordonul sacru, să-l înveţe mai întîi regulile curăţeniei, bunele moravuri, întreţinerea focului sfînt şi datoriile pioase de dimineaţă, de amiază şi de seara (sandyas).

70. În ceasul de studiu, tînărul ucenic, făcîndu-şi o spălătură potrivit legii, cu faţa spre miazănoapte, trebuie să salute cu respect Cartea Sfîntă şi să asculte lecţia, acoperit cu un veşmînt curat şi stăpînindu-şi simţurile.

71. Cînd începe şi cînd sfîrşeşte citirea Vedei, să atingă întotdeauna cu respect picioarele duhovnicului său şi să-şi împreune mîinile, căci acesta este omagiul datorat Cărţii Sfinte.

72. Cu mîinile încrucişate să atingă picioarele părintelui său spiritual, aşa ca mîna stîngă să fie pusă pe piciorul stîng şi mîna dreaptă pe piciorul drept.

---

[30] *Kesanta* este pomenită de vechii comentatori fără a se da vreo lămurire despre ceea ce era sau în ce constă. Dintre sanscritologii moderni, unii au crezut că ar fi ceremonia tunderii părului, o ceremonie deosebită de tunderea care se făcea la vîrsta de 1—3 ani ; alţii au susţinut că ar fi taina care conferă dreptul de a da daruri, milostenie etc.

73. Cînd începe să citească, duhovnicul, cu neîntreruptă luare aminte, să-i zică : „Haide, citeşte“ şi să-l oprească, zicîndu-i : „Odihneşte-te“.

74. Să rostească întotdeauna monosilaba sfîntă la începutul şi la sfîrşitul citirii din Cartea Sfîntă ; căci orice citire dacă nu este precedată de AUM[31] se uită încetul cu încetul şi dacă nu este urmată de AUM, nu lasă nici o urmă în minte.

75. Stînd pe un lujer de kusa, al cărui vîrf este îndreptat spre răsărit şi fiind purificat prin această iarbă sfîntă, pe care o ţine cu amîndouă mîinile, curăţat de orice murdărie prin trei întreruperi ale respiraţiei, lungă fiecare cît cinci vocale scurte, să pronunţe silaba AUM.

76. Litera A, litera U şi litera M, care prin unirea lor formează monosilaba sfîntă, au fost exprimate din trei Cărţi Sfinte de Brahma, Stăpînitorul Creaturilor, ca şi cuvintele BUR, BUHAV, şi SVAR[32].

77. Din cele trei Vede, Cel Prea Înalt (parameciti) [33], Stăpînul Creaturilor, a extras asemenea stanţă cu stanţă, invocarea numită SAVITRI[34], care începe cu cuvîntul TAD.

---

[31] *Aum* sau *Om* este numele mistic al divinităţii. Se credea că pronunţarea lui are puteri miraculoase. Mai tîrziu, cînd indienii adorară. în locul lui Brahma singur, pe Brahma. pe Vişnu şi pe Siva, fiecare literă a monosilabei sfinte reprezenta pe una din divinităţi şi anume : A pe Vişnu. U pe Siva şi M pe Brahma.

[32] Aceste trei cuvinte înseamnă : *pămînt, atmosferă, cer* şi sînt numele celor trei lumi vedice.

[33] *Parameciti* înseamnă propriu vorbind „Cel care locuieşte în locuinţa supremă“.

[34] *Savitri* înseamnă soare şi rugăciunea cunoscută sub acest nume este a doua strofă dintr-un imn adresat soarelui. Iată cuprinsul ei :

„1. Să ne îndreptăm gîndul la minunata lumină a soarelui strălucitor, ca să ne lumineze mintea.

2. Doritori de hrană, cerem cu umilită rugăciune darurile Soarelui plăcut şi strălucitor.

3. Preoţii şi brahmanii, conduşi de inteligenţă, adoră Soarele strălucitor cu jertfe şi cu cîntece sfinte“.

78. Rostind încet, dimineaţa şi seara, monosilaba şi rugăciunea Savitri, precedată de cele trei cuvinte Bur, Buhav şi Svar, orice Brahman, care cunoaşte desăvîrşit Cărţile sfinte, dobîndeşte sfinţenia pe care o dă Veda.

79. Repetînd de o mie de ori într-un loc retras această întreită invocare, un renăscut se descarcă într-o lună chiar de un mare păcat, cum îşi leapădă şarpele pielea.

80. Orice membru al castelor preoţească, militară şi agricolă, care neglijează această rugăciune şi nu-şi îndeplineşte la vremea cuvenită datoriile de pietate, este expus dispreţului oamenilor cumsecade.

81. Cele trei mari cuvinte nesupuse stricării, precedate de monosilaba AUM şi urmate de Savitri, care constă din trei stanţe, trebuie privite ca partea de căpetenie a Vedei şi ca mijloc de a obţine fericirea veşnică.

82. Cine timp de trei ani, repetă în toate zilele fără preget, această rugăciune, se va întoarce în Dumnezeirea supremă (Brahma), uşor ca vîntul şi îmbrăcat în chip nemuritor.

83. Monosilaba mistică este Dumnezeul suprem; întreruperea respiraţiei, atîta timp cît se pronunţă monosilaba, cele trei cuvinte şi Savitri, sînt cel mai perfect exerciţiu pios; nimic nu este mai presus de Savitri; spunerea adevărului este de preferat tăcerii.

84. Toate actele pioase prescrise de Veda, precum jertfele focului şi celelalte jertfe, pot rămîne fără efect, pe cînd monosilaba este atotputernică, căci este simbolul lui Brahma, Stăpînul făpturilor.

85. Jertfa care constă din rugăciunea înceată şi cuprinde monosilaba, cele trei cuvinte şi Savitri, este de zece ori de preferat jertfelor obişnuite[35],

[35] Asemenea jertfe sau sacrificii erau mai ales cele care trebuiau aduse în ziua cu lună nouă şi în cea cu lună plină.

cînd rugăciunea este rostită în aşa fel ca să nu poată fi auzită, ea preţuieşte de o sută de ori mai mult ; făcută în minte, preţuieşte de o mie de ori mai mult.

86. Cele patru jertfe de casă, unite cu jertfa obişnuită, nu preţuiesc cît a şaisprezecea parte din jertfa, care constă din rugăciunea înceată.

87. Prin rugăciunea înceată, un brahman poate cu siguranţă să ajungă la fericire, fie că face sau nu alte acte de pietate ; fiind prieten al creaturilor, pentru că nu le face nici un rău, deoarece nu aduce jertfe, el se numeşte cu drept cuvînt unit cu Brahma (brahmana).

88. Cînd organele simţurilor vin în atingere cu lucruri ademenitoare, omul încercat trebuie să facă toate sforţările spre a le ţine în stăpînire, ca un vizitiu care-şi domoleşte caii.

89. Vă voi înşira exact şi în ordinea cuvenită aceste organe, recunoscute de vechii înţelepţi în număr de unsprezece şi anume :

90. Urechile, pielea, ochii, limba şi, al cincilea, nasul ; deschizătura inferioară a tubului intestinal, organul genital, mîna, piciorul şi organul vorbirii, care este al zecelea.

91. Cele cinci dintîi, urechile şi cele ce urmează se numesc organe ale inteligenţei ; cele cinci care rămîn, din care cel dintîi este deschizătura tubului intestinal, se cheamă organe ale acţiunii.

92. Trebuie să recunoaştem şi un al unsprezecelea, simţămîntul, care prin însuşirea sa ţine şi de inteligenţă şi de acţiune ; cînd el este subjugat, atunci şi cele două clase precedente, compuse fiecare din cîte cinci organe, sînt de asemenea subjugate.

93. Cine se lasă în voia înclinării organelor spre senzualitate, nu se poate să nu cadă în păcat ; punîndu-le frîu, va ajunge la fericirea supremă.

94. Dorința nu este niciodată mulțumită cu stăpînirea lucrului dorit ; asemenea focului în care se toarnă unt topit, ea se aprinde și mai mult.

95. Comparați pe cel care se bucură de toate plăcerile simțurilor cu cel care renunță cu totul la ele ; acesta din urmă stă mult mai sus, căci lepădarea completă de toate plăcerile este de preferat împlinirii lor.

96. Organele plecate spre senzualitate se pot stăpîni nu numai evitînd satisfacerea lor, ci mai ales dedîndu-le cu stăruință la studiúl științelor sfinte.

97. Vedele, binefacerile, jertfele, practicile pioase, austeritățile nu pot duce la fericire pe cel a cărui fire este cu totul coruptă.

98. Omul care aude, pipăie, vede, mănîncă, simte, fără să se bucure sau să se întristeze, trebuie socotit că și-a domolit organele.

99. Dacă un singur organ i-a rămas nedomolit, știința dumnezeiască fuge de el, cum se scurge apa prin gaura din fundul unui burduf.

100. După ce s-a făcut stăpîn peste organe și după ce și-a supus simțul intern, omul trebuie să se îndeletnicească cu treburile sale, fără să-și chinuiască trupul cu practici pioase.

101. În zorii zilei să stea în picioare, rostind încet Savitri pînă la răsăritul soarelui ; iar seara, la amurg, s-o rostească șezînd, pînă cînd se vor vedea bine stelele.

102. Făcîndu-și rugăciunea dimineața, în picioare, se curăță de orice păcat pe care l-a putut face în timpul nopții ; rostind-o seara, șezînd, spală orice pată din timpul zilei.

103. Cel care nu-și face rugăciunea dimineața, în picioare, și seara șezînd să fie excomunicat, ca un sudra, de la orice act al celor trei caste renăscute.

104. Cînd un renăscut, nu se poate deda studiului Cărților Sfinte, fiind retras într-o pădure,

aproape de o apă curată, punînd frîu organelor şi observînd cu luare aminte rînduiala zilnică, adică rugăciunea, să repete Savitri cu silaba Aum şi cele trei cuvinte, în deplină concentrare sufletească.

105. Pentru studiul cărţilor de a doua mînă (Vedangas)[36], pentru rugăciunea necesară în fiecare zi, nu trebuie păzite regulile întreruperii[37], nici pentru formulele sfinte care însoţesc jertfa focului.

106. Rostirea rugăciunii zilnice nu poate fi întreruptă, căci ea este numită jertfa Sfintelor Scrieri (brahmasattra) ; jertfa în care se jertfeşte Veda este întotdeauna de mare preţ, chiar cînd este adusă într-un timp în care citirea Cărţilor Sfinte trebuie întreruptă.

107. Rugăciunea înceată, repetată timp de un an întreg de un om stăpîn peste organele sale şi întotdeauna curat, înalţă jertfele sale de lapte dulce, de lapte bătut, de unt topit şi de miere la zeii şi manii cărora s-au adus, iar lui îi aduce împlinirea dorinţelor.

108. Renăscutul, care a fost iniţiat, trebuie să întreţină focul sfînt, să-şi cerşească cele pentru trai, să şadă pe un pat foarte jos şi să placă duhovnicului său pînă la sfîrşitul uceniciei.

109. Fiul unui învăţător, un şcolar silitor şi supus, cel care poate împărtăşi altuia ştiinţa, cel drept, cel curat, cel devotat, cel puternic, cel darnic, cel virtuos, cel care este rudă de sînge cu un brahman, acestea sînt cele zece categorii de tineri care pot fi admişi, după lege, să studieze Veda.

---

[36] *Angas* sau *Vedangas* sînt ştiinţele sacre, socotite ca accesorii ale Vedelor. Ele sînt în număr de şase şi cuprind : Cea dintîi reguli de pronunţare ; a doua rînduiala ceremoniilor religioase ; a treia gramatica ; a patra prosodia ; a cincea astronomia, şi a şasea explicarea cuvintelor şi frazelor anevoie de înţeles din Vede.

[37] Citirea Vedelor trebuie întreruptă în anumite împrejurări, (Cartea VI, stanţa 101 urm.), pe cînd pentru Vedangas nu se observă această regulă.

110. Omul cu minte nu trebuie să vorbească, dacă nu este întrebat, nici să răspundă la întrebări fără rost, chiar dacă știe ceea ce este întrebat, el nu trebuie să se poarte în lume ca și cum ar fi mut.

111. Din doi inși, din care unul răspunde fără vreme la o întrebare pusă de altul fără vreme, unul va muri, iar celălalt va atrage asupră-și ura.

112. Oriunde nu se întîlnește nici virtute, nici bogăție, nici zelul și supunerea trebuitoare studiului Vedei, învățătura sfîntă nu trebuie predicată după cum nu se seamănă sămînță bună în pămînt sterp.

113. Este mai bine pentru un tîlcuitor al Scrierilor Sfinte să moară cu știința sa, chiar dacă s-ar afla în cea mai cumplită lipsă, decît s-o semene într-un pămînt neroditor.

114. Știința dumnezeiască, apropiindu-se de un brahman, îi zice: „Eu sînt visteria ta, păstrează-mă, nu mă da pe mîna unui hulitor; astfel voi fi totdeauna plină de putere;

115. Cînd vei găsi însă un ucenic întru totul curat și stăpîn pe simțurile sale, fă-mă cunoscută acestui renăscut, ca unui neadormit străjer, al unei astfel de visterii.

116. Cel care-și însușește cunoașterea Scrierilor Sfinte, fără a fi primit învoire pentru aceasta, este vinovat de furt de texte sfinte și se coboară în iad (naraka).

117. Oricine ar fi acela prin ajutorul căruia un tînăr dobîndește știința trebilor lumești sau înțelesul Sfintelor Cărți sau cunoașterea Ființei supreme, trebuie să salute el întîi pe acest dascăl.

118. Un brahman a cărui știință constă toată din Savitri, dar care-și stăpînește simțurile în chip desăvîrșit, este de preferat celui care n-are nici o stăpînire asupra sa, care mănîncă de toate și vinde de toate, deși cunoaște cele trei Cărți Sfinte.

119. Nu este iertat ucenicului să stea pe același pat sau scaun odată cu mai marele său; iar

cînd este culcat sau stă, trebuie să se scoale, ca să-l salute.

120. Duhul din viață al unui tînăr pare că vrea să zboare la apropierea de un bătrîn ; dacă se ridică și salută, îl împiedică de a zbura.

121. Cine are obiceiul de a saluta pe cei mai în vîrstă decît el și a-i respecta întotdeauna, vede sporindu-i patru lucruri : lungimea vieții, știința, renumele și puterea.

122. După formula de salutare, un brahman, care se apropie de un om mai în vîrstă decît el, să-și spună numele, zicînd : „Eu sînt cutare".

123. Celor care, neștiind limba sanscrită, nu cunosc însemnarea salutului, însoțită de spunerea numelui, omul învățat trebuie să le zică : „Sînt cutare" asemenea și femeilor.

124. Salutînd, brahmanul trebuie să pronunțe după nume, interjecția „hei" căci sfinții socotesc că „hei" are însușirea de a reprezenta numele persoanei cu care se vorbește.

125. „Să trăiești vreme îndelungată, vrednicule de cinste !", astfel trebuie să se răspundă la salutul unui brahman și vocala de la sfîrșitul numelui lui, dimpreună cu consoana precedentă, trebuie prelungită trei momente.

126. Brahmanul care nu știe cum să răspundă la un salut, nu merită să fie salutat de un om reputat pentru știința sa ; unul ca acela este asemenea unui sudra.

127. Vorbind cu un brahman, trebuie să-l întrebi, dacă pietatea sa este înfloritoare, pe un kșatrya, dacă este sănătos, pe un vaisya, dacă-i merg bine afacerile, pe un sudra, dacă nu este bolnav.

128. Cel care vrea să aducă jertfă solemnă, oricît ar fi de tînăr, nu trebuie să fie întrebat cum se numește ; cine cunoaște legea se servește, pentru a-i vorbi, fie de interjecția „hei" fie de cuvîntul „domnule".

129. Vorbind de soţia altuia, sau cu o femeie care nu-i este rudă de sînge, trebuie să-i zică „doamnă" sau „bună soră".

130. Unchilor după mamă şi după tată, tatălui soţiei, preoţilor liturghisitori (ritvigis); dascălilor, cînd sînt mai tineri decît el, trebuie să le zică, ridicîndu-se : „Sînt cutare".

131. Sora mamei, soţia unchiului după mamă, mama soţiei şi sora tatălui au dreptul la aceeaşi cinste ca soţia părintelui duhovnicesc şi-i sînt egale.

132. La picioarele soţiei fratelui său, trebuie să se plece în toate zilele, dacă este din aceeaşi castă cu el şi mai în vîrstă ; pe rudele după tată şi după mamă, să se ducă să le salute numai după întoarcerea dintr-o călătorie.

133. Cu sora tatălui sau a mamei şi cu sora mai mare, să se poarte ca şi cu mama sa ; totuşi mama merită mai multă cinste decît ele.

134. Egalitatea nu se pierde între cetăţenii unui oraş din cauza unei deosebiri de vîrstă de zece ani ; între artişti, de cinci ani de vîrstă ; între brahmanii, cunoscători ai Vedei, de trei ani ; egalitatea nu este decît puţin timp între membrii unei familii.

135. Un brahman în vîrstă de zece ani şi un kşatrya ajuns la vîrsta de o sută de ani, trebuie priviţi ca tatăl şi fiul ; dintre amîndoi brahmanul este tatăl şi lui i se cuvinte respectul de tată.

136. Bogăţia, rudenia, vîrsta, actele religioase şi, în a cincea linie, ştiinţa dumnezeiască sînt vrednice de respect ; cele din urmă, în ordine crescîndă, sînt mai de recomandat.

137. Orice om din cele dintîi trei caste, la care se observă în mai mare număr cele mai însemnate din aceste cinci însuşiri vrednice de cinste, are mai mult drept la respect ; chiar şi un sudra are acest drept, dacă a intrat în a zecea decadă a vieţii.

138. Trebuie făcut loc să treacă înainte unui om care se află în căruță, unui bătrîn trecut de nouăzeci de ani, unui bolnav, celui care duce o povară, unei femei, unui brahman care și-a terminat învățătura, unui kșatrya, unui tînăr care se căsătorește.

139. Dar dintre aceștia, dacă se găsesc toți la un loc în același timp, brahmanul care și-a terminat învățătura și kșatrya trebuie cinstiți în primul rînd ; iar dintre cei doi din urmă, brahmanul trebuie respectat mai mult decît kșatrya.

140. Brahmanul care a inițiat pe ucenicul său și l-a învățat Veda cu rînduiala jertfei și cu partea tainică, numită Upanișad [38], este numit de înțelepți cu numele de învățător. (aciarya).

141. Cel care învață o singură parte din Veda, sau științele secundare (Vedangas), pentru a-și cîștiga terenul predîndu-le, se cheamă subînvățător (upadhyaya).

142. Brahmanul sau tatăl care săvîrșește, după rînduială, ceremonia zămislirii și pe celelalte, și care dă întîi orez copilului pentru hrană, se numește duhovnic sau dascăl (guru).

143. Cel care stă în serviciul cuiva, pentru a întreține focul sacru, a aduce jertfele casnice, asemenea și celelalte jertfe, se numește aici (în acest cod) capelanul (ritvigi) celui în al cărui serviciu se află.

144. Cine, prin cuvintele adevărului, face să intre în urechi Scrierile Sfinte, trebuie privit ca tată, ca mamă ; școlarul său nu trebuie să-i pricinuiască niciodată întristare.

145. Un învățător este mai demn de stimat decît zece subînvățători, un tată decît o sută de învățători, o mamă mai de stimat decît o mie de tați.

---

[38] *Upanișadele,* nume care însemnează ședințe, sînt continuarea Vedelor și cuprind teologia brahmanică în înțelesul strîns al cuvîntului.

146. Dintre cel care dă viaţa şi cel care împărtăşeşte învăţăturile sfinte, acesta din urmă este tată mai vrednic de cinste ; căci naşterea spirituală este pentru cel renăscut veşnică, adică şi pentru lumea aceasta şi pentru cealaltă.

147. Cînd un tată şi o mamă, uniţi prin dragoste, dau viaţă unui copil, această naştere trebuie socotită ca ceva curat, omenesc, pentru că şi copilul se formează în matrice ;

148. Naşterea însă pe care i-o dă învăţătorul, care a citit toate Cărţile Sfinte, potrivit legii, prin aceea că învaţă Savitri pe copil, este adevărata naştere şi nu este supusă bătrîneţii şi morţii.

149. Cînd un învăţător aduce unui elev un folos, mic sau mare, prin aceea că l-a învăţat textul descoperit de Dumnezeu, să se ştie că în acest cod este socotit ca părintele lui duhovnicesc (guru), din cauza binefacerii învăţăturii sfinte.

150. Brahmanul, autor al naşterii spirituale şi care învaţă datoria, este, după lege, chiar dacă ar fi încă copil, tatăl unui om în vîrstă.

151. Kavi, fiul lui Anghiras, încă tînăr, învaţă Scrierile Sfinte pe unchii săi după tată, şi pe veri ; el le zicea „copii", căci ştiinţa îi dă asupra lor autoritatea de dascăl.

152. Plini de întristare, ei întrebară pe zei de noima acestui cuvînt, şi zeii, întrunindu-se, le ziseră : „Copilul v-a vorbit cum se cade".

153. Într-adevăr cel neştiut este copil, cel care predă învăţătura sfîntă este tată, căci înţelepţii au dat numele de „copil" neştiutorului de carte şi „tată" învăţătorului.

154. Nu anii, nici perii albi, nici bogăţiile, nici înrudirile fac mărirea ; sfinţii au stabilit această lege : „Cel care cunoaşte Vedele şi Angas este mai mare între noi".

155. Întîietatea o dă între brahmani ştiinţa, între războinici vitejia, între agricultori bogăţia în cereale, între servitori vîrsta.

156. Un om nu este bătrîn, pentru că i-a încărunţit părul ; iar tînărul care a citit Scrierile Sfinte, este privit de zei ca bătrîn.

157. Un brahman, care n-a învăţat Cărţile Sfinte, este ca un elefant de lemn şi ca un cerb împăiat ; degeaba poartă numele.

158. Precum împreunarea unui eunuc cu o femeie este stearpă, a unei vaci cu o altă vacă este asemeni stearpă, şi darul dat unui neştiutor rămîne fără rod, tot astfel un brahman care n-a citit Vedele nu culege roadele pe care le aduce împlinirea datoriilor prescrise de descoperire şi de tradiţie.

159. Orice învăţătură, care are ca obiect binele, trebuie împărtăşită fără a chinui pe elevi, şi dascălul care doreşte să fie drept, trebuie să întrebuinţeze cuvinte blînde şi plăcute.

160. Cel a cărui vorbire şi duh sînt curate şi pe deplin ordonate în orice împrejurare are toate foloasele care decurg din cunoaşterea Vedantei [39].

161. Nimeni nu trebuie să se arate posomorît, chiar de ar fi amărît, nici să nu caute a face rău altuia, nici măcar să se gîndească la aceasta ; nu trebuie a pronunţa un cuvînt care ar putea jigni pe cineva şi care ar închide intrarea în cer celui care l-a pronunţat.

162. Brahmanul să se teamă de orice cinste lumească, ca de otravă, şi să dorească întotdeauna dispreţul, cum doreşte ambrozia [40].

---

[39] *Vedanta,* care însemnează „sfrîşitul Vedei, este numele generic al scrierii Upanişade.

[40] *Amriti* sau *ambrozia,* se credea că este mîncarea zeilor, care avea însuşirea de a împărtăşi nemurire. Însăşi numele ei înseamnă nemurire. După mitologie, ambrozia era grămădită în lună. Izvorul ei era soarele, care o depunea în lună în timpul celor cincisprezece zile ale fazei ei de creştere. Cînd era lună plină, zeii, manii şi sfinţii consumau zilnic din ea cîte un degetar (kala). După un alt mit, ambrozia ar fi ieşit din mare, care a fost bătută cum se bate putineiul de lapte, ca să se scoată untul. Această operaţiune ar fi fost săvîrşită de zei şi de asuras. Muntele

163. Căci, deşi dispreţuit, el doarme liniştit, se scoală liniştit şi trăieşte fericit în această lume, pe cînd dispreţuitorul nu va întîrzia să piară.

164. Renăscutul, al cărui suflet a fost purificat prin ceremoniile amintite [41], trebuie, în timpul cît locuieşte cu conducătorul său spiritual, să se dedea treptat la practicile pioase care pregătesc pentru studiul Cărţilor Sfinte.

165. După ce s-a supus diferitelor practici religioase şi regulilor de pietate prescrise de lege, renăscutul trebuie să înceapă citirea Vedelor, în întregime, şi a tratatelor misterioase.

166. Brahmanul care vrea să se dedea la austerităţi, trebuie să se îndeletnicească fără întrerupere cu studiul Vedelor, căci studiul Scrierilor Sfinte este în această lume cel mai important act de pietate pentru un brahman.

167. Renăscutul care-şi pune zilnic toate puterile pentru învăţarea Cărţilor Sfinte, îşi supune tot trupul la austerităţile cele mai folositoare, chiar cînd poartă o ghirlandă.

168. Renăscutul, care se apucă de un meşteşug oarecare, fără să fi studiat Vedele, este coborît îndată, pentru toată viaţa, la treapta de sudra ; asemeni şi urmaşii lui.

169. Naşterea întîi a unui renăscut se face la sînul mamei, a doua cînd primeşte cingătoarea şi cordonul, a treia la aducerea jertfei ; aşa spune textul descoperit.

170. În cea de a treia naştere, care-l introduce la cunoaşterea Scrierilor Sfinte şi care se deosebeşte prin cingătoarea şi cordonul ce i se dau, Savitri este mama şi învăţătorul tată.

Mandara a servit de rotulă, iar şarpele Vasuki de coadă a bătătorului. Între alte bunătăţi ieşite din mare în urma acestei operaţiuni culinare a fost şi ambrozia. Zeii şi asuras se luară la ceartă, a cui să fie, şi în cele din urmă rămase zeilor.

[41] Aceste ceremonii sînt *sankaras*. (Vezi stanţa 27).

171. Învățătorul se cheamă tată, pentru că învață pe renăscut Veda ; căci nici un act pios nu este iertat tînărului să săvîrșească înainte de a primi cingătoarea și cordonul.

172. Pînă atunci să se ferească de a pronunța vreo formulă sacră, afară de exclamația : svatha, adresată manilor în timpul serviciului înmormîntării ; căci el nu se deosebește de sudra, pînă în clipa cînd este renăscut prin Veda.

173. După ce a primit inițierea, se cere de la el să se supună rînduielilor stabilite și să studieze Scrierile Sfinte cu ordine, împlinind mai întîi practicile rînduite.

174. Mantaua de piele, cordonul, cingătoarea, bastonul, tunica, stabilite pentru fiecare ucenic, potrivit castei din care face parte, trebuie schimbate cu un anume ceremonial.

175. Ucenicul, locuind la dascălul său, să îndeplinească toate practicile pioase de mai jos, pentru a face dovada cucerniciei sale.

176. În toate diminețile să facă baie și după ce s-a curățat, să aducă zeilor, sfinților și manilor, o libațiune de apă proaspătă (tarpana) ; să se închine zeităților și să alimenteze focul sacru.

177. Să se abțină de miere, de carne, de parfumuri, de ghirlande, de sucuri prea gustoase stoarse din plante, de femei, de orice substanță dulce fermentată, de schingiuirea ființelor însuflețite ;

178. De unsori de trup, de colir, de a purta pantofi și umbrelă de soare ; să se abțină de plăceri senzuale, de mînie, de pofte, de danț, de cîntece și de muzică ;

179. De petreceri, de ceartă, de bîrfeală, de minciună, de privirea sau îmbrățișarea cu dragoste a vreunei femei și de a pricinui pagubă cuiva.

180. Să se culce totdeauna pe o parte și să nu-și împrăștie sperma ; căci, dacă cedează dorului și-și

risipeşte sperma, calcă rînduiala castei sale şi trebuie să facă pocăinţă [42].

181. Renăscutul ucenic, care în timpul somnului, a pierdut fără voie spermă, trebuie să facă baie, să adore soarele şi să repete de trei ori formula: „Vie-mi înapoi sperma!"

182. Să aducă învăţătorului său apă într-un vas, flori, baligă de vacă, pămînt, iarbă kusa atît cît îi trebuie şi să se ducă în fiecare zi să-şi cerşească hrana.

183. Ucenicul să meargă să-şi ceară hrana în fiecare zi în casele oamenilor care nu neglijează aducerea jertfelor prescrise de Veda şi care sînt renumiţi pentru împlinirea datoriilor lor.

184. Nu trebuie să ceară de la familia dascălului său, nici de la rudele tatălui şi ale mamei sale; iar dacă intrarea în alte case îi este oprită, cei dintîi la care trebuie să se adreseze sînt cei pe care trebuie cu deosebire să-i ocolească [43].

185. Să străbată cerşind tot satul (dacă nu se găsesc case, cum se spune mai sus), fiind pe deplin curat, şi păstrînd tăcerea; dar să se ferească de oamenii cu nume rău şi păcătoşi.

186. Aducînd lemne dintr-un loc îndepărtat, să le aşeze undeva, sub cerul liber, şi în fiecare seară şi dimineaţă să pună din ele pe foc, fără să uite vreodată s-o facă.

187. Dacă, fără să fi fost bolnav, a neglijat şapte zile de-a rîndul să ceară milostenie şi să alimenteze cu lemne focul sacru, trebuie să se supună penitenţii rînduite pentru cel care şi-a călcat jurămîntul de castitate [44].

188. Ucenicul să nu înceteze niciodată de a cere şi să nu-şi primească hrana de la una şi aceeaşi

---

[42] Despre aceasta vezi cartea XI, stanţa 118.

[43] Adică în acest caz să se adreseze întîi rudelor după mamă, în lipsa acestora, rudelor după tată şi în lipsa acestora, rudelor dascălului său.

[44] Vezi cartea XI, stanţa 118.

persoană : a trăi din milostenie este tot aşa de mare preţ pentru ucenic, ca şi a posti ;

189. Totuşi, dacă este poftit la o ceremonie în cinstea zeilor sau a manilor, poate mînca în bună pace mîncarea dată de o singură persoană, ţinîndu-se de regulile de abstinenţă şi purtîndu-se ca un cuvios ascet ; în acest caz regula sa nu este călcată ;

190. Dar, după spusele înţelepţilor, aceasta priveşte numai pe brahman, şi nicidecum pe kşatrya şi pe vaisya.

191. Că se va face şi el învăţător, sau nu, ucenicul trebuie să rîvnească învăţătura şi să caute a mulţumi pe vrednicul său de cinste dascăl.

192. Stăpînindu-şi trupul, vocea, organele simţurilor şi duhul, să stea cu mîinile împreunate şi cu ochii aţintiţi la învăţător.

193. Mîna dreaptă să-i fie întotdeauna descoperită, ţinuta cuviincioasă, tunica potrivită şi cînd este poftit să şadă, să se aşeze în faţa părintelui său duhovnicesc.

194. Hrana, hainele şi găteala să-i fie întotdeauna modeste în faţa dascălului său ; trebuie să se scoale înaintea lui şi să intre după el.

195. Nu trebuie să se împotrivească la poruncile duhovnicului său sau să vorbească cu el fiind culcat, sau şezînd, sau mîncînd, sau de departe, sau privindu-l dintr-o parte ;

196. Ci s-o facă stînd în picioare, cînd dascălul său şade ; apropiindu-se, cînd el stă locului ; ieşindu-i în întîmpinare, cînd vine ; mergînd în urmă-i, cînd se duce.

197. Mergînd să ia loc în faţa lui, dacă întoarce capul ; ţinîndu-se după el, dacă este departe ; plecîndu-se, dacă este culcat sau s-a oprit aproape de el.

198. Patul sau scaunul său trebuie să fie întotdeauna foarte joase, cînd este în faţa dascălului său, şi atît cît poate fi văzut de el, nu trebuie să se aşeze comod.

199. Să nu pronunțe niciodată pur și simplu [45] numele părintelui său spiritual, nici chiar în absența sa și să nu imite vreodată mersul, vorbirea, sau gesturile lui.

200. Ori de cîte ori se vorbesc pe socoteala duhovnicului său vorbe rele, sau bîrfeli, trebuie să-și astupe urechile, sau să plece.

201. Dacă vorbește de rău pe dascălul său, se va preface după moarte în măgar ; dacă-l calomniază, se va preface în cîine ; dacă se servește de foarfecile sale fără învoire, se va preface în insectă ; dacă-l invidiază, în vierme.

202. Nu trebuie să-l salute nici prin altul, cînd este departe de el și poate veni în persoană, nici în fața unei femei ; dacă este în trăsură, sau pe scaun, să se dea jos, spre a saluta pe părintele său duhovnicesc.

203. Să nu se așeze așa ca vîntul să vină de la dascăl la el, sau de la el la dascăl și să nu zică nimic, cînd nu poate fi auzit de el.

204. Poate să se așeze cu veneratul său dascăl în căruța trasă de boi, de cai, sau de cămile, pe o terasă, pe un loc pavat, pe o rogojină, pe o stîncă pe o bancă de lemn, în corabie.

205. Cînd este de față dascălul dascălului său, să se poarte cu el la fel cum s-ar purta cu dascălul său și nu poate saluta pe rudele sale, care au drept la respectul său, fără a fi poftit la aceasta de dascăl.

206. Aceasta este purtarea pe care trebuie s-o aibă statornic față de dascălii care-l învață învățătura sfîntă, de rudele din partea tatălui, de cei care-l feresc de rătăcire și-i dau sfaturi bune.

207. Cu toți oamenii virtuoși să se poarte ca și cu dascălul său și același lucru să-l facă și cu băieții dascălului, dacă, prin vîrsta lor, merită cinste, precum și cu rudele după tată ale vrednicului său de cinste dascăl.

---

[45] Adică trebuie să-l însoțească întotdeauna cu o titulatură de onoare, ca d. ex. veneratul, înțeleptul, ilustrul, învățatul, sfîntul etc.

208. Fiul dascălului, care este mai tînăr, sau de o vîrstă cu el, sau ucenic, dacă este în stare să învețe pe alții învățătura sfîntă, are drept la aceeași cinste ca și dascălul, cînd ia parte la aducerea unei jertfe.

209. Nu trebuie însă să frece cu parfumuri trupul fiului dascălului său, să-l servească în timpul băii, să mănînce ceea ce rămîne de la el, sau să-i spele picioarele.

210. Soțiile dascălului, dacă sînt din aceeași castă cu el trebuie cinstite ca și el; dacă sînt din altă castă, ucenicul nu le datorește altă cinste decît de a se scula în fața lor și a le saluta;

211. Ucenicul să nu-și ia sarcina de a stropi pe soția dascălului său cu uleiuri parfumate, de a o servi cînd face baie, de a-i freca membrele, de a-i pieptăna părul.

212. Nu trebuie să se plece înaintea femeii tinere a venerabilului său dascăl, atingîndu-i picioarele cu respect, dacă a împlinit douăzeci de ani și știe să deosebească binele de rău.

213. Este în firea sexului femeiesc de a căuta aici jos să corupă pe bărbați, de aceea înțelepții să nu se lase niciodată în voia ademenirii femeilor.

214. Într-adevăr, o femeie poate în această lume să depărteze de la calea cea dreaptă nu numai pe un smintit, ci și pe un un om încercat și să-i impună jugul dragostei și al patimii.

215. Nu trebuie a locui într-un loc retras cu mamă, soră sau fiică, căci simțurile contopite sînt foarte puternice și pot tîrî la rău pe cel mai înțelept om.

216. Un ucenic tînăr poate, urmînd datina prescrisă, să se plece la pămînt înaintea soțiilor tinere ale dascălului său, zicînd: „Sînt cutare".

217. La înapoierea dintr-o călătorie, ucenicul tînăr poate atinge respectuos picioarele femeilor părintelui său duhovnicesc și a se pleca în fiecare zi înaintea lor, îndeplinind astfel datinele oamenilor bine crescuți.

218. Precum omul, care sapă cu cazmaua, ajunge la vîna de apă, tot astfel ucenicul cu luare aminte şi supus ajunge să-şi însuşească ştiinţa pe care o ascunde spiritul părintelui său duhovnicesc.

219. Să aibă capul ras, sau părul lung şi despletit, sau adunat în şuviţe pe creştetul capului ; niciodată răsăritul sau apusul soarelui să nu-l găsească dormind în sat ;

220. Căci dacă soarele răsare sau apune, fără ca el să ştie, în timpul cînd doarme cu poftă, trebuie să ajuneze o zi întreagă, rostind încet Savitri.

221. Cel care se culcă şi se scoală, neconducîndu-se după soare şi nu se supune la această pocăinţă, se face vinovat de un mare păcat.

222. După ce s-a spălat, fiind curat, cu gîndurile adunate şi aşezîndu-se într-un loc curat, ucenicul să-şi îndeplinească, potrivit rînduielii, datoria de pietate, la răsăritul şi la apusul soarelui, pronunţînd încet Savitri.

223. Dacă o femeie sau un sudra caută, printr-un mijloc oarecare, să dobîndească binele suprem, să se îndeletnicească cu aceasta în chip sîrguitor, sau să facă ceea ce-i place mai mult şi-i dă voie legea.

224. Precum spun unii oameni cu minte, binele suprem stă în virtute şi bogăţie, sau, după alţii, în plăcere şi bogăţie, sau numai în virtute, sau în bogăţie ; dar unirea celor trei face adevăratul bine.

225. Învăţătorul este chipul Fiinţei dumnezeieşti (Brahma) ; tatăl este chipul Stăpînului făpturilor (Pragiapati) ; mama este chipul pămîntului ; fratele adevărat, chipul sufletului.

226. Învăţătorul, tatăl, mama, fratele mai mare nu trebuie niciodată să fie dispreţuiţi, mai ales de un brahman, chiar dacă a fost necăjit de ei.

227. Mai multe sute de ani n-ar putea răsplăti supărările ce au îndurat o mamă şi un tată cu naşterea şi creşterea copiilor.

228. Tînărul să facă întotdeauna şi la orice prilej ceea ce poate plăcea părinţilor şi dascălului său ; cînd i-a mulţumit, a îndeplinit bine toate practicile de pietate şi va lua plată.

229. Supunerea respectuoasă faţă de voinţa acestor trei persoane este socotită ca cel mai ales act de pietate şi, fără învoirea lor, tînărul nu trebuie să îndeplinească nici o altă datorie pioasă.

230. Ele înfăţişează cele trei lumi, cele trei caste superioare, cele trei Cărţi Sfinte, cele trei focuri :

231. Tatăl este focul sacru ţinut aprins continuu de stăpînul casei ; mama este focul ceremoniilor ; dascălul este focul jertfelor ; această treime de focuri merită cea mai mare veneraţiune.

232. Cel care nu le neglijează ajungînd stăpîn de casă, va dobîndi împărăţia celor trei lumi ; trupul său va străluci de o lumină curată şi el se va bucura în cer de bucurie dumnezeiască.

233. Prin respectul către mamă, el dobîndeşte lumea aceasta de jos ; prin respectul către tată, lumea de mijloc, a atmosferei ; prin supunerea la poruncile dascălului, ajunge în lumea cerească a lui Brahma.

234. Cine respectă aceste trei persoane îşi respectă toate datoriile şi va lua plată ; celui care n-are grijă să le respecte, orice faptă pioasă îi este neroditoare.

235. Atît timp cît trăiesc aceste trei persoane el nu trebuie să se ocupe de nici o altă datorie, ci să le arate întotdeauna supunere respectuoasă, silindu-se a le face plăcere şi a le aduce servicii.

236. Oricare ar fi datoria pe care o împlineşte cu gîndul, cu cuvîntul, sau cu fapta, fără să se abată de la supunerea ce le datoreşte în cele ce privesc cealaltă lume, să le spună după ce şi-a împlinit-o.

237. Prin respectul dat acestor trei persoane, toate actele prescrise omului de Scrierile Sfinte şi de lege sînt pe deplin împlinite ; aceasta este desi-

gur cea dintîi datorie ; orice altă datorie este secundară.

238. Cine are credinţă poate învăţa ceva folositor chiar de la un sudra, cunoaşterea virtuţii principale de la un om de nimic şi pe cea mai virtuoasă femeie dintr-o familie dispreţuită.

239. Ambrozia se poate despărţi de otravă, cînd sînt amestecate ; se poate primi de la un copil un sfat folositor, învăţa de la un duşman buna purtare şi scoate aurul din zgură.

240. Femeile, pietrele preţioase, ştiinţa, virtutea, curăţenia, sfatul bun şi alte lucruri bune trebuie primite ori de unde ar veni.

241. Se porunceşte ca în caz de nevoie [46] să se înveţe Scrierile Sfinte de la un învăţător care nu este brahman şi elevul trebuie să-i servească cu respect şi supunere atît timp cît ţine învăţătura.

242. Ucenicul să nu locuiască toată viaţa sa lîngă un învăţător care nu este din casta preoţească, sau lîngă un brahman care nu cunoaşte Cărţile Sfinte şi ştiinţele ajutătoare, dacă vrea să dobîndească fericirea supremă.

243. Totuşi, dacă vrea să rămînă pînă la sfîrşitul vieţii în casa părintelui său spiritual, să-l servească cu rîvnă pînă la despărţirea sufletului de trup.

244. Cel care se supune cu plăcere voinţei duhovnicului său, pînă la sfîrşitul vieţii, se înalţă după aceasta la locuinţa Fiinţei dumnezeieşti.

245. Ucenicul, care-şi cunoaşte datoria, nu trebuie să facă nici un dar dascălului său, înainte de a se despărţi de el, ci în clipa cînd, trebuind să-l părăsească, are să îndeplinească ceremonia băii [47]

---

[46] Adică atunci cînd nu se găseşte un învăţător din casta brahmanilor.

[47] Tînărul, care sfîrşeşte învăţarea Vedelor, trebuie să facă o baie (snana) la despărţirea de dascălul său. După aceea el poartă numele de *„snataka"*, adică *„cel îmbăiat"*.

atunci să dea veneratului său profesor darurile ce-i stau în putere.

246. Să-i dea un ogor, aur, o vacă, un cal, o umbrelă de soare, pantofi, un scaun, orez, zarzavaturi sau haine, pentru a-şi asigura dragostea dascălului său.

247. După moartea dascălului, ucenicul care vrea să-şi petreacă viaţa în ucenicie, trebuie să se poarte cu fiul aceluia, dacă este virtuos, sau cu soţia lui, sau cu una din rudele lui după tată, la fel cum s-a purtat cu veneratul său dascăl.

248. Dacă niciunul din aceştia nu este în viaţă să se facă stăpîn pe locuinţa, pe scaunul şi pe locul de exercitări religioase al dascălului său, să întreţină focul cu cea mai mare luare aminte şi să se străduiască a se face vrednic de deznodămîntul final.

249. Brahmanul care-şi urmează astfel ucenicia, fără să-şi calce jurămîntul, ajunge la cea mai înaltă treaptă a existenţei şi nu se mai naşte pe pămînt.

CARTEA A TREIA

CĂSĂTORIA. DATORIA CAPULUI DE FAMILIE.

1. Învăţarea celor trei Vede, prescrisă ucenicului în casa dascălului său, trebuie să ţină treizeci şi şase de ani, sau jumătate, sau un sfert din acest timp, sau în sfîrşit pînă le înţelege foarte bine.

2. După ce a studiat cu rînduială o ramură (sakha) din fiecare Carte Sfîntă, sau numai din două, ori şi dintr-una singură, cel care n-a călcat niciodată legile uceniciei, poate intra în rîndul stăpînilor de casă (grihastas).

3. Lăudat pentru împlinirea datoriilor, primind ca dar de la părintele său trupesc, sau de la cel sufletesc, Scrierile Sfinte, să fie dăruit de acesta, înainte de a se căsători, cu o vacă [1], el fiind împodobit cu o ghirlandă şi aşezat pe un scaun înalt.

4. Primind învoire de la dascălul său, curăţindu-se prin baia rînduită de lege, renăscutul, care şi-a sfîrşit învăţătura, să ia de soţie o fată din aceeaşi castă cu el şi de condiţie potrivită.

5. Cea care nu se trage dintr-unul din bunicii săi după mamă, sau după tată, pînă într-al şaselea

[1] Deşi indienii n-au adorat niciodată animalele, totuşi vaca, probabil din cauza multelor foloase ce aduce omului, era socotită ca aproape sfîntă. De aceea ea joacă un mare rol în practicile religioase, cum se va vedea şi mai departe.

grad, şi care nu ţine de familia tatălui, sau a mamei, printr-o obîrşie comună, dovedită de numele de familie, este foarte potrivită pentru un bărbat din cele dintîi trei caste în vederea căsătoriei şi a unirii trupeşti.

6. Tînărul trebuie să se ferească de următoarele zece categorii de familii, chiar dacă s-ar bucura de multă vază şi ar fi foarte bogate în vaci, capre, oi, ogoare şi seminţe, şi anume :

7. Familia în care se neglijează tainele, care nu dă naştere la băieţi, aceea în care nu se citesc Cărţile Sfinte, cea ai cărei membri au corpul acoperit cu păr lung, sau suferă de hemoroizi, sau de stomac, sau de epilepsie, sau de lepră albă, sau de elefantiasă.

8. Să nu se însoare cu o fată cu părul roşcat, sau care are un membru mai mult, sau este adesea bolnavă, sau n-are păr deloc, ori are prea mult, sau este de nesuferit din pricina limbuţiei, sau are ochii roşii.

9. Sau care poartă numele unei constelaţiuni, al unui arbore, al unui rîu, al unui popor barbar, al unei păsări, al unui şarpe, al unui scalv, sau al cărui nume aminteşte de un lucru îngrozitor.

10. Să ia o fată bine făcută, al cărui nume să fie plăcut, care să aibă mersul plăcut al lebedei, sau al unui elefent tînăr, al cărei corp să fie acoperit cu un puf fin, cu părul subţire, cu dinţii mici şi cu membrele de o eleganţă încîntătoare.

11. Un bărbat simţitor nu trebuie să se însoare cu o fată care n-are măcar un frate şi al cărei tată nu este cunoscut, de teama de a nu-i fi dată de tatăl ei numai pentru a-i adopta băiatul ce ar putea avea, sau de a face o căsătorie neîngăduită.

12. Renăscuţii trebuie să ia în căsătorie întîi o femeie din casta lor, iată dacă dorinţa-i îndeamnă să se căsătorească a doua oară, femeile trebuie alese după rînduiala firească a castelor.

13. Un sudra nu poate lua de soție decît o sudră, vaisya își poate lua soție fie din casta servitorilor fie din a sa, kșatrya din cele două caste precedente și din a sa, iar brahmanul din aceste trei caste și din a sa.

14. În nici o istorie veche nu se spune că un brahman, sau un kșatrya, să fi luat de soție, fie și în caz de lipsă, o fată din casta servitorilor.

15. Renăscuții, care ar fi atît de fără minte ca să ia de soție o femeie din casta cea mai de jos, își coboară toată familia și seminția la treapta de sudra.

16. Cei care se căsătoresc cu o sudra, sînt degradați îndată, după Atri [2] și după (Golama), fiul lui Utatya, dacă fac parte din casta preoțească ; este degradat cînd naște un fiu, dacă este din casta militară. Așa spune Sonaka [3] iar dacă este din casta agricultorilor, este degradat cînd fiul său are un copil de sex masculin. Așa învață Brigu [4].

17. Brahmanul, care aduce o sudră în patul său, se coboară în infern ; dacă are un fiu, acesta încetează de a mai fi brahman.

18. Cînd un brahman ia ca ajutor un sudra, la jertfele aduse zeilor sau manilor, ori la datoriile de ospitalitate, zeii și manii nu mănîncă ceea ce li s-a oferit și el nu dobîndește cerul, ca plată a ospitalității.

19. Pentru cel ale cărui buze sînt pîngărite de o sudră, care este întinat de respirația ei și care are un copil de la ea, legea nu cunoaște nici o ispășire.

20. Acum iată pe scurt cele opt feluri de căsătorii care se obișnuiesc la cele patru caste, unele bune, altele rele în lumea aceasta și în cealaltă :

---

[2] *Atri* este unul din cei zece pragiapați și trece de autor al unui cod de legi care există încă.

[3] *Sonaka* este un înțelept renumit, care se trăgea din familia lui Suhotra, regele din Kasi.

[4] *Brigu*, unul din cei zece pragiapați și cel care povestește legea lui Manu din această carte. El vorbește aci despre sine ca și cum n-ar fi aceeași persoană cu vorbitorul.

21. Felul lui Brahma, al zeilor, al sfinţilor, al creatorilor, al spiritelor rele, al muzicanţilor cereşti, al giganţilor şi, al optulea şi cel mai murdar, al vampirilor.

22. Acum să vă explic deplin care este felul legal pentru fiecare castă, care sînt foloasele şi daunele fiecărui fel, precum şi bunele şi relele însuşiri ale copiilor care rezultă din ele.

23. Să se ştie că cele dintîi şase feluri de căsătorii, în ordinea înşirată mai sus, sînt îngăduite brahmanului ; cele patru din urmă luptătorului ; aceleaşi agricultorului şi servitorului, exceptînd numai felul giganţilor.

24. Legiuitorii socotesc numai pe cele patru dintîi potrivite pentru un brahman, permit războinicilor felul giganţilor, şi agricultorilor şi servitorilor pe al spiritelor rele.

25. Aici (în această carte) din cele cinci din urmă feluri de căsătorii, trei sînt recunoscute de legale, iar două de ilegale ; felul vampirilor şi al duhurilor rele nu trebuie pus niciodată în practică.

26. Fie separate, fie unite, două feluri de căsătorii enumerate mai sus, a muzicanţilor cereşti şi a giganţilor, sînt îngăduite de lege luptătorilor.

27. Cînd un tată, cumpără fiicei sale rochie şi găteli şi o dă după un bărbat priceput în Scrierile Sfinte şi virtuos, pe care el însuşi l-a poftit şi l-a primit cu cinste, o asemenea căsătorie legală se zice a lui Brahma.

28. Felul zis dumnezeiesc este acela în care un tată, care şi-a gătit pe fiica sa, o dă după un preot în timpul cînd săvîrşeşte o jertfă.

29. Cînd un tată dă mîna fiicei sale, potrivit rînduielii, după ce a primit de la ginere o vacă şi un taur, sau două perechi de acelaşi fel, pentru împlinirea unei ceremonii religioase, sau pentru a le da fiicei sale, dar nu ca dar pentru el, acest fel se zice al sfinţilor.

30. Cînd un tată își mărită fiica cu toată cinstea cuvenită, zicînd : „Împliniți amîndoi datoriile prescrise", acest fel se cheamă al creatorilor.

31. Cînd un bărbat primește mîna unei fete de bună voia ei și după ce a făcut părinților și fetei daruri după puterile sale, o asemenea căsătorie se zice a spiritelor rele.

32. Unirea unei tinere cu un tînăr prin înțelegere reciprocă se numește căsătoria muzicanților cerești ; ieșită din dorință, ea are ca scop plăcerile dragostei.

33. Cînd se ridică cu de-a sila din casa părintească o fată care strigă după ajutor și plînge, după ce au fost uciși sau răniți cei care voiau s-o apere și se face și spărtură în zid, acest fel de căsătorie se zice a giganților.

34. Cînd un îndrăgostit se furișează lîngă o femeie adormită, sau amețită de o substanță îmbătătătoare, sau care are mintea rătăcită, acest nesuferit fel de căsătorie, numit al vampirilor, este al optulea și cel mai josnic.

35. Este cuviincios ca darea în căsătorie a unei fiice să fie precedată de libațiuni de apă, pentru casta preoțească ; în celelalte caste, ceremonia se săvîrșește cum vrea fiecare.

36. Ascultați acum, brahmanilor, din expunerea completă ce vă voi face, calitățile speciale pe care le atribuie Manu fiecăruia din aceste feluri de căsătorii.

37. Fiul unei femei măritate în felul lui Brahma, dacă se dedă la practicarea faptelor pioase, scapă de păcat zece din strămoși, zece din urmași și pe sine.

38. Cel care-și datorește viața unei femei căsătorite în felul divin, mîntuiește șapte inși din familia sa în linie suitoare și coborîtoare ; cel născut dintr-o căsătorie în felul sfinților, mîntuiește trei și cel care se trage dintr-o unire conjugală săvîrșită în felul creatorilor, mîntuiește șase.

39. Din cele dintîi patru feluri de căsătorii, din şirul care începe cu Brahma, se nasc copii care strălucesc de gloria ştiinţei dumnezeieşti, stimaţi de toţi oamenii virtuoşi.

40. Înzestraţi cu înfăţişare plăcută şi cu însuşirea bunătăţii, bogaţi, vestiţi, în stăpînirea tuturor plăcerilor, punctuali în împlinirea datoriilor şi trăind o sută de ani.

41. Din restul de patru căsătorii rele se nasc copii cruzi, mincinoşi, avînd groaza de Scrierile Sfinte şi de datoriile impuse de ele.

42. Din căsătoriile neprihănite se nasc urmaşi neprihăniţi ; din căsătoriile de condamnat, urmaşi de dispreţuit ; să se evite dar căsătoriile vrednice de dispreţ.

43. Ceremonia unirii mîinilor [5] este obligatorie, cînd femeile sînt din aceeaşi castă cu bărbaţii lor ; cînd ele fac parte din altă castă, iată rînduiala ce trebuie urmată la celebrarea căsătoriei :

44. O fată din casta luptătorilor, căsătorindu-se cu un brahman, trebuie să ţină în mînă o săgeată, pe care să pună mîna şi soţul ; o fată din casta agricultorilor, căsătorindu-se cu un brahman, sau cu un războinic, să ţină ceva ascuţit ; o fată din casta servitorilor să ţină o bucată dintr-o manta, cînd se căsătoreşte cu un bărbat din cele trei caste superioare.

45. Bărbatul să se apropie de soţia sa la vremea potrivită pentru concepţiune şi prevestită de menstruaţie şi să-i fie întotdeauna credincios ; chiar şi în alt timp, afară de zilele oprite din fiecare lună [6] poate merge la ea, ademenit de farmecul plăcerii.

---

[5] Unirea mîinilor era o parte esenţială a căsătoriei în cazul cînd ambii soţi erau din aceeaşi castă. Din această cauză căsătoria se numeşte adesea *pangraha* = *unirea mîinilor*.

[6] Vezi mai departe, Cartea IV, stanţa 128.

46. Şaisprezece nopţi, în fiecare lună, după încetarea menstruaţiei, cu respectarea a patru zile oprite de oamenii cu creştere, fac ceea ce se cheamă timpul natural al femeilor.

47. Din aceste şaisprezece nopţi cele dintîi patru sînt oprite [7], ca şi a unsprezecea şi a treisprezecea ; celelalte nopţi sînt îngăduite.

48. Nopţile cu soţ din aceste zece sînt prielnice pentru conceperea de băieţi iar cele fără soţ pentru conceperea de fete ; prin urmare, cine doreşte să aibă un fiu, să se apropie de femeia sa la vremea priincioasă şi în nopţile cu soţ.

49. Băiatul se naşte, dacă sperma bărbatului este în mai mare cantitate ; cînd este dimpotrivă se naşte o fată ; o conlucrare egală dă naştere unui eunuc, sau unui băiat şi unei fete ; în caz de slăbiciune, sau de sleire, nu rezultă nimic.

50. Cel care se abţine de atingere senzuală în nopţile oprite şi încă în cele opt, este cast ca un ucenic, oricare ar fi starea în care se găseşte, adică de căsătorit, sau de anahoret.

51. Un tată, care cunoaşte legea, nu trebuie să primească nici cel mai mic dar, cînd îşi măritä fiica, căci omul care primeşte un asemenea dar este socotit că şi-a vîndut copilul.

52. Rudele, care, într-un moment de rătăcire, se fac stăpîne pe averea unei femei, pe trăsurile, sau pe hainele ei, se duc în iad ca nişte răi.

53. Unii învăţaţi zic că dăruirea unei vaci şi a unui taur din partea ginerelui, în căsătoriile după felul sfinţilor, este un simplu dar făcut socrului, dar pe nedrept, căci orice dar, mic sau mare, primit într-o asemenea împrejurare constituie o vînzare.

54. Cînd părinţii nu iau pentru ei darurile făcute unei tinere fete, nu este vînzare, ci numai un act de curtenire faţă de faţă şi un semn de dragoste.

---

[7] Vezi Cartea IV, stanţa 40.

55. Femeile măritate trebuie tratate cu respect şi daruri de taţii, fraţii, soţii şi cumnaţii lor, dacă aceştia doresc să aibă urmaşi numeroşi.

56. Pretutindeni unde femeile primesc cinstea cuvenită, zeii sînt mulţumiţi ; dacă nu sînt cinstite cum se cade, toate actele de pietate sînt zadarnice.

57. Orice familie în care femeile trăiesc necăjite va pieri în curînd ; iar dacă sînt mulţumite, familia va spori şi va înflori în orice împrejurări.

58. Casele blestemate de femeile cărora nu li s-a dat cinstea cuvenită se distrug complet, ca şi cum ar fi nimicite printr-o jertfă magică.

59. De aceea bărbaţii, care doresc bogăţii, trebuie să aibă respect faţă de femeile din familia lor şi să le dăruiască găteli, haine şi mîncăruri alese, cînd au sărbători şi ceremonii solemne.

60. Orice familie, în care bărbatul trăieşte în înţelegere deplină cu femeia şi femeia cu bărbatul, îşi are asigurată fericirea pentru totdeauna.

61. Dacă femeia nu este gătită luxos, nu face să se nască bucurie în inima soţului şi dacă bărbatul nu simte bucurie, căsătoria rămîne stearpă.

62. Cînd o femeie străluceşte în găteala sa, întreaga ei familie străluceşte, iar dacă ea nu străluceşte, familia n-are nici o strălucire.

63. Încheind căsătorii de condamnat, neîmplinind ceremoniile obligatorii, neglijînd învăţarea Înscrierilor Sfinte, nedînd brahmanilor respectul cuvenit, familiile decad.

64. Îndeletnicindu-se cu artele, dedîndu-se la cîştig, dînd naştere la copii numai cu femei sudras, făcînd comerţ cu vaci, cai, căruţe, lucrînd pămîntul, servind regelui.

65. Jertfind pentru cei care n-au drept să aducă jertfe, tăgăduind răsplata viitoare a faptelor bune şi părăsind studiul Scrierilor Sfinte, familiile se distrug repede.

66. Dimpotrivă, familiile care sînt în posesiunea foloaselor aduse de studiul Cărţilor Sfinte, chiar dacă ar avea puţine bogăţii, se numără printre familiile vrednice de cinste şi îşi cîştigă mare renume.

67. Stăpînul de casă să facă cu ajutorul focului nupţial, potrivit rînduielii, ofrandele casnice de seară şi de dimineaţă, cele cinci mari sacrificii care trebuie împlinite cu acest foc şi fierberea zilnică a alimentelor.

68. Capul de familie are cinci locuri sau instrumente care pot pricinui moartea micilor animale şi anume : vatra, piatra rîşniţei, mătura, piuliţa şi piugul, ulciorul de apă. Servindu-se de ele este întinat de păcat.

69. Pentru ispăşirea păcatelor făcute cu aceste lucruri pomenite pe rînd, maharşii au aşezat cinci mari sacrificii (maha-iaginas) care trebuie aduse zilnic de stăpînii casei.

70. Învăţarea Sfintelor Scrieri constituie adorarea Vedei, libaţiunea de apă este jertfa manilor, untul topit turnat pe foc este sacrificiul zeilor, orezul, sau orice alt aliment dat făpturilor este ofranda spiritelor, împlinirea datoriilor de ospitalitate este ofranda oamenilor.

71. Cine nu neglijează aceste cinci mari jertfe, atît cît îi stă în putinţă, nu este întinat de păcatele ce face întrebuinţînd uneltele omorîtoare ceea ce se întîmplă chiar stînd totdeauna în casă.

72. Cine n-are respect pentru cinci feluri de persoane şi anume : zei, oaspeţi, persoanele cărora trebuie să le poarte grijă, mani şi el însuşi, acela nu trăieşte, cu toate că respiră.

73. Cele cinci sacrificii casnice se mai numesc : adorare fără ofrandă (ahuta), ofrandă (huta), ofrandă foarte aleasă (prohuta), ofrandă dumnezeiască (brahmyahuta) şi prînz bun (prasita).

74. Adorarea fără ofrandă este recitarea şi citirea Sfintelor Scripturi, ofranda este turnarea de unt topit pe foc, ofrandă foarte aleasă este hrana dată spiritelor, ofrandă dumnezeiască este respectul faţă de brahmani şi prînz bun este apa, sau orezul, ce se dă manilor.

75. Stăpînul de casă să fie punctual în citirea Scrierilor Sfinte şi în aducerea ofrandei zeilor, căci

dacă împlineşte cu punctualitate această ofrandă, susţine această lume cu fiinţele mişcătoare şi nemişcătoare care sînt în ea.

76. Ofranda de unt topit aruncat pe foc, în chipul cuvenit, se ridică la soare, din soare se coboară ca ploaie, din ploaie nasc plantele alimentare, cu aceste plante îşi ţin viaţa făpturile.

77. Precum toate fiinţele însufleţite trăiesc cu ajutorul aerului, tot astfel celelalte categorii de oameni trăiesc cu ajutorul stăpînului de casă.

78. Pentru că oamenii din celelalte trei categorii sînt zilnic susţinuţi de stăpînul de casă, prin mijlocirea sfintelor învăţături şi a alimentelor ce primesc de la el, de aceea starea de cap de familie este cea mai distinsă.

79. Prin urmare, cine doreşte să se bucure în cer de fericirea netrecătoare şi să fie continuu fericit pe pămînt, să îndeplinească cu cea mai mare luare aminte datoriile stării sale ; oamenii cari n-au stăpînire peste simţuri nu sînt în stare să împlinească aceste datorii.

80. Sfinţii, manii, zeii, spiritele şi oaspeţii cer capilor de familie jertfele prescrise ; omul, care-şi cunoaşte datoria trebuie să le îndeplinească cererea.

81. Pe sfinţi să-i cinsteşti recitînd Scrierile Sfinte, pe zei prin sacrificiile de foc conform legii, pe mani, prin pomeni, pe oameni, dîndu-le hrană, pe spirite, dînd hrană fiinţelor însufleţite.

82. Să facă în fiecare zi o ofrandă cu orez, sau alte bucate, sau cu apă, sau mai bine cu lapte, rădăcini şi fructe, pentru a-şi atrage bunăvoinţa manilor.

83. La aceste cinci jertfe în cinstea manilor, poate fi poftit şi un brahman, dar la cele în cinstea tuturor zeilor nu trebuie a primi niciunul.

84. După ce a pregătit alimentele hotărîte a fi oferite tuturor zeilor, renăscutul să aducă în fiecare zi, în focul casnic, jertfa (homa) următoarelor divinităţi, cu ceremoniile obişnuite :

85. Mai întîi lui Agni [8] şi lui Soma [9] separat, apoi la amîndoi împreună, apoi zeilor reuniţi (visvas) [10] şi lui Dhanvantari [11].

86. Zeiţelor Kuhu [12] şi Anumati [13], lui Pragiapati [14], Dyavei şi Prithivii [15] şi în sfîrşit focului de sacrificiu.

87. După ce a adus astfel ofranda de unt şi de orez cu adîncă adunare a gîndurilor, să meargă spre fiecare din regiunile cereşti, păşind de la răsărit spre miazăzi şi aşa mai departe şi să aducă jertfă (bali) lui Indra [16], Yama [17], lui Varuna [18] şi lui Kuvera [19], precum şi geniilor din jurul lor.

---

[8] *Agni* este mai întîi zeul focului de sacrificiu şi apoi al focului în genere şi al unuia din cele opt puncte cardinale, al sud-estului, de unde soarele-şi arată mai bine firea sa focoasă, dogorind pămîntul cu razele arzătoare.

[9] *Soma* era zeul băuturii cu acelaşi nume, sau mai bine zis era soma personificată şi îndumnezeită. El se mai numea şi *Ciandra* şi îndeosebi sub acest nume era socotit ca zeu al lunii.

[10] *Visvas-devas* erau zece zei care nu par a fi altceva decît manii sau strămoşii. Numele lor sînt: Vasu, Satya, Kratu, Dakşa, Kala, Kama, Dhriti, Kuru, Pururava şi Madrava.

[11] *Dhanvantari* este zeul medicinii ieşit din mare odată cu ambrozia.

[12] *Kuhu* era zeiţa zilei întîi după lună nouă.

[13] *Anumati* era zeiţa zilei întîi după lună plină.

[14] *Pragiapati* era numele ce se da zeilor creatori, care, după (Cartea I, stanţa 35) sînt în număr de zece. Se numeau însă astfel şi alte divinităţi şi persoane sfinte. Aci pare a fi vorba de Viragi.

[15] *Dyava* era zeiţa cerului şi *Prithivi* a pămîntului.

[16] *Indra* era şeful zeilor, regele cerului (Svarga) şi zeul special al răsăritului, ca punct cardinal. Arma sa era curcubeul. El avea o mie de ochi, care sînt stelele. Zbuciumata sa domnie, plină de războaie cu spirite răufăcătoare şi îndeosebi cu înfiorătorul Vriti sau Ahi, avea să se sfîrşească cu o manvantară sau perioadă a lui Manu. Cel mai vrednic de cinste dintre zei, spirite sau oameni, avea să-i ia locul. Această teamă făcea pe Indra ca, ori de cîte ori vedea vreun om distingîndu-se prin viaţă austeră, să trimită o nimfă, care să încerce să-l convingă să moară, spre a nu putea ajunge la ţinta austerităţii duse pînă la capăt, la detronarea lui Indra.

88. Să arunce orez copt la uşă, zicînd : „Adorare vînturilor" ; în apă, zicînd : „Adorare zeităţilor undelor" ; pe pilug şi în piuă, zicînd : „Adorare divinităţilor pădurii".

89. Aceeaşi cinste s-o dea zeiţei Sri [20], aproape de pernă, în partea de nord-est ; şi Badrakalii [21], către sud-vest, la piciorul patului ; lui Brahma şi lui Vastospati [22], în mijlocul casei.

90. Să arunce în aer ofranda sa către zeii adunaţi şi anume : ziua pentru cei care umblă ziua şi noaptea pentru cei care umblă noaptea.

91. În catul de sus al casei, sau în spatele ei, să aducă o jertfă pentru prosperarea tuturor fiinţelor şi restul să-l dea manilor, întorcîndu-se cu faţa spre miazăzi.

92. Să verse pe pămînt puţin cîte puţin partea de hrană hotărîtă cîinilor, celor bolnavi de elefantiasă şi de ftizie, ciorilor şi viermilor.

93. Brahmanul, care cinsteşte întotdeauna astfel toate fiinţele, se duce în locuinţa supremă, într-o formă strălucitoare şi pe cale dreaptă.

94. După ce a îndeplinit astfel actele de jertfă, să dea mîncare oaspetelui şi milostenie ucenicului cerşetor, potrivit rînduielii, o îmbucătură de orez.

95. Oricare va fi plata ce va primi un ucenic pentru vaca ce dăruieşte părintelui său spiritual, potrivit legii, aceeaşi plată va primi şi renăscutul, cap

---

[17] *Yama* este judecătorul morţilor şi zeul punctului cardinal miazăzi. El răsplăteşte pe oameni după faptele lor. Pe cei buni îi trimite în cer, iar pe cei răi în infern, care are mai multe regiuni.

[18] *Varuna*, la început zeu al cerului (= Uranos), mai tîrziu zeu al apelor, al apusului şi judecător al morţilor.

[19] *Kuvera* era zeul bogăţiei şi al punctului cardinal miază-noapte.

[20] *Sri* sau *Lakşmi* era zeiţa productivităţii sau abundenţei şi soţia lui Vişnu.

[21] Despre *Bhadrakali* se ştie numai că era o formă a zeiţei Durga.

[22] *Vastospati* pare a fi un zeu domestic ale cărui atribuţii nu se cunosc. Unii sanscritologi cred că ar fi numai un alt nume al lui Indra.

de familie care va da o porţie de orez ucenicului cerşetor.

96. Dacă n-are orez preparat, să-i dea o porţie sărat, sau un vas de apă cu flori şi fructe pentru brahmanul care cunoaşte adevăratul înţeles al Cărţilor Sfinte, după ce le-a cinstit potrivit rînduielii.

97. Ofrandele făcute zeilor şi manilor de oamenii neştiutori rămîn neroditoare, cînd, în neştiinţa lor, ei dau o parte bolnavilor, care nu cunosc bine Scrierile Sfinte, şi care se aseamănă cu cenuşa.

98. Iar ofrandele vărsate în gura unui brahman, care străluceşte de ştiinţă dumnezeiască şi de pietate austeră, scoate pe cel care a făcut-o din cea mai grea situaţie şi-l curăţă de un mare păcat.

99. Cînd vine un oaspete, stăpînul de casă să-i ofere, cu paza formelor prescrise, un scaun, apă ca să-şi spele picioarele şi hrana pe care a pregătit-o cum a putut mai bine.

100. Chiar cînd un stăpîn de casă trăieşte numai din boabe adunate în urma treieratului şi totuşi aduce jertefele celor cinci focuri [23], dar brahmanului care intră în casa lui nu-i dă cinstea cuvenită unui oaspete, pierde meritul faptelor sale pioase.

101. Paie şi pămînt pentru odihnă, apă pentru spălatul picioarelor, cuvinte blajine, iată ceea ce nu poate lipsi niciodată din casa oamenilor cumsecade.

102. Un brahman, care se odihneşte o singură noapte sub un acoperămînt ospitalier, se cheamă oaspete (atithi), pentru că nu rămîne acolo o întreagă zi lunară (tithi).

103. Capul de familie să nu socotească de oaspete pe brahmanul care locuieşte în acelaşi sat cu el, sau care vine să-i facă vizită, pentru a-şi trece vremea, şi intră în casa în care locuieşte soţia sa şi în care ţine aprins focul.

---

[23] Numele acestor cinci focuri sînt: garhapatya, dakşina, ahavaniya, avasathya şi sabhya. Acesta din urmă este focul de încălzit.

104. Stăpînii de casă, care sînt atît de lipsiți de bunul simț, că se duc să ia parte la masa altuia, ca pedeapsă pentru această purtare, vor fi prefăcuți, după moarte, în animale ale celor care le-au dat de mîncare.

105. Un stăpîn de casă nu trebuie să refuze, seara, ospitalitatea aceluia pe care i-l aduce apusul soarelui ; că acest străin sosește la vremea mesii sau mai tîrziu nu se întreabă, el nu trebuie să rămînă flămînd.

106. Capul de familie să nu mănînce nici un fel de bucate din care să nu dea și oaspetelui : a da toată cinstea celui pe care-l primești, este mijlocul de a dobîndi bogății, glorie, viață lungă și paradisul (svarga).

107. După cum cel primit este superior sau inferior, trebuie ca și scaunul, locul, patul ce i se oferă, onorurile ce i se fac la plecare, atenția ce i se arată servindu-l, să fie potrivite cu treapta sa.

108. Cînd ofranda către toți zeii este sfîrșită și vine un oaspete nou, stăpînul de casă trebuie să facă tot ce poate, ca să-i dea să mănînce, dar ofranda n-o mai repetă.

109. Brahmanul să nu vorbească de familie și de rudele sale cu scopul de a face să fie poftiți la masă, căci cel care face ca ele să fie în acest chip cunoscute este numit de înțelepți mîncător de lucruri vărsate.

110. Un bărbat din casta militară nu este socotit ca oaspete în casa unui brahman ; tot așa și un vaisya, un sudra. un prieten al acestui brahman, una din rudele sale după tată și dascălul său.

111. Dar dacă un kșatiya intră în casa unui brahman ca oaspete, brahmanul poate să-i dea să mănînce, dacă pomeniții brahmani s-au săturat.

112. Chiar dacă un vaisya și un sudra au intrat în locuința sa ca oaspeți, să le dea să mănînce cu servitorii, arătîndu-le bunăvoință.

113. Iar pe prieteni și pe alte persoane care din dragoste vin să-l vadă, să-i așeze la masa soției sale

şi a sa, după ce a pregătit cele mai bune bucate ce a putut.

114. Mai înainte de a servi pe oaspeţi, să dea hrană fără întîrziere femeilor de curînd măritate, fetelor, bolnavilor şi femeilor însărcinate.

115. Smintitul care mănîncă fără să fi dat ceva persoanelor amintite, nu ştie că, mîncînd, va servi el însuşi de hrană ciinilor şi vulturilor.

116. Iar cînd brahmanii oaspeţi, rudele şi servitorii s-au săturat, stăpînul casei şi soţia sa să mănînce ce a rămas de la masă.

117. După ce a dat cinstea cuvenită zeilor, sfinţilor, oamenilor, manilor şi divinităţilor casnice, stăpînul casei să mănînce restul ofrandelor.

118. Se hrăneşte cu păcat, cel care găteşte bucate numai pentru sine ; pe cînd prînzul care constă din rămăşiţele jertfei se cheamă hrana oamenilor cumsecade.

119. Un rege, un preot liturghisitor, un brahman al cărui noviciat s-a sfîrşit cu totul, un învăţător, un ginere, un socru şi un unchi după mamă, trebuie dăruiţi din nou cu un madhuparca[24] după un an, cînd vin să viziteze pe stăpînul de casă.

120. Un rege şi un brahman, care sînt de faţă la celebrarea jertfei, trebuie să fie dăruiţi cu un madhuparca, nu însă dacă au sosit după terminarea jertfei ; aşa este regula ; ceilalţi însă primesc madhuparca oricînd vor veni.

121. Seara, după ce a preparat orezul, soţia să facă ofrandă fără a recita formula sacră, decît doar în minte ; căci jertfa zeilor adunaţi este prescrisă pentru seara şi pentru dimineaţa, ca şi celelalte jertfe.

122. Din lună în lună, în ziua întîi a lunii, brahmanul care întreţine un foc, trebuie să dea manilor ca ofrandă prăjituri (pindas), şi să facă

[24] *Madhuparca* se cheamă un dar de miere, de lapte bătut şi de fructe.

masă pentru morţi (straddha) numită pindanvaharya (după ofrandă).

123. Înţelepţii numesc pindanvaharya[25] praznicele lunare în cinstea manilor, pentru că se dau după ofranda de pindas, şi trebuie a avea multă grijă să se facă cu cărnuri aprobate de lege.

124. Vă voi spune hotărît care brahmani trebuie poftiţi la acest praznic şi care nu, care să fie numărul lor şi ce bucate trebuie a le oferi.

125. La masa pentru zei, stăpînul de casă să primească doi brahmani, şi trei la cea care se dă pentru tată, bunic şi străbunic după tată, sau chiar numai unul la amîndouă aceste ceremonii : oricît de bogat ar fi, nu trebuie să caute a primi multă lume.

126. Adunarea prea numeroasă face să se piardă următoarele cinci foloase : primirea cu cinste a brahmanului, locul şi timpul potrivit, curăţenia, favoarea de a primi pe brahmani ; prin urmare nu trebuie dorită adunare numeroasă.

127. Ceremonia pomenirii morţilor se cheamă slujba manilor ; această ceremonie, prescrisă de lege, aduce tot felul de foloase celui care o săvîrşeşte în ziua cu lună nouă.

128. Jertfele aduse zeilor şi manilor trebuie date, de cei care le săvîrşesc, unui brahman pri-

---

[25] *Pindanvaharya* este un fel de sradha, care se numea astfel pentru că se făcea după ofranda propriu-zisă. Sradha are mai multe înţelesuri şi se aplică la mai multe ceremonii în cinstea zeilor şi a manilor. Ea corespunde perfect cu pomenile sau parastasele noastre şi se făcea, ca şi acestea, în mai multe zile pe an, deosebindu-se între ele. Astfel, dacă se făcea curînd după moartea cuiva, ţintea ca să vină în ajutorul sufletului decedatului, spre a obţine un loc de fericire în cer. Fără această ceremonie, sufletele răposaţilor rătăceau, după credinţa indienilor, pe pămînt, trecînd din corp în corp. Mai tîrziu se făceau pomeni, pentru ca sufletele răposaţilor să rămînă în starea de fericire în care se aflau. Se făceau sradhus pentru un singur mort, sau pentru mai mulţi deodată. Obiceiurile de la aceste servicii au mare asemănare cu cele creştine.

ceput în Scrierile Sfinte, pentru că ceea ce se dă acestui om venerabil aduce roade minunate.

129. Chiar cînd se pofteşte un singur brahman învăţat la jertfa zeilor şi a manilor, se dobîndeşte dreptul la o mai bună plată decît dacă se dă de mîncare la o mulţime de oameni care nu cunosc Scrierile Sfinte.

130. Cel care face ceremonia să ia informaţii de la brahman care a terminat Citirea Vedei şi s-a ridicat la o treaptă înaltă de curăţenie, un astfel de om este vrednic să ia parte la sacrificiile zeilor şi manilor şi este un adevărat oaspete.

131. La o pomană, la care s-ar da mîncare unui milion de oameni străini de învăţătura Scrierilor Sfinte, prezenţa unui singur om cunoscător al Scrierilor Sfinte şi mulţumirea acestuia de ceea ce i se va da are mai mult merit, după lege.

132. Unui brahman, cunoscut prin ştiinţa sa, trebuie să i se dea alimentele consfinţite zeilor şi manilor ; căci mîinile pătate de sînge nu se pot curăţa cu sînge [26].

133. Cîte îmbucături va înghiţi omul lipsit de orice învăţătură sfîntă, la o jertfă adusă zeilor şi manilor, atîtea ghiulele de fier înroşit şi cu ghimpi va înghiţi în lumea cealaltă cel care face ceremonia.

134. Unii brahmani se dedau îndeosebi ştiinţei sfinte, alţii practicilor austere şi studiului Cărţilor Sfinte, alţii săvîrşirii de fapte pioase.

135. Ofrandele manilor trebuie date în grabă brahmanilor dedaţi ştiinţei sfinte ; ofrandele zeilor pot fi date, cu ceremonialul obişnuit, tuturor celor patru categorii de brahmani mai sus amintiţi.

136. Se poate ca un fiu, care are tată un om necunoscător al învăţăturilor sfinte să fi ajuns

---

[26] Aceasta înseamnă că dînd mîncare unui alt necunoscător al Scrierilor Sfinte nu se şterge greşeala de a fi dat mîncare unui cunoscător al acelor scrieri.

la sfîrşitul citirii Cărţii Sfinte, sau ca un fiu care n-a citit Veda să aibă un tată foarte priceput în Sfintele Cărţi.

137. Din aceşti doi fii trebuie recunoscut ca superior pe acel al cărui tată a studiat Veda ; dar pentru a da respectul cuvenit Scrierilor Sfinte, trebuie a primi şi pe celălalt cu cinste.

138. Nu trebuie a primi pe prieten la pomană, dragostea sa poate fi împăcată cu alte daruri ; brahmanul care nu poate fi socotit nici ca prieten nici ca duşman, este singurul care poate fi poftit să ia parte la pomană.

139. Acela pentru care pomenile şi jertfele zeilor n-au alt scop de căpetenie decît prietenia, n-are nici un folos în cealaltă lume de pe urma pomenilor şi ofrandelor sale.

140. Omul, care din neştiinţă, leagă prietenii prin mijlocirea pomenilor, este exclus din locuinţa cerească ca un închinat pomenilor şi ca cel mai josnic renăscut.

141. O ofrandă care constă numai dintr-un prînz oferit la numeroşi oaspeţi, s-a numit de înţelepţi diabolică (paisaci) ; ea este închisă în această lume, ca vaca oarbă în grajd.

142. Precum plugarul, care seamănă sămînţa într-un pămînt sterp, n-are nici un rod, tot astfel cel care dă ofrandă de unt topit unui brahman neştiutor, n-are nici un folos.

143. Ceea ce se dă însă, potrivit legii, unui om plin de ştiinţa sfîntă, aduce roade care se culeg şi în lumea aceasta şi în cealaltă, atît de cei care dau cît şi de cei care primesc.

144. Cînd nu se găseşte un brahman învăţat, se poate pofti la pomană şi un prieten, dar niciodată un duşman, chiar dacă ar fi cunoscător al sfintelor învăţături ; căci jertfa mîncată de un duşman nu este de nici un folos pentru lumea cealaltă.

145. Trebuie a purta multă grijă să fie poftit la pomană un brahman care a citit toate Scrierile

Sfinte şi care este stăpîn îndeosebi pe Rig-Veda şi cunoaşte toate ramurile Cărţilor Sfinte ; sau şi un brahman care a terminat de citit Cărţile Sfinte şi care este stăpîn mai ales pe Sama-Veda.

146. Este de ajuns ca una din aceste trei persoane să ia parte la o pomană şi să fie primită cu cinste, pentru ca strămoşii celui care a făcut ceremonia, pînă la al şaptelea, să simtă nespusă mulţumire.

147. Aceasta este condiţia principală cînd se aduc ofrande zeilor şi manilor ; dar, cînd aceasta nu se poate îndeplini, este o alta de a doua mînă, pe care o observă întotdeauna oamenii pioşi.

148. Cel care face pomană, să poftească la masă, în lipsa unui brahman învăţat, pe bunicul său după mamă, pe unchiul după mamă, pe fiul surorii sale, pe socru, pe dascălul său, pe nepotul, pe ginerele, pe vărul după mamă, sau după tată, pe capelan, sau pe preotul care îndeplineşte ceremonia jertfei.

149. Cel care cunoaşte legea, nu trebuie să cerceteze scrupulos neamul unui brahman, pentru a-l primi la ceremonia în cinstea zeilor ; dar pentru ceremonia manilor trebuie să cerceteze cu multă îngrijire.

150. Brahmanii care au săvîrşit furturi, sau care s-au făcut vinovaţi de crime mari, cei care sînt eunuci, ori atei, au fost declaraţi de Manu nedemni de a lua parte la ofrandele în cinstea zeilor şi a manilor.

151. Ucenicul care a neglijat învăţarea Scrierilor Sfinte, bărbatul născut fără preput, jucătorul la noroc, şi cei care sacrifică pentru oricine, nu merită să fie poftiţi la pomană.

152. Vindecătorii, preoţii care umblă cu idoli, neguţătorii de carne şi cei care trăiesc din speculă nu trebuie primiţi la nici o ceremonie pentru zei şi mani.

153. Servitorul unei cetăţi, sau al unui rege, cel bolnav de unghii, sau cu dinţii negri, elevul

care se împotrivește dascălului său, brahmanul care a lăsat în părăsire focul sacru, cămătarul ;

154. Cel ofticos, cel care hrănește fiarele, fratele care s-a căsătorit înaintea fratelui mai mare, brahmanul care neglijează cele cinci jertfe, fratele mai mare care nu s-a căsătorit înaintea celui mai tînăr, omul în vîrstă care trăiește pe socoteala părinților ;

155. Dănțuitorul de meserie, ucenicul, sau ascetul care și-a călcat jurămîntul de castitate, bărbatul dintîi al unei femei din casta servitorilor, fiul unei femei căsătorite a doua oară, cel cu un ochi stricat, bărbatul a cărui soție are amant ;

156. Dascălul care învață pe alții Scrierile Sfinte pentru bani și elevul care primește lecția de la un dascăl plătit, elevul unui sudra și sudra care este dascăl, omul care insultă cu vorba, fiul unei femei adultere în timpul cît i-a trăit bărbatul, sau după moartea lui ;

157. Tînărul care părăsește fără îndreptățire pe tatăl, pe mama, sau pe dascălul său ; cel care a studiat Cărțile Sfinte cu cineva care a fost degradat, sau a făcut legătură cu asemenea oameni ;

158. Incendiarul, otrăvitorul, cel care mănîncă hrana dată de o femeie adulteră, negustorul de suma, marinarul, poetul panegirist, fabricantul de ulei, martorul mincinos ;

159. Fiul care este în ceartă cu tatăl, bărbatul care pune pe altul să joace la noroc pentru el, băutorul de băuturi amețitoare, cel bolnav de elefantiasă, cel cu reputație urîtă, fătarnicul, negustorul de sucuri vegetale ;

160. Fabricantul de arcuri și de săgeți, bărbatul unei femei măritate înaintea surorii sale mai mari, cel care caută să facă rău prietenului său, stăpînul unei case de jocuri de noroc, tatăl care are dascăl pe fiul său ;

161. Epilepticul, cel care suferă de inflamația glandelor gîtului, leprosul, răutăciosul, nebunul, orbul și în sfîrșit disprețuitorul Vedelor trebuie să nu fie primiți.

162. Dresorul de elefanţi, de tauri, de cai sau de cămile, astrologul de meserie, cel care hrăneşte păsările sălbatice, cel care dă lecţii de mînuirea armelor ;

163. Cel care dă alt curs apelor curgătoare, cel care le opreşte cursul, lucrătorul care clădeşte case, crainicul, săditorul de arbori cu plată ;

164. Cel care îngrijeşte cîini dresaţi pentru distracţie, dresorul de şoimi, amăgitorul de fete, cel crud, brahmanul care duce viaţă de slugă, preotul care jertfeşte numai zeităţilor inferioare ;

165. Omul care nu se ţine de obiceiurile bune, cel neglijent în împlinirea datoriilor, cel care pune întrebări supărătoare, lucrătorul de pămînt, cel cu picioarele umflate, cel dispreţuit de oamenii cumsecade ;

166. Păstorul, păzitorul de bivoli, soţul unei femei măritate a doua oară şi cioclul trebuie ocoliţi cu multă grijă.

167. Oamenii a căror purtare este de osîndit, cei nedemni a fi primiţi într-o adunare cinstită, şi cei din urmă din casta preoţească, să fie înlăturaţi de la aceste două ceremonii de orice brahman înţelept.

168. Brahmanul, care n-a studiat Scrierile Sfinte, se stinge ca un foc de iarbă uscată ; ofrandă nu trebuie să i se dea, căci nu se varsă în cenuşă unt topit.

169. Vă voi spune, fără să las ceva la o parte, ce rod culege în cealaltă viaţă cel care dă oamenilor, care nu merită să fie primiţi în adunarea celor virtuoşi, din ofrandele zeilor sau 'dintr-ale manilor ;

170. Alimentele mîncate de un renăscut care a nesocotit rînduielile, ca de pildă un frate căsătorit înaintea fratelui său mai mare, şi de alţi indivizi cu nume rău, sînt consumate de giganţi, iar nu de zei, sau de mani.

171. Cel care-şi ia soţie şi aprinde focul nupţial, cînd fratele său mai mare nu este încă însurat, se cheamă parivettri, şi fratele mai mare parivitti.

172. Parivitti, parivettri şi fata care s-a căsătorit cu parivettri, merg tustrei în iad, ca şi cel care a dat fata şi preotul care a adus sacrificiul nupţial.

173. Cel care-şi satisface, după gustul său, patima pentru văduva fratelui, fără a urma regulile stabilite chiar dacă ar fi legitim căsătorit cu ea, trebuie să se numească bărbatul unei dişu (femeie măritată a doua oară).

174. Din adulterul femeilor măritate se nasc două feluri de copii care se numesc kunda şi golaka ; dacă bărbatul trăieşte, copilul se numeşte kunda, dacă este mort, se cheamă golaka.

175. Aceste două fiinţe, fructul relaţiilor adultere, nimicesc în această lume şi în cealaltă, ofrandele destinate zeilor şi manilor, cînd li se dă o parte.

176. Cînd un om impios priveşte pe comesenii vrednici de cinste, care iau parte la un praznic, neprevăzătorul, care face ceremonia, nu primeşte nici o plată pentru alimentele oferite tuturor celor asupra cărora acest om şi-a aruncat privirile.

177. Un orb, care stă în locul unuia care vede, nimiceşte pentru cel care face o ceremonie, meritul primirii a nouăzeci de comeseni vrednici de cinste, un chior a şaizeci, un lepros a o sută, un orficos a o mie.

178. Dacă membrele unui brahman sînt atinse de un om care sacrifică pentru cea mai de jos castă, cel care face ceremonia nu culege din ceea ce dă acestui brahman roadele ce aduce pomana.

179. Brahmanul, priceput în Scrierile Sfinte, care, din lăcomie, primeşte daruri de la un asemenea sacrificator, merge la pieire aşa desigur cum un vas de pămînt nears se distruge în apă.

180. Alimentele date unui vînzător de soma se prefac în murdărie[27] ; date unui vindecător, în

[27] Adică cel care dă mîncare unui neguţător de soma, se va renaşte într-un animal care se hrăneşte cu murdării şi cel care dă mîncare unui vindecător, se va renaşte într-un animal care se va nutri cu sînge şi va suferi de boli grele şi răni purulente.

puroi şi sînge ; unui purtător de idoli, sînt pierdute ; unui cămătar, nu sînt primite.

181. Cele date unui negustor nu rodesc nici în viaţa aceasta nici în cealaltă şi cele date unui renăscut, fiu al unei văduve măritate a doua oară, sînt asemenea untului topit vărsat în cenuşă.

182. În ce priveşte pe ceilalţi oameni, care trebuie ocoliţi şi dispreţuiţi, cum s-a spus mai sus, alimentele date se prefac, după spusele înţelepţilor, în secreţiune seroasă, în sînge, în carne, în măduvă şi os [28].

183. Ascultaţi acum prin ce brahmani se pot curăţi adunările pîngărite de prezenţa oamenilor care nu trebuie primiţi la ceremonii şi cunoaşteţi pe aceşti eminenţi bărbaţi şi purificatori de adunări ;

184. Cunoscătorii perfecţi ai tuturor Vedelor şi ai tuturor cărţilor de a doua mînă şi care se trag din familii de teologi învăţaţi, trebuie socotiţi în stare să şteargă pata unei adunări.

185. Brahmanul care s-a dedat studiului unei părţi din Yagiur-Veda, cel care întreţine cu îngrijire cele cinci focuri, cel care stăpîneşte o parte din Rig-Veda, cel care cunoaşte cele şase cărţi secundare, fiul unei femei măritate după ritul Brahma, cel care cîntă partea principală din Sama-Veda;

186. Cel care înţelege perfect Cărţile Sfinte şi le explică, ucenicul care a dăruit o mie de vaci, omul în vîrstă de o sută de ani sînt brahmani care trebuie priviţi ca în stare să purifice o adunare de invitaţi.

187. Cu o zi înainte de ziua în care se va săvîrşi ceremonia, sau chiar în acea zi, cel care face pomană să poftească în chip cuviincios cel puţin trei brahmani din cei pomeniţi.

188. Brahmanul care a fost poftit la o pomană pentru mani trebuie să fie deplin stăpîn

[28] Aceeaşi explicaţie ca în nota precedentă.

peste simţuri ; să nu citească din Scrierile Sfinte, ci numai să recite încet rugăciunea ; asemenea şi cel care face pomană.

189. Manii strămoşilor, în chip nevăzut, însoţesc pe aceşti brahmani invitaţi ; în formă aeriană, ei urmează brahmanilor şi iau loc lîngă ei, cînd s-au aşezat.

190. Brahmanul care a fost poftit cum se cuvine la ofrandele în cinstea zeilor şi a manilor şi care ar săvîrşi cea mai mică călcare de lege se va naşte din nou, din cauza acestei greşeli, sub formă de porc.

191. Cel care-şi satisface dragostea către o femeie din casta servitorilor, după ce a fost poftit la o pomană, se încarcă de toate relele pe care le-a comis cel care face pomana.

192. Scutiţi de mînie, cu totul curaţi, totdeauna caşti ca nişte novici, cu armele depuse, înzestraţi cu cele mai alese însuşiri, pitris s-au născut mai înainte decît zeii.

193. Ascultaţi acum care e obîrşia tuturor pitirilor, prin care oameni şi ceremonii pot fi cinstiţi în chip deosebit.

194. Fiii lui Manu, ieşiţi din Brahma, sfinţii din care cel dintîi este Marici, au avut toţi fii care formează triburile pitirilor.

195. Somasazii, fiii lui Viragi, sînt strămoşii sandhyasilor şi agnişvattas, renumiţii în lume fii ai lui Marici, sînt strămoşii devaşilor.

196. Fiii lui Atri, numiţi barbişazi, sînt strămoşii daytiasilor, ai danavasilor, ai yakşasilor, ai gandharbasilor, ai uragasilor, ai rakşasasilor, ai suparnasilor, ai kinnarasilor.

197. Sompasii sînt strămoşii brahmanilor ; havişmatsii ai luptătorilor ; agyapasii ai agricultorilor ; sukalisii ai servitorilor.

198. Sompasii sînt fiii înţeleptului Brigu, havişmatsii ai lui Anghiras, agyapasii ai lui Pulastya, sukalisii ai lui Vaşişta.

199. Agnidaghas, anagnidaghas, havias, barbişadas, agnişvattas şi somyas trebuie priviţi ca strămoşii brahmanilor.

200. Triburile enumerate ale pitirilor sînt cele principale şi fiii şi nepoţii lor, nenumăraţi, trebuie priviţi în această lume ca pitri.

201. Din sfinţi s-au născut pitrii, din pitri zeii şi titanii, şi prin zei s-a făcut treptat această lume care constă din fiinţe mişcătoare şi nemişcătoare.

202. Apa curată oferită zeilor mani „pitrilor", în vase de argint sau argintate, este izvorul unei fericiri netrecătoare.

203. Ceremonia în cinstea manilor este superioară pentru brahmani, ceremoniei în cinstea zeilor şi ofranda zeilor care premerge ofrandei manilor măreşte valoarea acesteia.

204. Pentru a oferi jertfele manilor, stăpînul de casă trebuie să înceapă cu o ofrandă către zei. Căci fără aceasta orice pomană este prădată de giganţi.

205. Înainte şi după pomană să aducă dar ofrande zeilor şi să se păzească de a începe şi a sfîrşi cu ofrandele manilor ; căci cel care începe şi sfîrşeşte cu ofrandele manilor piere numaidecît cu tot neamul său.

206. Să acopere cu un strat de balegă de vacă un loc curat şi retras şi să aleagă cu îngrijire un loc care să fie înclinat spre miazăzi.

207. Manii primesc întotdeauna cu mulţumire ceea ce li se oferă în luminişurile pădurilor din fire curate ; pe marginea rîurilor, sau în locurile retrase.

208. După ce brahmanii şi-au făcut spălăturile în chipul cuvenit, capul familiei trebuie să-i aşeze, pe fiecare deosebit, pe cîte un scaun anume pregătit şi acoperit cu iarba kusa.

209. Cînd brahmanii au fost aşezaţi cu respect la locurile lor, să le dăruiască parfum şi ghirlande mirositoare, după ce mai întîi va fi dat cinstea cuvenită zeilor.

210. După ce a adus comesenilor apă, iarbă kusa şi boabe de susan, brahmanul împuternicit de ceilalţi brahmani să săvîrşească împreună cu ei ofranda focului.

211. Aducînd mai întîi lui Agni, lui Soma şi lui Yama o ofrandă de împăcare constînd din unt topit, potrivt rînduielii stabilite, să aducă apoi manilor o ofrandă de orez.

212. Dacă în acea casă nu este foc sfinţit [29], să se verse cele trei ofrande în mîna unui brahman, căci nu este deosebire între foc şi brahman ; aceasta este hotărîrea rostită de cei care cunosc Veda ;

213. Căci înţelepţii privesc pe brahmani ca incapabili de ură, cu faţa totdeauna senină, de neam străvechi, devotaţi creşterii neamului omenesc, ca zeii ceremoniei funebre.

214. După ce a înconjurat focul, în chipul prescris, mergînd de la stînga spre dreapta, şi aruncînd în foc ofranda, cu mîna dreaptă să toarne apă pe locul unde trebuie puse prăjiturile de orez.

215. Făcînd trei prăjituri cu ceea ce rămîne din orez şi din unt, să le aşeze pe fire de kusa în cea mai deplină adunare a gîndurilor, în acelaşi fel ca şi apa, adică cu mîna dreaptă şi cu faţa întoarsă spre miazăzi.

216. După ce a aşezat prăjiturile pe iarba de kusa, să-şi spele mîna dreaptă cu rădăcinile acestei ierbi, pentru mulţumirea celor care împart resturile [30].

217. Spălîndu-se, întorcîndu-se către miază-noapte şi oprindu-şi de trei ori încet respiraţia, brahmanul, care cunoaşte cuvintele sfinte, să salute pe cele şase divinităţi ale anotimpurilor şi pe mani.

218. Să verse din nou domol pe lîngă prăjituri apa rămasă şi să miroasă prăjiturile în cea mai de-

---

[29] Acesta era în casele celor necăsătoriţi şi ale văduvelor.

[30] Adică a tatălui, a bunicului şi străbunului.

săvîrşită adunare a simţurilor şi în ordinea în care au fost oferite.

219. Luînd în aceeaşi ordine cîte o bucăţică din prăjituri, să le dea brahmanilor care şed [31] ca să le mănînce după rînduială.

220. Dacă tatăl trăieşte, stăpînul casei face pomana pentru cei trei bunici după tată, care încep cu tata-mare ; sau să dea tatălui să mănînce în locul brahmanului care l-ar reprezenta la ceremonie în cazul cînd ar fi mort.

221. Dacă tatăl este mort, iar bunicul trăieşte, să se pomenească la ceremonie numele tatălui, şi al străbunicului.

222. Bunicul poate lua parte la pomană, cum a stabilit Manu [32] sau nepotul, cu învoirea sa, poate face cum va voi.

223. Turnînd apă şi presărînd iarbă kusa şi susan pe mîinile brahmanilor, să le dea partea de deasupra a prăjiturilor, zicînd : „Această ofrandă este pentru ei“ [33].

224. Aducînd apoi în amîndouă mîinile un vas plin cu orez, să-l pună încet înaintea brahmanilor, gîndindu-se la mani.

225. Alimentele ce nu se aduc cu amîndouă mîinile sînt împrăştiate pe loc de spiritele rele cu inimă răutăcioasă.

226. Fiind curat şi cu toată luarea-aminte, să pună întîi cu îngrijire pe pămînt sosuri, ierburi

---

[31] Cei trei brahmani invitaţi la această ceremonie reprezentau pe tată, pe bunic şi pe străbun. Cinstea care se făcea acestora se adresă dar spiritelor acestor răposaţi sau mani.

[32] În acest caz se chemau numai doi brahmani, sau dacă totuşi se pofteau trei, al treilea reprezenta pe un altul din strămoşi.

[33] Adică pentru răposaţi. Dînd fiecărui brahman în parte prăjitura, stăpînul de casă, care face pomana, pronunţă numele fiecărui strămoş în amintirea cărora se face ceremonia.

de mîncare şi alte lucruri ce se mănîncă cu orez, lapte dulce, lapte bătut, unt topit, miere ;

227. Tot felul de dulceţuri, bucate de mai multe feluri gătite cu lapte, rădăcini şi fructe, cărnuri plăcute şi băuturi cu mirodenii.

228. Aducînd toate aceste bucate fără prea multă grabă, să le servească pe rînd comesenilor, cu toată luarea-aminte şi curat, spunînd de fiecare ce este.

229. Să nu verse nici o lacrimă, să nu se supere, să nu mintă, să nu atingă mîncările cu piciorul şi să nu le zguduie.

230. Lacrima atrage spiritele [34], supărarea pe vrăjmaşi, minciuna pe cîini, atingerea cu piciorul pe giganţi, zguduirea pe cei răi.

231. Orice lucru care place brahmanilor, să li se dea fără părere de rău şi să vorbească cu ei despre Fiinţa supremă : aşa doreşte Manu.

232. În timpul ceremoniei în cinstea manilor să se citească cu glas tare din Scrierile Sfinte, din codicii de legi, din istoriile morale, din poemele eroice, din vechile legende (puranas) [35] şi din textele teologice.

233. Să fie vesel şi să caute a deştepta veselia brahmanilor şi să le ofere să mănînce, fără a se

---

[34] Adică bucatele sînt în acest caz mîncate de spirite, iar nu de mani.

[35] *Puranas* sînt o culegere de legende vechi, în versuri. Ele sînt în număr de optsprezece şi tratează îndeosebi despre următoarele cinci subiecte : despre crearea, distrugerea şi reînnoirea lumii, despre naşterea zeilor şi a eroilor, despre domnia celor şapte Mani şi despre faptele urmaşilor lor. Una dintre Puranas, *Agni-Purana*, cuprinde şi noţiuni de astronomie, astrologie, geografie, politică, jurisprudenţă, medicină, poezie, retorică şi gramatică, cu alte cuvinte este un fel de enciclopedie. Originea Puranelor este fără îndoială foarte veche, forma este însă relativ nouă. Indienii cred că cel care le-a adunat şi rînduit, aşa cum sînt astăzi, este Vyasa, nume care înseamnă compilator. Tot acestui personaj i se atribuie şi rînduirea Vedelor în forma lor de azi şi marea poemă Mahabharata. Timpul cînd a trăit acest Vyasa este între anii 1000—200 a. Chr.

grăbi prea mult ; să le atragă luarea aminte în mai multe rînduri asupra orezului şi a celorlalte bucate şi asupra bunătăţii lor.

234. Să aibă multă grijă de a pofti la pomană pe nepotul de fiică, chiar dacă nu şi-a terminat ucenicia ; să-i pună pe scaun covor de păr de capră de Nepal şi să presare pe pămînt susan.

235. Trei lucruri sînt curate la o pomană ; nepotul de fiică, covorul de Nepal şi boabele de susan ; şi trei lucruri sînt stimate : curăţenia, lipsa de mînie şi lipsa de grabă.

236. Trebuie ca toate mîncările pregătite să fie fierbinţi şi ca brahmanii să mănînce în tăcere ; ei nu trebuie să se pronunţe asupra bunătăţii mîncărilor, chiar cînd ar fi întrebaţi despre aceasta de stăpînul casei.

237. Atît timp cît mîncările sînt fierbinţi şi mîncate în tăcere, fără a se vorbi despre bunătatea lor, manii iau parte la praznic.

238. Ceea ce mănîncă un brahman cu capul acoperit, sau cu faţa spre miazăzi, sau chiar cu sandale în picioare, este mistuit de giganţi, iar nu de mani.

239. Ciandala [36], porcul, cocoşul, cîinele, femeia care-şi are regula, sau eunucul nu trebuie să vadă pe brahmani mîncînd.

240. Ofranda făcută focului, împărţirea de daruri, masa dată brahmanilor, jertfa zeilor, pomana în cinstea manilor, care sînt văzute de una din fiinţele amintite, n-au rezultatul aşteptat.

241. Porcul îl distruge cu mirosul său, cocoşul cu vîntul produs de aripi, cîinele cu privirea, omul din casta cea mai josnică cu atingerea.

242. Cel şchiop, chior sau cu un membru mai mult ori mai puţin, chiar dacă este servitor al celui

[36] *Ciandala* este membrul castei cu acelaşi nume, o castă intermediară şi din cele mai dispreţuite, ieşită din căsătoria servitorilor (sudras) cu femei din casta preoţească.

care face pomana, trebuie să stea departe de ceremonie.

243. Dacă un brahman sau un cerşetor vine şi cere mîncare, stăpînul casei trebuie să-i facă o primire cît se poate mai cu cinste, după ce mai întîi a obţinut învoirea comesenilor.

244. Amestecînd bucate de tot felul şi stropindu-le cu apă, să le arunce înaintea brahmanilor a căror masă s-a sfîrşit şi să le împrăştie asupra ierbii kusa care este pe pămînt.

245. Ceea ce rămîne şi ceea ce s-a împrăştiat pe firele de kusa trebuie să fie partea copiilor care au murit înainte de iniţiere şi a bărbaţilor care şi-au părăsit fără motiv soţiile din casta lor.

246. Înţelepţii au stabilit ca resturile care cad pe pămînt, în timpul unui ospăţ în cinstea manilor, să fie ale servitorilor harnici şi buni din fire.

247. Înainte de pomana numită sapindam, trebuie a face, pentru un brahman de curînd răposat, o pomană specială [37] fără ofrande zeilor ; la aceasta se poate pofti un singur brahman şi consacra numai o prăjitură.

248. Cînd s-a celebrat, pentru acest renăscut, pomana numită sapindana, potrivit legii, ofranda prăjiturilor trebuie făcută de fiul său în toţi anii, în prima zi cu lună nouă.

249. Nebunul care ar da unui sudra resturile de la pomană se prăbuşeşte cu capul în jos în regiunea iadului numită kalasutra.

250. Dacă un bărbat, care a luat parte la o pomană, se culcă în aceeaşi zi cu o femeie, face ca strămoşii săi să doarmă o lună pe excrementele acelei femei.

---

[37] Această pomană se numea *ekodista*, adică făcută pentru unul singur. Trebuia să se facă în primul an după moartea unui brahman cincisprezece asemenea pomeni şi să se încheie la un an de la data morţii prin pomana numită *sapindam*.

251. Întrebînd pe comeseni, cînd s-au săturat : „Aţi mîncat bine ?“ să-i poftească să-şi spele gura, iar după spălare să le zică : „Odihniţi-vă aici, sau la voi“ [38].

252. Brahmanii să-i răspundă : „Pomana ta să fie primită de mani !“. Căci în toate actele pioase în cinstea manilor, cuvintele : „Ofranda ta să fie primită“ sînt cea mai bună binecuvîntare.

253. Apoi să spună comesenilor ce mîncări au mai rămas şi brahmanii să-l înveţe ce să facă cu ele, iar el să facă cum i s-a prescris.

254. După o ceremonie în cinstea manilor, să zică brahmanilor : „Aţi mîncat bine ?“ După un praznic de curăţirea unei familii să zică : „Aţi auzit bine ? [39]. După un praznic pentru bună sporire : „Aţi izbutit ?“ După o ceremonie în cinstea zeilor : „Sînteţi mulţumiţi ?“ [40]

255. După amiază, fire de kusa, curăţirea locului, boabe de susan, bogată împărţire de alimente, bucate bine gătite, brahmani distinşi ; iată foloasele de dorit ale ceremoniilor în cinstea manilor [41].

256. Fire de kusa, rugăciuni în cea dintîi parte a zilei, toate ofrandele înşirate şi curăţeniile pomenite, trebuie privite ca lucruri foarte de folos la ceremoniile în cinstea zeilor.

---

[38] După o altă traducere, cuvintele acestea ar suna : *„Sper că sînteţi mulţumiţi“*, ceea ce ar fi o formulă de salutare la despărţire.

[39] Întrebarea se raporta, probabil, la citirea Textelor Sfinte ce se făcea la ceremonia pomenii.

[40] Traducerea acestor patru întrebări nu este destul de sigură, deoarece în text fiecare întrebare este redată printr-un singur cuvînt, iar comentatorii vechi nu dau nici o lămurire. Cele patru cuvinte sînt : *svaditam* = bine mîncat, *susrutam* = bine auzit, *sampanam* = obţinut şi *rutşitam* = înştiinţat. S-ar putea prea bine să fie o urare, iar nu o întrebare, adică ; Să vă fie de bine mîncarea, să vă fie de bine ceea ce aţi auzit, facă zeii ca ceremonia să fi izbutit. În acest caz este însă greu de înţeles noima ultimei urări.

[41] Redactarea acestei stanţe este cam confuză. Se pare că se amestecă lucrările ce trebuie să urmeze după săvîrşirea unei pomeni cu foloasele ceremoniei în sine.

257. Orezul sălbatic, cum îl mănîncă anahoreţii, laptele, sucul somei, carnea proaspătă şi sarea nepreparată artificial sînt potrivite prin firea lor a servi de ofrande.

258. După plecarea brahmanilor, stăpînul casei trebuie să se întoarcă cu faţa spre miazăzi, adîncit în adunarea gîndurilor, tăcut şi curat şi să ceară manilor favorurile următoare :

259. Să se înmulţească în familia noastră numărul oamenilor darnici ! Rîvna pentru sfintele învăţături să crească, ca şi neamul nostru ! Să nu ne părăsească niciodată credinţa ! Să avem din destul, ca să putem da şi altora !

260. Sfîrşind astfel ofranda prăjiturilor, îndată după aceea să dea prăjiturile rămase unei vaci, unui brahman, sau unei capre, ca să le mănînce, sau să le arunce în foc, sau în apă.

261. Unii aduc ofranda prăjiturilor după ce au mîncat brahmanii, alţii dau păsărilor să mănînce prăjiturile rămase, iar alţii le aruncă în foc, sau în apă.

262. Soţia legitimă, credincioasă datoriilor faţă de bărbatul său şi cu luare-aminte la cinstea cuvenită manilor, trebuie să mănînce prăjitura din mijloc, pronunţînd formula obişnuită, dacă vrea să aibă un băiat.

263. Astfel ea va naşte un băiat sortit să trăiască mult, să fie ilustru, inteligent, bogat, să aibă urmaşi numeroşi, înzestrat cu însuşiri alese şi împlinindu-şi datoriile în mod exact.

264. Apoi, stăpînul casei să-şi spele mîinile şi gura şi să pregătească alimente pentru rudele după tată ; să le prezinte acestora cu respect şi să dea ceva de mîncare şi rudelor după mamă.

265. Ceea ce au lăsat brahmanii, trebuie să rămînă necurăţit, pînă ce vor pleca ei ; atunci stăpînul casei să facă cu aceasta jertfele casnice obişnuite : aşa a rînduit legea.

266. Să vă spun acum, fără să las ceva la o parte, care sînt ofrandele, făcute după rînduială, care

procură manilor mulțumire durabilă și chiar veșnică.

267. Manii sînt mulțumiți o lună de ofrandă de susan, de orez, de orz, de linte neagră, de apă, de rădăcini, sau de fructe aduse după ceremonialul obișnuit.

268. Peștele le face plăcere timp de două luni, carnea de vînat trei luni, de berbec patru luni, de pasăre cinci luni ;

269. Carnea de capră șase luni, de ciută pestriță șapte luni, de gazelă neagră opt luni, de cerb nouă luni ;

270. Sînt îndestulați pentru zece luni de carnea de mistreț și de bivol și unsprezece luni de iepure și de broască țestoasă ;

271. O ofrandă de lapte de vacă sau de orez preparat cu lapte îi potolește timp de un an ; mulțumirea ce le procură carnea unui vardhrinasa [40] este de doisprezece ani ;

272. Iarba de mîncat numită kalasaca, racii de mare, carnea de rinocer, de capră cu părul roșcat și mierea le fac plăcere pentru vecie, ca și boabele cu care se hrănesc anahoreții ;

273. Orice substanță curată amestecată cu miere și oferită în anotimpul ploilor [43] în a treisprezecea zi a lunii și sub constelația lunară magha[44] este izvorul unei mulțumiri fără sfîrșit.

---

[42] *Vardhrinasa* se numea un țap bătrîn, care mai purta și numele de *tripiva* = *cel care bea în trei feluri*, pentru că în timpul cînd bea apă, i se muiau și urechile împreună cu limba, așa că se părea că bea și cu urechile.

[43] *Anotimpurile* sînt în India în număr de șase, fiecare de cîte două luni. Numele lor sînt : *vasanta* = primăvara, *grișna* = anotimpul cald, *varșa* = anotimpul ploios, *sarat* = toamna, *hemanta* = anotimpul rece și *sisira* = iarna. Vechiul an indian, de 360 de zile, începea cu echinocțiul de toamnă și cu anotimpul sarat, cel modern începe cu vasanta.

[44] Magha este numele celei de a zecea constelații lunare.

274. Să se nască în seminţia noastră, zic manii, un om care să ne ofere orez fiert în lapte, în miere şi în unt topit, în a treisprezecea zi a lunii şi în orice altă zi, cînd umbra unui elefant cade spre răsărit !

275. O ofrandă oarecare făcută, după rînduială, de un muritor a cărui credinţă este pe deplin curată procură strămoşilor săi în cealaltă lume bucurie veşnică şi nesupusă stricăciunii.

276. În cele cincisprezece zile întunecoase ale lunii, ziua a doua şi următoarele, exceptînd pe a paisprezecea, sînt zilele cele mai prielnice pentru pomană ; nu este acelaşi lucru în celelalte zile.

277. Cel care face pomană în zilele cu soţ ale lunii şi sub constelaţiile lunare cu soţ, dobîndeşte şi împlinirea tuturor dorinţelor ; cel care cinsteşte pe mani în zilele fără soţ, dobîndeşte urmaşi iluştri.

278. Precum cele cincisprezece zile întunecoase sînt de preferat celor luminoase, tot asemenea a doua parte a zilei este de preferat celei dintîi.

279. Ofranda manilor trebuie făcută cu toată băgarea de seamă pînă la sfîrşit, după rînduiala stabilită, cu partea mîinii drepte consacrată manilor, de un brahman care poartă cordonul sacru pe umărul drept, fără să întrerupă şi ţinînd în mînă iarba kusa.

280. Să nu se facă pomană în timpul nopţii, pentru că atunci este bîntuită de giganţi, nici în zori sau în amurg, nici curînd după răsăritul soarelui.

281. Stăpînul de casă, care nu poate face pomană în toate lunile, trebuie să facă pomană, în felul stabilit, de trei ori pe an : în anotimpul rece, în cel cald şi într-al ploilor ; dar să facă în toate zilele pomana care se numără între cele cinci ofrande zilnice.

282. Ofranda care face parte din actul pios în cinstea manilor nu trebuie să se facă într-un foc neconsacrat şi pomana lunară a brahmanului care întreţine un foc se poate săvîrşi numai în ziua

cu lună nouă ; pomana din ziua împlinirii anului de la moarte nu este supusă acestei reguli.

283. O libaţiune de apă către mani după baie, făcută de un brahman, care nu poate săvîrşi pomana zilnică, îi aduce toată răsplata actului pios în cinstea manilor.

284. Înţelepţii numesc pe părinţii noştri vasus, pe bunicii după tată rudras, pe taţii bunicilor noştri după tată adityas : aşa spune descoperirea veşnică.

285. Omul să mănînce întotdeauna vighasa şi amrita : vighaşa este ceea ce rămîne de la masa oferită unor oaspeţi respectabili, iar amrita (ambrozia) rămăşiţa de la o jertfă în cinstea zeilor.

286. Acestea care v-am spus sînt regulile ce privesc cele cinci ofrande ; ascultaţi acum legile stabilite pentru felul de trai al brahmanilor.

CARTEA A PATRA

MIJLOACE DE EXISTENȚĂ. PRECEPTE

1. Brahmanul, după ce a petrecut cel dintîi sfert al vieții sale[1] lîngă dascăl, să-și ducă a doua perioadă a vieții în casă, fiind căsătorit.

2. Orice mijloc de existență, care nu face ființelor vii nici o nedreptate, sau cea mai mică posibil, trebuie admis de brahman spre a trăi, afară de cazurile de lipsă.

3. În scopul numai de a-și procura cele necesare pentru a trăi, să caute a aduna avere prin îndeletniciri cinstite, care-i convin mai bine și fără să-și chinuiască trupul.

4. El poate trăi din rita și din amrita, sau din mrita, sau din pramrita, sau chiar din satynrita, dar niciodată din svavritti.

5. Trebuie a înțelege prin rita (adevărat mijloc de trai) adunarea boabelor de orez, spicelor de pe urma secerătorilor ; prin amrita (mijloc de trai nemuritor) ceea ce se dă și nu este cerut ; prin mrita (mijloc de trai muritor) ceea ce s-a do-

---

[1] Viața brahmanului se împarte în patru perioade. În cea dintîi perioadă, el are să învețe ca *ucenic* = *brahmaciari*, cuprinsul Cărților Sfinte. În a doua, ca *gospodar* = *grihastha*, are să ducă viață familială, îngrijind de creșterea copiilor. În a treia, ca *anahoret* = *vanaprastha*, trebuie să petreacă în singurătatea pădurii, îndeletnicindu-se cu citirea Vedelor și cu practica austerității. În cea din urmă, ca ascet *pios* = *sannyasi*, are să-și ducă viața ca cerșetor, gîndindu-se numai la contopirea cu Brahma.

bîndit cerşind ; prin pramrita (mijloc de trai foarte muritor) lucrarea pămîntului ;

6. Prin satyanrita (adevăr şi minciună) negoţul ; se poate recurge şi la aceasta, în anume cazuri, pentru a putea trăi ; viaţa de servitor este ceea ce se cheamă svavritti (viaţă de cîine) ; brahmanul trebuie să fugă de ea cu cea mai mare grijă.

7. Poate strînge grîu în hambarul său pentru trei ani şi mai mult, sau a păstra în chiupuri provizii pentru un an, sau a avea numai pentru trei zile, sau a nu avea nici pentru a doua zi.

8. Din patru brahmani gospodari care procedează în aceste patru feluri deosebite, cel din urmă, în ordinea înşiruirii, trebuie recunoscut ca cel mai bun, ca acel care prin purtarea sa virtuoasă merită cel mai mult să cucerească lumile.

9. Unul dintre ei, cel care trebuie să întreţină multe persoane, are şase mijloace de trai : să culeagă spice, să primească milostenie, să ceară milosteni, să lucreze pămîntul, să facă negoţ şi să împrumute cu dobîndă ; altul, cel a cărui familie este mai puţin numeroasă, are trei mijloace : să sacrifice pentru alţii, să dea lecţii asupra Scrierilor Sfinte şi să primească milostenie ; al treilea are două mijloace : să sacrifice şi să înveţe pe alţii Scrierile Sfinte ; al patrulea trăieşte propăvăduind Sfintele Scrieri.

10. Brahmanul care-şi duce viaţa adunînd boabe şi spice şi care se devotează întreţinerii focului sacru, să aducă jertfele lunii noi şi ale lunii pline, fără a adăuga şi alte ofrande.

11. Să nu meargă niciodată, în lume, spre a cerşi cele pentru trai, ci să aibă purtarea dreaptă, deschisă şi curată, care se cade unui brahman.

12. Să fie totdeauna pe deplin mulţumit, dacă vrea să afle fericirea, şi modest în dorinţe ; căci mulţumirea este izvorul fericirii, iar nenorocirea stă în nemulţumire.

13. Brahmanul stăpîn pe casă, care-şi susţine traiul printr-unul din mijloacele pomenite, trebuie să se conformeze următoarelor reguli, a căror împlinire îl va aduce în paradis (svarga) şi-i va cîştiga viaţă lungă şi mare renume :

14. Să-şi împlinească întotdeauna cu statornicie datoria prescrisă de Veda ; căci împlinind-o cît mai bine, ajunge la starea supremă.

15. Să nu caute a-şi aduna avere prin ajutorul artelor amăgitoare, cum este cîntecul şi muzica, nici cu îndeletniciri oprite ; şi, fie în abundenţă, fie în lipsă, să nu primească milostenie de la oricine.

16. Să nu se dedea cu patimă la niciuna din plăcerile simţurilor ; să întrebuinţeze toată puterea minţii spre a învinge înclinarea prea mare către aceste plăceri.

17. Trebuie să părăsească toate bunurile care l-ar împiedica să citească Scrierile Sfinte şi să caute un mijloc de trai care să nu-l împiedice de la studiul Cărţilor Sfinte ; căci aceasta-i poate procura fericirea.

18. Să se poarte astfel în această lume, ca îmbrăcămintea, vorbele, gîndurile să-i fie de acord cu faptele, cu starea, cu cunoştinţele teologice şi cu familia.

19. Trebuie să studieze necontenit aceste legi care luminează mintea şi arată mijloacele de a strînge avere, sau de a-şi păstra viaţa, cum şi comentariile asupra Vedei ;

20. Căci pe măsură ce un om înaintează în studiul legilor, el devine cu totul învăţat şi ştiinţa sa străluceşte cu putere.

21. Să facă tot ce-i va fi cu putinţă, ca să nu neglijeze cele cinci jertfe : a sfinţilor, a zeilor, a spiritelor, a oamenilor şi a manilor.

22. Unii oameni, care cunosc bine rînduiala privitoare la aceste ceremonii, în loc de a aduce aceste cinci jertfe în chip văzut, le aduc neîntrerupt în cele cinci organe ale simţurilor.

23. Unii jertfesc încontinuu respirația în vorbire, recitînd Sfintele Scrieri în loc de a respira, și vorbirea în respirație, tăcînd, și găsesc astfel în vorbire și în respirație răsplata veșnică a jertfelor.

24. Alți brahmani fac întotdeauna aceste jertfe cu știința dumnezeiască, văzînd cu ochiul științei divine că știința este temelia împlinirii lor.

25. Gospodarul trebuie să facă totdeauna ofrande focului, la începutul și la sfîrșitul zilei și nopții și să aducă după fiecare cincisprezece zile sacrificiul lunii noi și al lunii pline.

26. Cînd recolta precedentă s-a sfîrșit, să facă o ofrandă de grîu nou ; la sfîrșitul fiecărui anotimp să aducă jertfele prescrise ; la solstiții să sacrifice un animal, la sfîrșitul anului să aducă ofrande de suc de soma.

27. Brahmanul, care întreține un foc sacru și care dorește să trăiască mulți ani, nu trebuie să mănînce orez nou și carne, înainte de a fi adus jertfă pîrga recoltei și un animal ;

28. Căci focurile sacre, lacome de boabe noi și de carne, cînd nu sînt cinstite cu primițiile secerișului și cu jertfa unui animal, caută să distrugă viața brahmanului neglijent.

29. Să facă tot posibilul, ca nici un oaspete să nu se adăpostească cîndva în casa sa, fără ca să-i ofere, cu toată cinstea cuvenită, un scaun, hrană, pat, apă, rădăcini și fructe.

30. Ereticii, oamenii care exercită îndeletniciri oprite, ipocriții, cei care nu cred în Cărțile Sfinte, cei care le atacă cu sofisme și cei care au apucături de bîtlan [2] nu trebuie să fie cinstiți de el nici măcar cu un cuvînt.

31. Brahmanii gospodari, care au părăsit locuința părintelui lor spiritual numai după ce au sfîrșit studiul Vedelor și au împlinit toate datoriile pioase și care sînt foarte învățați în ale teologiei, trebuie

[2] Care sînt aceste apucături, se arată mai departe, în stanța 196.

să fie primiți cu cinste și să primească o parte din ofrandele hotărîte pentru zei și mani ; cei dimpotrivă trebuie ocoliți.

32. Cel care are casă trebuie să dea, pe cît gătesc mîncare, ucenicilor și cerșetorilor, fie chiar și eretici ; și toate ființele trebuie să primească o parte, fără ca familia sa să sufere.

33. Un cap de familie, care moare de foame, poate implora generozitatea unui rege, a unui sacrificator, sau a elevului său, dar a nimănui altul ; aceasta este regula stabilită.

34. Un brahman stăpîn de casă care are mijloace de trai nu trebuie să se lase să moară de foame, nici să poarte haine vechi sau murdare, cît timp îi rămîne oarecare avere.

35. Să-și aibă părul, unghiile și barba tăiate, să fie statornic în austeritate, să poarte veșminte albe, să fie curat, stăruitor în studierea Vedelor și în tot ce-i poate fi de folos sufletesc.

36. Să aibă cu el un baston de bambu și o ploscă plină de apă, cordonul de sacrificiu, un pumn, de kusa și cercei de aur foarte strălucitor.

37. Nu trebuie să privească niciodată soarele cînd răsare, nici în timp de eclipsă, nici cînd apune, nici cînd se oglindește în apă, nici cînd este la amiazi.

38. Să nu treacă peste frînghia cu care este legată o vacă, să nu dea fuga cînd plouă și să nu-și privească chipul în apă ; aceasta este regula stabilită.

39. Să aibă întotdeauna la dreapta movila de pămînt, vaca, idolul, brahmanul, vasul cu unt topit, sau cu miere, răscrucea a patru drumuri și arborii mari cunoscuți pe lîngă care trece.

40. Oricare i-ar fi dorința ce ar avea, nu trebuie să se apropie de femeia sa, cînd ea simte că are să-i vină menstruația, nici să doarmă în același pat cu ea ;

41. Căci ştiinţa, bărbăţia, puterea, vederea şi viaţa bărbatului care se apropie de femeia sa, în timpul cînd este spurcată din cauza scurgerii de sînge, se nimicesc cu totul ;

42. Iar cel care se depărtează de ea în timpul menstruaţiei, dobîndeşte mai multă ştiinţă, bărbăţie, putere, vedere şi viaţă.

43. Să nu mănînce cu femeia sa din aceeaşi farfurie, să n-o privească în timpul cînd mănîncă, cînd strănută, sau cînd mătură, nici cînd stă trîntită a lene ;

44. Nici în timpul cînd dă cu colir [3] pe gene, sau cînd se parfumează, nici cînd este cu gîtul descoperit, nici cînd naşte, dacă ţine la bărbăţia sa.

45. Să nu mănînce fiind îmbrăcat numai cu o haină, nici să nu facă baie cu totul gol ; să nu-şi depună urina, sau excrementele nici pe drum, nici pe cenuşă, nici pe islazul vacilor ;

46. Nici pe pămîntul arat, nici în apă, nici pe morminte, nici pe o movilă, nici pe ruine de templu ; nici pe muşuroiu de furnici albe, niciodată ;

47. Nici în găuri locuite de vreo făptură vie, nici din mers, nici de-a'npicioarelea, nici pe marginea unui rîuleţ, nici pe vîrful unui munte.

48. De asemenea, nu trebuie niciodată să-şi depună urina sau excrementele privind vîntul sau focul, sau vreun brahman, sau soarele, sau apa, sau niscaiva vaci.

49. Să le depună după ce va acoperi pămîntul cu lemne, bulgări, frunze şi iarbă uscată şi cu alte asemenea lucruri, nefiind nimic ce l-ar putea spurca, în tăcere, înfăşurat în taină şi cu capul acoperit.

50. Ziua, cînd îşi face nevoile, să stea cu faţa spre miazănoapte, noaptea spre miazăzi, în zori şi în amurg în acelaşi fel ca ziua.

---

[3] *Colirul* este un praf sau pudră neagră, cu care femeile indiene obişnuiesc să-şi dea pe gene, pentru a le colora în negru strălucitor.

51. În umbră, sau la întuneric, fie noaptea sau ziua, brahmanul, împlinindu-şi trebuinţele naturale, poate sta cu faţa încotro îi place ; tot astfel şi în locurile în care îşi teme viaţa.

52. Cel care urinează în faţa focului, a soarelui, a lunii, a unui rezervor de apă, a unui renăscut, a unei vaci sau a vîntului, îşi pierde toată ştiinţa sfîntă.

53. Gospodarul să nu sufle în foc cu gura şi să nu-şi privească femeia goală, să nu arunce nimic murdar în foc şi să nu-şi încălzească picioarele la el.

54. Să nu-l pună sub pat, să nu treacă peste el, să nu-l aşeze la picioare, cînd doarme ; să nu facă nimic ce i-ar putea vătăma existenţa.

55. În zori şi în amurg, să nu mănînce, să nu pornească la drum, să nu se culce ; să nu tragă vreo linie pe pămînt şi să nu-şi scoată ghirlanda de flori.

56. Să nu arunce în apă nici urină, nici gunoiul, nici scuipat, nici altceva atins de vreo substanţă necurată, nici sînge, nici otravă.

57. Să nu doarmă singur într-o casă goală, să nu deştepte pe un om care doarme, dacă îi este superior ; să nu stea de vorbă cu o femeie care are menstruaţie, să nu aducă sacrificiu fără să fie însoţit de un sacrificator.

58. În capela consacrată focului, în locul unde sînt închise vaci, înaintea unui brahman, cînd citeşte Scrierile Sfinte şi cînd mănîncă, trebuie să aibă braţul drept descoperit.

59. Să nu turbure o vacă în timpul cînd se adapă şi să meargă să dea de ştire celui al cărui lapte ea îl bea ; şi dacă vede pe cer arcul lui Indra[4]) să nu-l arate nimănui, dacă îşi dă seama de ceea ce este îngăduit şi ce nu.

60. Nu trebuie să locuiască într-un oraş de oameni care nu-şi împlinesc datoriile, nici să nu se

[4] *Arcul lui Indra* este curcubeul.

oprească mult în cel bîntuit de multe boale ; să nu pornească singur în călătorie şi să nu rămînă mult timp pe munte,

61. Să nu sălăşluiască în oraşul peste care este rege un sudra, nici în cel înconjurat de oameni răi, sau cercetat des de eretici, sau de oameni din castele amestecate.

62. Nu trebuie a mînca substanţa din care s-a scos uleiul, nici a-şi mulţumi prea mult pofta de mîncare, nici a mînca prea de dimineaţă, sau prea tîrziu seara, nici a mînca mult seara, cînd a mîncat dimineaţa din destul.

63. Să nu se dedea la nici un lucru nefolositor, să nu bea apă din pumn, să nu mănînce nimic ce-a ţinut în poală şi să nu fie curios fără vreme.

64. Nu trebuie nici să danseze, nici să cînte din gură, sau din vreun instrument, nici să-şi lovească braţul cu mîna, nici să scrîşnească din dinţi, nici să facă tămbălău, cînd este necăjit.

65. Să nu-şi spele niciodată picioarele în lighean de alamă, să nu mănînce dintr-o farfurie spartă, sau despre care are niscaiva bănuieli.

66. Să nu poarte pantofi, veşminte, cordon de sacrificiu, vreo podoabă, ghirlandă sau ploscă de care s-a servit altcineva.

67. Să nu călătorească cu animale de povară, neînvăţate, sau istovite de foame, sau de boală, ori ale căror coarne, ochi, sau copite ,ar avea vreun defect, sau a căror coadă ar fi ciuntită ;

68. Ci să pornească la drum cu animale bine învăţate, sprintene, cu semne vestitoare de bine, de culoare plăcută, frumoase la chip şi să le mîne fără a le îmboldi rău.

69. Soarele în zodia fecioarei (kanya)[5], fumul rugului funerar şi scaunul fărîmat, trebuie ocolite ;

---

[5] *Zodiacul = rasi ciakra* se împarte în 300 de grade sau porţiuni *(ansas)*, ceea ce face cîte 30 de grade de fiecare semn sau zodie. Numele acestora din urmă sînt : berbecul = *meşa*, taurul = *vrişa*, gemenii = *mithuna*, racul = *karkalaka*, leul = *sinha*, fecioara = *kanya*, cumpăna = *tula*, scor-

stăpînul de casă nu trebuie niciodată să-şi taie el însuşi unghiile sau părul, nici să-şi reteze unghiile cu dinţii.

70. Să nu sfărîme nici un bulgăre de pămînt fără raţiune ; să nu taie ierburi cu unghiile ; să nu facă nici o faptă nefolositoare, sau care ar avea urmări neplăcute.

71. Omul care sfărîmă astfel bulgări de pămînt, care taie iarbă cu unghiile, sau care-şi roade unghiile, este tîrît repede la pieire, ca şi hulitorul şi cel necurat.

72. Să nu ţină nici o hotărîre vrednică de dojană ; să nu poarte ghirlande decît pe cap ; a merge călare pe o vacă sau pe un taur este lucru de dezaprobat în orice împrejurare.

73. Să intre numai pe poartă în oraşul sau în casa înconjurată cu ziduri, şi noaptea să stea departe de rădăcinile arborilor.

74. Să nu se joace cu degetele, să nu-şi ducă pantofii în mînă, să nu mănînce culcat pe pat, sau ţinînd mîncarea în mînă, sau punînd-o pe scaun.

75. Să nu mănînce nimic amestecat cu susan după asfinţitul soarelui ; să nu doarmă niciodată aci jos cu totul gol şi să nu se ducă nicăieri după masă, înainte de a-şi spăla gura.

76. Să ia masa după ce-şi va stropi picioarele cu apă, dar să nu se culce niciodată cu picioarele ude ; cine mănîncă cu picioarele ude va trăi mult timp.

77. Să nu meargă niciodată într-un loc de nestrăbătut, unde nu poate desluşi calea ; să nu privească la urină sau excremente şi să nu treacă un rîu înot.

78. Cine vrea să trăiască mult, să nu calce pe păr din cap, pe cenuşă, pe oase sau pe hîrburi, nici pe boabe de bumbac, nici pe mici paie de grîu.

---

pia = *vriscica*, săgetătorul = *dhanus*, delfinul = *makara*, vărsătorul = *kumbha* şi peştii = *minas*.

79. Să nu stea, nici măcar la umbra unui arbore, alături de oameni degradați, nici cu ciandalas, nici cu pukkasas[6], nici cu nebuni, nici cu înfumurați, nici cu oameni din speța cea mai josnică, nici cu antyavasayis[7].

80. Să nu dea unui sudra nici sfat, nici resturile de la masa sa, decît dacă-i este slugă, nici unt din care s-a adus jertfa zeilor ; nu trebuie să-l învețe vreo practică pioasă de expiere ;

81. Căci cel care învață legea sau vreo practică expiatoare, pe un om din casta servitorilor, se prăbușește cu el în locuința întunecoasă numită asamvrita.

82. Să nu se scarpine în cap cu amîndouă mîinile, să nu-l atingă înainte de a-l spăla după masă și să nu facă baie fără să și-l spele.

83. Să se ferească de a lua pe cineva de păr și a-l lovi la cap, și după ce și-a frecat capul cu ulei, să nu atingă cu ulei nici un membru.

84. Să nu primească nimic de la un rege care nu se trage din casta războinicilor, nici de la oamenii care trăiesc din venitul unei măcelării, al unei mori de ulei, al unei cîrciumi, sau al unei case de prostituție.

85. O moară de ulei este mai de nesuferit decît zece măcelării, o cîrciumă decît zece mori de ulei, o casă de prostituție decît zece cîrciumi, un astfel de rege decît zece persoane care țin case de desfrîu.

86. Un astfel de rege este asemenea unui măcelar care ține zece mii de măcelării ; a primi de la el este ceva îngrozitor.

87. Cine primește de la un rege lacom și disprețuitor al legii, merge treptat în următoarele douăzeci și unu de infernuri (narakas) ;

---

[6] *Pukkasa* este numele castei ieșite din căsătoria unui nișada cu o femeie din casta sudra.

[7] *Antyavasasis* sînt cei născuți dintr-un ciandala și o femeie nișada.

88. Tamisra, andhatamisra, maharorava, rorava, naraka, kalasutra şi mahanaraka ;

89. Sangivana, mahavici, tapana, sampratapana, samhata, sakokola, kudmala, putimrittica ;

90. Lohasanka, rigişa, panthana, rîul Salmali, asipatravana şi lohadaraka[8].

91. Cunoscînd aceste rînduieli, înţelepţii brahmani, explicatori ai Scrierilor Sfinte şi doritori de fericirea după moarte, nu primesc niciodată nimic de la un rege.

92. Stăpînul de casă să se scoale în momentul consfinţit Brahmei[9] ; să se gîndească la virtute şi la cîştigurile cinstite, la ostenelile corporale ce ele reclamă şi la esenţa şi însemnătatea Vedei.

93. Sculîndu-se, împlinindu-şi trebuinţele trupeşti şi curăţindu-se, adunîndu-şi toată luarea-aminte, să stea în picioare mult timp, recitînd Savitri, în timpul aurorii şi să împlinească la vremea sa cealaltă datorie pioasă, cea de seara.

94. Repetînd mult timp rugăciunea de dimineaţa şi de seara, sfinţii dobîndesc viaţă lungă, ştiinţă deplină, bun nume în viaţă, glorie veşnică după moarte şi strălucirea pe care o dau cunoştinţele sacre.

---

[8] Nu se ştie care poate fi deosebirea dintre aceste douăzeci şi unu de infernuri sau, mai exact, regiuni ale infernului, sau chinuri infernale. Semnificaţia cunoscută a cîtorva din numele cu care sînt indicate ne dă oarecare lămuriri. Astfel : *Tamisra şi andhatamisra* însemnează *locuri ale întunericului, Rorava şi maharorava = locuinţa lacrimilor, Mahavici = fluviul marilor unde, Tapana şi sampratapana = locuinţa durerilor, Putimrittica = loc infect, Lohasanka = locul suliţelor de fier, Rigişa = locul unde cei răi sînt arşi în cuptor, Asipatravana = pădure ale cărei frunze sînt ascuţişuri de sabie.*

[9] *Brahme* sau *Sarasvati* este soţia lui Brahma şi zeiţa ştiinţei, a elocinţei, a muzicii şi a culturii în genere. Ea este adorată şi azi mai ales de şcolari, care-i aduc ca jertfă flori, orez şi aromate. Momentul consfinţit ei este ivirea zorilor.

95. Din cea dintîi zi a lunii pline din sravana[10] sau din bhadra[11], după ce a îndeplinit potrivit rînduielii, ceremonia numită upakarma[12], brahmanul să studieze cu sîrguinţă Scrierile Sfinte timp de patru luni şi jumătate.

96. Sub constelaţia lunară puşya[13], să îndeplinească afară din oraş ceremonia numită darea Sfintelor Scrieri (utsarga), sau s-o facă în cea dintîi din cele cincisprezece zile luminoase ale lunii magha[14], şi în prima jumătate a acestei zile.

97. După ce a îndeplinit afară din oraş această ceremonie[15], potrivit legii, să întrerupă studiul în acea zi, în noaptea următoare şi a doua zi, sau în acea zi şi în noaptea care urmează.

98. Dar după aceea să citească cu luare-aminte Vedele în cele cincisprezece zile luminate şi Vedangas în timpul celor cincisprezece zile întunecate.

99. Să citească pronunţînd limpede şi cu accentuarea cuvenită, dar niciodată în faţa unui sudra ; în cea din urmă veghe a nopţii[16], după ce a citit Scrierile Sfinte, oricît ar fi de obosit, nu trebuie să adoarmă din nou.

100. Renăscutul să citească întotdeauna rugăciunile, în felul stabilit şi cu acelaşi zel şi preceptele

---

[10] Luna *sravana* corespunde cu o parte din iulie şi din august al nostru.

[11] *Bhadra* e luna următoare după sravana. Ea corespunde dar cu o parte din august şi din septembrie al nostru.

[12] Nu se ştie în ce constă ceremonia *upakarma*, deoarece comentatorii Textelor Sfinte şi ai legii se mulţumesc numai s-o cunoască, fără a da alte deslușiri asupra ei.

[13] *Puşya* este numele celei de a opta constelaţii lunare.

[14] *Magha* este luna care corespunde cu o parte din ianuarie şi din februarie al nostru.

[15] Nu se ştie nici despre ceremonia *utsarga* în ce constă. Semnificaţia numelui ei (= darea Sfintelor scrieri) ne face să presupunem că ar fi constat în luarea în primire în chip solemn a textului Scrierilor Sfinte, pe care brahmanul avea să-l studieze.

[16] Noaptea se împărţea la indieni, ca şi la alte popoare orientale, în patru veghi sau streje *(yamas)*, iar ziua tot în patru, aşa că o veghe avea trei ore.

(brahmanas) şi rugăciunile, cînd nu este vreo piedică.

101. Cel care studiază Scrierile Sfinte şi cel care le predă şcolarilor, potrivit regulilor amintite, să se ferească de a citi în următoarele împrejurări, cînd orice citire este oprită :

102. Noaptea cînd se aude vîntul şi ziua cînd se ridică praful ; acestea sînt în anotimpul ploilor cele două împrejurări în care este oprită citirea Vedelor de cei care ştiu, cînd este potrivit să se citească.

103. Cînd fulgeră, cînd tună, cînd plouă, sau cînd cad din cer, din toate părţile, meteori mari, citirea trebuie întreruptă pînă în aceeaşi clipă a zilei următoare ; aşa a hotărît Manu.

104. Cînd brahmanul va vedea producîndu-se aceste fenomene deodată în timpul cînd sînt aprinse focurile, pentru jertfa de dimineaţă sau de seară, să ştie că nu trebuie să citească Veda ; de asemenea şi cînd se arată nori afară de anotimpul ploilor.

105. Cînd se produce un nirghata[17], un cutremur de pămînt, o eclipsă a corpurilor cereşti, chiar şi la timp potrivit, să ştie că citirea trebuie amînată pentru acelaşi moment din ziua următoare.

106. Dacă fulgeră în timpul cînd ard focurile sfinte, dacă tună fără să plouă, citirea trebuie întreruptă în restul zilei sau al nopţii ; şi dacă plouă, brahmanul trebuie să înceteze a citi o zi şi o noapte.

107. Cei care doresc să-şi împlinească datoriile cu cea mai mare punctualitate, trebuie să întrerupă citirea în oraşele şi în satele şi în toate locurile în care se simte miros greu.

108. Într-un sat străbătut de un cortegiu funebru, în faţa unui om stricat, cînd cineva plînge şi cînd sînt adunaţi mulţi oameni, studiul Vedelor trebuie să înceteze.

---

[17] *Nirghata* este un fenomen natural cunoscut numai în clima caldă. El constă dintr-un zgomot neobişnuit, care nu este nici tunet nici cutremur de pămînt, ci ceva asemănător.

109. În apă, la miezul nopții, cînd își îndeplinește necesitățile naturale, cînd are încă în gură un rest de mîncare, sau cînd ia parte la o pomană, nu trebuie meditat asupra Vedelor.

110. Un brahman învățat, cînd primește invitația la o pomană pentru un singur răposat, trebuie cu trei zile înainte să înceteze studiul Scrierilor Sfinte ; tot asemeni și cînd s-a născut regelui un fiu, sau s-a arătat Rahu[18].

111. Atît cît se păstrează mirosul și unsoarea parfumurilor pe trupul unui brahman învățat care a luat parte la o pomană pentru un singur mort, nu trebuie să citească Scrierile Sfinte.

112. Să nu studieze nicidecum culcat pe pat, sau cu picioarele pe scaun, sau așezat jos cu picioarele încrucișate, sau învelit cu un veșmînt care să-i acopere genunchii și șalele, nici după ce a mîncat carne sau orez și alte mîncări la ceremonia unei nașteri sau înmormîntări ;

113. Nici cînd este ceață sau se aude vîjîitul săgeților, ori în timpul zorilor, sau al amurgului, nici în ziua lunii noi sau pline, nici în a opta zi a lunii.

114. Ziua lunii noi ucide pe duhovnic, iar a cincisprezecea zi a lunii pe ucenic ; a opta zi a lunii pline nimicește ținerea de minte a Scrierilor Sfinte ; trebuie prin urmare a se abține de citit în aceste zile ale lunii.

---

[18] *Rahu* este un titan sau asura, despre care mitologia spune că s-a amestecat printre zei în momentul cînd s-a produs ambrozia din mare. Voind să guste și el din lichidul dătător de nemurire, fu descoperit de soare și de lună, care-l denunțară zeului Vișnu. Acesta-l lovi în cap cu discul său și i-l despărți de trup. Dar pentru că Rahu izbutise să-și atingă buzele de ambrozie, capul său rămase nemuritor. Ca să-și răzbune pe soare și pe lună, denunțătorii săi, el se repede din cînd în cînd asupra lor, ca să-i înghită. Astfel se produc eclipsele de soare și de lună, după mitologie.

115. Cînd cade ploaie de praf, cînd cele patru regiuni ale cerului sînt cuprinse de foc, cînd se aud strigătele şacalului, cîinelui, măgarului sau cămilei, brahmanul nu trebuie să citească Veda, nici cînd este întovărăşit de alţii.

116. Să nu citească aproape de un cimitir, nici de sat, sau de un islaz de vaci, nici îmbrăcat cu o haină pe care a avut-o în timpul unei convorbiri de dragoste cu femeia sa, nici cînd a primit ceva de pomană.

117. Fie lucrul primit la pomană o fiinţă vie sau un obiect neînsufleţit, cel care l-a primit nu trebuie să citească Veda ; căci se zice, în acest caz, că are gura în mînă.

118. Cînd satul este atacat de tîlhari, sau se răspîndeşte alarma de incendiu, brahmanul să ştie că citirea trebuie amînată pentru a doua zi ; asemeni şi la orice întîmplare neobişnuită.

119. După upkarma şi utsarga, citirea trebuie întreruptă trei nopţi ; asemenea şi după ziua lunii pline din agrahayana[19], în ziua a opta a următoarelor trei şiruri de cîte cincisprezece zile întunecoase, ziua şi noaptea întreagă, precum şi în ziua şi noaptea din urmă a fiecărui anotimp.

120. Brahmanul să nu citească nici pe cal, nici în arbore, nici pe elefant, nici în corabie, nici pe cămilă, nici într-un loc sterp, nici în căruţă.

121. Nici în timpul unui schimb de cuvinte, nici în al unei certe violente, nici în mijlocul unei armate, nici în mijlocul unei bătălii, nici îndată după masă, cînd mîinile-i sînt ude, nici cînd are indigestie, nici cînd a vărsat, nici cînd are jărăgai ;

122. Nici în paguba respectului datorat unui oaspete, nici cînd vîntul suflă cu putere, nici cînd sîngele-i curge din trup, sau cînd a fost rănit de o armă.

---

[19] *Agrahayana* sau *margarsira* corespunde cu o parte din noiembrie şi decembrie al nostru.

123. Dacă îi vine la ureche cîntecul Samei[20], să nu citească, în timpul cît ţine, nici Rig-Veda nici Yagiur-Veda ; şi după ce a sfîrşit studiul unei Vede, sau al unei părţi numite Aranyaka, să nu înceapă numaidecît alta.

124. Rig-Veda este consacrată zeilor, Yagiur-Veda oamenilor, Sama-Veda manilor ; de aceea auzul Sama-Vedei este întrucîtva necurat.

125. Brahmanii învăţaţi, ştiind aceasta, să repete de mai multe ori în rînduială esenţa tiradei vedeice[21] şi apoi să citească Veda în toate zilele îngăduite.

126. Dacă o vacă sau un alt animal, o broască, o pisică, un cîine, un şarpe, un mangust[22], sau un guzgan, trece printre dascăl şi elev, să se ştie că trebuie întreruptă citirea o zi şi o noapte.

127. Sînt două cazuri în care renăscutul trebuie totdeauna să se păzească cu cea mai mare băgare de seamă de a citi şi anume : cînd locul unde trebuie să studieze este spurcat şi cînd el însuşi nu este curat.

128. În noaptea lunii noi, în a opta, în a lunii pline şi a paisprezecea, renăscutul gospodar să fie cast ca un ucenic, chiar în timpul priincios dragostei conjugale.

129. Să nu facă baie nici după-masă, nici cînd este bolnav, nici în mijlocul nopţii, nici de mai multe ori cu aceleaşi haine, nici într-o apă care nu-i este bine cunoscută.

130. Să nu treacă cu intenţie prin umbra chipurilor sfinte, a tatălui său, a duhovnicului său, a unui rege, a unui gospodar, a unui învăţător, a unui om cu părul roşu sau a unuia care a adus sacrificiu.

---

[20] Sub numele de *cîntecul Samei* se înţelege cîntarea rugăciunilor din Sama-Veda, care sînt scrise în versuri şi trebuie cîntate, pe cînd cele din Rig-Veda trebuie recitate.

[21] Aceasta constă, precum se ştie, din monosilaba sacră, din cele trei cuvinte şi din Savitri.

[22] *Mangustul* este un animal care seamănă cu ichneumonul.

131. La amiazi, sau la miezul nopții, sau după ce a mîncat carne la o pomană, sau în timpul zorilor, ori al amurgului, să nu se oprească mult la răscrucea a patru drumuri.

132. Să se ferească de a se atinge de bună voie de unsorile cu care cineva și-a frecat corpul, de apa care a servit la o baie, de urină, de excremente, de sînge, de mucozități și de ceea ce a fost scuipat sau vărsat.

133. Să nu prefere nici pe un vrăjmaș, nici pe prietenul vrăjmașului, nici pe un om rău, nici pe un hoț, nici pe femeia altuia ;

134. Căci nimic pe lume nu se împotrivește mai mult prelungirii vieții ca curtenirea femeii altuia.

135. Renăscutul care dorește să-și sporească averea, să nu disprețuiască niciodată pe războinic, pe șarpe, sau pe brahmanul foarte priceput în Scrierile Sfinte, oricare ar fi primejdia din partea lor.

136. Căci aceste trei ființe pot pricinui moartea celui care le disprețuiește ; prin urmare, omul înțelept să nu le privească niciodată cu dispreț.

137. Să nu se disprețuiască niciodată pe sine însuși pentru nereușita în cele de mai sus ; să năzuiască după bunăstare pînă la moarte și să nu-și închipuie că este greu a o dobîndi.

138. Să spună adevărul, să vorbească lucruri care fac plăcere, să nu spună adevăruri neplăcute și să nu umble cu mincinuni oficioase ; aceasta este legea eternă.

139. Să zică : „Bine, bine“ sau „Bine“ ; să nu țină nici o dușmănie fără cuvînt și să nu caute ceartă nimănui la vreme nepotrivită.

140. Să nu pornească în călătorie nici prea de dimineață, nici prea tîrziu seara, nici înspre amiazi, nici în tovărășia unui necunoscut, nici singur, nici cu oameni din casta servitorilor.

141. Să nu batjocorească pe cei care au un membru mai puțin sau mai mult, nici pe neștiutori, nici pe bătrîni, nici pe cei urîți, nici pe cei fără avere, nici pe cei de naștere umilită.

142. Brahmanul nespălat să nu atingă cu mîna o vacă, un brahman sau focul ; şi cînd este sănătos, să nu privească niciodată corpurile cereşti înainte de a se curăţi.

143. Dacă le atinge fiind spurcat, să se spele şi să-şi stropească cu apă din scobitura mîinii organele simţurilor, toate membrele şi buricul.

144. Cînd nu este bolnav, să nu-şi atingă niciodată fără cuvînt organele aşezate în adînciturile ; să se ferească de asemeni de a-şi pune mîna pe partea păroasă a trupului, care trebuie să stea întotdeauna ascunsă.

145. Să ia seama cu luare-aminte la datinele prielnice şi la regulile de purtare stabilite ; să fie curat cu trupul şi cu sufletul, stăpîn peste organe ; să pronunţe rugăciunea cu glas încet şi să facă ofrande focului cu statornicie şi neîntrerupt.

146. Cei care păzesc datinele şi regulile de purtare stabilite, care sînt totdeauna curaţi, care repetă rugăciunea cu glas încet şi aduc jertfe focului, n-au să se teamă de nici o nenorocire.

147. Brahmanul să recite la timpul cuvenit, cu cea mai mare exactitate, partea din Vede care trebuie repetată zilnic[23] ; această datorie este socotită de înţelepţi ca cea mai de căpetenie ; oricare alta se numeşte de a doua mînă.

148. Silinţa de a recita Textul Sfînt, curăţenia deplină, austerităţile riguroase, luarea-aminte de a nu face nici un rău fiinţelor însufleţite aduc aminte brahmanului naşterea precedentă.

149. Aducîndu-şi amnte de naşterea precedentă, el se sileşte din nou a recita Textul Sfînt şi prin această silinţă statornică ajunge să se bucure de fericirea veşnică.

150. Să aducă fără întrerupere în ziua lunii noi şi pline ofrandele sfinţite de Savitri şi jertfele de împăcare ; şi să dea întotdeauna tributul său de ve-

[23] Adică monosilaba, cele trei cuvinte şi savitri.

neraţie manilor, în a opta şi a noua zi a fiecărei luni[24].

151. Să arunce departe de locul unde se păstrează focul sacru, gunoaiele, apa cu care s-a spălat pe picioare, rămăşiţele de mîncare şi apa care a servit la facerea băii.

152. La sfîrşitul nopţii şi de dimineaţă să-şi îndeplinească trebuinţele naturale, să se îmbrace, să facă baie, să-şi spele dinţii, să dea cu colir pe gene, şi să adore pe zei.

153. În zilele stabilite ale fiecărei luni să se apropie cu respect de chipurile zeilor, de brahmanii virtuoşi şi de rege, spre a obţine protecţia sa şi de părinţi, pe care trebuie să-i venereze.

154. Să salute cu umilinţă pe oamenii demni de respect, care vin să-l vadă, şi să le dea scaunul său ; să se aşeze lîngă ei, cu mîinile împreunate şi să meargă în urma lor cînd pleacă.

155. Să ţină fără întrerupere datinele alese, expuse complet în Cartea descoperită şi în colecţiile de legi, unite cu anume practici, şi pe care se întemeiază datoria religioasă şi civilă ;

156. Căci ţinînd aceste obiceiuri, dobîndeşte viaţă lungă, urmaşi cum doreşte şi bogăţii nesecate ; ţinerea acestor obiceiuri nimiceşte semnele rele.

157. Omul care urmează practicile rele este în această lume expus la batjocura tuturor ; totdeauna nefericit, bîntuit de boale, el trăieşte puţin.

158. Chiar dacă ar fi lipsit de toate semnele prosperităţii, omul care urmează bunele moravuri, a cărui credinţă este curată, care nu vorbeşte de rău pe nimeni, va trăi o sută de ani.

159. Să se ferească cu îngrijire de orice faptă care atîrnă de ajutorul altuia ; dimpotrivă, să îndeplinească cu rîvnă orice faptă care atîrnă numai de el.

---

[24] Ceremonia zilei a opta se cheamă *aştaka* şi a zilei a noua *anvaştaka*.

160. Tot ce atîrnă de altul, pricinuieşte durere, tot ce atîrnă de sine aduce plăcere ; să ştie că aceasta este pe scurt raţiunea plăcerii şi a durerii.

161. Să săvîrşească orice acţiune care pricinuieşte lăuntric celui care o face mulţumire plăcută ; şi să se abţină de cea care produce efectul contrariu.

162. Renăscutul să se ferească de a face vreun rău dascălului său, celui care i-a explicat Veda, tatălui, mamei, duhovnicului său, brahmanilor, vacilor şi tuturor celor care practică austerităţi.

163. Să se ferească de ateism[25], de dispreţul Scrierilor Sfinte şi al zeilor, de ură, de ipocrizie, de îngîmfare, de mînie şi de luare în rîs.

164. Să nu-şi ridice niciodată bastonul în mînie asupra altuia şi să nu lovească pe nimeni decît pe fiul şi pe elevul său ; pe aceştia îi poate pedepsi spre a-i învăţa.

165. Renăscutul care se repede la un brahman cu gîndul de a-l răni, chiar dacă nu-l loveşte, este condamnat să se învîrtească o sută de ani în infernul numit tamsira.

166. Dacă, din mînie şi intenţionat, l-a lovit, fie şi cu un fir de iarbă, trebuie să se nască din nou de douăzeci şi una de ori în pîntecele unui animal dispreţuit.

167. Omul care, necunoscînd legea, face să curgă sîngele unui brahman care n-a luptat împotriva lui, va îndura după moarte pedeapsa cea mai aspră.

168. Cîte boabe de nisip au absorbit sîngele ce a căzut pe pămînt, atîţia ani va fi sfîşiat de animale carnivore, pe cealaltă lume, cel care a făcut să curgă acest sînge.

169. De aceea cine cunoaşte legea, nu trebuie niciodată să atace pe un brahman, nici să-l lovească, fie şi cu un fir de iarbă, nici să-i verse sîngele.

---

[25] Prin *ateism (nastikya)* se înţelege în teologia brahmană tăgăduirea existenţei unei alte lumi afară de cea a simţurilor.

170. Omul nedrept, cel care şi-a strîns averea cu mărturii false, cel căruia îi place să facă rău fără încetare, nu se pot bucura de fericire pe pămînt.

171. În orice lipsă s-ar afla cineva practicînd virtutea, nu trebuie să-şi întoarcă mintea spre nedreptate ; căci se poate vedea neaşteptata schimbare ce se produce în starea oamenilor nedrepţi şi răi.

172. Nedreptatea săvîrşită în această lume, ca şi pămîntul, nu dă roade numaidecît ; dar, întinzîndu-se puţin cîte puţin, sapă şi răstoarnă pe cel care a săvîrşit-o.

173. Dacă aceasta nu i se întîmpla lui, se întîmpla copiilor lui, dacă nu copiilor lui, nepoţilor lui ; dar nedreptatea săvîrşită nu rămîne fără urmări pentru ajutorul ei.

174. Cu ajutorul nedreptăţii, el izbuteşte pentru un timp ; atunci obţine tot felul de bunătăţi, triumfă împotriva vrăjmaşilor săi ; dar mai apoi piere cu toată familia sa şi cu tot ce are.

175. Un brahman trebuie întotdeauna să iubească adevărul, dreptatea, deprinderile cinstite şi curăţenia, să pedepsească la vreme pe elevii săi şi să-şi rînduiască vorbele, braţul şi pofta de mîncare ;

176. Să renunţe la bogăţie şi la plăceri, cînd ele nu sînt de acord cu legea şi la orice act chiar legal, dacă ar avea urmări rele şi ar mîhni pe cineva ;

177. Să nu lucreze, să nu meargă, să nu privească orbeşte, să nu apuce pe căi întortocheate, să nu fie uşuratec la vorbă, să nu facă şi să nu gîndească nimic ce ar putea vătăma pe altul ;

178. Să meargă pe această cale, urmată de părinţi şi de strămoşi, şi care este a oamenilor cinstiţi ; atît timp cît merge pe ea, nu face rău.

179. Cu capelanul, cu sfetnicul duhovnicesc, cu învăţătorul, cu unchiul după mamă, cu oaspetele, cu protejatul, cu un copil, cu un bătrîn, cu un bolnav, cu un vindecător, cu rudele după tată, cu rudele din cuscrie, cu rudele după mamă ;

180. Cu tatăl şi cu mama, cu femeile din familie, cu fratele, cu fiul, cu soţia, cu fiica, cu servitorii săi, să n-aibă niciodată neînţelegeri.

181. Ferindu-se de neînţelegeri cu aceste persoane, un gospodar se descarcă de toate păcatele făcute fără voie fugind de orice gîlceavă, izbuteşte să cucerească următoarele lumi :

182. Dascălul său este stăpînul lumii lui Brahma[26], tatăl al celei a creatorilor, oaspetele al celei a lui Indra, capelanul al celei a zeilor ;

183. Rudele stăpînesc lumea nimfelor, verii după mamă pe a zeilor reuniţi, rudele prin alianţă pe a apelor, mama şi unchiul după mamă pe a pămîntului.

184. Copiii, bătrînii, săracii protejaţi de el şi bolnavii trebuie socotiţi stăpîni ai atmosferei ; fratele mai mare este egal cu tatăl ; soţia şi fiul sînt ca însuşi trupul său.

185. Servitorii sînt ca umbra sa, fiica este un obiect foarte demn de tandreţe ; prin urmare, dacă este supărat de vreuna din aceste persoane, să îndure totdeauna fără mînie.

186. Chiar cînd este în drept să primească daruri, să înăbuşească înclinarea de a primi, căci, dacă primeşte mult, se va stinge energia ce-i împărtăşeşte studiul Scrierilor Sfinte.

187. Omul cu minte, care nu cunoaşte regulile stabilite de lege pentru primirea darurilor, să nu primească nimic, chiar de ar fi să moară de foame.

188. Omul străin de studiul Scrierilor Sfinte şi care primeşte aur, pămînturi, un cal, o vacă, orez, haine, boabe de susan, sau unt topit, se preface în cenuşă, ca lemnul căruia i se dă foc.

189. Aurul şi orezul pregătit îi mistuie viaţa, pămînturile şi vaca trupul, calul ochii, vestmîntul pielea, untul bărbăţia, susanul urmaşii.

---

[26] Adică, stimînd pe dascălul său şi ferindu-se de ceartă cu el va cuceri lumea lui Brahma. Tot astfel şi cu celelalte persoane înşirate mai departe.

190. Renăscutul străin de practicile de pietate şi de studiul Vedei şi care totuşi este lacom de daruri, este înghiţit deodată cu cel care-i dă, cum este înghiţită de apă o corabie de piatră.

191. De aceea omul neştiutor trebuie să se teamă de a primi ceva ; căci cel mai mic dar îl pune în poziţia desperată a unei vaci în mijlocul mocirlei.

192. Cel care cunoaşte legea nu trebuie să ofere apă unui renăscut care are apucăturile ipocrite ale pisicii, nici unui brahman care are apucături de bîtlan, nici celui care nu cunoaşte Veda.

193. Orice lucru ce se dă acestor trei persoane, chiar dacă este primit în chip legal, este deopotrivă de păgubitor, atît în lumea aceasta, cît şi în cealaltă, şi celui care dă şi celui care primeşte.

194. Precum cel care vrea să treacă o apă în corabie de piatră cade la fund, tot astfel neştiutorul care dă şi neştiutorul care primeşte sînt înghiţiţi în adîncul infernului.

195. Cel care se făleşte cu virtutea sa, care este totdeauna lacom, care întrebuinţează înşelătoria, care amăgeşte pe oameni cu rea credinţă, care este crud şi bîrfeşte pe toată lumea, este socotit că are apucăturile pisicii.

196. Renăscutul cu privirile totdeauna plecate cu fire prefăcută, care gîndeşte numai la interesul său, viclean şi cu aparenţă de virtute, se zice că are apucăturile bîtlanului.

197. Cei care se poartă ca un bîtlan şi cei care au apucături de pisică, se prăbuşesc în infernul numit andhatamisra, ca pedeapsă a acestei purtări rele.

198. Un om nu trebuie niciodată, sub cuvînt de austeritate pioasă, să facă penitenţă pentru o faptă de condamnat, căutînd astfel să-şi ascundă greşeala sub practici pioase şi să înşele pe femei şi pe sudras.

199. Astfel de brahmani sînt disprețuiți, în viaţa aceasta şi în cealaltă, de oamenii cunoscători ai

Scrierilor Sfinte şi orice faptă pioasă făcută din ipocrizie duce la rakşasas.

200. Cel care poartă semnele unui ordin, fără a avea drept la ele, se încarcă cu păcatele săvîrşite de acei care au drept să poarte acele semne, şi se va naşte din nou în pielea unui animal josnic.

201. Nimeni să nu facă baie în apa în care a făcut altul ; căci, dacă face, se întinează de o parte din răul ce a putut face acel om.

202. Cel care se serveşte de trăsura, de patul, de scaunul, de fîntîna, de grădina, de casa cuiva, fără ca proprietarul să-i fi dat voie, se încarcă cu un sfert din păcatele aceluia.

203. Trebuie a face întotdeauna baia în rîuri, în eleştee săpate în cinstea zeilor, în lacuri, în rîuleţe şi în izvoare.

204. Înţeleptul să păzească neclintit datoriile morale (yamas)[26] cu mai multă luare aminte decît datoriile pioase (niyamas)[27] ; cel care neglijează datoriile morale scapătă, chiar dacă ar îndeplini toate datoriile pioase.

205. Brahmanul nu trebuie să ia parte la un sacrificiu pe care-l aduce un om care n-a citit Veda, sau oferit de sacrificatorul unui sat, ori de o femeie, sau de un eunuc.

206. Ofranda de unt topit, făcută de astfel de oameni, aduce nenorocirea oamenilor cumsecade şi displace zeilor ; trebuie dar a fugi de asemenea jertfe.

---

[26]—[27] O enumerare a datoriilor ce intră în cadrul celor două categorii în care sînt împărţite va arăta deosebirea dintre ele mai bine decît numirea categoriilor, aceasta nefiind destul de sigură, între *yamas* se numără zece virtuţi şi anume : castitatea, compătimirea, răbdarea, meditaţiunea, iubirea de adevăr, dreptatea, ferirea de rău, ferirea de furt, blîndeţea şi cumpătarea. Între *niyamas* se numără: spălăturile, tăcerea, postul, sacrificiul, studiul Vedei, abstinenţa, supunerea faţă de duhovnic, curăţenia, lipsa de patimă şi exactitatea.

207. Să nu mănînce niciodată mîncarea oferită de un nebun, de un om în mînie, de un bolnav, nici pe aceea în care a căzut un păduche sau care a fost atinsă intenţionat cu piciorul.

208. Să nu primească de asemenea mîncarea asupra căreia şi-a aruncat privirile omul care a pricinuit un avort, cea care a fost atinsă de o femeie cu menstruaţie, cea din care a ciugulit o pasăre, cea de care s-a atins un cîine ;

209. Cea pe care a mirosit-o o vacă şi mai ales care a fost cumpărată la mezat ; cea de la o bandă de brahmani înşelători, cea de la femei uşoare şi cea dispreţuită de cunoscătorii învăţăturii sfinte ;

210. Cea de la un borfaş, de la un cîntăreţ public, de la un dulgher, de la cămătar, de la cel care a adus de curînd o jertfă, de la un zgîrcit, de la cineva lipsit de libertate, de la unul pus în lanţuri ;

211. De la o persoană urîtă de toată lumea, de la un eunuc, de la o femeie neruşinată, de la un ipocrit ; să nu primească substanţe dulci, care s-au acrit, pe cele care au fost păstrate o noapte, mîncarea unui sudra, ceea ce a rămas de la altcineva ;

212. Mîncarea unui vindecător, a unui vînător, a unui om stricat, a unui mîncător de resturi, a unui om crud, a unei femei lăuze, a unuia care se scoală de la masă înaintea altora spre a se spăla, a unei femei ale cărei zece zile de curăţenie după naştere n-au trecut ;

213. Cea care nu este dată cu respectul cuvenit, carnea care n-a fost oferită ca sacrificiu, hrana unei femei care n-are nici soţ nici fiu, a unui duşman, a unei femei josnice, a unui om degradat, cea peste care a strănutat cineva ;

214. Cea de la un bîrfitor şi de la un martor mincinos, de la un om care vinde recompensa unei jertfe, de la un dansator, de la un croitor, de la cel care plăteşte binele cu rău ;

215. De la un fierar, de la un nişada, de la un actor, de la un argintar, de la un împletitor de bambus, de la un armurier ;

216. De la oamenii care dresează cîini, de la negustorii de băuturi spirtoase, de la un înălbitor, de la un vopsitor, de la un om rău, de la unul în a cărui casă a intrat amantul soţiei sale ;

217. De la oamenii care îngăduie necredinţa conjugală a femeilor lor, sau care se supun femeilor în orice împrejurare ; mîncarea dată pentru un mort înainte de a fi trecut zece zile şi în sfîrşit, să nu mănînce nici o mîncare care nu-i place.

218. Mîncarea dată de un rege nimiceşte bărbăţia, cea de un sudra strălucirea ştiinţei dumnezeieşti, cea de un argintar viaţa, cea de un curelar bunul nume ;

219. Cea dată de un meseriaş distruge urmaşii, cea de un înălbitor puterea musculară, cea de o bandă de pungaşi, sau de o femeie uşoară, lipseşte de luminile dumnezeieşti ;

220. A mînca hrana unui vindecător este tot una cu a înghiţi purci, a unei femei nerușinate cu a înghiţi spermă, a unui cămătar cu a înghiţi excremente, a unui armurier cu a înghiţi necurăţenii ;

221. A tuturor celorlalte persoane, pomenite pe rînd şi a căror mîncare nu trebuie gustată, este socotită de înţelepţi ca piele, oase şi păr.

222. Cine a mîncat, din nebăgare de seamă, mîncare de la una din aceste persoane, trebuie să ajuneze trei zile ; iar dacă a mîncat cu ştiinţă, trebuie să se supună la pocăinţă, ca şi în cazul cînd ar fi mîncat spermă, excremente şi urină.

223. Orice renăscut învăţat să nu mănînce cumva orezul pregătit de un sudra care nu face pomană ; iar dacă este în lipsă, să primească orez crud atît cît îi este de ajuns pentru o singură noapte.

224. Zeii, comparînd cu băgare de seamă un teolog zgîrcit cu un bancher darnic, au hotărît că mîncarea dată de aceşti doi oameni are aceeaşi valoare ;

225. Dar Brahma, venind la ei, le zise : Nu socotiţi deopotrivă ceea ce este deosebit ; mîncarea

omului darnic este curăţită de credinţa lui, a celuilalt este spurcată de lipsa de credinţă.

226. Omul bogat să facă întotdeauna, fără încetare şi cu credinţă, sacrificii şi fapte de caritate [28] căci acestea împlinite cu credinţă şi din avuţie cîştigată pe căi cinstite, aduc răsplată veşnică.

227. Să împlinească cu statornicie datoria de dărnicie, cînd face sacrificii şi consacraţiuni, atît cît îi stă în putere şi să se arate mulţumit, cînd găseşte oameni vrednici de binefacerile sale.

228. Omul nestăpînit de invidie, căruia i se cere milostenie, trebuie să dea ceva ; darurile sale îl vor mîntui de rău.

229. Cel care dă apă, va avea mulţumire, care dă de mîncare va avea plăceri netrecătoare ; care dă lampă, va avea vedere bună ;

230. Cel care dă pămînturi, va primi pămînturi ; care dă aur, viaţă lungă ; care dă case, palate măreţe ; care dă argint, frumuseţe desăvîrşită ;

231. Cel care dă veşminte se duce în locuinţa lui Ciandra, care dă un cal, în locuinţa celor doi Aşvis [29] ; care dă un taur, dobîndeşte mare bogăţie ; care dă o vacă, se înalţă în lumea lui Surya [30].

---

[28] Cele mai obişnuite *fapte de caritate* erau săparea unei fîntîni sau a unui eleşteu public, sădirea de pomi la răspîntii sau pe marginea drumului, facerea unei punţi peste o apă curgătoare etc.

[29] Gemenii *Aşvis*, conducătorii carului solar, erau fiii lui *Surya*-soarele şi ai nimfei *Aşvini*. Locuinţa lor este înaltul cerului, unde locuia şi tatăl lor. Ideea că ei mînă caii care trag carul solar a făcut să se creadă că, cine dă de pomană un cal, se duce în împărăţia lor.

[30] *Surya* este unul din numele soarelui ca divinitate. Sub acest nume el înfăţişează soarele de dimineaţă. Era înfăţişat ca un tînăr care aleargă într-un car, tras de şapte iepe albe, să obţină mîna mîndrei fecioare *Uşas-aurora*. Împreună cu alţi şase fraţi, toţi divinităţi luminoase, el era socotit de fiu al lui Kasyapa şi al Aditei.
Ei se mai numeau cu toţi şi *Adityas = fiii Aditei*. Dacă cei şapte Adityas reprezintă şapte faze ale soarelui, sau cele cinci planete cunoscute pe atunci, plus soarele şi luna, este greu de stabilit.

232. Cel care dă o trăsură, sau un pat, va obţine soţie ; care dă adăpost, împărăţie ; care dă boabe, mulţumire eternă, care dă ştiinţă dumnezeiască, unirea cu Brahma.

233. Din toate aceste daruri care constau din apă, orez, vaci, pămînt, vesminte, susan, aur, unt topit şi altele, darul învăţăturii sfinte este cel mai însemnat.

234. Oricare va fi intenţia cu care cineva face un dar, sau altul, el va primi plata potrivit intenţiei, cu toate onorurile cuvenite.

235. Cel care dă cu respect un dar şi cel care-l primeşte cu respect, se duc în cer ; cei care fac altfel, se duc în infern.

236. Omul să nu se mîndrească cu austerităţile sale : dacă a adus jertfă, să nu spună minciuni, să nu insulte vreun brahman, chiar dacă ar fi fost jignit de el ; dacă a dăruit ceva, să nu meargă să trîmbiţeze pretutindeni.

237. Sacrificiul este distrus de minciună, meritul practicilor austere de mîndrie, viaţa de insultă adusă unui brahman, roadele milosteniei de laudă.

238. Ferindu-se de a mîhni vreo fiinţă însufleţită, pentru a nu merge singur pe cealaltă lume, să-şi sporească treptat virtutea, precum furnicile albe îşi măresc locuinţa.

239. Deoarece tatăl, mama, fiul, soţia şi rudele nu-l pot însoţi la trecerea în cealaltă lume virtutea singură îl întovărăşeşte.

240. Omul este născut singur, moare singur, primeşte singur recompensa faptelor sale bune şi tot singur pedeapsa pentru cele rele.

241. Îngropîndu-i cadavrul, ca pe o bucată de lemn, sau ca pe un bulgăre de pămînt, rudele omului se depărtează, întorcînd capul ; dar virtutea îi însoţeşte sufletul.

242. Să-şi crească dar virtutea puţin cîte puţin pentru ca să nu se ducă singur în cealaltă lume ;

căci dacă-l însoţeşte virtutea, el trece prin întunericul de nestrăbătut.

243. Omul, a cărui ţintă principală este virtutea şi ale cărui păcate au fost şterse prin pietate severă, este dus numaidecît de virtute în lumea cerească, strălucind de lumină şi îmbrăcat cu chip divin.

244. Cel care vrea ca familia sa să se înalţe, să lege alianţă cu oamenii cei mai aleşi şi să se ferească de toţi cei de jos şi dispreţuiţi.

245. Aliindu-se întotdeauna cu oamenii cei mai de cinste şi fugind de cei josnici şi de dispreţuit, brahmanul ajunge la cea mai înaltă treaptă ; prin purtarea contrarie, el se coboară la casta servitorimii.

246. Cel care se mărgineşte la treburile sale, blînd, răbdător, departe de tovărăşia oamenilor răi şi incapabil de a face rău, dacă stăruieşte în această bună purtare, va dobîndi cerul prin înfrînarea şi milostenia sa.

247. El poate primi de la toată lumea : lemne, apă, rădăcini, fructe, mîncarea ce i se dă fără a o cere, miere şi apărare în contra pericolului.

248. Milostenia, constînd din argint, adusă şi oferită, fără a fi însă cerută sau promisă de mai înainte, poate fi primită chiar de la un om vinovat de o faptă rea ; astfel a hotărît Brahma.

249. Manii strămoşilor celui care dispreţuieşte această milostenie nu iau parte, timp de cincisprezece ani, la pomană ; şi timp de cincisprezece ani focul nu înalţă către zei jertfele de unt topit.

250. Nu trebuie a refuza cu mîndrie un pat, case, fire de kusa, parfumuri, apă, flori, pietre preţioase, lapte bătut, orez prăjit, peşte, lapte, carne, zarzavaturi.

251. Dacă gospodarul vrea să ajute pe persoanele care au drept la respectul său şi pe cele care trebuie să le protejeze, dacă vrea să cinstească pe zei şi pe oaspeţi, să primească de la oricine orice ; dar să nu servească plăcerii sale ceea ce a primit.

252. Dacă părinții sînt morți, sau dacă locuiesc despărțiți de el în altă casă, el, căutîndu-și cele pentru trai, să nu primească nimic decît de la oameni cumsecade.

253. Lucrătorul de pămînt, prietenul familiei, păstorul, sclavul și bărbierul, nenorocitul care vine să ceară de lucru, sînt oamenii din casta servitorilor care pot mînca hrana ce li se dă de cei cărora slujesc.

254. Sărmanul, care vine spre a cere de lucru, să spună cine este, ce vrea să facă și la ce serviciu poate fi pus.

255. Cel care spune despre sine oamenilor cinstiți lucruri contrarii adevărului, este ființa cea mai criminală din lume ; el își însușește prin furt un caracter care nu este al său.

256. Cuvîntul precizează toate lucrurile, cuvîntul este temelia tuturor, de la cuvînt pornesc toate, mișelul care-l falsifică, falsifică totul.

257. După ce și-a îndeplinit obligațiile către sfinți [31], către mani [32] și către zei [33], capul de familie să lase fiului grija gospodăriei și să rămînă în casa sa cu totul indiferent față de afacerile lumii, gîndindu-se numai la Ființa supremă.

258. Singur și într-un loc retras, să mediteze fără încetare asupra fericirii viitoare a sufletului său ; căci, meditînd în acest chip, ajunge la fericirea supremă, care este absorbirea în Brahma.

259. Acesta este felul de a trăi statornic al brahmanului stăpîn de casă ; acestea sînt rînduielile sta-

---

[31] Citind Scrierile Sfinte.

[32] Dînd naștere la copii de sex bărbătesc care să continue, după moartea tatălui lor, a face pomeni, căci dacă acestea nu se fac, manii strămoșilor se prăbușesc din cer în infern.

[33] Aducînd sacrificii.

bilite pentru cel care și-a sfîrșit ucenicia ; rînduieli vrednice de laudă, care sporesc meritul binelui.

260. Urmînd acestor învățături, brahmanul, care cunoaște Cărțile Sfinte, se descarcă de orice păcat și dobîndește gloria de a fi absorbit pentru totdeauna în esența divină.

CARTEA A CINCEA

REGULI DE ABSTINENȚĂ ȘI DE CURĂȚENIE. DATORIILE FEMEILOR

1. După ce ascultară expunerea legilor privitoare la stăpînii de casă, sfinții se adresară cu aceste cuvinte mărinimosului Brigu, celui din foc purcezător :

2. Învățătorule, cum poate moartea, să-și întindă, înainte de termenul fixat de Veda, puterea asupra brahmanilor care împlinesc datoriile prescrise și cunosc Cărțile Sfinte ?

3. Virtuosul Brigu, fiul lui Manu, zise atunci către iluștrii sfinți : „Ascultați pentru care greșeli caută moartea să nimicească viața brahmanilor :

4. Cînd neglijează studiul Vedelor, părăsesc datinile admise, își împlinesc cu nepăsare datoriile pioase, sau înfrîng regulile de abstinență, atunci moartea le atacă viața.

5. Renăscuții nu trebuie să mănînce ceapă, usturoi, praz, ciuperci și orice vegetale care cresc printre materii necurate.

6. Brahmanul trebuie să se ferească cu multă băgare de seamă de gumele roșcate care se scurg din arbori, de cele care se scot prin tăieturi, de fructul de selu [1], de laptele vacii care a fătat de curînd ;

[1] *Selu* este planta cunoscută în botanică sub numele de *cordia myxa*.

7. De orezul fiert cu susan, de samyava [2], de orezul fiert cu lapte şi de prăjitura de făină, care n-au fost oferite mai întîi unei divinităţi ; de cărnurile care n-au fost atinse în timpul recitării rugăciunilor, de orezul şi de untul topit destinate a fi oferite zeilor şi a căror jertfire nu s-a făcut.

8. Trebuie a se feri de : laptele proaspăt de la o vacă care a fătat de mai puţin de zece zile, de cel de cămilă, sau de patruped a cărui copită nu este despicată ; de laptele unei oi, sau vaci în fierbinţeli, sau căreia i-a murit viţelul ;

9. De al tuturor fiarelor pădurii, afară de bivol, de cel de femeie şi de orice substanţă dulce. care a fermentat.

10. Dintre substanţele fermentate se pot mînca laptele preparat din unt, cum şi tot ce se prepară cu lapte de unt şi orice acide extrase din flori, rădăcini şi fructe nevătămătoare.

11. Orice renăscut să se abţină de a mînca carne de păsări carnivore, fără excepţie, de păsări care trăiesc prin oraşe, de patrupede cu copita nedespicată şi de pasărea numită titibha [3] ;

12. De vrabie, de cufundar, de lebădă, de ciakravaka [4], de cocoş sălbatic, de sarasa [5], de raginvala [6], de grangur, de papagal şi de sarika [7] ;

13. De păsări care lovesc cu ciocul, de palmipede, de nagîţ, de păsări care sfîşie cu ghearele, de cele care se afundă spre a prinde peşti ; să se abţină de carnea expusă în ghereta unui măcelar şi de carnea afumată ;

---

[2] *Samyava* este un fel de mîncare pregătită din unt, lapte, zahăr şi făină.

[3] *Tittibha* este *parra jacana* sau *parra goensis*.

[4] *Ciacravaka* este un fel de raţă de culoare roşiatică, *anas casarca*.

[5] *Sarasa* este cocorul de India.

[6] *Raginvala* este numele unei păsări necunoscute.

[7] *Sarika* sau *gracula* religiosa este o pasăre care poate, prin dresură, să vorbească mai bine decît papagalul.

14. De carne de bîtlan, de balaka [8], de corb, de codobatură, de amfibii mîncătoare de peşti, de porci domestici şi în sfîrşit de orice peşte oprit.

15. Cel care mănîncă carnea unui animal se zice mîncătorul acelui animal ; mîncătorul de peşte este mîncător de tot felul de carne ; trebuie dar a nu mînca peşte.

16. Peştii zişi pathina [9] şi rohita [10] pot fi mîncaţi la un praznic în cinstea zeilor sau a manilor ; tot astfel şi ragiva [11], sinhatuda [12] şi orice fel de raci de mare.

17. Să nu mănînce carne de animale care trăiesc ascunse, nici de animale sălbatice şi de păsări pe care nu le cunoaşte (ca să nu fie cumva din numărul celor oprite de a fi mîncate), nici de animale cu cinci degete la picior.

18. Legiuitorii au stabilit că dintre animalele cu cinci degete la picior, ariciul, porcul spinos, crocodilul de Gange, rinocerul, broasca ţestoasă şi iepurele pot fi mîncate ; tot astfel şi patrupedele care au numai un rînd de dinţi [13], afară de cămilă.

19. Renăscutul care a mîncat intenţionat vreo ciupercă, carne de porc domestic, sau de cocoş sălbatic, usturoi, praz sau ceapă, este degradat numaidecît ;

20. Dacă a mîncat fără voie ceva din aceste şase lucruri, să facă pocăinţa, santapana [14], sau cian-

---

[8] *Balaka* este o specie de cocor.

[9] şi [10] *Pathina* şi *rohita* sînt peştii *siturus pelorius* şi *cyprinus denticulatus.*

[11] *Ragiva* este *cyprinus niloticus.*

[12] *Sinhatuda* este un peşte necunoscut.

[13] Aci, ca şi în stanţa 39 din Cartea întîi, se vorbeşte de animale cu două feluri de dinţi. Se ştie că asemenea animale nu există, de aceea sensul acestui pasaj este greu de ghicit. Deoarece în comentariile la locul citat din Cartea I se dă ca exemplu de acest fel de animale leul, este probabil că apelativul de *„animale cu două rînduri de dinţi"* se aplică animalelor carnivore, ai căror incisivi se petrec unii peste alţii, aşa fel că, la o privire superficială, s-ar părea că animalul are două rînduri de dinţi.

[14] Vezi cartea XI, stanţa 212.

trayana unui pios ascet [15], pentru alte lucruri să ajuneze o zi întreagă.

21. Renăscutul trebuie să facă în fiecare an pocăința zisă pragiapatya [16] spre a se curăți de întinarea de a fi mîncat, fără să știe, mîncăruri oprite ; iar dacă a mîncat cu știință, să se supună pocăinții speciale pentru acest caz.

22. Animalele sălbatice și păsările, care se mănîncă, pot fi tăiate de brahmani, pentru jertfă, sau pentru alimentarea cărora trebuie să le dea de mîncare ; căci Agastya [17] a făcut-o altădată.

23. Într-adevăr, în sacrificiile de mai demult și în ofrandele aduse de brahmani și de kșatryas, se oferea zeilor carnea animalelor sălbatice și a păsărilor, îngăduite de lege a fi mîncate.

24. Orice aliment care poate fi mîncat, sau sorbit și care n-a fost spurcat, se poate mînca, punîndu-i-se untdelemn, dacă a fost păstrat o noapte ; același lucru și cu resturile de unt topit.

25. Orice mîncare preparată cu orez, sau cu grîu, ori pregătită cu lapte în diferite chipuri, poate fi mîncată de renăscuți și nestropită cu untdelemn, chiar dacă a fost păstrată mai mult timp.

26. Mîncările permise și cele oprite renăscuților au fost numărate toate ; acum să vă spun regulile de urmat pentru mîncarea, sau abținerea de carne.

27. Renăscutul să mănînce carne, cînd a fost oferită ca sacrificiu și sfințită prin rugăciunile obișnuite, sau cînd brahmanii o vor, sau la o ceremonie religioasă la care regula îl obligă, sau cînd viața-i este în pericol.

28. Brahma a făcut această lume pentru întreținerea spiritului viu ; de aceea tot ce există, mișcător sau nemișcător, servește de hrana ființei însuflețite.

---

[15] Vezi cartea XI, stanța 218.
[16] Vezi cartea XI, stanța 211.
[17] *Agastya* este numele unui renumit sfînt.

29. Fiinţele care nu se mişcă sînt prada celor care se mişcă ; cele lipsite de dinţi a celor înzestrate cu dinţi ; cele fără mîini a celor cu mîini, cele fricoase a celor curajoase.

30. Cel care se hrăneşte în fiecare zi cu carne de animale care se pot mînca, nu face păcat, căci Brahma a creat anume fiinţe vii, spre a fi mîncate şi altele spre a le mînca pe cele dintîi.

31. A mînca carne numai pentru săvîrşirea unui sacrificiu, se cheamă regula zeilor : a face altfel se cheamă regula giganţilor.

32. Cel care mănîncă carnea unui animal, pe care l-a cumpărat, sau l-a crescut, sau l-a primit dar, numai după ce l-a oferit zeilor, sau manilor, nu păcătuieşte.

33. Renăscutul, care cunoaşte legea, nu mănîncă niciodată carne fără să se conformeze acestei reguli, afară de cazul unei nevoi urgente ; căci dacă înfrînge această regulă, va fi sfîşiat în lumea cealaltă de animalele, a căror carne a mîncat-o, fără a se putea împotrivi.

34. Vina celui care ucide animale sălbatice numai din dorinţa de cîştig, nu este în lumea cealaltă aşa de mare ca a renăscutului care mănîncă carne neoferită mai întîi zeilor.

35. Omul care, la o ceremonie religioasă, refuză să mănînce carnea animalelor sacrificate, cînd legea îl obligă la aceasta, se renaşte, după moarte, ca animal, timp de douăzeci şi una de transmigraţiuni succesive.

36. Brahmanul nu trebuie să mănînce niciodată carnea animalelor care n-au fost consacrate prin rugăciuni ; s-o mănînce însă, conformîndu-se regulii veşnice, cînd a fost consacrată prin cuvintele sfinte.

37. Cu unt, sau cu cocă, să facă un chip de animal, cînd vrea să mănînce carne ; dar să n-aibă niciodată gîndul de a ucide un animal, fără a-l aduce ofrandă.

38. Cîţi peri a avut pe trupul lui animalul ucis în chip nepermis, de atîtea ori va muri de moarte silnică, în naşterile viitoare, cel care l-a ucis.

39. Fiinţa, care există prin propria sa voinţă, a creat animalele pentru sacrificiu ; sacrificiul este cauza înmulţirii lumii ; de aceea uciderea, făcută în vederea sacrificiului, nu este nicidecum ucidere.

40. Ierburile, animalele, arborii, amfibiile şi păsările a căror viaţă a fost răpusă pentru sacrificiu, renasc într-o stare superioară.

41. Cînd se primeşte un oaspete cu ceremoniile stabilite, cînd se aduce un sacrificiu, cînd se dau ofrande manilor sau zeilor, se pot înjunghia animale, nu însă în orice altă împrejurare ; aceasta este hotărîrea lui Manu.

42. Renăscutul care cunoaşte cuprinsul şi înţelesul Scrierilor Sfinte, dacă ucide animale, în ocaziile pomenite, ajunge într-un loc de fericire şi el şi animalele înjunghiate.

43. Orice renăscut înzestrat cu suflet nobil, fie că locuieşte în casa sa, sau în a părintelui său spiritual, sau în pădure, nu trebuie să ucidă niciun animal fără sancţiunea Vedei, nici chiar în caz de lipsă.

44. Răul prescris şi poruncit de Scrierile Sfinte şi care este săvîrşit în această lume, alcătuită din fiinţe mişcătoare şi nemişcătoare, nu trebuie socotit ca rău ; căci legea izvorăşte din Scrierile Sfinte.

45. Cel care ucide numai de plăcere animale nevinovate, nu va vedea sporindu-i fericirea, nici în viaţă nici după moarte ;

46. Iar omul care nu pricinuieşte de bunăvoie fiinţelor vii suferinţele scalviei şi ale morţii şi care doreşte binele tuturor făpturilor, se va bucura de fericire nesfîrşită.

47. Cel care nu face rău nici unei fiinţe, izbuteşte fără greutate în orice lucru, la care se gîndeşte, sau pe care-l săvîrşeşte.

48. Carnea se procură numai făcînd rău animalelor şi uciderea unui animal închide intrarea paradi-

sului ; trebuie a se abţine de la mîncarea de carne în afară de regulile stabilite.

49. Gîndind cu luare-aminte la formarea cărnii şi la moartea şi sclavia fiinţelor vii, renăscutul să se abţină de la orice fel de carne, chiar şi de cea permisă.

50. Cel care, conformîndu-se regulii, nu mănîncă carne ca un vampir, îşi atrage iubirea în această lume şi nu este bîntuit de boli.

51. Omul care consimte să fie ucis un animal, cel care-l ucide, cel care-l taie în bucăţi, cumpărătorul, vînzătorul, cel care prepară carnea, cel care o serveşte şi în sfîrşit cel care o mănîncă, sînt priviţi toţi ca părtaşi la ucidere.

52. Nu este muritor mai vinovat decît cel care vrea să-şi sporească carnea cu carnea altor fiinţe fără a cinsti mai întîi pe mani şi zei.

53. Omul care ar aduce în fiecare an, timp de o sută de ani, sacrificiul calului (asvamedha) [18] şi cel care nu va mînca carne toată viaţa, vor obţine plată potrivită cu fapta lor bună.

54. Cel care se hrăneşte numai cu fructe şi cu rădăcini şi cu boabe, care servesc de nutriment anahoreţilor, nu obţine o aşa de mare răsplată ca acel care nu mănîncă deloc carne de animale.

55. Mă va [19] sfîşia în cealaltă lume cel a cărui carne o mănînc pe pămînt. De la această cugetare se trage cu adevărat, după părerea înţelepţilor, cuvîntul carne.

56. Nu este păcat a mînca carne, a bea băuturi spirtoase, a iubi, în cazurile permise ; înclinarea duce pe oameni la aceasta ; dar a se abţine de ele este foarte bine.

---

[18] *Asvamedha* este unul din sacrificiile cele mai de preţ. Adus de o sută de ori de un prinţ, el dă acestuia dreptul de a domni peste zei, în locul lui Indra.

[19] In acest pasaj se cuprinde în original un frumos joc de cuvinte. Primele două cuvinte ale pasajului sînt în sanscrită *mam* şi *sa*, care reunite dau cuvîntul *mamsa* = *carne*.

57. Voi arăta acum, în chipul cuvenit şi potrivit rînduielii privitoare la cele patru caste, regulile de curăţenie pentru morţi şi de curăţirea lucrurilor neînsufleţite.

58. Cînd un copil moare după ce i-au ieşit toţi dinţii, sau după ieşirea dinţilor, cînd a fost tuns şi învestit cu cordonul toate rudele lui sînt necurate ; aceeaşi regulă este la naşterea unui copil.

59. Necurăţenia pricinuită de un cadavru ţine, după litera legii, zece zile pentru sapindas, sau pînă cînd s-au adunat oasele[20], adică paisprezece zile, sau numai trei zile, sau chiar şi o singură zi[21].

60. Rudenia sapinda[22], sau a oamenilor legaţi între ei prin ofranda de prăjituri (pindas) încetează cu al şaptelea ins ; cea de samanodaka sau a celor legaţi prin ofranda de apă, încetează cînd originea şi numele lor de familie nu mai sînt cunoscute.

61. Ca şi necurăţenia prescrisă de lege pentru sapindas, cu prilejul morţii unei rude, trebuie ţinută necurăţenia naşterii unui copil de toţi care urmăresc curăţenia desăvîrşită.

62. Necurăţenia pricinuită de un mort este comună tuturor sapindas-ilor, iar a naşterii este numai pentru tată şi mamă şi mai ales pentru mamă, căci tatăl se curăţă făcînd baie.

---

[20] Cînd se ard cadavrele, se procedează în aşa fel ca să rămînă cîteva oase care se adună.

[21] Lungimea termenului în care cineva se curăţă, variază, îndeosebi în casta brahmanilor, după atitudinea ce are faţă de practicile religioase cel care se curăţă. Astfel brahmanul care întreţine focul sacru, prescris de tradiţie, şi care a studiat Vedele cu Mantras şi Brahmanas, se curăţă într-o singură zi. Cel care întreţine focul, dar n-a studiat Vedele şi viceversa, se purifică în trei zile, iar cel care nu îndeplineşte niciuna din aceste condiţii, se purifică în zece zile.

[22] Tatăl şi bunicul unui om, cum şi alţi patru strămoşi în linie ascendentă, se numesc *sapindas*, din cauza legăturii ce se stabileşte prin prăjitura (pinda) servită la pomană (vezi cartea III, stanţa 215—220). La aceste şase persoane se adaugă şi persoana de la care se începe numărarea, aşa că sapinda cuprinde şapte inşi.

63. Omul care şi-a împrăştiat sperma, se curăţă îmbăindu-se ; dacă a dat naştere unui copil prin unirea sa cu soţia altuia, să-şi ispăşească păcatul printr-o curăţenie de trei zile.

65. Un ucenic care săvîrşeşte ceremonia înmormîntării dascălului său, se curăţă după trecerea a zece nopţi ;acelaşi lucru este şi cu sapindas care au dus cadavrul răposatului.

66. O femeie se curăţă de avort în atîtea nopţi cîte luni au trecut de la concepţiune ; femeia care are regula, se curăţă făcînd baie, cînd i-a încetat curgerea sîngelui.

67. Pentru băieţii care au murit înainte de a fi tunşi, curăţenia este, după lege, de o noapte ; iar cînd au fost tunşi, se cere o curăţire de trei nopţi.

68. Copilul mort înainte de a fi ajuns la vîrsta de doi ani, trebuie scos de părinţi, împodobit cu ghirlande şi flori, afară din oraş şi lăsat pe un pămînt curat, fără a-i aduna oasele.

69. Pentru el nu trebuie să se facă nici ceremonia focului consfinţit [23], nici libaţiuni de apă ; lăsîndu-l ca pe o bucată de lemn în pădure, părinţii să se supună unei curăţiri de trei zile.

70. Părinţii nu trebuie să facă libaţiuni de apă pentru un copil mort, care nu împlinise trei ani ; pot face însă, dacă-i ieşiseră toţi dinţii şi-i dăduseră nume.

71. Dacă moare tovarăşul de noviciat al unui renăscut, acesta este necurat o zi ; la naşterea unui copil este prescrisă o curăţire de trei zile pentru samanodakas.

72. Rudele prin alianţă ale unei fete moartă logodită, dar nemăritată, se curăţă în trei zile ; rudele ei după tată se curăţă în acelaşi fel.

73. Ele să se hrănească cu orez nesărat, să facă baie la trei zile, să se abţină de carne şi să doarmă fiecare în parte pe pămînt.

---

[23] Cadavrele copiilor nu se ard ca ale oamenilor în vîrstă.

74. Aceasta este regula necurăţeniei pricinuite de moartea unei rude, în cazul cînd cineva se află la faţa locului ; cînd se află departe, iată regula ce trebuie urmată de sapindas şi de samanodakas :

75. Cel care află, înainte de a fi trecut zece zile, că o rudă a sa a murit într-un loc îndepărtat, este necurat în zilele ce mai rămîn pînă la numărul de zece zile ;

76. Dacă ziua aceea a trecut, este necurat trei nopţi ; şi dacă a trecut un an, se curăţă făcînd baie.

77. Dacă cineva află de moartea unei rude, sau de moartea unui băiat în a zecea zi, se curăţă cufundîndu-se în apă îmbrăcat.

78. Dacă un copil, căruia nu i-au ieşit dinţii, sau un samanodaka, a murit într-un loc îndepărtat, ruda sa se curăţă îndată făcînd baie îmbrăcat.

79. Dacă în timpul celor zece zile de necurăţenie, se întîmplă un nou deces, sau naştere, brahmanul este necurat numai în timpul acestor zece zile.

80. La moartea unui învăţător, necurăţenia ucenicului ţine trei nopţi ; ea ţine o zi şi o noapte, dacă a murit fiul, sau soţia învăţătorului ; aceasta este regula stabilită.

81. Cînd moare un brahman care a citit toate Scrierile Sfinte, omul care locuieşte în casă cu el, este necurat trei nopţi ; unchiul după mamă, ucenicul, capelanul şi ruda de departe sînt necurate două zile şi o noapte.

82. Cînd cineva locuieşte în acelaşi loc cu un rege care a murit, este necurat atît cît ţine lumina soarelui, sau a stelelor [24] ; o zi întreagă la moartea unui brahman care n-a citit toate Cărţile

[24] Adică, dacă a murit în timpul zilei, este necurat pînă seara, iar dacă a murit noaptea, este necurat pînă dimineaţa.

Sfinte, sau la a unui părinte spiritual care a citit numai o parte din Vede şi din Vedangas.

83. Brahmanul neînvăţat se curăţă, la moartea unui sapinda, sau la naşterea unui băiat, în zece zile, kşatrya în douăsprezece, vaisya în cincisprezece şi sudra într-o lună.

84. Nici un om nu trebuie să lungească zilele de necurăţenie, nici să întrerupă jertfele focurilor sfinte ; în timpul cînd le îndeplineşte, deşi e sapinda, nu poate fi spurcat.

85. Cel care se atinge de un ciandala, de o femeie în timpul regulei, de un om degradat, de o femeie lăhuză, de un cadavru, sau de cineva care s-a atins de aceştia, se curăţă făcînd baie.

86. Brahmanul care şi-a făcut spălăturile şi s-a curăţit, trebuie întotdeauna, cînd vede un om necurat, să reciteze încet rugăciunile către soare şi rugăciunile care şterg necurăţenia.

87. Cînd un brahman s-a atins de un os omenesc cu grăsime pe el, se curăţă făcînd baie ; dacă osul n-a avut grăsime, luînd apă în gură şi atingîndu-se de o vacă, sau privind soarele.

88. Ucenicul unui brahman (brahmaciari) nu trebuie să facă libaţiuni de apă, la o pomană, înainte de a-şi sfîrşi ucenicia ; iar dacă face, îi trebuie, după ce şi-a terminat-o, trei nopţi, ca să se cureţe.

89. Pentru cei care-şi neglijează datoriile, pentru cei născuţi din amestecul necurat al castelor, pentru cerşetorii eretici, pentru cei care se sinucid de bunăvoie, nu trebuie să se facă libaţiuni de apă ;

90. Asemenea nici pentru femeile care primesc obiceiurile şi felul de a se îmbrăca al ereticilor, nici pentru cele care duc viaţă dezordonată, sau care îşi provoacă avorturi, sau care-şi omoară bărbaţii, sau care beau băuturi spirtoase.

91. Ucenicul care duce cadavrul dascălului, învățătorului sau duhovnicului său [25], ori al tatălui, sau mamei, nu calcă regulile tagmei sale.

92. Cadavrul unui sudra trebuie scos afară din oraș pe poarta de miazăzi; ale renăscuților, după ordinea castelor, prin porțile de apus, miazănoapte și răsărit.

93. Regii, ucenicii, bărbații care se dedau la austerități pioase și cei care aduc sacrificii, nu sînt atinși de necurăție; unii ocupă tronul lui Indra, ceilalți sînt curați ca Brahma.

94. Regele, care stă pe tronul de suveran, se curăță îndată; el datorește acest privilegiu înaltului post care-i este încredințat, spre a veghea la buna stare a popoarelor.

95. Curățirea se face de asemenea îndată pentru cei care pier în luptă, sau care au fost uciși de trăznet, sau din porunca regelui, ori care mor apărînd o vacă, sau un brahman, și pentru toți a căror curățenie o voiește regele[26].

96. Trupul unui rege se compune din părticele izvorîte din Soma, Agni, Suria, Anila, Indra, Kuvera, Varuna și Yama[27], cei opt paznici principali ai lumii (lokapalas).

---

[25] Prin *dascăl, învățător* și *duhovnic* se înțeleg aci brahmanii care învață pe ucenicii lor o *sakha*, adică o colecție de rugăciuni din fiecare Vedă, sau o parte din Veda, sau din Vedangas, sau în fine care explică înțelesul Vedelor.

[26] Rațiunea pentru care regii au privilegii de a curăți pe oricine voiesc ei este desigur o rațiune politică și anume ca afacerile Statului să nu sufere din cauză că înalții săi demnitari s-ar găsi într-un moment dat în neputința de a-și împlini datoria, fiind atinși de necurățenie.

[27] Soma sau Ciandra, zeul lunii, este și zeul sacrificiilor, al brahmanilor și al plantelor medicinale, *Agni* este zeul focului și al sud-estului, *Surya* sau *Arca* este zeul soarelui, *Anila, Vaiu* sau *Pavana*, este zeul vîntului și al nord-vestului, *Indra* sau *Socra* este zeul văzduhului și al răsăritului, *Kuvera* este zeul bogățiilor și al nordului, *Varuna* este zeul apelor cerești și al apusului, *Yama* este zeul infernului.

97. Deoarece în persoana regelui sălăşluiesc paznicii lumii, legea declară că el nu poate fi nenecurat ; căci aceste genii protectori pricinuiesc sau şterg curăţenia sau necurăţenia muritorilor.

98. Cel care moare de lovitură de sabie într-o luptă, împlinind rolul de luptător, aduce în acel moment sacrificiul cel mai de laudă şi curăţenia lui se face momentan ; aşa spune legea.

99. Cînd zilele necurăţeniei s-au sfîrşit, brahmanul se curăţă atingîndu-se de apă, kşatrya atingîndu-se de calul, elefantul sau armele sale, vaisya atingîndu-se de bici sau de boi, sudra atingîndu-se de baston.

100. Felul în care se curăţă sapindas vi l-am spus, o şefi ai renăscuţilor, ascultaţi acum chipul de a se curăţa cineva, cînd îi moare o rudă mai de departe.

101. Brahmanul care a dus, cu dragostea ce o are pentru o rudă, cadavrul unui brahman care nu-i este sapinda, sau pe al unei rude de aproape din partea mamei, se curăţă în trei nopţi ;

102. Dacă primeşte mîncarea oferită de sapindas-ii mortului, trebuie zece zile, spre a se curăţa într-o zi cu condiţia de a nu rămîne în casa defunctului ; în acest caz se curăţă în trei zile.

103. Dacă a urmat de bunăvoie cortegiul funebru al unei rude după tată, sau al oricărei alte persoane, să se îmbăieze după aceea îmbrăcat şi se curăţă atingîndu-se de foc, sau mîncînd unt topit.

104. Un sudra nu trebuie să ducă la cimitir cadavrul unui brahman, cînd sînt de faţă oameni din casta sa, căci ofranda funebră pîngărindu-se prin atingerea unui sudra, îngreuiază intrarea în paradis a răposatului.

105. Ştiinţa sfîntă, austerităţile, focul, alimentele curate, pămîntul, spiritul, apa, ungerea cu baligă de vacă, aerul, ceremoniile religioase, soarele şi timpul sînt agenţii de curăţenie pentru fiinţele vii.

106. Din toate lucrurile care curăţă, curăţenia în agonisirea averilor este cea mai bună ; cel care-şi păstrează curăţenia îmbogăţindu-se, este într-adevăr curat, iar nu cel care s-a curăţit cu pământ şi cu apă.

107. Oamenii învăţaţi se curăţă prin iertarea greşelilor ; cei care-şi neglijează datoriile, prin daruri ; cei care au păcate ascunse, prin rugăciunea înceată ; apoi cei care cunosc perfect Veda, prin austerităţi.

108. Pământul şi apa curăţă ceea ce este întinat ; rîul se curăţă prin curgere ; femeia care a avut gînduri vinovate prin menstruaţie ; brahmanul se curăţă desfăcîndu-se de toate legăturile cu lumea.

109. Întinarea membrelor corpului omenesc se curăţă prin apă ; a spiritului prin adevăr ; învăţătura sfîntă şi austerităţile şterg întinările principiului vital ; mintea se curăţă prin ştiinţă.

110. Regulile sigure pentru curăţirea privitoare la trup vi le-am arătat ; ascultaţi acum mijloacele prin care se curăţă diferitele obiecte ce se întrebuinţează.

111. Metalele, pietrele preţioase şi orice lucru de piatră se curăţă, după prescripţia înţelepţilor, cu cenuşă, cu apă şi cu pământ.

112. Un vas de aur în care n-au fost materii unsuroase se curăţă numai cu apă ; asemeni şi ceea ce s-a produs în apă, precum mărgăritarul, scoicile etc., ceea ce este de natură pietroasă şi argintul nelucrat, cu dalta.

113. Unirea focului cu apele a dat naştere aurului şi argintului : prin urmare curăţirea cea mai bună a acestor două metale se face cu elementele din care constau.

114. Oalele de aramă, de fier, de alamă, de cositor, de tinichea şi de plumb se curăţă convenabil cu cenuşă, acizi şi apă.

115. Curăţirea prescrisă pentru toate lichidele constă din a lua pe foi de kusa partea spurcată ;

a pînzelor cusute împreună se face stropindu-le cu apă curată ; a uneltelor de lemn, trăgîndu-le la rindea.

116 Vasele care servesc la sacrificii, precum ceşcile din care se bea sucul de soma şi cele în care se pune untul topit, trebuie frecate cu mîna şi spălate, cînd se întrebuinţează la sacrificiu.

117. Oalele în care se prepară libaţiunile, diferitele linguri cu care se aruncă în foc untul topit, vasul de fier, lopăţica, căruţul, pilugul, piuliţa trebuie curăţite cu apă călduţă.

118. Boabele şi veşmintele, care cîntăresc cît greutatea unui om, se curăţă stropindu-le ; dacă sînt în cantitate mai mică, legea porunceşte să fie spălate.

119. Pieile, coşurile de trestie împletită se curăţă în acelaşi fel ca veşmintele ; pentru legume, rădăcini şi fructe se cere aceeaşi curăţire ca pentru boabe.

120. Stofele de mătase, sau de lînă, se curăţă cu pămînt sărat ; covoarele de lînă de Nepal, cu fructe de săpunar zdrobite ; tunicile şi mantalele cu fructe de vilva[28] ; ţesăturile de in cu boabe de muştar alb sfărîmate.

121. Uneltele făcute din scoici, corn, os sau fildeş, trebuie curăţate de omul învăţat ca şi ţesăturile de in, adăugînd urină de vacă şi apă.

122. Iarba, lemnul de foc şi paiele se curăţă stropindu-le cu apă ; casa, măturînd-o, frecînd-o şi spoind-o cu baligă de vacă ; oala de pămînt, punînd-o să ardă a doua oară.

123. Cînd însă un vas de pămînt a fost în atingere cu o băutură spirtoasă, cu urină, cu excremente, cu salivă, cu puroi, sau cu sînge, nu se curăţă nici prin ardere.

124. Pămîntul se curăţă în cinci feluri : măturîndu-l, acoperindu-l cu un strat de baligă de

[28] *Aegle marmelos.*

vacă, stropindu-l cu urină de vacă, răzuindu-l, făcînd să stea pe el vaci o zi şi o noapte.

125. Un lucru ciugulit de o pasăre, mirosit de o vacă, împins cu piciorul, peste care s-a strănutat, sau care a fost spurcat prin atingerea de un păduche, se curăţă presărîndu-se cu pămînt.

126. Atît cît mirosul sau umezeala pricinuite de o substanţă necurată rămîn într-un lucru spurcat, trebuie a întrebuinţa pămînt şi apă pentru toate curăţirile obiectelor neînsufleţite.

127. Zeii au hotărît brahmanilor trei lucruri curate, care le sînt speciale şi anume : lucrul care a fost spurcat fără voia lor, cel pe care ei îl stropesc cu apă în caz de îndoială, şi cel despre care zice : Acest lucru să fie curat pentru mine.

128. Apele din care o vacă îşi poate stinge setea sînt curate, dacă curg pe pămînt curat, dacă nu sînt spurcate de nici o murdărie, dacă au miros, culoare şi gust plăcut.

129. Mîna unui meşteşugar este curată în tot timpul cît lucrează, asemenea şi marfa expusă spre vînzare ; mîncarea dată unui ucenic cerşetor nu este niciodată spurcată ; aceasta este regula stabilită.

130. Gura femeii este întotdeauna curată, pasărea este curată în momentul cînd doboară un fruct, puiul de animal cînd suge, cîinele cînd este în urmărirea animalelor sălbatice.

131. Carnea unui animal sălbatic, omorît de cîini, este declarată de Manu curată, ca şi aceea a unui animal omorît de alte carnivore, sau de oamenii care trăiesc din vînătoare, cum sînt ciandalii.

132. Toate adînciturile de deasupra buricului sînt curate ; cele de dedesubt sînt spurcate, ca şi toate excreţiile ce ies din corp.

133. Muştele, stropii de salivă ce sar din gură, umbra chiar a unei persoane necurate, vaca, calul, razele soarelui, praful, pămîntul, aerul, focul trebuie socotite întotdeauna curate la atingere.

134. Pentru curățirea organelor prin care ies excrementele și urina, trebuie a întrebuința pămînt și apă atît cît este necesar ; asemenea și pentru înlăturarea celor douăsprezece necurățenii ale trupului.

135. Secrețiile grase, lichidul seminal, sîngele, mătreața capului, urina, excrementele, mucozitățile din nas, cleiul din urechi, flegma, lacrimile, urdorile și sudoarea sînt cele douăsprezece necurățenii ale corpului omenesc.

136. Cine dorește să se cureță, trebuie să întrebuințeze o bucată de pămînt cu apă pentru conductul urinar, trei pentru anus, zece pentru o mînă și șapte pentru amîndouă.

137. Aceasta este curățirea stăpînilor de casă ; a ucenicilor trebuie să fie îndoită, a anahoreților întreită, a asceților cerșători împătrită.

138. După ce cineva și-a depus urina, sau excrementele, trebuie să-și spele gura, apoi să stropească adînciturile trupului ; tot astfel și cînd are să citească Veda și întotdeauna înainte de a mînca.

139. Renăscutul să ia mai întîi apă în gură de trei ori și după aceea să-și spele gura de două ori, dacă dorește curățirea trupului său ; femeia și sudra fac aceasta numai o dată.

140. Sudras care se conformă preceptelor legii, trebuie să-și radă capul o dată pe lună ; felul lor de curățire este același cu al agricultorilor și rămășițele de la brahmani trebuie să fie hrana lor.

141. Stropii de scuipat ce cad din gură pe o parte a corpului nu spurcă, nici perii din barbă, care intră în gură, nici ceea ce rămîne printre dinți.

142. Picăturile de apă care cad pe picioarele celui care dă altcuiva apă de spălat, trebuie să fie socotite asemenea apei ce curge pe pămînt curat ; ele nu spurcă.

143. Cel care duce o povară, de orice fel ar fi, și este atins de un om, sau de un lucru necu-

rat, se poate curăţi, fără să lepede povara, spălîndu-se.

144. Cel care a vărsat, sau a ieşit afară, trebuie să facă baie şi să mănînce unt topit; cînd cineva varsă după ce a mîncat, trebuie să-şi spele gura; baia este rînduită pentru cel care a avut relaţii cu o femeie.

145. După somn, după strănutat, după mîncare, după scuipat, după ce a spus minciuni, după ce a băut şi cînd vrea să citească Scrierile Sfinte, oricine trebuie să-şi spele gura, chiar dacă este curat.

146. V-am spus toate regulile de curăţire care privesc toate castele, precum şi mijloacele de a curăţi obiectele de care ne servim; ascultaţi acum legile privitoare la femei.

147. O fată, o femeie tînără, o femeie înaintată în vîrstă nu trebuie niciodată să facă ceva după voinţa lor proprie, nici chiar în casa lor.

148. În timpul copilăriei, femeia trebuie să depindă de tată; în tinereţe depinde de bărbat; dacă i-a murit bărbatul de fii; dacă n-are fii, de rude; o femeie nu trebuie să se conducă după placul său.

149. Să nu caute niciodată să se despartă de tată, de soţ sau de fiu; căci despărţindu-se de ei, ar expune dispreţului amîndouă familiile, a sa şi a bărbatului.

150. Trebuie să fie întotdeauna bine dispusă, să conducă bine afacerile casei, să aibă grijă de uneltele de menaj şi să nu fie mînă spartă la cheltuieli.

151. Pe cel căruia i-a fost dată de tatăl, sau de fratele său, cu consimţămîntul tatălui, trebuie să-l servească cu respect toată viaţa şi chiar după moarte[29].

---

[29] Adică să nu se căsătorească sau să trăiască cu alt bărbat şi să aducă sacrificiile prescrise de lege pentru sufletul răposatului.

152. Cuvintele de binecuvîntare şi sacrificiul către Stăpînul făpturilor au de scop, la ceremonia nupţială, de a asigura fericirea celor care se căsătoresc ; autoritatea bărbatului asupra soţiei are de bază însă dăruirea acesteia de către tatăl ei la logodnă.

153. Bărbatul a cărui unire a fost consfinţită prin rugăciunile obişnuite, face întotdeauna plăcere soţiei sale, fie la timpul potrivit, fie în alt timp, şi-i asigură fericirea în cealaltă lume.

154. Chiar cînd purtarea unui bărbat ar fi de condamnat, iubind alte femei, sau fiind lipsit de bune calităţi, femeia virtuoasă trebuie totuşi să-l respecte ca pe un zeu.

155. Nu este nici un sacrificiu, nici practică pioasă, nici ajunare, care să privească îndeosebi pe femei ; femeia să iubească şi să respecte pe bărbatul său şi va fi cinstită în cer.

156. Femeia virtuoasă, care vrea să ajungă la acelaşi loc de fericire cu bărbatul ei, nu trebuie să facă nimic ce i-ar displăcea atît cît trăieşte, cum şi după moartea lui.

157. Să-şi slăbească trupul de bunăvoie nutrindu-se cu flori, rădăcini şi fructe curate ; iar după ce i-a murit soţul să nu pronunţe numele unui alt bărbat[30].

158. Să fie răbdătoare şi resemnată pînă la moarte, devotată practicilor pioase, castă şi sobră ca un ucenic, silindu-se a urma frumoasele reguli ale purtării femeilor, neavînd decît un bărbat.

159. Mai multe mii de brahmani, nestăpîniţi de senzualitate din cea mai fragedă tinereţe şi care n-au lăsat urmaşi, au intrat totuşi în paradis.

160. Asemenea acestor oameni austeri, femeia virtuoasă, care, după moartea bărbatului ei, tră-

[30] În acest codice nu se găseşte porunca sau îndemnul la neumana faptă de a se arde de vie femeia odată cu bărbatul decedat. În alte legi se prescrie însă aceasta, făgăduindu-se paradisul celor ce primesc de bunăvoie să fie arse.

ieşte în castitate desăvîrşită, merge de-a dreptul în paradis, deşi n-are copii ;

161. Iar văduva care, în dorinţa de a avea copii, este necredincioasă bărbatului său, atrage asupra-şi dispreţul aci jos şi va fi exclusă din locuinţa cerească în care este admis soţul ei.

162. Orice copil născut de o femeie, care a avut relaţii cu altcineva decît cu bărbatul său, nu este copilul ei legitim ; asemeni cel căruia i-a dat naştere un bărbat cu soţia altuia nu este al lui ; nicăieri, în acest cod, nu se recunoaşte femeii virtuoase dreptul de a lua un al doilea bărbat.

163. Femeia care părăseşte pe bărbatul său dintr-o castă inferioară, pentru a trăi cu altul dintr-o castă superioară, este dispreţuită în această lume, unde este numită parapurva (care are alt bărbat decît cel dinainte).

164. Femeia necredincioasă bărbatului ei este obiect de ruşine pe pămînt ; după moarte, ea se naşte din nou în pîntecele unui şacal sau este chinuită de elefantiasă şi de oftică ;

165. Dimpotrivă, cea care nu-şi trădează bărbatul şi care are gîndurile, cuvintele şi trupul curate, merge în acelaşi loc ceresc ca şi bărbatul ei şi este numită de oamenii cinstiţi o femeie virtuoasă.

166. Ducînd această viaţă cinstită, femeia castă în gîndurile, în vorbele şi în persoana sa, are nume bun aici jos şi este primită după moarte în acelaşi loc cu bărbatul ei.

167. Orice renăscut cunoscător al legii, căruia-i moare soţia dintîi care se conformă acestor precepte şi era din aceeaşi castă cu el, trebuie să-i ardă cadavrul în foc sfinţit şi cu uneltele de sacrificiu.

168. Împlinind astfel, cu ajutorul focului sfînt, ceremonia funebră a soţiei moarte, după ce şi-a ales soţie, să locuiască în casa sa în timpul celei de a doua perioade din viaţă.

CARTEA A ŞASEA

DATORIILE ANAHOREŢILOR ŞI ALE ASCEŢILOR

1. Renăscutul, după ce şi-a terminat mai întîi studiile şi a petrecut în rîndul stăpînilor de casă, potrivit rînduielii, trebuie apoi să trăiască în pădure, înarmat cu hotărîre tare şi stăpîn desăvîrşit peste simţuri.

2. Cînd capul de familie vede zbîrcindu-i-se pielea şi albindu-i părul şi că are fii din fiii săi, atunci să se retragă în pădure[1].

3. Renunţînd la alimentele ce mînca în sat şi la toată averea, încredinţînd pe soţie fiilor săi, să se retragă singur, sau să-şi ia şi femeia cu el.

4. Luînd cu sine focul sacru şi toate uneltele casnice întrebuinţate la sacrificiu, părăsindu-şi satul, pentru a se retrage în pădure, să rămînă acolo, stăpînindu-şi organele simţurilor.

5. Cu tot felul de boabe curate care servesc de hrană sfinţilor (munis), din legume, din rădăcini şi fructe, să aducă cele cinci mari sacrificii, după regulile stabilite.

6. Să poarte o piele de gazelă, sau o haină de coajă de copac, să facă baie dimineaţa şi seara ; să-şi lase părul lung şi barba mare ; asemenea şi perii de pe corp şi unghiile.

---

[1] El ia atunci numele de *vanaprastha*, adică locuitor al pădurii.

7. Atît cît îi stă în putere, să facă ofrande fiinţelor vii şi milostenie cu o parte din ceea ce este hotărît pentru hrana sa şi să onoreze pe cei care vin în retragerea sa, oferindu-le apă, rădăcini şi fructe.

8. Trebuie să se îndeletnicească fără încetare cu citirea Vedelor, să îndure orice cu răbdare, să fie binevoitor şi cu gîndurile adunate, să dea întotdeauna, să nu primească niciodată, să se arate compătimitor faţă de toate fiinţele.

9. Să facă cu regularitate ofrandele focului, după rînduiala vitana,[2] fără să neglijeze, la timpul cuvenit, sacrificiile zilei întîi a lunii noi şi a lunii pline.

10. Să săvîrşească sacrificiul în cinstea constelaţiilor lunare, ofranda cerealelor nouă, ceremoniile care se fac din patru în patru luni şi ale solstiţiilor de iarnă şi de vară.

11. Din boabe curate, cu care se hrănesc sfinţii, care cresc primăvara şi toamna[3], şi care să fi fost culese de el, să facă, după rînduială, prăjiturile şi celelalte bucate destinate pentru fiecare fel de ofrandă ;

12. Şi după ce a adus zeilor această ofrandă din cele mai curate produse ale pădurii, să mănînce resturile, punîndu-le sare adunată de el.

13. Să mănînce legume care cresc pe pămînt sau în apă, flori, rădăcini şi fructe ale arborilor curaţi şi uleiuri care se găsesc în fructe.

---

[2] Rînduiala *vitana* în a lua foc din cavitatea *(kunda)* făcută pentru focul zis *garhapatya* şi a-l duce în cele două cavităţi făcute pentru focurile numite *ahavantya dakşinat.*

[3] *Primăvara* (vasanta) consta din lunile *ciaitre* (martie-aprilie) şi *vaisakha* (aprilie-mai), iar *toamna* (sarat) din lunile *asvina* (septembrie-octombrie) şi *kartika* (octombrie-noiembrie). Vezi şi nota 45 de la cartea III.

14. Să se ferească de miere şi de carne, de ciuperci de uscat, de bustrina[4], de sigruka[5] şi de fructele de şleşmataka[6].

15. În luna asvina trebuie să lepede boabele pe care le adunase mai înainte ; asemenea şi hainele vechi şi ierburile, rădăcinile şi fructele culese de el.

16. Să nu mănînce niciodată nimic ce creşte pe pămînt cultivat, chiar dacă un astfel de pămînt ar fi părăsit de proprietarul său ; nici rădăcini şi fructe provenind din vreun sat, chiar dacă ar răbda de foame.

17. Poate mînca alimente fierte la foc, sau fructe coapte de soare ; pentru a sfărîma fructele, se poate servi de o piatră sau de proprii săi dinţi, în loc de pisălau.

18. Să adune boabe numai pentru o zi, sau să-şi facă provizii pentru o lună, sau pentru şase luni, sau chiar pentru un an.

19. După ce şi-a adunat alimente, cît i-a stat în putinţă, să mănînce seara şi dimineaţa, sau numai cînd este vremea prînzului al patrulea, sau chiar al optulea[7] ;

20. Sau să urmeze regulile pocăinţei lunare[8] în timpul celor cincisprezece zile luminate şi al celor cincisprezece zile întunecate, sau să mănînce o singură dată, la sfîrşitul celor cincisprezece zile, boabe fierte ;

21. Sau să trăiască numai cu flori şi cu rădăcini şi cu fructe coapte de soare, care au căzut singure, păzind riguros obligaţiunile anahoreţilor.

22. Să se rostogolească pe pămînt, sau să stea o zi întreagă în vîrful degetelor de la picioare ;

---

[4] Andropogon shaenanthus.

[5] Plantă necunoscută.

[6] Cordia myxa.

[7] În India se mîncă de obicei de două ori pe zi : dimineaţa şi seara. Al patrulea şi al optulea prînz înseamnă dar după două şi după patru zile, în care se ajună.

[8] Vezi cartea XI, stanţa 216.

să se ridice şi să se aşeze o zi necontenit şi să facă baie de trei ori pe zi.

23. În anotimpul cald să îndure căldura de la cinci focuri[9], în timpul ploilor să stea gol în ploaie, iarna să poarte o haină udă, sporind austerităţile treptat.

24. De trei ori pe zi, cînd se spală, să facă libaţiuni de apă zeilor şi manilor şi dedîndu-se la austerităţi din ce în ce mai riguroase, să sece substanţa sa muritoare.

25. Apoi închizînd în el focurile sacre, potrivit rînduielii[10], să nu mai aibă nici foc casnic, nici locuinţă ; să păstreze tăcerea cea mai deplină şi să trăiască cu rădăcini şi fructe.

26. Mai presus de imboldurile spre plăceri senzuale, cast ca un ucenic, să aibă drept pat pămîntul, să nu-şi întrebe gustul cu privire la locuinţă, ci să locuiască la rădăcina arborilor.

27. Să primească de la brahmanii anahoreţi şi de la ceilalţi renăscuţi stăpîni de casă, care locuiesc în pădure, milostenia necesară pentru susţinerea existenţei ;

28. Sau îşi poate aduce de mîncare dintr-un sat, după ce a primit-o într-un taler făcut de frunze, sau în mîna goală, sau într-un hîrb, şi să mănînce din ea opt îmbucături.

29. Acestea şi altele sînt practicile pioase pe care trebuie să le urmeze un brahman retras în pădure ; şi pentru a-şi uni sufletul cu Fiinţa supremă, trebuie să studieze diferitele Upanişade ale Scrierilor Sfinte.

30. Care au fost studiate cu respect de asceţii pioşi şi de brahmani stăpîni de casă retraşi în pădure, pentru sporirea ştiinţei şi a austerităţilor şi pentru curăţirea trupului lor ;

---

[9] Patru din aceste focuri erau aşezate spre cele patru puncte cardinale, iar ca al cincilea se socotea soarele, care venea în mijloc.

[10] Această rînduială constă în a înghiţi cenuşa ce rămînea de la foc.

31. Sau, dacă suferă de vreo boală incurabilă, să pornească spre regiunea neînvinsă, nord-est, şi să păşească singur pînă ce i se va descompune trupul, gîndindu-se la unirea cu Brahma şi trăind numai cu apă şi cu aer.

32. Brahmanul care s-a desfăcut de trup, printr-unul din aceste mijloace practicate de marii risi, stă mai presus de întristare şi de frică şi este primul cu cinste în locuinţa lui Brahma.

33. Cînd anahoretul a petrecut astfel în pădure a treia perioadă a vieţii sale, să îmbrăţişeze, într-a patra, viaţa ascetică, renunţînd cu totul la orice fel de iubire.

34. Omul care a trecut de la o treaptă la alta[11], care a adus focului jertfele prescrise, care şi-a stăpînit întotdeauna organele, care s-a obosit dînd milostenie şi aducînd sacrificii, dacă se consacră pietăţii ascetice, ajunge după moarte la cea mai mare fericire.

35. După ce şi-a îndeplinit cele trei datorii către sfinţi, către mani şi către zei, să-şi îndrepte mintea către desnodămîntul final; cel care doreşte fericirea supremă înainte de a-şi fi împlinit aceste trei datorii, se prăbuşeşte în infern.

36. Cînd a studiat Vedele în felul stabilit de lege, cînd a dat naştere la fii, iarăşi potrivit legii şi a adus sacrificii atît cît a putut, poate atunci să n-aibă alt gînd decît sfîrşitul.

37. Brahmanul care doreşte fericirea, fără a fi studiat Cărţile Sfinte, fără a fi dat naştere la fii şi a fi adus sacrificii, se duce în infern.

38. După ce a adus sacrificiul pragiapati-lor, în care, în loc de ofrandă, jertfeşte, după porunca Vedei, tot ce are; după ce a închis în el focul

---

[11] Cele *patru trepte* sau *stări* prin care trebuie să treacă orice bun credincios sînt: ucenic, gospodar, anahoret şi ascet pios.

sacrificiului, brahmanul își poate părăsi casa, pentru a îmbrățișa viața ascetică[12].

39. Cînd un cunoscător al Upanișadelor, pune la adăpost de teamă toate ființele însuflețite[13] și părăsește rîndul stăpînilor de casă, pentru a trece în cel al asceților pioși, lumile cerești strălucesc de gloria sa.

40. Renăscutul de care făpturile simțitoare n-au nici cea mai mică teamă și care s-a desfăcut de substanța sa muritoare, n-are să se mai teamă de nimic.

41. Ieșind din casa, ducînd cu el obiectele curate ca bastonul și plosca, tăcînd, mai presus de orice dorință ațîțată de lucrurile ce-i ies înainte, să îmbrățișeze viața ascetică.

42. Să fie totdeauna singur, și fără tovarăș, pentru a obține fericirea supremă, știind că singurătatea este singurul mijloc de a obține această fericire căci astfel trăind, nu părăsește pe nimeni și nu este părăsit de nimeni.

43. Să nu aibă nici foc nici locuință ; să meargă în sat, să-și caute hrana, cînd îl silește foamea ; să fie resemnat și înarmat cu hotărîre statornică ; să mediteze în tăcere și să-și îndrepte mintea către Ființa divină.

44. O oală de pămînt, rădăcina marilor arbori, ca locuință, un veșmînt rupt, singurătate absolută, același fel de a fi cu oricine, acestea sînt semnele după care se cunoaște brahmanul apropiat de sfîrșit.

45. Să nu dorească moartea, să nu dorească viața ; să-și aștepte clipa hotărîtă, cum un servitor își așteaptă leafa.

---

[12] Adică poate intra în a patra și ultima stare sau treaptă a asceților pioși, fără a trece prin treapta de anahoret.

[13] A pune la adăpost de teamă ființele însuflețite înseamnă a înceta de a mai aduce sacrificii.

46. Să-şi cureţe paşii, luînd seama unde calcă [14] să cureţe apa pe care trebuie s-o bea, strecurînd-o printr-o pînză [15] ; să-şi cureţe vorbele prin adevăr ; să-şi păstreze întotdeauna spiritul curat.

47. Să îndure cu răbdare cuvintele injurioase, să nu dispreţuiască pe nimeni şi să nu poarte pismă nimănui din cauza trupului.

48. Să nu se înfurie împotriva omului întărîtat ; dacă-l înjură, să răspundă cu blîndeţe, şi să nu zică niciun cuvînt deşert cu privire la lucrurile supuse celor şapte percepţiuni [16].

49. Cugetînd cu plăcere la Spiritul suprem, şezînd, neavînd trebuinţă de nimic, mai presus de orice poftă senzuală, fără alt tovarăş decît sufletul său, să trăiască aici jos în aşteptarea fericirii veşnice.

50. Nu trebuie niciodată să caute a-şi procura cele necesare pentru trai, explicînd minuni şi semne [17], nici prin mijlocul astrologiei şi al chiromanţiei, nici dînd învăţături morale întortocheate, sau tălmăcind Scrierile Sfinte.

51. Să nu intre niciodată într-o casă vizitată de sihaştri, de brahmani, de păsări, de cîini sau de alţi cerşetori.

52. Cu părul, unghiile şi barba tăiate, înarmat cu un taler, cu un baston şi cu o ploscă, să rătăcească necontenit în cea mai deplină adunare a simţurilor, ferindu-se de a face rău vreunei făpturi însufleţite.

---

[14] Pentru ca să nu calce pe vreun lucru spurcat.

[15] Aceasta în scopul de a nu înghiţi şi prin urmare de a nimici vreo fiinţă microscopică.

[16] Prin cele *şapte percepţiuni* se înţeleg cele cinci organe ale simţurilor, plus sentimentul şi inteligenţa.

[17] Ca mai toate popoarele, indienii erau foarte superstiţioşi şi credeau în prevestiri şi semne. Astfel bătaia ochiului drept era socotită ca semn rău pentru femeie şi bun pentru bărbat, iar a ochiului stîng invers ; bătaia braţului drept era deasemeni pentru bărbat semn bun, iar a braţului stîng semn rău etc.

53. Talerele de care se serveşte să nu fie de metal şi să n-aibă nici o spărtură ; să le cureţe cu apă, ca pe ceştile întrebuinţate la sacrificiu.

54. O tigvă, un taler de lemn, o oală de pămînt, un coş de bambu, acestea sînt, după învăţătura lui Manu Svayambhuva, lucrurile unui yati [18].

55. Să-şi cerşească hrana o dată pe zi şi să nu dorească o mare cantitate, căci piosul lacom de milostenii se dedă plăcerilor senzuale.

56. Seara, cînd nu se mai vede fumul de la bucătărie, cînd pisălaul se odihneşte, cînd cărbunii s-au stins, cînd oamenii sînt sătui, cînd farfuriile s-au spălat, atunci trebuie să-şi ceară hrana.

57. De nu capătă nimic, să nu se mîhnească, de capătă, să nu se bucure ; să nu dorească mai mult decît ca să-şi întreţină viaţa şi să nu-şi întrebe imaginaţia, atunci cînd trebuie să-şi aleagă lucrurile trebuitoare.

58. Să se ferească mai ales de a saluta umilitor, pentru a dobîndi milostenie, căci milostenia astfel primită înlănţuieşte în legăturile renaşterii pe piosul care este aproape de a se scăpa de ele.

59. Mîncînd puţin, retrăgîndu-se în locuri singuratice, să-şi înfrîneze organele, care sînt din fire pornite spre senzualitate.

60. Stăpînindu-şi organele, renunţînd la orice fel de dragoste, sau de ură, ferindu-se de a face rău făpturilor, îşi pregăteşte nemurirea.

61. Să socotească cu luare aminte transmigraţiunile oamenilor pricinuite de faptele lor vinovate, căderea lor în infern şi chinurile pe care le îndură în împărăţia lui Yama ;

62. Despărţirea lor de cei pe care-i iubesc şi unirea cu cei pe care-i urăsc ; bătrîneţea care-i loveşte şi bolile care-i întristează ;

---

[18] Asceţii pioşi poartă nume diferite : yati, sannyasi şi parivragiaca. *Yati* înseamnă *cel care s-a supus pe sine însuşi, sannyasi = cel care a renunţat la tot şi parivragiaca = cel care duce viaţa rătăcitoare.*

63. Spiritul vital care iese din acest corp, spre a se naşte din nou în pîntecele unei făpturi omeneşti şi transmigraţiunile acestui suflet în milioane de matrici ;

64. Nenorocirile pe care le îndură fiinţele însufleţite ca urmare a nedreptăţii lor şi fericirea netrecătoare ce gustă cele virtuoase.

65. Să se gîndească cu cea mai mare încordare de spirit la esenţa subtilă şi indivizibilă a Sufletului suprem şi la existenţa sa în trupurile fiinţelor celor mai alese şi ale celor mai josnice.

66. Oricare ar fi treapta din care un om face parte, chiar de ar fi învinuit pe nedrept şi lipsit de semnele distinctive ale treptei, să continue a-şi împlini datoria şi să se arate acelaşi faţă de toate făpturile ; căci a purta semnele distinctive ale unei trepte nu este tot una cu a împlini îndatoririle impuse de ea.

67. Astfel, deşi fructul de kataka [19] are proprietatea de a curăţi apa, totuşi nu se va curăţi apa numai pronunţînd numele acestui fruct.

68. Pentru a nu pricinui moartea vreunei fiinţe, sanyasi să meargă cu ochii în pămînt, noaptea ca şi ziua, chiar cu riscul de a i se întîmpla ceva rău.

69. Pentru a se curăţi de uciderea fără voia sa, noaptea şi ziua, a unui mare număr de mici fiinţe, trebuie să facă baie şi să-şi oprească respiraţia de şase ori.

70. Trei opriri de respiraţie, făcute potrivit rînduielii şi însoţite de cuvintele sfinte : Bur, Buvah, Svar, de monosilaba Aum, de Savitri şi de Siras[20],

---

[19] *Kataka* este planta numită *strychnos potatorum*. Seminţele acestei plante au proprietatea de a face să se depună substanţele străine din apa tulbure. Ele se întrebuinţau dar, cum se întrebuinţează la noi şi astăzi, în multe locuri, alunul sau piatra acră, pentru limpezirea apei de băut.

[20] Nu se ştie ce se înţelege aici prin cuvîntul *siras*, care înseamnă *cap, început*. Poate cumva începutul sau prima strofă a imnului către soare.

trebuie socotite ca cel mai mare act de pietate pentru un brahman.

71. Precum necurăţiile metalelor se distrug cînd se pun în foc metalele, tot astfel toate greşelile, pe care le pot săvîrşi organele, se şterg prin întreruperea respiraţiei.

72. Să-şi şteargă păcatele, oprindu-şi respiraţia ; să-şi ispăşească greşelile, adunîndu-şi gîndurile cît mai bine ; să înnăbuşească poftele senzuale, punînd frîu organelor ; să nimicească prin meditaţie însuşirile opuse naturii dumnezeieşti [21].

73. Dedîndu-se meditaţiunii celei mai abstracte, să observe mersul sufletului prin diferitele corpuri, de la treapta cea mai de sus pînă la cea mai de jos, mers pe care oamenii, al căror spirit n-a fost perfecţionat prin studiul Vedelor, cu greu îl pot deosebi.

74. Cel înzestrat cu această vedere măreaţă [22], nu mai este robit de acţiuni ; dar cel lipsit de această perfectă vedere este sortit să se întoarcă în lume.

75. Nefăcînd niciun rău creaturilor, stăpînindu-şi organele, împlinindu-şi datoriile pioase prescrise de Veda şi supunîndu-se practicilor pioase celor mai aspre, omul ajunge aici jos scopul suprem, unirea cu Brahma.

76. Această locuinţă a cărei cherestea o formează oasele, căreia muşchii îi servesc de legături, străbătută de sînge şi îmbrăcată de carne, acoperită de piele, infectă, care închide în ea excremente şi urină.

77. Supusă îmbătrînirii şi necazurilor, chinuită de boli, prada suferinţelor de tot felul, înzestrată cu însuşirea suferinţei, destinată pieirii, această locuinţă omenească să fie părăsită cu plăcere de cel care o ocupă.

---

[21] Asemenea însuşiri rele sînt : mînia, pofta nestăpînită, vorbirea de rău ş.a.

[22] Adică Fiinţa supremă se afla în tot locul, în orice lucru şi în orice fiinţă.

78. Precum arborele părăseşte ţărmul rîului, cînd este luat de undă, precum pasărea părăseşte arborele care nu-i place, tot astfel cel care părăseşte trupul de voie sau de nevoie, a scăpat de un monstru îngrozitor.

79. Lăsînd prietenilor faptele bune, duşmanilor greşelile sale şi dedîndu-se la meditaţie profundă, sannyasi se înalţă pînă la Brahma, care există din veşnicie.

80. Cînd, prin cunoaşterea de aproape a răului, a devenit nesimţitor faţă de plăcerile simţurilor, atunci el obţine fericirea trecătoare în această lume şi pe cea veşnică în cealaltă.

81. Desfăcîndu-se în acest chip treptat de orice dragoste lumească, devenind nesimţitor faţă de toate stările contrarii, este absorbit pentru totdeauna în Brahma.

82. Ceea ce spusei se obţine întotdeauna prin meditaţie asupra Esenţei divine ; căci niciun om nu poate culege roadele sforţărilor sale, dacă nu s-a înălţat la cunoaşterea Sufletului suprem.

83. Să citească continuu şi încet partea din Vede privitoare la sacrificiu, la divinităţi, la Sufletul suprem şi tot ce se spune în Vedanta.

84. Scrierile Sfinte sînt un refugiu sigur chiar pentru cei care nu le înţeleg, pentru cei care le înţeleg şi le citesc, pentru cei care doresc cerul şi pentru cei care doresc o eternitate de fericire.

85. Brahmanul care îmbrăţişează viaţa ascetică, după regulile aici spuse în ordinea cuvenită, se dezbracă pe pămînt de orice păcat şi se uneşte cu Fiinţa supremă.

86. V-am învăţat datoriile comune celor patru clase de yatis [23] stăpîni peste ei înşişi ; iată acum

---

[23] **Yat-i, sannyas-ii sau parivragiacas-ii** se impart în patru clase, sau sînt de patru feluri. Comentatorii ne dau numai numele acestor clase, fără a arăta în ce sta deosebirea dintre ele. Aceste nume sînt : Kuticiaras, Bahudacas, Hansas şi Paramahansas.

regulile speciale la care sînt supuşi cei din prima clasă, care renunţă la toate practicile pioase prescrise de Veda.

87. Ucenicul, bărbatul căsătorit, anahoretul şi ascetul pios formează patru stări deosebite, care-şi trag originea de la stăpînul de casă.

88. Brahmanul care trece pe rînd prin toate aceste stări, conform legii, şi care se poartă în felul stabilit, ajunge la starea supremă, absorbirea în Brahma.

89. Printre cei care fac parte din aceste stări, stăpînul de casă, care ţine preceptele descoperirii şi ale tradiţiei, este cel mai însemnat ; căci el susţine celelalte trei stări.

90. Precum toate rîurile şi fluviile se contopesc în ocean, tot astfel cei care fac parte din celelalte stări caută azil la stăpînul de casă.

91. Renăscuţii care ţin de aceste stări trebuie să practice întotdeauna cele zece virtuţi din care constă datoria.

92. Resemnarea, răsplătirea răului cu bine, cumpătarea, cinstea, curăţenia, înfrînarea simţurilor, cunoaşterea legilor, a Sufletului suprem, iubirea de adevăr şi ferirea de mînie sînt cele zece virtuţi din care constă datoria.

93. Brahmanii care studiază aceste zece precepte ale datoriei şi care se conformează lor, după ce le-au studiat, ajung la starea supremă.

94. Renăscutul care practică cu cea mai mare grijă aceste zece virtuţi, care a ascultat explicarea Vedantei, cum prescrie legea, şi care şi-a împlinit cele trei datorii, poate renunţa cu totul la lume.

95. Renunţînd la toate datoriile religioase ale stăpînului de casă, curăţindu-şi toate păcatele, înfrînîndu-şi organele şi înţelegînd perfect cuprinsul Vedelor, să trăiască fericit sub ocrotirea fiului său.

96. Părăsind orice fel de practică pioasă, îndreptîndu-şi spiritul către unicul obiect al gîndu-

rilor sale, către Fiinţa supremă, în afară de orice poftă, ispăşindu-şi păcatele prin pietate, el atinge scopul suprem.

97. V-am spus cele patru reguli de purtare privitoare la brahmani, reguli sfinte, şi care dau, după moarte, roade nepieritoare ; iată acum datoriile regilor.

CARTEA A ŞAPTEA

PURTAREA REGILOR ŞI A CASTEI MILITARE

1. Vă voi spune acum datoriile regilor şi purtarea ce trebuie să aibă un monarh, cum şi care este originea sa, prin ce mijloc poate obţine fericirea supremă.

2. Kşatrya care a primit, potrivit rînduielii, taina dumnezeiască a iniţierii, trebuie să se sîrguiască a ocroti cu dreptate tot ce este supus puterii sale ;

3. Căci lumea aceasta fiind lipsită de regi şi chinuită de toate părţile de teamă, Stăpînul crea un rege, pentru păstrarea tuturor fiinţelor,

4. Luînd părticele veşnice din substanţa lui Indra, Anila, Yama, Surya, Agni, Varuna, Ciandra şi Kuvera.

5. Şi pentru că regele a fost făcut din părticelele luate din esenţa acestor zei principali, de aceea el întrece în strălucire pe toţi ceilalţi muritori.

6. El orbeşte prin strălucirea sa, ca şi soarele, atît ochii cît şi inima şi nimeni de pe pămînt nu-l poate privi în faţă.

7. Prin puterea sa, el este focul, vîntul, soarele, spiritul care stăpîneşte în lună, regele dreptăţii, dumnezeul bogăţiilor, dumnezeul apelor şi suveranul boltei cereşti.

8. Nu trebuie a nesocoti pe monarh, nici chiar cînd este prunc, şi a zice : „Este un muritor de

rînd" ; căci sub chipul său omenesc se ascunde o mare divinitate.

9. Focul arde numai pe cel care se apropie de el cu nebăgare de seamă ; dar focul mîniei unui rege nimiceşte o întreagă familie cu turmele şi cu toate celelalte avuturi ale ei.

10. Examinînd mai întîi rostul unei fapte, puterile de care el dispune, locul şi timpul, un rege, pentru a face să iasă biruitoare dreptatea, trece pe rînd prin toate formele de prieten, duşman sau neutru.

11. Cel care cu bunăvoinţă împarte bogăţii, cu vitejia smulge biruinţa şi cu mînia pricinuieşte moartea, întruneşte toată majestatea păzitorilor lumii.

12. Omul care, în rătăcire îi arată ură, trebuie neapărat să piară ; căci regele se gîndeşte numai-decît la mijloacele de a-l pierde.

13. Regele să nu se depărteze niciodată de regulile după care a determinat ce este legal şi ce ilegal, cu privire la lucrurile permise şi la cele oprite.

14. Pentru a ajuta pe regi în slujba lor stăpînul a făcut de la început pe geniul pedepsei, protectorul tuturor fiinţelor, executorul dreptăţii, fiul său, a cărui esenţă este toată dumnezeiască.

15. Teama de pedeapsă îngăduie tuturor făpturilor mişcătoare şi nemişcătoare să se bucure de ceea ce este al lor şi tot ea le împiedică de a se depărta de la datorie.

16. Ţinînd bine seama de loc şi de timp, de mijloacele de pedeapsă şi de preceptele legii, regele să aplice pedeapsa celor care comit nedreptate.

17. Pedeapsa este un rege plin de energie, un administrator priceput, un înţelept, împărţitor al dreptăţii ; ea este chezaşul împlinirii datoriei de către cele patru caste.

18. Pedeapsa cîrmuieşte neamul omenesc ; pedeapsa-l ocroteşte ; pedeapsa veghează, cînd totul doarme ; pedeapsa este dreptatea, zic înţelepţii.

19. Aplicată cu prevedere şi la timpul potrivit, ea aduce popoarelor fericirea ; dar aplicată fără prevedere, le distruge din temelie.

20. Dacă regele n-ar pedepsi fără încetare pe cei care merită a fi pedepsiţi, cei mai tari ar frige pe cei mai slabi, cum se frig peştii în frigare ;

21. Cioara ar veni să ciugulească ofranda de orez, cîinele ar linge untul topit ; n-ar mai fi drept de proprietate, omul din casta cea mai de jos ar lua locul omului din casta cea mai de sus.

22. Pedeapsa guvernează neamul omenesc, căci om virtuos din fire se găseşte anevoie ; prin teama de pedeapsă, lumea poate gusta bucuriile ce-i sînt acordate.

23. Zeii, titanii, muzicanţii cereşti, giganţii, şerpii îşi îndeplinesc serviciile lor numai constrînşi de teama de pedeapsă.

24. Toate castele s-ar corupe, toate barierele s-ar răsturna, lumea ar fi plină de confuzie, dacă pedeapsa nu şi-ar face datoria.

25. Oriunde, pedeapsa, neagră la culoare şi cu ochii roşii, nimiceşte greşelile, oamenii n-au nici o teamă, dacă cel care aplică pedeapsa este înzestrat cu judecată sănătoasă.

26. Înţelepţii socotesc în măsura de a rîndui pedeapsa pe regele adevărat, care lucrează cu înţelepciune, care cunoaşte Cărţile Sfinte şi este cunoscător şi în materie de virtute, de plăcere şi de bogăţie.

27. Regele care o dictează în chipul cuvenit măreşte aceste trei mijloace de fericire : virtutea, plăcerea şi bogăţia ; pe cînd principele dedat plăcerii, mînios şi rău, primeşte moartea pedepsei ;

28. Căci pedeapsa este energia cea mai puternică ; cei care nu-şi au inima întărită prin studiul legilor, o suportă cu greu ; ea ar distruge cu tot neamul lui pe regele care s-ar depărta de la datoria sa.

29. Ea ar pustii castelele, ogoarele, pămînturile locuite, cu fiinţele mişcătoare şi nemişcătoare

de pe ele şi ar întrista chiar pe sfinţi şi pe zeii din atmosferă [1].

30. Pedeapsa nu poate fi aplicată cum se cade de către regele lipsit de sfetnici, neghiob, lacom, de cîştig, care nu-şi are mintea luminată de studiul legilor şi este dedat plăcerilor senzuale.

31. Pedeapsa poate fi dată după dreptate de principele cu totul curat, credincios făgăduielilor, păzitor al legilor, înconjurat de servitori isteţi şi înzestrat cu judecată sănătoasă.

32. Principele să se conducă de dreptate în regatul său, să pedepsească cu asprime pe inamici, să fie totdeauna sincer cu prietenii şi blînd faţă de brahmani.

33. Renumele unui monarh care procedează în acest fel, chiar dacă el ar trăi din spice de grîu culese pe urma secerătorilor, se întinde pînă departe în lume, întocmai ca o picătură de ulei de susan în apă ;

34. Iar renumele principelui care este dimpotrivă şi ale cărui patimi nu sînt învinse, se restrînge în lume întocmai ca o picătură de unt topit în apă.

35. Regele a fost creat pentru a fi ocrotitorul tuturor castelor şi al tuturor stărilor, care se ţin una pe alta împlinindu-şi fiecare datoriile.

36. De aceea vă voi arăta la timpul cuvenit şi pe rînd, ce trebuie să facă regele cu miniştrii săi, pentru a ocroti popoarele.

37. Sculîndu-se în revărsatul zorilor, regele trebuie să arate respectul său brahmanilor care cunosc cele trei Cărţi Sfinte şi ştiinţa morală şi să se conducă de sfaturile lor.

38. Să cinstească întotdeauna pe brahmanii vrednici de cinste, care cunosc Scrierile Sfinte şi sînt curaţi, căci cine respectă pe bătrîni este respectat totdeauna chiar şi de giganţi.

39. Să ia întotdeauna de la ei pildă de umilinţă, chiar cînd purtarea sa este înţeleaptă şi măsura-

[1] Lipsindu-i de sacrificiile ce trebuie să li se aducă.

tă ; căci un suveran umilit şi modest în felul său de purtare nu se poate pierde în nici o împrejurare.

40. Mulţi suverani au pierit cu toate avuţiile lor din cauza purtării rele, în vreme ce pustnici au dobîndit împărăţii prin înţelepciunea şi umilinţa lor.

41. Prin lipsa de înţelepciune s-a pierdut Vena ; tot astfel şi Nahusa [2], Sudasa [3], Yavana, Sumukha şi Nimi.

42. Pritu [4], din contră, a ajuns rege prin înţelepciunea purtării sale, ca şi Manu ; Kuevera s-a

---

[2] *Nahuşa,* regele Pratiştanei, este un personaj mitic. Se spune despre el că a adus de 100 de ori sacrificiul calului şi a luat astfel locul zeului Indra. În această calitate, dorind să fie iubit de Satehi, soţia detronatului zeu, aceasta-i făgădui dragostea sa, dacă i se va arăta într-un echipaj mai strălucit decît al soţului ei. Nahuşa i se arătă purtat de brahmani, pe umeri, ceea ce era într-adevăr măreţ, dar în nebunia sa, făcu o greşeală pe care o plăti scump de tot. Părîndu-i-se că brahmanii merg prea încet, el lovi în cap pe unul din ei, pe sfîntul Agastya, zicîndu-i : „sarpa, sarpa", adică „înaintează, înaintează". Sfîntul, iritat de purtarea lui, repetă aceleaşi cuvinte, însă astfel accentuate încît însemnau : „mergi şarpe" şi Nahuşa fu prefăcut în şarpe.

[3] *Sudasa,* rege în Avodhya, pare a fi trăit în veacul XVII. a. Chr., iar *Nimi* în al XIX-lea. Acesta a fost rege în Mithila. Despre ceilalţi doi regi aici amintiţi, comentariile nu dau nici o lămurire.

[4] *Pritu* este numele unui vechi rege al Indiei, pe care tradiţia îl pune înainte de cele două dintîi dinastii regeşti, care au de întemeietori pe zeii Soma şi Surya, numită din această cauză, una dinastia lunară, iar cealaltă solară. Budha, fiul lui Soma, este socotit cel dintîi rege din dinastia lunară, iar Ikşvaku, fiul lui Manu Vaivasvata, nepotul lui Surya (Vivasvat), este cel dintîi rege din dinastia solară. Acesta pare a fi trăit pe la anul 2000 a. Chr. Dinastia lunară şi-a avut reşedinţa în Pratiştana, în Antaverdi, nu departe de confluenţa Gangelui cu Yamuna (Gemma), unde se văd şi astăzi ruine. Din acest ţinut ea-şi întinse stăpînirea şi peste Kurudesa şi întemeie Indraprastha, Hastinapura şi Kosambipura. Dinastia solară a domnit peste partea numită Kosala şi a avut de capitală Avodhya. Ambele dinastii par deci a fi fost contemporane, căci stăpî-

făcut tot astfel rege al bogăţiilor, iar fiul lui Gadhi [5] a obţinut gradul de brahman.

43. Regele să înveţe, de la cei care cunosc cele trei Vede, întreita învăţătură cuprinsă în ele, să studieze legile străvechi privitoare la aplicarea pedepselor ; să-şi însuşească ştiinţa raţionamentului, cunoaşterea sufletului suprem şi a lucrărilor deosebitelor meserii, întrebînd pe cei care le practică.

44. Să facă noaptea şi ziua toate sforţările, pentru a-şi potoli organele ; căci cel care este stăpîn peste organele simţurilor, este singurul în stare de a supune popoarele stăpînirii sale.

45. Să se ferească cu cea mai mare luare-aminte de relele care duc la sfîrşit nenorocit, din care zece provin din iubirea de plăceri şi opt din mînie.

46. Într-adevăr, suveranul care se dedă relelor ce provin din iubirea de plăceri, îşi pierde virtutea şi bogăţia ; dacă se lasă în voia relelor pricinuite de mînie, îşi pierde chiar viaţa.

47. Vînătoarea, jocul la noroc, somnul peste zi, bîrfirea, femeile, beţia, cîntul, dansul, muzica şi călătoriile nefolositoare sînt cele zece feluri de rele care se nasc din iubirea de plăceri.

---

neau peste ţinuturi diferite, aşa că Pritu, fiind mai vechi decît Ikşvaku, nu trebuie în acest caz pus cu mult mai înainte de anul 2000 cum ar urma să fie, dacă dinastia lunară ar preceda pe acelaşi tron, dinastiei solare.

[5] *Fiul lui Gadhi* este Visvamitra, un rege din dinastia lunară care a avut, după mitologie, o ceartă celebră cu Muni (sfîntul) Vasişta, pentru o vacă năzdrăvană. Regele voia să răpească Sfîntului această vacă, dar sforţările sale fură zadarnice, pentru că vaca dădu naştere la legiuni întregi de barbari, care nimiciră trupele regelui. Recunoscînd superioritatea Sfîntului, regele se dădu la viaţă austeră şi fu ridicat de Brahma în rîndul brahmanilor. Acest episod, povestit în Ramayana, este posibil să aibă ca bază lupta din vremile vechi dintre casta brahmanilor şi a războinicilor, în care brahmanii au ieşit învingători cu ajutorul altor neamuri barbare. În acest caz, vaca năzdrăvană este partea fertilă a Indiei, pentru care s-a dat lupta între cele două caste de elită ale acestui popor.

48. Graba de a da pe față răul, sila, facerea de rău în ascuns, invidia, calomnia, răpirea bunurilor altuia, insulta, lovirea fac șirul celor opt rele care provin din mînie.

49. Să se silească mai ales a-și învinge dorința neînfrînată, pe care toți înțelepții o socotesc ca originea acestor rele ; căci din ea izvorăsc amîndouă felurile de rele.

50. Băuturile îmbătătoare, jocul la noroc, femeile și vînătoarea, în această ordine, trebuie privite de rege ca cele mai primejdioase din toate relele ce provin din iubirea de plăceri.

51. Lovirea, insulta și răpirea bunurilor altuia trebuie socotite totdeauna ca cele trei lucruri mai periculoase din relele ce nasc din mînie ;

52. Și din cele șapte rele pomenite, spre care oamenii din orice loc înclină, cele numărate întîi trebuie recunoscute de regele mărinimos ca cele mai grave.

53. Punînd alături răutatea și moartea, răutatea este lucru mai groaznic, căci omul rău cade în cele mai adînci regiuni ale infernului ; după moarte omul fără răutate se duce în cer.

54. Regele trebuie să-și aleagă șapte sau opt miniștri, ai căror părinți și bunici au stat în serviciul regelui ; cunoscători ai legilor, viteji, dibaci în mînuirea armelor, de neam nobil, și a căror credință să fie întărită prin jurămîntul pe chipul unui zeu.

55. Un lucru foarte ușor în sine, este greu pentru un singur om ; cu atît mai mult cînd este vorba de a guverna fără ajutoare un regat ale cărui venituri sînt foarte mari.

56. Să examineze întotdeauna cu miniștrii chestiunile de dedesubt în comun : pacea și războiul, forțele sale[6], veniturile, siguranța sa și a statului și mijloacele de a asigura foloasele obținute.

[6] Forțele unui rege constau din armată, bani, cetăți și pămînturi.

57. După ce a ascultat părerile lor, mai întîi separat şi apoi în comun, să ia, în chestiunea discutată, măsura care-i pare mai potrivită.

58. Să discute însă cu un brahman foarte învăţat şi cu cel mai isteţ dintre toţi consilierii săi, asupra însemnătăţii hotărîrii ce a luat cu privire la cele şase articole principale [7].

59. Să le supună [8] cu încredere orice chestiuni şi luînd cu ei o hotărîre definitivă, s-o pună în executare.

60. Trebuie să-şi aleagă asemeni şi alţi consilieri cinstiţi, foarte învăţaţi, sîrguitori, cunoscători în materie de finanţe şi de o virtute deosebită.

61. Cîţi oameni sînt de trebuinţă pentru ca afacerile să fie făcute cum se cade, atîţia inşi muncitori, pricepuţi şi experimentaţi să ia regele în serviciul său.

62. Din aceştia să însărcineze pe cei viteji, pricepuţi, de familie bună şi cinstiţi, cu exploatarea minelor şi cu adunarea produselor pămînturilor cultivate, iar paza interiorului palatului s-o încredinţeze celor fricoşi [9].

63. Să-şi aleagă un ambasador, care să cunoască perfect toate legile, să ştie să înţeleagă semnele, atitudinile şi gesturile ; cu obiceiuri curate şi care să nu se vîndă, să fie isteţi şi de bună familie.

64. Ambasadorul unui rege este respectat, dacă este primitor, curat, îndeminatic, cu bună memorie, cunoscător al locului şi al timpului, cu bună înfăţişare, neînfricoşat şi elocvent.

---

[7] Vezi stanţa 160.

[8] Este vorba desigur de rege, care supune deliberării sfetnicilor săi, toate chestiunile de stat de oarecare importanţă.

[9] Raţiunea pentru care se recomandă ca servitorii palatului să se recruteze dintre cei lipsiţi de curaj este ca să nu poată fi cumpăraţi de duşmanii regelui şi astfel viaţa lui să fie în primejdie. Poltronii n-ar îndrăzni să ridice mîna împotriva stăpînului şi suveranului lor.

65. Armata depinde de general, iar buna ordine de dreapta aplicare a pedepselor ; tezaurul şi domeniile depind de rege, iar războiul şi pacea de ambasador.

66. Într-adevăr, ambasadorul apropie pe duşmani şi învrăjbeşte pe aliaţi ; căci el tratează afacerile care hotărăsc ruptura sau buna înţelegere.

67. În negocierile cu un rege străin, ambasadorul să-i ghicească gîndurile, după oarecare semne, după ţinuta şi după gesturile sale şi ale trimişilor săi secreţi şi să-i cunoască planurile, stînd de vorbă cu consilierii lui lacomi şi nemulţumiţi.

68. Cunoscînd toate planurile suveranului străin, regele să ia toate măsurile pentru ca să nu i se poată face niciun rău.

69. Să-şi fixeze reşedinţa într-un ţinut de cîmp, bogat în cereale, locuit de oameni cumsecade, sănătos, plăcut, înconjurat de vecini paşnici, unde locuitorii îşi pot procura cu înlesnire cele necesare pentru trai.

70. Să se stabilească într-un loc în care să nu se poată pătrunde, fie din cauza unui deşert înconjurător, fie din cauza pădurilor, fie din cauza oamenilor armaţi, fie din cauza unui munte.

71. Să facă tot posibilul a se retrage într-un loc în care să nu se poată pătrunde din cauza unui munte, căci o astfel de întăritură este foarte preţuită din cauza multelor foloase ce prezintă.

72. Cele dintîi trei lucruri care îngreunează pătrunderea, deşertul, zidurile şi şanţurile, apără de fiarele sălbatice, de şobolani şi de animalele de apă, şi cele din urma trei mijloace de apărare, în ordinea înşirării, apără de maimuţe, de oameni şi de zei.

73. Precum duşmanii acestor fiinţe nu le pot face rău, cînd sînt la adăpostul feluritelor lor culcuşuri, tot astfel regele, retras într-un loc de nepătruns, n-are să se teamă deloc de duşmanii săi.

74. Un singur oraş, aşezat pe o întăritură, poate ţine piept la o sută de duşmani ; o sută de arcaşi se pot împotrivi la zece mii de duşmani ; iată pentru ce este preţuită fortăreaţa.

75. Într-o fortăreaţă trebuie să se afle arme, bani, alimente, animale de povară, brahmani, reparatori de şosele, maşini, iarbă şi apă.

76. În mijloc, regele să-şi clădească un palat care să aibă toate încăperile necesare şi bine împărţite, apărat cu ziduri şi şanţuri, bun de locuit în toate timpurile, strălucitor, înconjurat de apă şi de arbori.

77. Aşezîndu-se în palat, să-şi ia o soţie din aceeaşi castă, cu semne de bun augur, dintr-o mare familie, încîntătoare, frumoasă şi cu însuşiri alese.

78. Să-şi aleagă un duhovnic (purohita) şi un liturghisitor, însărcinat cu săvîrşirea pentru el a ceremoniilor casnice şi a celor care se fac cu cele trei focuri sfinte.

79. Regele să aducă tot felul de sacrificii, însoţite de daruri bogate ; pentru a-şi împlini datoria pe deplin, să procure brahmanilor bucurii şi averi.

80. Să-şi încaseze venitul anual în toată întinderea ţării prin slujbaşi credincioşi ; să păzească legile acestei lumi, să se poarte cu supuşii ca un tată.

81. Să rînduiască în toate părţile inspectori pricepuţi care să supravegheze purtarea celor care sînt în serviciul regelui.

82. Să cinstească pe brahmanii care au părăsit casa părintelui lor spiritual, căci tezaurul, pe care regii îl încredinţează mîinilor brahmanilor, nu se pierde niciodată.

83. El nu poate fi furat nici de hoţi, nici de duşmani şi nu se poate pierde ; prin urmare, brahmanilor trebuie să încredinţeze regele acest tezaur nepieritor.

84. Ofranda vărsată în gura, sau în mîna unui brahman, este mai bună decît ofranda focului ; ea nu cade, nu se usucă, nu se consumă niciodată.

85. Darul făcut unui om care nu este brahman are numai un merit de rînd ; are de două ori mai mult, dacă este făcut unui om care se cheamă brahman ; făcut unui teolog desăvîrşit are valoare nemărginită.

86. Făcut unei persoane demne de el şi cu credinţă curată, darul aduce după moarte o răsplată mică, sau mare, celui care l-a făcut.

87. Regele care-şi ocroteşte poporul, fiind provocat de un duşman care-i este deopotrivă superior, sau inferior în forţe, nu trebuie să fugă de luptă ; să-şi aducă aminte de datoria castei luptătorilor.

88. A nu fugi niciodată din luptă, a ocroti popoarele, a cinsti pe brahmani, acestea sînt înaltele datorii a căror împlinire aduce regilor fericire.

89. Suveranii care, în dorinţa de a învinge unul pe celălalt, se luptă cu cel mai mare curaj şi fără să întoarcă capul, se duc de-a dreptul în cer.

90. Războinicul nu trebuie niciodată să se folosească împotriva duşmanilor săi de arme viclene, nici de săgeţi cu dinţi, nici de săgeţi otrăvite, nici de săgeţi aprinse [10].

91. Să nu lovească nici pe duşmanul pedestru, dacă el se află în car, nici pe bărbatul moleşit, nici pe cel care-şi împreună mîinile spre a cere iertare, nici pe cel cu părul desfăcut, nici pe cel care şade, nici pe cel care zice : „Sînt prizonierul tău" ;

92. Nici pe cel adormit, nici pe cel fără platoşă, nici pe cel gol, nici pe cel dezarmat, nici pe cel ce priveşte la luptă fără a lua parte la ea ; nici pe cel care se bate cu altul ;

93. Nici pe cel a cărui armă este sfărîmată, nici pe cel doborît de întristare, nici pe cel greu rănit,

---

[10] Prin *săgeţi aprinse* se înţeleg desigur săgeţi acoperite cu o substanţă care putea produce incendiu în materiile inflamabile asupra cărora erau aruncate. Părerea că aici ar fi vorba de un fel de foc gregorian, sau de praf de puşcă, este fără îndoială prematură.

nici pe laș, nici pe fugar ; să-și aducă aminte de datoria vitejilor războinici.

94. Lașul care fuge în timpul luptei și care este omorît de dușmani, se încarcă cu toate faptele rele ale șefului său, oricare ar fi ele ;

95. Și dacă acest fugar ucis făcuse niscaiva fapte bune pentru cealaltă viață, șeful său va trage tot folosul din ele.

96. Carele, caii, elefanții, umbrelele, veșmintele, cerealele, animalele, femeile, ingredientele de tot felul, metalele, afară de aur și argint, sînt de drept ale celui care s-a făcut stăpîn pe ele în război.

97. Partea cea mai prețioasă din aceste prăzi trebuie oprită și oferită regelui, aceasta este rînduiala Vedei ; și regele trebuie să împartă între toți soldații ceea ce n-a fost luat de fiecare din ei în parte.

98. Aceasta este legea excelentă și străveche a castei militare : un kșatrya, omorînd în luptă pe dușmanii săi, nu trebuie să se depărteze de aceasta.

99. Să dorească a cuceri ceea ce n-a obținut, să păstreze cu îngrijire ceea ce a obținut ; păstrînd, să sporească și produsul să-l dea celor care merită.

100. Să știe că ținerea acestor patru precepte ajută să dobîndească ceea ce este obiectul dorinței omului, fericirea ; prin urmare, trebuie să le urmeze întotdeauna cu punctualitate și fără încetare.

101. Regele să caute a cuceri cu ajutorul armatei ceea ce rîvnește ; prin băgare de seamă să păstreze ceea ce a cîștigat ; păstrînd, să sporească pe căile legale ; cînd a sporit, să răspîndească prin dărnicie.

102. Trupele sale să fie întotdeauna exersate, el să-și arate necontenit puterea ; să ascundă cu îngrijire ceea ce trebuie păstrat secret, să pîndească fără încetare partea slabă a dușmanului.

103. Regele a cărui armată este continuu exersată este spaima lumii întregi, prin urmare el să țină întotdeauna popoarele în respect prin forța militară.

104. Purtarea sa să fie întotdeauna corectă şi să nu alerge la înşelătorie, şi fiind totdeauna gata, să descopere manoperele viclene ale duşmanului.

105. Vrăjmaşul să nu-i cunoască partea slabă, dar el să caute a cunoaşte partea slabă a vrăjmaşului ; asemenea broaştei ţestoase, să strîngă la sine toate membrele împărăţiei şi să dreagă spărturile statului.

106. Ca bîltanul să urmărească foloasele ce poate cîştiga, ca leul să-şi desfăşure bărbăţia ; ca lupul să atace pe neaşteptate, ca iepurele să se retragă cu înţelepciune.

107. Cînd este astfel gata de cucerire, să supună autorităţii sale pe potrivnici prin negocieri şi prin cele trei mijloace : daruri, semănarea discordiei şi puterea armelor.

108. Dacă nu reuşeşte să-i biruiască prin cele dintîi trei mijloace, să-i atace pe faţă cu forţa şi să-i silească, pe rînd, a i se spune.

109. Dintre aceste patru mijloace de a învinge, începînd cu negocierile, oamenii învăţaţi preţuiesc întotdeauna mai mult negocierile şi războiul, ca mai folositoare împărăţiilor.

110. Precum agricultorul smulge buruienile pentru a-şi scăpa semănăturile, tot astfel regele trebuie să ocrotească statul său, nimicind pe duşmani.

111. Monarhul fără minte, care apasă pe supuşii săi şi se poartă nedrept cu ei, pierde numaidecît împărăţia şi viaţa ; asemeni şi toate rudele lui.

112. Precum sleirea trupului nimiceşte viaţa fiinţelor vii, tot astfel sleirea împărăţiilor nimiceşte viaţa regilor.

113. Pentru a păstra buna rînduială în statele sale, regele să se conformeze întotdeauna regulilor următoare ; căci suveranul, al cărui regat este bine guvernat, vede crescîndu-i prosperitatea.

114. Pentru două, trei, cinci, sau chiar o sută de sate, să instituie o companie de pază, comandată de un ofiţer de încredere, însărcinat să privegheze pentru siguranţa ţării.

115. Să rînduiască un şef pentru fiecare sat (grama), unul peste zece sate, altul peste douăzeci, altul peste o sută, altul peste o mie.

116. Şeful peste un sat trebuie să facă cunoscut şefului de peste zece sate neorînduielile produse în satul său, pe măsură ce au loc ; şeful peste zece sate trebuie să facă cunoscut şefului de peste douăzeci de sate.

117. Şeful peste douăzeci de sate trebuie să înştiinţeze pe cel de peste o sută şi acesta din urmă trebuie să dea informaţii şefului de peste o mie de sate.

118. Lucrurile pe care locuitorii unui sat sînt datori să le dea zilnic regelui, ca de pildă : orez, băuturi, lemne de foc, trebuie strînse de şeful comunei, ca leafă pentru sine.

119. Şeful peste zece sate trebuie să se bucure de venitul unui kula [11] ; şeful peste douăzeci de sate, de venitul a cinci kulas ; şeful peste o sută de sate, de produsul unui sat ; şeful peste o mie de sate, de venitul unui oraş (pura).

120. Afacerile satelor, fie generale fie particulare, trebuie supravegheate de un alt ministru al regelui, activ şi cu bune intenţii.

121. În fiecare oraş mare (nagara), să numească un supraveghetor general, de un grad mai înalt, înconjurat de mulţi funcţionari, asemenea unei planete în mijlocul stelelor.

122. Acest supraveghetor trebuie să supravegheze întotdeauna pe ceilalţi funcţionari, şi regele trebuie să primească dare de seamă exactă de la reprezentanţii săi despre purtarea tuturor delegaţilor săi în toate provinciile ;

123. Căci, cei mai mulţi din oamenii însărcinaţi de rege să vegheze la siguranţa ţării sînt şarlatani care caută să se facă stăpîni pe avutul altuia ; regele să ia apărarea poporului în contra acestor oameni.

---

[11] *Kula* este porţiunea de teren ce se poate ara într-o zi de două pluguri trase de cîte şase boi.

124. Funcţionarii care sînt atît de nemernici, ca să primească bani de la cei care au nevoie de ei, trebuie despuiaţi de către rege de toate averile lor şi alungaţi din regat.

125. Femeilor care stau în serviciul său şi la toată ceata servitorilor, regele să le fixeze o leafă zilnică, după treapta şi după slujba fiecăruia.

126. Trebuie a da celui din urmă servitor un pana [12] de aramă pe zi, două rînduri de haine [13] pe an, şi un drona [14] de bucate pe lună ; iar celui dintîi servitor, şase panas, şase costume şi şase dronas.

127. Regele să pună pe negustori să plătească dări, ţinîndu-se seamă de preţul cu care au fost cumpărate mărfurile, de cel cu care se vînd, de depărtarea ţării din care se aduc, de cheltuielile de întreţinere şi de pregătire, de măsurile necesare pentru aducerea mărfurilor în toată siguranţa.

128. După o matură chibzuinţă, regele trebuie să ridice continuu dările în statul său, în aşa fel ca şi el şi negustorul să-şi aibă plata cuvenită pentru munca lor.

129. Precum lipitoarea, viţelul şi albina mănîncă cîte puţin, tot astfel şi regele trebuie să încaseze în mici părţi darea anuală în regatul său.

130. Regele poate lua a cincizecea parte din animale şi din aur şi din argint ; a opta a şasea, sau a douăsprezecea parte din bucate.

131. Să ia a şasea parte din venitul anual dat de pomi, carne, miere, unt topit, mirodenii, plante medicinale, sucuri vegetale, flori, rădăcini şi fructe ;

---

[12] Un *pana* avea optzeci de *cauris,* iar cauris erau nişte coji mici de scoici care serveau drept monede.

[13] Printr-un *rînd de haine* se înţelege veşmîntul de dedesubt şi cel de deasupra, sau tunica şi mantaua.

[14] Un *drona* valora patru *adhacas,* un *adhaca* patru puşkalas, un *puşkala* opt kuncis, un *kunci* opt muştis, iar un *muşti* era egal cu un pumn de grîu. Prin urmare unitatea de măsură monetară a Indiei era pumnul de grîu.

132. Din foi, legume, ierburi, lucruri de trestie, piei, vase de pămînt şi tot ce este de piatră.

133. Un rege, chiar de ar muri de foame, nu trebuie să primească contribuţie de la un brahman cunoscător al Scrierilor Sfinte, şi să nu sufere niciodată ca în ţara sa un asemenea brahman să rabde de foame.

134. Dacă, pe pămîntul unui rege, un cunoscător al Scrierilor Sfinte rabdă de foame, regatul acelui suveran va fi îndată pradă foametei.

135. După ce s-a încredinţat de cunoştinţele lui teologice şi de puritatea purtării lui, regele să-i asigure un trai onorabil ; să-l protejeze în contra tuturor, cum face un părinte cu fiul său legitim.

136. Datoriile religioase, împlinite zilnic de acest brahman sub protecţia regelui, lungesc viaţa suveranului şi măresc bogăţiile şi pămînturile sale.

137. Regele să facă a se plăti ca impozit o foarte mică dare anuală pentru oamenii din regatul său care sînt din ultima castă şi care trăiesc dintr-un negoţ puţin productiv

138. Pe lucrători, meseriaşi şi servitori, care îşi cîştigă existenţa cu multă greutate, să-i pună să lucreze fiecare o zi pe lună pentru sine.

139. Să nu-şi taie singur craca de sub picioare, neprimind dări, nici pe a altora, punînd dări prea mari, din prea multă lăcomie ; căci tăind craca sa şi pe a altora, se reduce pe sine şi pe ceilalţi la starea de mizerie.

140. Regele să fie aspru, sau blînd, după împrejurări ; suveranul blînd, şi la timp potrivit aspru, este respectat de toată lumea.

141. Dacă a obosit cercetînd afacerile oamenilor, să încredinţeze acest serviciu unui prim-ministru, bun cunoscător al legilor, foarte învăţat, stăpîn peste patimile sale, şi dintr-o bună familie.

142. Să-şi ocrotească de asemeni popoarele cu zel şi cu luare-aminte, împlinindu-şi în chipul stabilit toate datoriile ce-i sînt impuse.

143. Suveranul ai cărui jalnici supuşi sînt tîrîţi de tîlhari afară din regat, sub ochii săi şi ai miniştrilor săi, este cu adevărat mort, iar nu fiinţă vie.

144. Datoria de căpetenie a unui kşatrya este de a apăra popoarele şi regele, bucurîndu-se de foloasele pomenite, trebuie să împlinească această datorie.

145. Sculîndu-se în ultima strajă a nopţii, să se cureţe, să aducă, în adîncă adunare a gîndurilor, ofrande focului şi omagii brahmanilor şi să intre în sala de audienţe frumos împodobită.

146. Fiind acolo, să înveselească pe supuşii săi cu cuvinte şi priviri plăcute, şi apoi să-i concedieze ; după ce au plecat, să ţină sfat cu miniştrii.

147. Suindu-se pe vîrful unui munte, sau retrăgîndu-se pe ascuns sub o terasă, sau într-un loc singuratic din pădure, să delibereze cu ei, fără a fi observat.

148. Regele ale cărui hotărîri secrete nu sînt cunoscute de ceilalţi oameni care se adună între ei, îşi întinde puterea peste tot pămîntul, chiar dacă n-are avuţii.

149. Idioţii, muţii, orbii, sau surzii, păsările vorbitoare, ca papagalul şi sarika, cei prea înaintaţi în vîrstă, femeile, barbarii, bolnavii şi schilozii trebuie îndepărtaţi în timpul deliberării.

150. Cei disgraţiaţi în această viaţă, pentru faptele pe care le-au făcut în altă viaţă, trădează hotărîrile secrete, ca şi păsările vorbitoare şi mai ales femeile ; pentru aceea trebuie a avea grijă să fie ţinuţi departe.

151. La amiază, sau în miezul nopţii, cînd este liniştit şi odihnit, împreună cu miniştrii, sau singur, să cugete la virtute, la plăcere şi la bogăţie ;

152. La mijloacele de a dobîndi în acelaşi timp aceste lucruri care, îndeobşte, sînt opuse unul altuia, la căsătoria fiicelor şi la creştera fiilor săi ;

153. La oportunitatea trimiterii de ambasadori, la norocul izbîndirii întreprinderilor sale, să supravegheze purtarea femeilor în ghineceu şi paşii trimişilor săi.

154. Să cugete la cele opt treburi ale regilor [15], la cele cinci feluri de spioni [16]; la intenţiile prieteneşti sau duşmănoase ale vecinilor şi la rînduirile statelor înconjurătoare;

155. La purtarea principelui străin care are numai puteri mijlocii [17], la pregătirile monarhului doritor de cuceriri, la situaţia regelui care rămîne neutru şi mai ales la a duşmanului său.

156. Aceste patru puteri, cuprinse sub numele comun de tulpină a ţărilor învecinate, dimpreună cu alte opt [18], numite ramuri, sînt cele douăsprezece puteri principale.

157. Cinci alte puteri secundare şi anume: miniştrii, pămînturile, fortăreţele, tezaurele şi armatele lor, adăugate la fiecare din aceste douăsprezece puteri, fac în tot şaptezeci şi două de puteri, la care trebuie să cugete.

158. Regele trebuie să socotească de duşman pe orice prinţ care-i este vecin imediat, ca şi pe aliatul acestui prinţ; de prieten pe duşmanul vecinului său şi de neutru pe orice suveran, care nu intră într-una din aceste două categorii.

159. Să caute a avea influenţă asupra tuturor acestor prinţi cu ajutorul negocierilor şi al celorlalte trei mijloace [19], folosindu-se de fiecare în parte, sau de toate la un loc, şi mai ales prin vitejia şi politica sa.

---

[15] Acestea sînt: veniturile, cheltuielile, misiunile miniştrilor, apărarea ţării, rezolvarea chestiunilor îndoioase, examinarea chestiilor de drept, dictarea de pedepse, expiaţiunile.

[16] Tineri prea îndrăzneţi şi cu mintea pătrunzătoare, pustnici degradaţi, lucrători nenorociţi, negustori ruinaţi şi falşi penitenţi.

[17] Şi care este înconjurat de un vrăjmaş şi de un ambiţios, cărora nu le-ar putea ţine piept, dacă s-ar uni amîndoi împotriva sa, dar ar putea ţine fiecăruia în parte.

[18] Aceste aşa-zise *opt puteri* sînt diferite feluri de alianţe, sau de duşmănii de care regele înţelept ştie să profite.

[19] Adică prin daruri, semănarea discordiei şi puterea armelor. Vezi stanţa 107.

160. Să cugete necontenit la cele şase mijloace care sînt : încheierea unui tratat de pace, sau de alianţă, purtarea unui război, alegerea locului pentru tabără, împărţirea forţelor sale, punerea sub protecţia unui monarh puternic.

161. După ce a examinat starea lucrurilor, să se hotărască, potrivit împrejurărilor, a aştepta pe duşman, a porni împotriva lui, a face pace, sau război, a-şi împărţi forţele, sau a căuta ajutor.

162. Regele trebuie să ştie că sînt două feluri de alianţă şi de război, că sînt două feluri de a sta în tabără, sau de a înainta, şi de a obţine protecţia unui alt suveran.

163. Trebuie a şti că sînt două feluri de alianţă cu scopul de a avea foloase îndată sau mai tîrziu : una în care cei doi prinţi se înţeleg, să lucreze şi să atace imperiul şi alta în care lucrează fiecare separat.

164. Războiul este de asemeni de două feluri : el poate fi făcut sau pe socoteala sa proprie, sau pentru a răzbuna nedreptatea făcută unui aliat, în scopul de a învinge pe duşman, fie în acel anotimp, fie în alt timp.

165. Ori regele porneşte singur la război, spre a nimici pe duşman după placul său, ori se uneşte cu aliatul ; sînt două feluri de a ataca.

166. Şederea în tabără se face în două împrejurări : cînd cineva este slăbit, fie de loviturile soartei [20], fie din cauza planului greşit, sau pentru a ajuta pe aliat.

167. Pentru a asigura reuşita unei întreprinderi, armata şi regele trebuie să se împartă în două ; acesta este sistemul dublu al împărţirii forţelor, proclamat de cei care preţuiesc foloasele celor şase mijloace.

168. Un prinţ se pune sub protecţia unui rege puternic în două împrejurări : cînd este copleşit de duşman, pentru a fi la adăpost de atacurile lui şi

[20] Adică pentru greşelile săvîrşite în viaţa precedentă.

înainte de a fi atacat, pentru ca să se ducă vestea despre aceasta şi să ţină pe duşman în respect ;

169. Cînd recunoaşte că în curînd superioritatea sa va fi sigură şi că pentru moment, este o pierdere neînsemnată a recurge la negocieri de pace ;

170. Dar cînd vede că toţi membrii statului sînt în stare înfloritoare şi că el însuşi s-a înălţat la cea mai înaltă treaptă a puterii, atunci să facă război.

171. Cînd este pe deplin sigur că armata este mulţumită şi bine aprovizionată şi că la duşman este dimpotrivă, să pornească război în contra duşmanului ;

172. Dacă n-are echipament şi soldaţi de ajuns, să-şi aleagă cu îngrijire o poziţie avantajoasă şi să facă pe duşmani încetul cu încetul să încheie pace.

173. Cînd un rege socoteşte că duşmanul său este, în toate privinţele, mai puternic decît el, să-şi împartă forţele în două, să se retragă şi să încerce a-şi atinge ţinta, oprind pe duşman de a înainta ;

174. Cînd însă poate fi atacat de armata potrivnicului său de toate părţile, să caute protecţia unui suveran drept şi puternic.

175. Cel care ţine în acelaşi timp în respect pe supuşii săi şi forţele duşmane, trebuie cinstit de el întotdeauna din toate puterile, ca un părinte spiritual.

176. Dacă în această situaţie, vede că o astfel de protecţie are neajunsuri, să înceapă fără şovăire război aprig, oricare ar fi primejdia la care se expune.

177. Suveranul dibaci în politică, trebuie să pună în lucrare toate mijloacele arătate, pentru ca aliaţii, puterile neutre şi duşmanii săi să n-aibă nici un fel de superioritate faţă de el.

178. Să examineze cu maturitate sfîrşitul de aşteptat al tuturor întreprinderilor, starea prezentă a lucrurilor, precum şi avantajele şi dezavantajele a tot ce s-a petrecut.

179. Cel care poate prevedea folosul sau neajunsul viitor al unei măsuri care se ia în prezent

şi cine poate preţui urmările unui eveniment petrecut, nu va fi niciodată învins de duşmanii săi.

180. Să rînduiască toate în aşa fel ca aliaţii, suveranii neutri şi duşmanii să nu poată avea nici un avantaj asupra lui.

181. Cînd regele porneşte război de năvălire în ţara duşmanului, trebuie să înainteze puţin cîte puţin în chipul următor, îndreptîndu-se către capitala potrivnicului său :

182. Să înceapă expediţia în luna priincioasă margasirşa [21] sau în lunile falguna şi ciaitra [22], după cum dispune de trupe [23].

183. Poate porni la luptă şi în celelalte anotimpuri, dacă prevede că victoria sa este sigură şi că duşmanului i s-a întîmplat o nenorocire oarecare.

184. Luînd toate măsurile trebuitoare pentru siguranţa statului şi făcînd toate pregătirile pentru întreprinderea sa ; procurîndu-şi tot ce este necesar pentru rămînerea în ţara duşmanului şi trimiţînd spioni la timp potrivit ;

---

[21] Luna *margasirşa* sau *aprahayana* corespunde cu o parte din noiembrie şi o parte din decembrie. Se recomandă începerea războiului în această lună, probabil, pentru că fiind anotimpul rece şi duşmanul, atacat pe neaşteptate, nefiind pregătit de război, s-ar pregăti cu greu şi astfel victoria ar fi aproape sigură pentru agresor. Acest timp este potrivit pentru luptele cu elefanţii şi cu carele.

[22] *Falguna* şi *ciaitra* corespund cu februarie-martie şi cu martie-aprilie. Aceste două luni sînt recomandate deasemeni ca prielnice pentru începerea războiului, probabil, pentru că cea dintîi, ca ultima lună de iarnă, oferă aceleaşi avantaje ca şi margasirşa, sau chiar mai multe, iar în a doua, ca lună de primăvară, **operaţiunile armatei** sînt uşurate de vreme bună. Acest timp este prielnic luptelor de cavalerie.

[23] Cum rezultă din cele două note precedente, fiecare anotimp este prielnic pentru luptele unui anumit fel de armată. Suveranul, care începe războiul, îşi va alege anotimpul care este mai potrivit pentru luptele felului de armată în care el se simte mai tare.

185. Făcînd trei feluri de drumuri [24], și organizînd șase soiuri de armată [25], potrivit regulelor tacticii militare, să se îndrepte către capitala dușmanului.

186. Să se ferească de falșii prieteni care sînt înțeleși cu dușmanul și de oamenii care s-au pus în serviciul său după ce-l părăsiseră odată, căci aceștia sînt vrăjmașii cei mai periculoși.

187. În atac să-și rînduiască trupele în chip de baston [26], sau de căruță [27] sau de mistreț [28] sau de monstru marin (macara) [29], sau de ac [30], sau de garura [31].

188. Să-și desfășoare trupele în partea de unde vine pericolul, iar el să se așeze întotdeauna în mijlocul unui batalion rînduit ca o floare de sufăr.

189. Să pună cîte un comandant (senapati) și cîte un general (baladhyakșa) în toate direcțiile și

---

[24] Prin cîmpii, prin păduri și prin locurile mlăștinoase.

[25] Elefanți, cavalerie, care, infanterie, ofițeri și slugi ordonanțe.

[26] Această dispoziție este următoarea : în frunte un general, la mijloc regele, la urmă un comandant, deoparte și de alta elefanții, apoi caii și în fine infanteria. Se făcea uz de această dispoziție, spre a se preveni un atac din toate părțile.

[27] Dispoziția *în formă de căruță* constă din înșirarea pe o linie îngustă a avangardei și ocuparea unei mari întinderi în lung și în lat de către ariergardă. Se așeza astfel armata, cînd era teamă de un atac de la spate.

[28] Lua acest nume dispoziția în care centrul era puternic, iar avantgarda și ariergarda slabe și se făcea uz de ea, cînd era teamă de un atac din ambele flancuri în același timp.

[29] În această dispoziție, forțele principale erau concentrate în avantgardă și în ariergardă, pe cînd centrul era slab. Se așeza astfel armata cînd era temere de un atac din față și din spate în același timp.

[30] Cînd cele mai bune trupe erau puse în fruntea unei lungi coloane, de teama unui atac al avantgardei.

[31] *Garura* sau *Garuda*, fiul lui Kasyapa și al Vinatei și frate cu Aruna, apusul soarelui, era înfățișat cu aripi și cu cap de pasăre și socotit ca suveran al păsărilor. Dispoziția armatei în felul numit cu numele său, sau în formă de pasăre, semăna cu cea în formă de mistreț și servea același scop.

ori de cîte ori se teme de atac dintr-o parte, să se îndrepte într-acolo.

190. Să rînduiască de toate părţile posturi de soldaţi credincioşi, cunoscători ai diferitelor semnale, îndemînatici în a susţine un atac şi a ataca pe duşman, inimoşi şi incapabili de a dezerta.

191. Să pună puţini soldaţi să se lupte strînşi într-o singură falangă, dacă vrea să desfăşoare forţe puternice ; şi după ce le-a aşezat în formă de ac sau de trăznet [32], să dea lupta.

192. În cîmpie să se lupte cu carele şi cu caii ; în locul acoperit de apă, cu elefanţi şi cu luntre armate ; pe pămîntul acoperit de arbori şi de mărăcini, cu arcuri ; la loc deschis, cu scuturi şi cu alte arme.

193. În rîndurile dintîi trebuie să pună oameni născuţi în provinciile Kurukşetra, Matsya, Panciala, Surasena [33] şi alţi oameni voinici şi sprinteni.

194. După ce şi-a aşezat armata în ordine de bătaie, să încurajeze şi să examineze cu îngrijire pe soldaţi ; să fie încunoştinţat de felul cum ei se poartă cînd sînt piept la piept cu duşmanul.

195. Cînd a blocat pe duşman, trebuie să-şi aşeze tabăra, să pustiiască pămîntul străin şi să distrugă neîncetat iarba păşunilor, proviziile de alimente, apa şi lemnul de foc ale duşmanului.

196. Să distrugă instalaţiile de apă, întăriturile, şanţurile ; să hărţuiască pe duşman ziua şi să-l atace pe neaşteptate noaptea.

197. Să atragă de partea sa pe toţi care-l pot ajuta în planurile sale [34] ; să ştie tot ce fac aceştia. şi cînd cerul se arată priincios, să ducă lupta de cucerire fără nici o teamă.

198. Să facă toate sforţările, ca să se scape de duşmanul său, prin negocieri, prin daruri şi prin aţîţarea neînţelegerilor.

---

[32] Adică în linie lungă, sau în trei părţi.

[33] Vezi despre aceste provincii cartea II, stanţa 19.

[34] Astfel de oameni sînt rudele regelui duşman care sînt pretendente la tron, miniştri nemulţumiţi de felul cum au fost trataţi de el ş.a.

199. Cum nu se poate prevedea niciodată în chip sigur care din cele două armate va fi învingătoare şi care învinsă într-o luptă, regele trebuie să se ferească, pe cît îi va fi cu putinţă, de lupta piept la piept.

200. Cînd însă nu se poate servi de niciunul din cele trei expediente pomenite [35], să se lupte vitejeşte, pentru a învinge pe duşman.

201. După ce a cucerit o ţară, regele să venereze divinităţile care se venerează acolo şi pe brahmanii virtuoşi ; să împartă daruri la popor şi să dea proclamaţii care să înlăture orice teamă.

202. Cînd s-a încredinţat pe deplin de sentimentele tuturor învinşilor, să aşeze în acea ţară un prinţ din familia regală şi să-i pună condiţii.

203. Să facă să se respecte legile poporului învins, aşa cum au fost promulgate, şi să ofere ca dar pietre scumpe prinţului şi curtenilor săi.

204. Luarea de lucruri preţioase, ceea ce naşte ură, sau darea de asemenea lucruri, care naşte prietenie, este lucru de laudă sau de osîndă, după împrejurări.

205. Reuşita în orice întreprindere în această lume depinde de legile destinului [36] şi dè purtarea omului ; hotărîrile destinului sînt o taină ; trebuie deci a recurge la mijloacele care depind de om.

206. Învingătorul poate şi să încheie pace cu duşmanul şi să-l ia în grabă aliat, socotind că cele trei roade ale unui război sînt : un prieten, aur sau mărirea teritoriului.

207. Să examineze mai întîi intenţiile regelui care s-ar putea folosi de absenţa sa, pentru a năvăli în regat şi pe ale prinţului care ţine în respect pe acest rege şi să calculeze apoi foloasele expediţiei sale, încheind, sau nu, tratat de alianţă cu duşmanul său învins.

---

[35] Vezi stanţa 198.

[36] Cum s-a spus şi mai sus (nota 20), destinul nu este altceva decît felul de viaţă la care-i dau cuiva dreptul faptele săvîrşite de el în viaţa precedentă.

208. Cîştigînd bogăţii şi mărire de teritoriu, un rege nu-şi sporeşte atît de mult veniturile ca atunci cînd se împacă cu un prieten credincios care, deşi slab, poate ajunge cîndva puternic.

209. Aliatul puţin de temut, dar virtuos, recunoscător, care face fericirea supuşilor săi, devotat prietenilor şi neclintit în hotărîri, este vrednic de înaltă stimă.

210 Înţelepţii socotesc ca duşman de neînvins pe cel care este învăţat, de familie nobilă, viteaz dibaci, darnic, mulţumitor faţă de cei care i-au făcut servicii şi nezdruncinat în planurile sale.

211. Bunătatea, arta de a cunoaşte pe oameni, bărbăţia, compătimirea, dărnicia nesfîrşită sînt virtuţile care trebuie să împodobească pe un prinţ neutru.

212. Pentru a-şi scăpa persoana, un rege trebuie să părăsească fără şovăire chiar şi un ţinut sănătos, productiv şi foarte priicios pentru creşterea vitelor.

213. Pentru a scăpa de nenorocire, să-şi păzească cu îngrijire avuţiile ; să sacrifice avuţiile, pentru a-şi scăpa soţia ; să-şi sacrifice soţia şi bogăţiile, pentru a se scăpa pe sine.

214. Prinţul înţelept, care vede că tot soiul de nenorociri se grămădesc asupra lui deodată, trebuie să se folosească de toate expedientele potrivite, fie deodată, fie pe rînd.

215. Dedîndu-se cu totul examinării a trei subiecte, care sînt : cel care conduce afacerea, adică el însuşi, obiectul ce-şi propune şi mijloacele de realizare, să se silească a ajunge la scopul dorinţelor sale.

216. După ce a deliberat cu miniştrii despre tot ce priveşte statul, în felul cum s-a stabilit, după ce a făcut exerciţiile prescrise unui războinic şi a luat baie la ámiazi, regele să intre în ghineceu, pentru a prînzi.

217. Acolo să mănînce mîncări pregătite de servitori devotaţi, care cunosc timpul trebuitor şi sînt foarte credincioşi ; mîncărurile trebuie încercate cu

cea mai mare îngrijire [37] şi consacrate prin rugăciuni care neutralizează otrava.

218. La orice mîncare să ia şi antidoturi şi să aibă întotdeauna grijă de a purta la sine pietre preţioase care distrug efectul otrăvii.

219. Femei, supravegheate cu îngrijire şi ale căror veşminte şi găteli au fost examinate mai dinainte [38], să-i facă vînt şi să-i stropească corpul cu cea mai mare luare-aminte cu apă şi cu parfumuri.

220. Aceleaşi măsuri trebuie să ia şi cînd merge în trăsură, cînd se culcă, cînd mănîncă, cînd face baie, cînd se găteşte şi cînd îşi potriveşte podoabele.

221. După ce a mîncat, să petreacă cu femeile în gineceu şi după ce s-a veselit la timpul cuvenit, să se îndeletnicească din nou cu afacerile statului.

222. Înarmîndu-se, să treacă în revistă soldaţii, elefanţii, caii şi carele, armele şi îmbrăcămintea.

223. Seara, după ce şi-a împlinit datoriile de pietate, să se ducă înarmat într-o parte retrasă a palatului, spre a asculta rapoartele secrete ale spionilor săi.

224. Apoi, concediindu-i, spre a se duce în altă parte a palatului, să se întoarcă înconjurat de femeile de serviciu, în ghineceu, pentru a cina.

225. Acolo, mîncînd a doua oară puţin, recreindu-se în sunetul instrumentelor, să se dea odihnei, cînd este timpul, şi apoi să se scoale întărit.

226. Acestea sînt regulile ce trebuie să urmeze un rege, cînd este sănătos ; dacă este bolnav, să încredinţeze miniştrilor grija afacerilor.

---

[37] Controlul mîncărurilor se făcea de obicei cu ajutorul unei potîrnichi, ai cărei ochi se roşesc la vederea unei mîncări în care s-a pus otravă.

[38] Pentru ca să nu aibă ascunse arme sau otrăvuri cu care să asasineze pe rege.

CARTEA A OPTA

DATORIILE JUDECĂTORILOR. LEGI CIVILE ŞI PENALE.

1. Regele, care doreşte să examineze afacerile judecătoreşti, trebuie să se ducă la tribunal în ţinută modestă, însoţit de brahmani şi de sfetnici încercaţi.

2. Acolo, şezînd. sau în picioare, cu mîna dreaptă ridicată, cu veşminte şi podoabe obişnuite, să examineze procesele părţilor care se judecă.

3. În fiecare zi să judece una cîte una, după norme scoase din obiceiurile proprii fiecărei ţări, caste şi familii, şi din codurile de legi, pricinile rînduite în următoarele optsprezece titluri principale :

4. Cel dintîi titlu cuprinde datoriile, al doilea depozitele, al treilea vînzarea unui lucru peste care vînzătorul nu era stăpîn, al patrulea întreprinderile comerciale făcute de asociaţi, al cincilea nevinderea unui lucru dăruit ;

5. Al şaselea neplata gajului sau a salariului, al şaptelea neţinerea de învoială, al optulea anularea unei vînzări sau a unei cumpărări, al nouălea neînţelegerile dintre stăpîni şi slugi ;

6. Al zecelea legea privitoare la neînţelegerile asupra hotarelor, al unsprezecelea şi al douăsprezecelea maltratările şi insultele, al treisprezecelea furtul, al paisprezecelea tîlhăriile şi jafurile, al cincisprezecelea adulterul ;

7. Al şaisprezecelea datoriile femeii şi ale bărbatului, al şaptesprezecelea împărţirea moştenirilor, al optsprezecelea jocul la noroc şi luptele de animale ; aceastea sînt cele optsprezece puncte pe care se întemeiază afacerile judecătoreşti în această lume.

8. Procesele dintre oameni se referă în general la aceste articole şi la alte cîteva ; regele să judece chestiunile lor sprijinindu-se pe legea eternă.

9. Cînd regele nu cercetează el însuşi pricinile, să însărcineze pe un brahman învăţat să îndeplinească această funcţiune.

10. Acest brahman să examineze cauzele supuse hotărîrii regelui ; însoţit de trei asesori, el să se ducă la tribunal şi să şeadă, sau să stea.

11. Oricare ar fi locul unde stau trei brahmani cunoscători ai Vedelor, prezidaţi de un brahman foarte învăţat, ales de rege, adunarea lor se cheamă adunare de înţelepţi sau tribunalul lui Brahma.

12. Cînd dreptatea jignită de nedreptate se înfăţişează înaintea tribunalului şi judecătorii nu frîng ţeapa [1], vor fi ei înşişi răniţi.

13. Trebuie sau a nu veni la tribunal, sau a spune adevărul ; cine nu zice nimic, sau spune minciuni, este vinovat.

14. Pretutindeni unde dreptatea este înăbuşită de nedreptate şi adevărul de minciună sub ochii judecătorilor, acolo şi judecătorii sînt pierduţi.

15. Dreptatea loveşte cînd este jignită, apără cînd este ocrotită ; „să ne păzim dar de a jigni dreptatea, ca nu cumva jignind-o să ne pedepsească“ [2].

16. Geniul demn de respect al dreptăţii este înfăţişat în chipul unui taur (vrişa) ; cel care-l jig-

[1] *Dreptatea* este reprezentată aici în chip plastic, ca ceva înzestrat cu o ţeapă cu care răneşte. Dacă judecătorii nu i-o vor frînge, se vor înţepa ei înşişi în ea.

[2] Acestea sînt cuvintele cu care judecătorii trebuie să aducă aminte preşedintelui datoria de a nu călca în picioare dreptatea, cînd văd că înclină spre aceasta.

neşte este numit de zei vrişala (vrăjmaş al taurului) ; nu trebuie dar a jigni dreptatea.

17. Dreptatea este singurul prieten care însoţeşte pe om după moarte ; căci orice altă legătură este supusă pieirii, ca şi trupul.

18. Un sfert din nedreptatea unei hotărîri cade asupra uneia din cele două părţi care se judecă. un sfert asupra martorului mincinos, un sfert asupra tuturor judecătorilor şi un sfert asupra regelui.

19. Dacă este osîndit vinovatul, regele este nevinovat, judecătorii sînt scutiţi de bîrfire şi vina cade asupra delicventului.

20. Regele să aleagă ca judecător, dacă vrea, un brahman, care nu este preot, şi care să fie dintr-o bună familie, sau pe cineva care trece drept brahman, sau chiad un kşatrya, sau vaisya, dar niciodată un om din casta servitorilor.

21. Cînd un rege suferă ca un servitor să pronunţe hotărîri sub ochii săi, regatul lui se află în aceeaşi primejdie în care se află o vacă în mocirlă.

22. Ţara locuită de un mare număr de servitori, cercetată des de atei şi lipsită de brahmani, va fi nimicită în curînd de pustiirile foametei şi ale boalelor.

23. Aşezîndu-se pe scaunul de unde trebuie să facă dreptate, îmbrăcat cuviincios şi cu toată luarea-aminte, regele, sau judecătorul numit de el, să aducă mai întîi omagiu păzitorilor lumii şi după aceea să înceapă ascultarea pricinilor.

24. Ţinînd seama de ceea ce este folositor sau păgubitor şi dîndu-şi silinţa mai ales să deosebească ceea ce este legal, sau ilegal, să examineze toate pricinile părţilor potrivit ordinei castelor.

25. Să ghicească ceea ce se petrece în sufletul oamenilor după semne exterioare, după tonul cu care vorbesc, după culoarea feţei, după ţinută, după starea în care se află trupul, după priviri şi după gesturi.

26. După starea în care se află trupul, după ţinută, după mers, gesturi, vorbire, mişcările ochilor

şi ale feţei, se ghiceşte gîndul care munceşte pe cineva.

27. Averea moştenită de un copil fără protecţie trebuie să fie în paza regelui pînă cînd copilul îşi va termina studiile sau va ieşi din vîrsta copilăriei, la şaptesprezece ani.

28. Aceeaşi protecţie trebuie acordată femeilor sterpe, celor care n-au copii pentru că le-au murit, celor fără rude, celor credincioase bărbaţilor lor absenţi, văduvelor şi celor chinuite de boală.

29. Monarhul drept să aplice rudelor, care ar încerca să-şi însuşească averea acestor femei în timpul cît încă trăiesc, pedeapsa stabilită pentru hoţi.

30. Orice lucru al cărui stăpîn nu se ştie trebuie vestit prin sunet de tobă şi păstrat de rege, în depozit, trei ani ; stăpînul şi-l poate lua timp de trei ani ; după acest termen rămîne al regelui.

31. Cel care vine şi zice : „Este al meu" trebuie întrebat cu îngrijire ; numai după ce a spus cum este, cîte au fost şi alte semne de recunoaştere, proprietarul va fi pus în posesiunea acelui lucru.

32. Cel care nu va putea spune exact timpul cînd şi locul unde a fost pierdut acel lucru, precum şi culoarea, forma, mărimea, trebuie condamnat la o amendă egală cu valoarea lui.

33. Regele să ia a şasea parte din valoarea lucrului pierdut de cineva şi păstrat de el, sau a zecea, ori numai a douăsprezecea aducîndu-şi aminte de datoria oamenilor care fac bine.

34. Lucrul pierdut de cineva şi găsit de oamenii regelui trebuie încredinţat pazei oamenilor aleşi pentru aceasta ; cei care vor fi prinşi de rege că fură un astfel de lucru, să fie călcaţi în picioare de un elefant.

35. Cînd un om vine şi zice : „Această comoară este a mea" şi dovedeşte aceasta, regele trebuie să ia a şasea, sau a douăsprezecea, parte din ea.

36. Cel care a mînţit însă trebuie pus la o amendă egală cu a opta parte din averea sa, sau

cel puţin să fie osîndit a plăti o sumă egală cu o parte din comoară, care va fi mai întîi socotită.

37. Cînd un brahman învăţat descoperă o comoară îngropată mai de demult, o poate lua toată căci el este stăpîn peste tot ce există ;

38. Iar cînd regele găseşte o comoară îngropată de demult, să dea jumătate din ea brahmanilor şi cealaltă jumătate s-o ia el.

39. Regele are drept la jumătate din comori şi din metalele preţioase din pămînt, pentru că este protector al oamenilor şi stăpîn al pămîntului.

40. Regele trebuie să înapoieze oamenilor din toate castele averile ce le-au furat hoţii ; căci regele, care şi le-ar însuşi, se face vinovat de furt.

41. Regele virtuos să studieze legile castelor şi ale provinciilor, regulamentele societăţilor de negustori şi obiceiurile familiilor şi să le dea putere de lege, dacă nu contrazic Cărţile Sfinte.

42. Oamenii, care se conformează regulamentelor ce-i privesc şi se mărginesc la împlinirea datoriilor, devin scumpi celorlalţi oameni, chiar dacă ar fi departe de ei.

43. Regele şi ofiţerii săi să se ferească de a da naştere la procese şi să nu neglijeze niciodată pricinile aduse înaintea lor.

44. Precum vînătorul, ţinîndu-se de urma picăturilor de sînge, ajunge fiarei sălbatice pe care a rănit-o, tot astfel regele să ajungă, cu ajutorul raţionamentelor, la adevăratul scop al dreptăţii.

45. Să chibzuiască cu băgare de seamă adevărul, lucrul, propria sa persoană, martorii, locul şi timpul, păzind regulile de procedură.

46. Să aplice practicile urmate de renăscuţii învăţaţi şi virtuoşi, dacă nu se contrazic cu obiceiurile provinciilor, castelor şi familiilor.

47. Cînd un creditor i se plînge de neplata unei sume de către un datornic, să condamne pe datornic să plătească, dacă creditorul a făcut dovada că-i este dator.

48. Creditorul poate alerga la diferitele mijloace în uz, pentru a sili pe datornic să-i plătească datoria.

49. Prin mijloace conforme cu datoria morală [3], prin procese, prin viclenie, prin constrîngere [4], şi în fine, al cincilea, prin măsuri violente [5], creditorul poate face să i se plătească suma datorată.

50. Creditorul care sileşte pe datornic să-i dea înapoi ceea ce i-a împrumutat, nu trebuie dojenit de rege, pentru că şi-a redobîndit avutul său.

51. Cînd cineva tăgăduieşte o datorie, regele să-l oblige a plăti suma pentru care creditorul face dovadă şi să-l pedepsească cu o uşoară amendă, proporţională cu averea sa.

52. Faţă cu tăgăduirea unui datornic, chemat înaintea tribunalului ca să-şi plătească datoria, creditorul să aducă ca mărturie pe cineva care a fost de faţă în momentul împrumutului, sau să producă o altă probă.

53. Cine invocă mărturia cuiva care n-a fost de faţă ; cine tăgăduieşte un lucru după ce l-a susţinut, cine nu ia seama că ceea ce a spus întîi se contrazice cu ce a spus mai pe urmă ;

54. Cine-şi schimbă depoziţia, după ce a dat oarecare amănunte ; cine nu dă răspuns satisfă-

---

[3] Diferitele mijloace de care poate uza un creditor, pentru a reintra în posesiunea sumelor împrumutate şi numele dat fiecărui fel sînt explicate foarte bine de legiuitorul Vrihaspati. Explicaţiunile din această notă şi următoarele (4—7) sînt împrumutate din Vrihaspati.

Mijloc conform legii sau *datoriei morale*, pentru a-şi scoate o datorie, se cheamă acela în care se recurge la intervenirea prietenilor şi rudelor, la mustrări blînde, la urmărirea debitorului, sau la instalarea în casa sa, pînă ce-şi plăteşte datoria.

[4] *Mijlocul* zis *de constrîngere legală* constă din închiderea fiului, sau a soţiei, ori a vitelor debitorului, ori din postarea creditorului, sau a unui om pus de ei, la poarta debitorului, spre a-i supraveghea toate mişcările.

[5] *Mijlocul violent* constă în prinderea, închiderea şi maltratarea debitorului.

cător, cînd este întrebat asupra unui fapt bine stabilit;

55. Cine a stat de vorbă cu martorii într-un loc unde nu se cădea; cine refuză a răspunde la întrebarea pusă de mai multe ori; cine pleacă din tribunal;

56. Cine tace, cînd i se porunceşte să vorbească, sau nu dovedeşte ceea ce a afirmat, şi în fine, cine nu ştie ce se poate şi ce nu se poate, pierde procesul.

57. Cînd cineva vine şi zice: „Am martori" şi poruncindu-i-se să-i aducă, nu aduce, judecătorul trebuie să rostească hotărîrea împotriva lui.

58. Dacă reclamantul nu expune motivele plîngerii sale, trebuie pedepsit, după lege, cu o pedeapsă corporală sau cu amendă, după împrejurări; şi dacă pîrîtul nu răspunde în timp de o lună şi jumătate, să fie condamnat de lege.

59. Cel care tăgăduieşte pe nedrept o datorie şi cel care reclamă pe nedrept o sumă ce nu i se datoreşte, trebuie condamnaţi de lege la o amendă de două ori mai mare decît suma în chestiune, pentru că, cu voinţă se poartă nedrept.

60. Cînd un om adus înaintea tribunalului de un creditor, este întrebat de judecător, şi tăgăduieşte datoria, afacerea trebuie limpezită, prin mărturia a cel puţin trei persoane, înaintea brahmanilor delegaţi de rege.

61. Să vă spun ce martori trebuie aduşi în procese de către creditori şi în ce fel aceşti martori să spună adevărul.

62. Stăpînii de casă, oamenii care au fii, locuitorii aceluiaşi sat, care ţin fie de casta militară, fie de casta negustorilor, fie de casta servitorilor, fiind propuşi martori de reclamant, sînt primiţi să dea mărturie, dar nu ei cei dintîi, şi numai cînd este nevoie.

63. Trebuie a alege ca martori în procese, din toate castele, oameni demni de încredere, care îşi cunosc datoriile şi nu sînt stăpîniţi de pofte

şi a înlătura pe cei care au defectele opuse acestor calităţi.

64. Nu trebuie a primi nici de cei care au un interes băneşc, nici pe prieteni, nici pe servitori, nici pe vrăjmaşi, nici pe oamenii a căror rea credinţă este cunoscută, nici pe cei bolnavi, nici pe criminali.

65. Nu poate fi propus martor nici regele, nici meseriaşul de rînd, ca d. p. bucătarul, nici ascetul care s-a lepădat de toate legăturile cu lumea ;

66. Nici cel care depinde în totul de altul, nici cel cu nume rău, nici cel care exercită o meserie brută, nici cel care se dedă la îndeletniciri oprite, nici bătrînul, nici copilul, nici un singur om, nici cel care face parte dintr-o castă mixtă, nici cel cu organe slăbite ;

67. Nici nenorocitul copleşit de întristare, nici cel beat, nici nebunul, nici cel care suferă de foame, sau de sete, ori copleşit de oboseală, nici îndrăgostitul, nici mîniosul, nici hoţul.

68. Femeile trebuie să dea mărturie, pentru femei, renăscuţii pentru renăscuţii din aceeaşi castă, servitorii cinstiţi pentru oamenii din casta servitorilor, oamenii din castele amestecate pentru cei din aceste caste ;

69. Dacă este însă vorba de o faptă petrecută înlăuntrul unei case, sau în pădure, ori de un omor, cel care a văzut, oricine ar fi el, să fie martor în proces.

70. În astfel de împrejurări, în lipsă de martorii prescrişi, se poate asculta mărturia unei femei, a unui copil, a unui bătrîn, a unui şcolar, a unei rude, a unui sclav sau a unui servitor ;

71. Deoarece însă copilul, bătrînul şi bolnavul nu pot spune adevărul, judecătorul să socotească mărturia lor ca fără multă putere, ca pe a celor cu mintea rătăciţă.

72. Ori de cîte ori este vorba de siluiri, de furt, de adultere, de injurii şi de maltratări, nu

trebuie să examineze prea scrupulos competența martorilor.

73. Regele trebuie să creadă mărturia celor mai mulți, cînd martorii sînt împărțiți ; cînd este paritate, trebuie a da crezare celor cu merite mai deosebite ; cînd sînt toți vrednici de crezare, să fie preferați renăscuții cei mai desăvîrșiți.

74. Pentru ca mărturia să fie bună, trebuie ca martorul să fi văzut sau auzit ; martorul care, în acest caz spune adevărul, nu-și pierde nici virtutea, nici bogăția.

75. Martorul care spune, înaintea adunării oamenilor vrednici de cinste, altceva decît ceea ce a văzut, sau a auzit, se duce după moarte în infern cu capul în jos și pierde cerul.

76. Cînd un om vede sau aude ceva, dacă este întrebat, să spună lucrul întocmai cum l-a văzut, sau auzit, chiar dacă nu este chemat ca martor.

77. Mărturia unui singur om, care să fie însă nestăpînit de pofte, este de ajuns în unele cazuri, pe cînd a unui mare număr de femei, fie chiar cinstite, nu este de ajuns (din cauza nestatorniciei sufletului femeii), ca și a criminalilor.

78. Mărturiile date de martori din îndemn propriu trebuie primite în procese, dar tot ce ei spun altfel, determinați de un motiv oarecare, nu trebuie primit de judecători.

79. Judecătorul să întrebe pe martori, fiind adunați în sala de ședințe, în fața celui ce acuză și a pîrîtului, încurajîndu-i cu blîndețe, în chipul următor :

80. Spuneți drept tot ce știți că s-a petrecut în această afacere între împricinați ; căci mărturia voastră este primită.

81. Martorul care spune adevărul, cînd depune ca martor, merge în locuințele de sus și dobîndește în această lume cel mai înalt nume, cuvîntul său este cinstit de Brahma.

82. Cel care mărturisește strîmb cade în legăturile lui Varuna, fără să se poată împotrivi,

timp de o sută de peregrinări ; trebuie dar a spune numai adevărul.

83. Martorul se curăță, dacă spune adevărul, iar adevărul face să înflorească dreptatea ; de aceea, martorii din toate castele trebuie să spună adevărul.

84. Sufletul este martorul său, sufletul îi este refugiu ; nu vă dispreţuiţi niciodată sufletul, acest excelent martor al oamenilor.

85. Cei răi îşi zic : „Nu ne vede nimeni", dar îi văd zeii şi sufletul care locuieşte în ei.

86. Zeităţile ocrotitoare ale cerului, pămîntului, apelor, ale inimii omeneşti, ale lunii, soarelui, focului iadului, ale vînturilor, ale nopţii, ale zorilor şi amurgului şi ale dreptăţii cunosc faptele tuturor fiinţelor însufleţite.

87. Judecătorul, după ce s-a curăţit, să invite pe renăscuţii de asemenea curăţiţi şi cu faţa întoarsă spre miazănoapte, sau răsărit, să spună adevărul dimineaţa, în faţa chipurilor zeilor şi înaintea brahmanilor.

88. Către brahman el trebuie să se adreseze, zicîndu-i : „Vorbeşte" ; unui kşatrya să-i zică : „Spune adevărul" ; unui vaisya să-i înfăţişeze mărturia mincinoasă tot aşa de gravă ca furtul de animale, de bucate şi de aur, iar unui sudra asemănînd, precum urmează, mărturia falsă cu toate crimele :

89. Locul de chin hotărît omorîtorului unui brahman, celui care omoară o femeie sau un copil, celui care nedreptăţeşte pe prietenul său celui care răsplăteşte cu rău, este acelaşi şi pentru martorul mincinos ;

90. Orice bine vei fi făcut din copilărie şi pînă acum, o omule, trece la cîini, dacă spui altceva decît adevărul.

91. Omule ! dacă zici : „Sînt singur eu cu mine" să ştii că în inima ta locuieşte fără încetare Spiritul suprem, observator cu luare-aminte şi tăcut al oricărui bine şi rău.

92. Acest Spirit, care locuieşte în inima ta, este un judecător aspru, un pedepsitor neînduplecat, este un zeu [6]; dacă tu eşti în înţelegere cu el, nu se duce la plimbare pe ţărmul Gangelui, nici în şesurile Kuravilor [7].

93. Gol şi pleşuv, răbdînd de foame şi de sete, lipsit de viaţă, cel care mărturiseşte strîmb, îşi va cerşi hrana, cu o ceaşcă spartă, în casa vrăjmaşului său.

94. Criminalul care, întrebat într-o cercetare judecătorească, va mărturisi strîmb, va fi prăbuşit cu capul în jos în adîncul cel mai întunecos al infernului.

95. Omul care vine la tribunal, ca să dea informaţii neexacte şi să vorbească despre ceea ce n-a văzut, se aseamănă cu orbul care mănîncă peştele împreună cu oasele.

96. Zeii socotesc că nu este pe lume om mai bun decît acela al cărui suflet, care ştie toate, nu se tulbură cîtuşi de puţin, cînd mărturiseşte.

97. Ascultă acum, bunule om, să-ţi înşir exact şi în ordine cîte rude ucide un martor fals, după lucrurile la care se raportă măturia lui.

98. Omoară cinci din rudele sale printr-o mărturie falsă cu privire la vaci, o sută prin vorbe mincinoase privitoare la cai, o mie prin mărturie strîmbă despre oameni;

99. Omoară toate rudele născute şi pe cele care se vor naşte, printr-o declaraţie falsă cu privire la aur; omoară toate fiinţele prin mărturie strîmbă privitoare la pămînt; păzeşte-te dar de a face mărturie strîmbă cu privire la pămînt.

100. Înţelepţii au declarat mărturia mincinoasă cu privire la apa unei fîntîni sau a unui

---

[6] Acest zeu, judecător al faptelor omeneşti, este *Yama*, sau *Vaivasvati*, judecătorul sufletelor morţilor.

[7] *Ducerea în plimbare a lui Yama* pe ţărmul Gangelui, ca un rîu sfînt, sau în ţinutul Kuravilor, un trib de nobili şi viteji indieni, însemnează, probobil, întunecarea sau rătăcirea trecătoare a minţii, sau adormirea conştiinţei, ca urmare a faptelor rele.

eleşteu şi pe cea privitoare la comerţul de carne vie, egală cu mărturia falsă privitoare la pămînt; tot astfel şi mărturia falsă privitoare la mărgăritare şi alte lucruri preţioase aflate în apă, precum şi tot ce este de felul pietrei.

101. Cunoscînd acum toate crimele de care se face vinovat cine mărturiseşte strîmb, spune drept tot ce ştii, aşa cum ai văzut şi ai auzit!

102. Brahmanilor care păzesc vite, care se dedau la negoţ, care se îndeletnicesc cu lucrări înjositoare, care fac pe acrobaţii, care împlinesc servicii de slugi, sau sînt cămătari, să li se adreseze ca servitorilor.

103. Cel care, în anume cazuri, declară — pentru un motiv de pietate — altfel de cum ştie, nu pierde paradisul; mărturia sa se cheamă cuvîntul zeilor.

104. În toate cazurile în care spunerea adevărului ar putea pricinui moartea unui sudra, a unui vaisya, a unui kşatrya sau a unui brahman, trebuie a spune o minciună; în acest caz minciuna este de preferat adevărului.

105. Martorii care au minţit astfel să aducă Saravastei ca jertfă prăjituri de orez şi lapte consacrat zeiţei elocvenţei [8], spre a-şi ispăşi pe deplin păcatul mărturiei strîmbe;

106. Sau să pună pe foc, cu ceremonialul obişnuit, o cantitate de unt topit, recitînd rugăciuni din Yagiur-Veda, sau imnul către Varuna care începe cu vorba Ud, sau cele trei invocări către zeităţile apelor.

107. Martorul care, fără să fie bolnav, nu vine timp de o lună şi jumătate, să depună în procesul pentru o datorie, să fie condamnat să plătească întreaga datorie, precum şi o amendă egală cu a zecea parte din datorie.

109. În procesele în care nu sînt martori, judecătorul, neputîndu-se convinge pe deplin care

---

[8] *Zeiţa elocvenţei* este Saravasti, soţia lui Brahma despre care se vorbeşte la începutul acestei stanţe.

din cele două părți are dreptate, se poate convinge prin prestare de jurămînt [9].

110. Cei șapte maharșis și zeii au jurat, pentru a limpezi chestiuni îndoielnice ; Vasișta însuși a jurat înaintea regelui Sudama, fiul lui Pyavana, cînd a fost acuzat de Visvamitra [10] că ar fi mîncat o sută de copii.

111. Omul ușuratic să nu jure strîmb, nici chiar pentru un lucru de mică importanță, căci cel care jură strîmb va fi pierdut în cealaltă lume și în aceasta.

112. Totuși față de concubine, de o tînără pe care cineva vrea s-o ia în căsătorie, sau cînd este vorba de hrana unei vaci, sau de combustibil pentru un sacrificiu, ori de scăparea unui brahman, nu este o crimă a jura strîmb.

113. Judecătorul să pună pe brahman să jure pe onoare, pe kșatrya pe caii, elefanții sau armele sale, pe vaisya pe vacile, bucatele sale, iar pe sudra pe orice.

114. Sau după împrejurări, să silească pe cel care vrea să-l pună la încercare, să ia foc în mînă, sau să fie afundați în apă, sau să pună mîna pe rînd pe capul copiilor și al soției sale. [11]

---

[9] În traducerea franceză lipsește stanța 108 din cauza unei greșeli de tipar. Am păstrat aceași numerotare a stanțelor și mai departe, pentru a nu îngreuia munca celui care ar voi să compare traducerea de față cu cea franceză.

[10] Legenda despre rivalitatea dintre Visvamitra și Vasișta și sfîrșitul ei am întîlnit-o în cartea VII, stanța 42. Acuzația de care se pomenește aici de comentator, ca explicare a împrejurării în care Vasișta a jurat, nu este cunoscută.

[11] Nu este limpede care era scopul acestei ordalii, care constă din atingerea capului copiilor și soției sale de către cel pus la probă. Poate că atingerea avea de scop să-i amintească cum că blestemul care se coboară asupra celui ce jură strîmb, se întinde și asupra soției și copiilor lui, și astfel să-l hotărască să spună adevărul. Poate că se credea, că atingerea de soție și copii ar fi putut muia inima celui ce avea să jure și a-l face să spună drept, pentru ca nu cumva mărturisind fals și fiind descoperit, să pricinuiască nenorocirea celor mai scumpe ființe ale sale.

115. Cel pe care focul nu-l aude, apa nu-l înecă, care nu este lovit de o nenorocire grabnică, trebuie recunoscut că a spus adevărul jurînd.

116. Înţeleptul Vatsa, fiind odinioară calomniat de fratele său mai tînăr, că ar fi fiul unui sudra, jură că nu şi, spre a dovedi, trecu prin foc şi focul, care este piatra de încercare a vinovăţiei şi nevinovăţiei tuturor oamenilor, nu-i arse nici măcar un fir de păr, pentru că spusese adevărul.

117. Orice proces în care s-a mărturisit fals, trebuie judecat din nou şi ceea ce s-a făcut să se anuleze.

118. Mărturisirea făcută din cauza lăcomiei, a unei greşeli, a fricii, a prieteniei, a poftei, a mîniei, a neştiinţei şi a nesocotinţei, n-are tărie.

119. Înşir pe rînd diferitele feluri de pedepse care aşteaptă pe cel care mărturiseşte strîmb dintr-una din aceste cauze :

120. Dacă mărturiseşte strîmb din cauza lăcomiei, să fie condamnat la o amendă de o mie de panas ; dacă a făcut-o din greşeală, să fie condamnat la cea mai mică amendă, două sute cincizeci de panas ; dacă a făcut-o din frică, la amendă mijlocie, cinci sute de panas, repetată de două ori ; de prietenie, la de patru ori amenda cea mai mică [12].

121. Din cauza poftei, la de zece ori amenda cea mai mică, din cauza mîniei, la de trei ori amenda mijlocie ; din cauza neştiinţei, la două sute de panas, din cauza nesocotinţei numai la o sută.

[12] Pedeapsa prescrisă în trei din cele patru cazuri de mărturisire strîmbă este aceeaşi, adică de o mie de panas, numai că, datorită jocului de cuvinte, ea este exprimată în chip diferit. Astfel în primul caz — din cauza lăcomiei — se spune lămurit că este de o mie de panas. În al doilea caz — din cauza fricii — se prescrie amenda mijlocie, adică de cinci sute de panas, de două ori repetată, ceea ce face iarăşi o mie de panas. În al treilea caz, în fine, se ordonă amenda cea mică, care era de două sute cincizeci de panas, de patru ori repetată, ceea ce face iarăşi o mie de panas.

122. Acestea sînt pedepsele rînduite de vechii înţelepţi şi stabilite de legiuitori în caz de mărturie falsă, ca să se împiedice îndepărtarea de dreptate şi să se pedepsească nedreptatea.

123. Prinţul drept trebuie să exileze pe oamenii din cele trei din urmă caste, care dau mărturie mincinoasă, după ce mai întîi însă îi va amenda ; pe brahmani numai să-i exileze.

124. Manu Svayambhuva a hotărît zece locuri pe care se poate aplica o pedeapsă oamenilor din ultimele trei caste ; brahmanul însă să iasă din regat teafăr şi neatins.

125. Aceste zece locuri sînt : organele genitale, pîntecele, limba, cele două mîini, apoi picioarele, ochii, nasul, urechile, averea şi trupul.

126. Regele să facă să cadă pedeapsa asupra celor care o merită, după ce mai întîi s-a asigurat de circumstanţele agravante, de loc şi de timp, şi după ce a examinat starea sufletească a bolnavului şi crima.

127. O pedeapsă nedreaptă pierde bunul nume în viaţă şi gloria după moarte, închide calea către cer în cealaltă viaţă ; de aceea regele trebuie să se ferească de ea cu băgare de seamă.

128. Regele care pedepseşte pe nevinovaţi şi care nu dă nici o pedeapsă celor care merită să fie pedepsiţi, se acoperă de ruşine şi se duce în infern.

129. El să pedepsească mai întîi cu o simplă dojană, apoi cu mustrări aspre, al treilea cu amenda şi în fine cu pedeapsa corporală ;

130. Cînd însă cu pedepse corporale nu reuşeşte să ţină în frîu pe vinovaţi, să le aplice cîte patru pedepse deodată.

131. Să vă explic deosebitele numiri date aramei, argintului şi aurului ca greutăţi întrebuinţate de comun în această lume, pentru relaţiile comerciale dintre oameni.

132. Cînd soarele străbate prin fereastră, praful mărunt ce se vede în rază este cea dintîi cantitate perceptibilă ; ea se numeşte trasarenu.

133. Opt grăunțe pe trasarenu trebuie socotite, ca greutate, egale cu un bob de mac, trei boabe de acestea fac un bob de muștar negru; trei din acestea din urmă, unul de muștar alb;

134. Șase boabe de muștar fac un bob de orez de mărime mijlocie, trei boabe de orez fac unul de krișnala[13], cinci krișnalas, unul de maşa[14], șaisprezece de maşas, unul de suvarna[15].

135. Patru suvarnas de aur fac un pala, zece palas, un darana; un maşaka de argint trebuie socotit egal cu doi krișnalas;

136. Șaisprezece maşakas de argint fac un daranas sau un purana de argint; iar karșika[16] de aramă se cheamă pana sau karșapana.

137. Zece daranas de argint fac un satamana și greutatea de patru suvarnas este cunoscută sub numele de nișka.

138. Două sute cincizeci de panas sînt amenda cea mai mare.

139. Dacă un datornic, adus înaintea tribunalului de creditorul său, recunoaște datoria, trebuie să plătească o amendă de cinci la sută pentru rege, iar dacă o tăgăduiește și se dovedește că o face pe nedrept, de două ori atîta; așa a hotărît Manu.

140. Cel care împrumută bani pe gaj, trebuie să primească, pe lîngă capital, dobînda fixată de Vasișta, adică a optzecea parte din sută pe lună, sau unu și jumătate.

---

[13] *Krișnala* sau *ractika ori ritti* este o boabă, de culoare roșie, închisă, produsă de arborele numit *gungia = abrus precatorius*. Ca greutate era cea mai mică unitate de măsură, întrebuințată aproape exclusiv de bijutieri, argintari și de vînzătorii și preparatorii de otrăvuri. Krișnala este egală cam cu 140 de miligrame.

[14] Un *maşa* ar fi dar egal cu 730 miligrame.

[15] Un *suvarna* ar fi egal, după calculul măsurilor precedente, cu 11 gr. 659 miligrame. Toate aceste măsuri au variat însă, din care cauză determinarea lor este foarte relativă.

[16] Un *pala* era egal cu optzeci de mici coji de scoică, numite *cauris*, iar *karșika* era a patra parte dintr-un pala sau egal cu douăzeci de cauris.

141. Sau, dacă n-a împrumutat pe gaj, să primească două la sută pe lună, aducîndu-şi aminte de datoria oamenilor cumscade ; căci luînd două la sută, nu se face vinovat de cîştig nepermis.

142. Să ia dobîndă două la sută pe lună (şi niciodată mai mult) de la un brahman, trei de la un kşatrya, patru de la un vaisya şi cinci de la un sudra, după ordinea directă a castelor.

143. Dacă i s-a dat un gaj, ca de pildă un pămînt, sau o vacă, cu învoirea de a se folosi de el, nu trebuie să ia altă dobîndă pentru suma împrumutată, şi după o lungă trecere de timp, sau cînd dobînda s-a ridicat la valoarea datoriei, nu poate nici dărui, nici vinde gajul.

144. Nu trebuie a se folosi fără voia proprietarului de obiectul pus gaj ; cel care se foloseşte, trebuie să se lipsească de dobîndă ; şi dacă obiectul a fost stricat, trebuie să-l plătească proprietarului, căci altfel ar fi un răpitor de gajuri.

145. Gajul şi depozitul nu pot fi pierdute de proprietar, dacă a trecut mult timp ; ele trebuie luate înapoi, oricît timp ar fi stat la depozitar.

146. Vaca de lapte, cămila, calul de călărie, animalul care poate fi învăţat la muncă şi alte lucruri, de care proprietarul îngăduie depozitarului să se folosească, nu pot fi pierdute de el niciodată.

147. Dacă un proprietar, în afară de cazurile pomenite, vede, timp de zece ani, pe cineva folosindu-se sub ochii săi de ceva al lui şi nu reclamă, pierde dreptul de a redobîndi acel lucru.

148. Dacă el nu este idiot, nici copil mic de şaisprezece ani sau de şaisprezece ani neîmpliniţi şi folosirea de acel lucru s-a făcut sub ochii săi, lucrul este pierdut pentru el, potrivit legii, şi cel care s-a folosit de el poate să-l ţină.

149. Gajul, hotarul unui ogor, averea unui copil, depozitul deschis, sau pecetluit, femeile, proprietăţile regelui şi ale unui teolog nu sînt pierdute prin simplul fapt că s-a folosit de ele altcineva.

150. Neînțeleptul care se folosește de un gaj fără consimțămîntul stăpînului, trebuie să piardă jumătate din dobîndă, ca despăgubire.

151. Dobînda la o sumă împrumutată, primită o dată, iar nu lunar, nu trebuie să treacă peste îndoitul datoriei ; iar pentru cereale, fructe, lînă, animale de povară, dobînda poate fi cel mult cît de cinci ori datoria.

152. Dobînda care trece peste maximul legal și care se depărtează de regula precedentă nu este valabilă ; înțelepții o numesc procedare cămătărească, creditorul nu trebuie să ia mai mult de cinci la sută.

153. Cel care dă cu împrumut pentru cîteva luni, să nu ia aceeași dobîndă și după ce a trecut un an, nici dobîndă neegală, nici dobîndă la dobîndă, nici dobîndă lunară, care cu vremea să întreacă capitalul, nici dobîndă impusă datornicului într-un moment de strîmtoare, nici folos prea mare de pe urma unui gaj lăsat în folosirea sa.

154. Cel care nu poate achita o datorie la termenul fixat și care dorește să reînnoiască contractul, o poate face, cu învoirea creditorului, plătind întreagă dobînda ce datorește.

155. Dacă însă-i este cu neputință să plătească dobînda, atunci, în contractul ce reînnoiește, să adauge la capital dobînda datorată.

156. Cel care s-a însărcinat cu transportul unor mărfuri, într-un anume loc și timp, în schimbul unei sume fixate și nu s-a putut ține de condiții, nu trebuie să-și primească plata cuvenită, ci ceea ce se va stabili de experți.

157. Cînd oameni conducători ai drumurilor pe apă și pe uscat și care știu să prețuiască cîștigul după loc și timp, stabilesc o sumă oarecare pentru un asemenea transport, hotărîrea lor are putere de lege, cu privire la suma ce au stabilit.

158. Cine dă garanție în această lume că un datornic se va înfățișa înaintea tribunalului, cînd

va fi chemat, şi nu-l poate aduce, trebuie să-i plătească datoria din averea sa ;

159. Un fiu nu este ţinut să plătească sumele datorate de tatăl său, pentru garanţie, sau promise de el fără nici un rost ; tot astfel şi banii pierduţi la joc sau datoraţi pentru băuturi spirtoase, precum nici restul din plata unei amenzi sau a unui impozit.

160. Aceasta este regula stabilită pentru garanţia înfăţişării la judecată ; dacă cineva, care a garantat plata unei sume, moare, judecătorul trebuie să oblige pe moştenitori să achite datoria.

161. Totuşi, în ce împrejurare un creditor poate reclama datoria de la moştenitorul unui mort, care dăduse garanţie, nu însă pentru plata unei datorii, şi ale cărui afaceri sînt bine cunoscute ?

162. Dacă garantul a primit bani de la datornic şi are destulă avere ca să plătească, fiul celui care a primit aceşti bani să plătească datoria în socoteala averii ce a moştenit ; aşa sună legea.

163. Orice contract făcut de cineva în stare de beţie, sau de un nebun, ori bolnav, ori cu totul dependent de altul, sau de un copil, sau de un bătrîn, sau de o persoană care nu este în drept de a o face este nul.

164. Însărcinarea luată de cineva de a face un lucru, chiar dacă ar fi dovedită cu martori, nu este valabilă, dacă nu este conformă cu legile stabilite şi cu obiceiurile străvechi.

165. Dacă judecătorul vede fraudă în punerea unui gaj, sau într-o vînzare, sau în danie, sau în primirea unui lucru, în sfîrşit oriunde constată înşelătorie, să anuleze actul.

166. Dacă cel care s-a împrumutat a murit, şi banii împrumutaţi au fost cheltuiţi pentru familia sa, suma trebuie plătită de rude din averea lor, împărţită sau neîmpărţită.

167. Chiar cînd un sclav face o învoială oarecare pentru familia stăpînului său, acesta, fie

că a fost de față ori nu, nu poate refuza s-o recunoască.

168. Ceea ce a fost dat cu de-a sila, stăpînit cu de-a sila, scris cu de-a sila, este declarat nul de Manu, ca toate lucrurile făcute prin constrîngere.

169. Trei feluri de oameni sufer pentru alții : martorii, garanții, inspectorii de procese ; și patru alții se îmbogățesc făcîndu-se folositori altora : brahmanul, financiarul, negustorul și regele.

170. Un rege, oricît ar fi de sărac, să nu se facă stăpîn peste ceea ce nu i se cade să ia ; și oricît de bogat ar fi, să nu se lipsească de nimic din ceea ce i se cade să ia, fie și cel mai mic lucru.

171. Luînd ceea ce nu trebuie să ia și refuzînd ceea ce i se cade de drept, regele dă dovada de slăbiciune și este pierdut în lumea aceasta și în cealaltă.

172. Luînd ceea ce i se cade, împiedicînd amestecarea castelor și ocrotind pe cel slab, regele cîștigă putere și prosperează în lumea cealalată și în aceasta.

173. De aceea regele, ca și Yama, renunțînd la tot ce poate să-i placă, sau să-i displacă, trebuie să urmeze regula de purtare a acestui judecător suprem al oamenilor, înăbușindu-și mînia și punînd frîu organelor ;

174. Iar monarhul cu inima perversă, care în rătăcire pronunță hotărîri nedrepte, ajunge în curînd în dependență de dușmanii săi.

175. Din contră, cînd un rege, înăbușind iubirea de plăceri și mînia, cercetează pricinile cu dreptate, popoarele dau năvală la el, cum rîurile se prăvălesc în ocean.

176. Datornicul care, închipuindu-și că are trecere la rege, i se plînge că al său creditor încearcă, prin mijloace nepermise, să-și încaseze suma ce-i datorește, să fie silit de rege să plătească amendă

un sfert din sumă şi să întoarcă creditorului ceea ce-i datoreşte.

177. Un datornic poate achita pe creditorul său muncindu-i, dacă este din aceeaşi castă cu el sau dintr-o castă inferioară ; dacă este însă dintr-o castă superioară, să-şi plătească datoria în rate mici, după putere.

178. Acestea sînt regulile după care regele trebuie să hotărască cu dreptate în procesele dintre două părţi care se judecă, după ce prin martori şi alte probe s-au lămurit îndoielile.

179. Omul cu minte trebuie să încredinţeze depozitul său unei persoane dintr-o familie cinstită, cu bune moravuri, cunoscătoare a legii, iubitoare de adevăr, cu un mare număr de rude, bogată şi onestă.

180. Oricare ar fi lucrul şi felul în care el se depune în mîinile cuiva, trebuie luat înapoi în acelaşi fel ; cum a fost depus, aşa să fie înapoiat.

181. Cel de la care se cere înapoi un depozit şi care nu-l dă persoanei care i l-a încredinţat, trebuie întrebat de judecător, nefiind de faţă reclamantul.

182. În lipsă de martori, judecătorul să depună la pîrît, prin mijlocirea unor oameni ai săi de încredere, trecuţi de vîrsta copilăriei, cu purtări frumoase şi sub pretexte îndreptăţite, aur sau alte lucruri preţioase.

183. Dacă depozitarul înapoiază ce i s-a încredinţat în starea şi în forma care i s-a predat, nu trebuie primite plîngerile făcute în contra lui de alte persoane ;

184. Dacă nu înapoiază acestor interpuşi aurul încredinţat lui, aşa cum se cade, să fie închis şi silit să înapoieze amîndouă depozitele ; aşa porunceşte legea.

185. Depozitul pecetluit sau nepecetluit nu trebuie niciodată dat, în timpul cît trăieşte cel care l-a depus, presupusului moştenitor al acestuia : căci aceste depozite se pierd, dacă moştenitorul moare înainte de a le da stăpînului lor ; dacă nu moare

însă, nu sînt pierdute, dar nu se ştie dacă moare sau nu, de aceea nu este bine să i le dea.

186. Dacă un depozitar, după moartea celui care i-a încredinţat un lucru, înapoiază din îndemn propriu acest depozit moştenitorului defunctului, el nu poate fi chemat în judecată nici de rege, nici de rudele mortului.

187. Lucrul împrumutat trebuie cerut înapoi fără înconjur şi prieteneşte; cunoscîndu-se caracterul depozitarului, afacerea trebuie sfîrşită prin bună înţelegere.

188. Aceasta este regula care trebuie urmată pentru cererea înapoi a tuturor depozitelor; cînd depozitul a fost pecetluit, cel care l-a primit nu trebuie să fie neliniştit, dacă n-a sustras nimic din el.

189. Dacă un depozit a fost furat de hoţi, luat de apă sau ars de foc, depozitarul nu este dator să-i plătească valoarea, pentru că el n-a luat nimic.

190. Regele să supună la tot felul de probe şi la ordaliile prescrise de Vede, pe cel care şi-a însuşit un depozit şi pe cel care cere înapoi ceea ce n-a depus.

191. Cel care nu înapoiază lucrul ce i s-a încredinţat şi cel care cere să i se dea ceea ce n-a depus, trebuie pedepsiţi amîndoi ca hoţi, dacă este vorba de un lucru de mare preţ, sau supuşi la o amendă egală cu valoarea lucrului în chestiune, dacă lucrul este de mic preţ.

192. Regele să condamne la o amendă egală cu valoarea lucrului pe cel care a înstrăinat un depozit obişnuit; asemeni şi pe cel care a sustras un depozit pecetluit, fără deosebire.

193. Cel care, sub cuvînt de a servi pe cineva, se face stăpîn pe banii lui, trebuie să sufere, dimpreună cu complicii lui, tot felul de chinuri în public şi chiar moartea.

194. Depozitul care constă din anumite lucruri şi a fost încredinţat în faţa unor anume persoane, trebuie înapoiat în aceeaşi stare şi în acelaşi fel; oricine caută să înşele, trebuie pedepsit.

195. Depozitul făcut în ascuns, trebuie înapoiat pe ascuns ; cum s-a dat, așa să se înapoieze.

196. Regele să hotărască în acest fel în procesele cu privire la depozite și la lucrurile împrumutate între prieteni, fără să maltrateze pe depozitar.

197. Cel care vinde averea altuia, fără învoirea proprietarului, nu trebuie să fie primit de judecător ca martor, ca unul ce este hoț, care-și închipuie că n-a furat.

198. Dacă este rudă de aproape cu proprietarul, trebuie condamnat la o amendă de șase sute de panas ; iar dacă nu este nici o rudă și nici nu pretinde că este, se face vinovat de furt.

199. Dania sau vînzarea făcută de altcineva decît de adevăratul proprietar, trebuie socotită nulă ; aceasta este regula stabilită de proceduri.

200. Pentru orice lucru de care cineva s-a folosit, fără a putea arăta dreptul ce are asupra lui, dreptul hotărăște iar nu folosirea ; așa stabilește legea.

201. Cel care, în plin tîrg, în fața unui mare număr de persoane, cumpără un lucru oarecare, este proprietar de drept al acelui lucru, dacă-l plătește, chiar dacă vînzătorul nu este proprietar ;

202. Iar dacă vînzătorul, care nu era proprietar, nu se găsește, cumpărătorul care dovedește că această cumpărare s-a făcut în public nu trebuie amendat de rege și vechiul stăpîn, care-și pierduse lucrul, îl poate lua înapoi, plătind jumătate din valoarea lui.

203. Nu trebuie a se vinde nici o marfă amestecată cu alta, ca neamestecată, nici o marfă de rea calitate, ca bună, nici o marfă mai ușoară, în locul alteia mai grele, nici un lucru care nu este de față, nici unul ale cărui defecte s-au ascuns.

204. Dacă se dă de soție unui logodnic altă fată decît cea pentru care s-a primit un dar, el va fi soțul amîndurora pentru același preț ; așa a hotărît Manu.

205. Cel care-și dă fata în căsătorie și spune de mai înainte defectele ce are, ca de pildă faptul

că este nebună, sau bolnavă de elefantiasă, sau că a avut legături cu un alt bărbat, nu ese vinovat de nici o pedeapsă.

206. Dacă un preot liturgisitor, chemat să facă un sacrificiu, părăseşte slujba, trebuie să i se dea de însoţitorii lui numai o parte din plată, proporţională cu ceea ce a făcut.

207. Dacă este nevoit să părăsească ceremonia, după ce şi-a primit plata, să-şi ia partea întreagă şi să lase un alt preot, să sfîrşească ceea ce el a început.

208. Cînd într-o ceremonie religioasă este fixată plata pentru fiecare parte a serviciului divin, trebuie ca cel care a săvîrşit o anume parte să ia ceea ce a fost fixat pentru ea, sau trebuie ca preoţii să împartă între ei deopotrivă întregul onorar ?

209. În anume ceremonii, advariu-l (cititorul Yagiur-Vedei) să ia carul, brahma (preotul liturgisitor) să ia un cal, hotri (cititorul Rig-Vedei) să ia alt cal şi udgatri (cîntăreţul Sama-Vedei) să ia căruţa în care au fost aduse ingredientele pentru sacrificiu.

210. Dacă sînt de împărţit o sută de vaci între şaisprezece preoţi, cei patru principali au dreptul la aproape jumătate, adică la patruzeci şi opt, cei patru care urmează la jumătate din acest număr, al treilea rînd la o treime şi al patrulea la o pătrime.

211. Cînd se întovărăşesc mai mulţi oameni, spre a contribui fiecare cu munca sa la o întreprindere, tot astfel trebuie împărţit cîştigul.

212. Cînd s-au dăruit sau promis de cineva bani unei persoane, care-i cerea, spre a-i consacra unei fapte religioase, darul va fi fără efect, dacă fapta nu s-a săvîrşit ;

213. Iar dacă, din mîndrie, sau din zgîrcenie, omul care a primit banii refuză în acest caz să-i înapoieze, sau ia cu de-a sila banii promişi, trebuie condamnat de rege la amendă de un suvarna, ca pedeapsă pentru acest furt.

214. Astfel este, cum am spus, felul legal de a lua înapoi un lucru dăruit ; voi arăta acum cazurile în care se poate a nu plăti o sumă convenită.

215. Omul plătit, care fără să fie bolnav, refuză din mîndrie să facă lucrul convenit, va fi pedepsit cu o amendă de opt krişnalas de aur şi plata nu trebuie să i se achite.

216. Dacă a fost bolnav, cînd s-a făcut sănătos, şi-a împlinit lucrul, potrivit înţelegerii de mai înainte, trebuie să-şi primească plata, chiar dacă a trecut multă vreme.

217. Totuşi, fie că este bolnav, fie că este sănătos, dacă lucrul convenit nu s-a făcut nici de el, nici de altul în locul lui, nu trebuie să i se dea plata, chiar dacă ar lipsi foarte puţin ca lucrul să fie sfîrşit.

218. Acesta este regulamentul complet cu privire la orice treabă ce se face cu plată ; să vă spun acum legea cu privire le cei care-şi calcă cuvîntul dat.

219. Regele să alunge din regatul său pe cel care făcînd cu comercianţii şi alţi locuitori ai unui sat sau judeţ, o înţelegere pentru care s-a legat cu jurămînt, nu se ţine de promisiune din cauza zgîrceniei ;

220. Afară de aceasta, regele, punînd să închidă pe acest om de rea credinţă, să-l condamne a plăti patru suvarnas, sau şase nişkas, sau un satamana de argint, sau chiar cîtetrele aceste amenzi deodată.

221. Aceasta este regula după care regele drept trebuie să aplice pedepse celor care nu-şi împlinesc angajamentele faţă de toţi cetăţenii şi de toate castele.

222. Cel care a cumpărat sau a vîndut un lucru, care are un preţ fix şi nu se strică, ca de pildă pămînt sau metale, şi pe urmă-i pare rău, poate lua, sau da înapoi, acest lucru timp de zece zile ;

223. Dacă a trecut însă a zecea zi, nu mai poate nici să-l dea, nici să-l ia cu de-a sila : cel care îl

ia, sau îl dă cu de-a sila, trebuie pedepsit de rege cu amendă de şase sute de panas.

224. Regele să facă să plătească amendă de nouăzeci şi sase de panas cel care dă în căsătorie o fiică ale cărei defecte nu le spune de mai înainte.

225. Iar cel care din răutate zice : „Această fată nu este fecioară", trebuie pus la amendă de o sută de panas, dacă nu poate dovedi că este aşa.

226. Rugăciunile nupţiale sînt făcute numai pentru fecioare, şi niciodată, în această lume, pentru cele care şi-au pierdut fecioria ; căci asemenea femei sînt lipsite de ceremoniile legale.

227. Rugăciunile nupţiale sînt sancţiunea necesară a căsătoriei şi oamenii învăţaţi trebuie să ştie că înţelegerea consfinţită prin aceste rugăciuni este completă şi irevocabilă la al şaptelea pas făcut de mireasă, cînd merge să dea mîna mirelui.

228. Cînd cuiva îi pare rău de o învoială făcută, judecătorul trebuie, după regula stabilită, să-l facă să vină la calea cea dreaptă.

229. Acum hotărăsc, cum se cuvine şi potrivit principiilor legii, neînţelegerile ce se ivesc între proprietarii de vite şi păzitori, cînd se întîmplă vreo nenorocire.

230. În timpul zilei, răspunderea de siguranţa vitelor este a păzitorului, noaptea a stăpînului, dacă sînt lîngă casa sa ; altfel, dacă vitele sînt încredinţate păzitorului şi ziua şi noaptea, este răspunzător păzitorul.

231. Văcarul care are ca plată o cantitate de lapte, trebuie să mulgă din zece vaci pe cea mai frumoasă, însă cu învoirea stăpînului ; aceasta este plata văcarului care nu ia altă plată.

232. Dacă o vită s-a pierdut, a fost omorîtă de şerpi, sau de cîini, sau a căzut în vreo prăpastie, din nebăgarea de seamă a păzitorului, acesta trebuie să dea alta în loc ;

233. Cînd însă hoţii au furat o vită, el nu este dator să dea alta în loc, dacă a făcut cunoscut furtul şi dacă a avut grijă să prevină pe stăpîn.

234. Cînd o vită a murit, păstorul să aducă stăpînului urechile, pielea, coada, pîntecele, tendoanele, rociana [17] şi membrele.

235. Cînd o turmă de capre sau de oi este atacată de lupi şi păstorul nu aleargă în ajutor, iar lupul răpeşte o capră sau o oaie, ori o omoară, vina este a păstorului.

236. Dacă lupul se repede pe neaşteptate şi omoară una, în timpul cînd păstorul le supraveghează şi ele pasc adunate într-o pădure, în acest caz păstorul nu este vinovat.

237. De jur împrejurul fiecărui sat să se lase pentru islaz o întindere de pămînt necultivată, lată de patru sute de coţi, sau de trei aruncături de baston, şi de trei ori atît împrejurul fiecărui oraş.

238. Dacă vitele, care pasc pe acest islaz, strică semănăturile dintr-un lan neînchis cu gard, regele nu trebuie să aplice nici o pedeapsă paznicilor.

239. Proprietarul unui lan trebuie să şi-l închidă cu gard de mărăcini şi să astupe cu îngrijire toate deschizăturile prin care un cîine, sau un porc, ar putea să-şi vîre capul.

240. Păstorul, ale cărui vite fac stricăciuni pe un loc închis, aproape de drumul mare, sau de sat, trebuie să plătească amendă de o sută de panas ; dacă vitele n-au păzitor, stăpînul locului să le alunge.

241. Pentru alte locuri, stăpînul vitei trebuie să plătească amendă de un pana şi un sfert ; căci grîul stricat trebuie plătit proprietarului în orice loc ; aşa este hotărît.

242. Vaca, în cele dintîi zece zile după ce a fătat, taurii de prăsilă, animalele consacrate zeilor, însoţite, sau nu, de păzitorii lor, au fost declarate de Manu scutite de amendă.

---

[17] *Rociana* este, după unii comentatori, fierea închegată a vacii, după alţii o substanţă care s-ar găsi în capul acestui animal şi care se întrebuinţează ca parfum, ca medicament şi ca vopsea.

243. Cînd ţarina este pustiită din vina stăpînului ei, sau cînd n-a semănat-o la timp, el trebuie pedepsit cu o amendă egală cu de zece ori partea ce se cuvenea regelui din recoltă ; sau numai cu jumătate din această amendă, dacă vina este a servitorilor şi stăpînul n-a ştiut.

244. Acestea sînt regulile ce trebuiesc observate de regele drept, în toate cazurile de călcarea legii de către proprietarii de vite şi de paznici.

245. Cînd se naşte ceartă pentru hotarul dintre două sate, regele să aleagă luna gyaişta [18] pentru stabilirea acelui hotar, semnele hotarului putîndu-se cunoaşte mai bine din cauza vremii uscate.

246. După ce s-a stabilit hotarul, să se sădească pe el arbori mari, ca de pildă nyagradas [19], asvathas [20], kinsukas [21], salmalis [22], salas [23], talas [24], şi pomi bogaţi în lapte, cum este udumbara [25].

247. Arbuşti care cresc în tufişuri, trestie de tot felul, samis [26], liane, saras [27], cubgiakas stufoşi [28] ; afară de aceasta să se facă muşuroaie de pămînt : astfel hotarul nu va putea fi schimbat.

248. Lacuri, fîntîni, alte ape şi izvoare pot fi asemeni stabilite ca hotare comune ; tot astfel şi capele consacrate zeilor ;

---

[18] *Luna* Gyaişta corespunde cu o parte din luna mai şi o parte din iunie al nostru. Se rînduieşte facerea descinderilor locale pentru stabilirea hotarelor în această lună, pentru cuvîntul că iarba, fiind uscată din cauza arşiţii soarelui, semnele de hotar se pot distinge mai cu uşurinţă.

[19] *Nyagrada* = este ficus indica.

[20] *Asvatha* = ficus religiosa.

[21] *Kinsuka* = butea frondosa.

[22] *Salmali* = bombax heptaphyllum.

[23] *Sala* = shorea robusta.

[24] *Tala* = borassus flabeliformis sau corypha taliera.

[25] *Udumbara* = ficus glomerata.

[26] *Sami* = mimosa suma sau serrătula anthelmintica.

[27] *Sara* = saccharum sarra.

[28] *Kubgiaca* sau *kubgia* = achyranthes aspera.

249. Trebuie să se mai facă pentru hotare şi alte semne secrete, deoarece de celelalte semne oamenii sînt adesea nesiguri.

250. Pietre mari, oase, coade de vaci, paie de ovăz, cenuşă, hîrburi, balegă de vacă uscată, cărămizi, cărbuni, pietriş şi nisip ;

251. Şi, în sfîrşit, substanţele de tot felul, care nu se trec foarte multă vreme în pămînt, trebuie puse în cioburi şi ascunse în pămînt, pe linia hotarului comun.

252. Prin aceste semne, regele poate stabili hotarul dintre locurile a două părţi care se ceartă ; tot asemeni şi după vechimea stăpînirii şi după cursul vreunui izvor ;

253. Dar oricît de puţină îndoială ar rămîne după cercetarea semnelor, declaraţiile martorilor sînt necesare, cînd este să se pună capăt unui proces de hotare.

254. Martorii trebuie întrebaţi despre semnele hotarului, în faţa unui mare număr de săteni şi a celor două părţi împricinuite.

255. Cînd toţi oamenii întrebaţi despre hotar dau declaraţie la fel şi sigură, hotarul trebuie fixat într-un act scris, în care se trec şi numele tuturor martorilor.

256. Aceşti oameni, punîndu-şi pămînt pe cap, purtînd ghirlande de flori şi haine roşii, să jure pe răsplata viitoare a faptelor lor bune, şi să arate hotarul exact.

257. Martorii nemincinoşi, care mărturisesc aşa cum spune legea, sînt neîntinaţi ; iar cei care mărturisesc strîmb, să fie condamnaţi la amendă de două sute de panas.

258. În lipsă de martori, patru oameni din patru sate vecine, aşezate de cele patru părţi ale satelor împricinate, să fie invitaţi a hotărî asupra hotarului, fiind pregătiţi în chip cuviincios şi în faţa regelui ;

259. Iar dacă nu sînt nici vecini, nici oameni ai căror părinţi şi bunici au locuit în sat de la întemeierea lui şi în măsură să dea mărturie asupra

hotarului, regele să cheme pe următorii oameni care-şi duc viaţa în păduri :

260. Vînători, prinzători de păsări, pescari, adunători de rădăcini, căutători de şerpi, strîngători de spice şi alţi oameni care trăiesc în păduri.

261. Aceşti oameni să fie întrebaţi ; după răspunsul dat de ei asupra hotarului comun, regele să stabilească cu dreptate semnele hotarului dintre cele două sate.

262. Mărturia vecinilor despre ogoare, fîntîni, ape, grădini şi case, este cel mai bun mijloc pentru a hotărî în chestie de hotare.

263. Dacă vecinii mărturisesc strîmb, în procesele pentru hotare dintre oameni, trebuie condamnat fiecare, de rege, la amenda mijlocie.

264. Cel care se face stăpîn peste o casă, peste o apă, peste o grădină sau peste o ţarină, amenin-ţînd pe proprietar, trebuie condamnat la amendă de cinci sute de panas şi numai la două sute, dacă a făcut-o din greşeală.

265. Dacă hotarul nu poate fi stabilit, din lipsă de semne şi de martori, regele drept să se însărcineze el însuşi în interesul ambelor părţi, să stabilească hotarul pămînturilor lor ; aceasta este regula stabilită.

266. V-am spus în întregime legea, privitoare la stabilirea hotarelor ; acum vă voi face cunoscut hotărîrile privitoare la insultele prin cuvînt.

267. Kşatrya care a insultat pe un brahman să sufere amendă de o sută de panas, vaisya de o sută cincizeci sau de două sute, sudra pedeapsă corporală.

268. Brahmanul să fie pus la amendă de cincizeci de panas, dacă a insultat pe un kşatrya, douăzeci şi cinci pe un vaisya şi doisprezece pe un sudra.

269. Pentru insulta unui om din aceeaşi castă cu el, renăscutul să fie condamnat la o amendă de doisprezece panas ; pentru vorbe de ruşine, pedeapsa trebuie să fie în general de două ori mai mare.

270. Omul din casta cea mai de jos, dacă insultă pe un renăscut cu insulte grele, merită să i se taie limba ; căci el a fost făcut din picioarele lui Brahma.

271. Dacă le insultă şi numele şi casta, să i se înfigă în gură un pumnal de fier înroşit lung de zece degete.

272. Dacă a avut nerușinarea să dea lecții brahmanilor asupra datoriilor lor, regele să facă să i se toarne ulei fierbinte în gură şi în urechi.

273. Cine, din îngîmfare, tăgăduieşte pe nedrept cunoştinţele teologice, locul natal, casta, iniţierea sau altă ceremonie unuia care-i este egal, să fie silit a plăti o amendă de două sute de panas.

274. Dacă cineva impută altuia că este orb sau şchiop, sau că are o altă asemenea slăbiciune, chiar dacă spune adevărul, să fie pus la slaba amendă de un karşapana.

275. Cel care blestemă pe mama, pe tata, pe soţie, pe frate, pe fiu sau pe părintele său spiritual, trebuie să plătească amendă de o sută de panas ; asemeni şi cel care nu face loc de trecere duhovnicului său.

276. Regele înţelept trebuie să impună amenda următoare unui brahman şi unui kşatrya care s-au insultat reciproc ; brahmanul trebuie să fie condamnat la amenda mică şi kşatrya la cea mijlocie.

277. Aceeaşi aplicare de pedeapsă trebuie să facă şi unui vaisya şi unui sudra, care s-au insultat reciproc, după castele lor, fără tăierea limbii ; aşa prescrie legea.

278. V-am spus complet care sînt felurile de pedeapsă ce trebuie aplicate pentru insulta cu cuvîntul ; acum să vă spun legea cu privire la maltratări.

279. Membrul de care se serveşte omul de naştere umilită, spre a lovi pe superiorul său, trebuie tăiat ; aşa este porunca lui Manu.

280. Dacă a ridicat mîna sau bastonul împotriva superiorului, să i se taie mîna ; dacă într-o mişcare de mînie, i-a dat o lovitură de picior, să i se taie piciorul.

281. Omul din casta de jos, care îndrăzneşte să ia loc alături de altul din casta cea mai înaltă, trebuie înfierat pe şold şi expulzat ; sau regele poate porunci să i se facă o rană pe fese.

282. Dacă scuipă cu obrăznicie pe un brahman, regele să facă să i se taie buzele ; dacă se urinează pe el, să i se taie membrul viril ; dacă dă un vînt în faţa lui, să i se taie anusul ;

283. Dacă-l ia de păr, de picioare, de barbă, de gît sau de testicule, regele să ordone să i se taie, fără şovăire, amîndouă mîinile.

284. Dacă cineva zgîrie pielea unui om din aceeaşi castă şi face să curgă sînge, trebuie să fie condamnat la o amendă de o sută de panas ; pentru o rană adîncă în carne, la o amendă de şase nişkas ; pentru frîngerea unui os, la exil.

285. Cine strică pomii mari, trebuie să plătească o amendă proporţională cu folosul şi valoarea lor ; aşa s-a hotărît.

286. Dacă o lovitură urmată de o puternică nelinişte a fost dată vreunui om sau animal, regele trebuie să aplice celui care a lovit o pedeapsă proporţională cu durerea mai mare sau mai mică pe care a trebuit s-o producă lovitura.

287. Cînd a fost rănit un membru şi din aceasta a rezultat o plagă sau o hemoragie, agresorul trebuie să plătească cheltuielile pentru vindecare ; iar dacă refuză, să fie condamnat să plătească acele cheltuieli şi amendă.

288. Cel care aduce stricăciuni averii altuia cu ştiinţă, sau din nebăgare de seamă, trebuie să-i dea satisfacţie şi să plătească regelui o amendă egală cu stricăciunea.

289. Pentru stricăciunile făcute pieilor, sacilor de piele, uneltelor de lemn, sau de pămînt, florilor,

sau rădăcinilor, sau fructelor, amenda trebuie să fie de cinci ori cît valoarea lor.

290. Înțelepții au admis zece cazuri pentru trăsură, vizitiu și stăpînul trăsurii, în care amenda este suspendată ; în toate celelalte cazuri amenda se impune.

291. Cînd căpăstrul s-a rupt din întîmplare, jugul s-a sfărîmat, căruța merge de-a curmezișul drumului sau se izbește de ceva ; cînd osia este ruptă sau roata stricată.

292. Cînd chingile, frîul sau hățurile s-au rupt ; cînd vizitiul a strigat : „La o parte" Manu a hotărît că nu trebuie aplicată nici o amendă, dacă s-a întîmplat vreo nenorocire ;

293. Dacă o căruță s-a abătut din drumul ei prin nedibăcia vizitiului și s-a întîmplat vreo nenorocire, stăpînul să fie condamnat la amenda de două sute de panas.

294. Dacă vizitiul putea mîna cumsecade, dar n-a luat seama, să fie el amendat ; iar dacă este nepriceput, persoanele din căruță să plătească fiecare cîte o sută de panas.

295. Dacă un vizitiu, întîlnind în drumul său animale, sau o căruță, omoară din vina sa ființe însuflețite, trebuie, fără discuție, să fie pus la amendă, după regula următoare :

296. Pentru un om omorît, trebuie impusă imediat o amendă egală cu aceea care se plătește pentru furt [29] ; jumătate din aceasta pentru animalele mari, cum sînt vacile, elefanții, cămilele și caii ;

297. Pentru animalele de puțină valoare, amenda este de două sute de panas, și de cincizeci pentru animalele nobile, ca barza și papagalul.

298. Pentru asin, țap, berbec, amenda trebuie să fie de cinci mașas de argint, și de un singur mașa pentru cîine și porc.

---

[29] Adică de o mie de panas.

299. Femeia, fiul, servitorul, elevul, fratele mai tînăr pot fi bătuţi, cînd greşesc ceva, cu funia sau cu o trestie de bambu ;

300. Dar totdeauna la partea posterioară a corpului, niciodată la părţile nobile ; cel care va lovi altfel să fie supus aceleiaşi pedepse ca hoţul.

301. Am expus în întregime legea privitoare la maltratări ; să arăt acum regula pedepselor ce trebuie pronunţate contra furtului.

302. Regele să se silească cu cea mai mare luare aminte să stîrpească hoţii ; stîrpind pe hoţi, fala şi regatul său cresc.

303. Regele care pune la adăpost de frică pe oamenii cumsecade, trebuie întotdeauna cinstit, căci el îndeplineşte oarecum un sacrificiu continuu, din care decurge siguranţa împotriva primejdiei.

304. A şasea parte din meritul tuturor faptelor bune revine regelui care protejează pe supuşii săi ; a şasea parte din vina faptelor rele revine aceluia care nu priveghează la siguranţa supuşilor săi.

305. A şasea parte din plata primită pentru citiri pioase, sacrificii, daruri şi onoruri aduse zeilor, se cuvine pe drept regelui, pentru protecţia ce el acordă.

306. Protejînd toate făpturile cu dreptate şi pedepsind pe vinovaţi, regele aduce în fiecare zi un sacrificiu însoţit de o sută de mii de daruri.

307. Regele care nu ocroteşte popoarele şi primeşte totuşi dările, impozitele, dreptul său asupra mărfurilor, darurile zilnice de flori, fructe şi legume, şi amenzile, merge, după moarte, de-a dreptul în infern.

308. Regele, care nu ocroteşte pe supuşii săi, şi ia a şasea parte din roadele pămîntului, este socotit de înţelepţi că suge toate murdăriile poporului.

309. Să se ştie că regele care n-are respect faţă de învăţăturile Cărţilor Sfinte, care tăgăduieşte cealaltă lume, care-şi strînge averi pe căi nedrepte,

care nu ocroteşte pe supuşii săi şi care le mănîncă bunurile, este menit infernului.

310. Pentru pedepsirea oamenilor răi, regele să se folosească cu statornicie de trei mijloace : de închisoare, de lanţuri şi de diferite pedepse corporale.

311. Regii se purifică întotdeauna stîrpind pe cei răi şi ajutînd pe cei buni, iar brahmanii sacrificînd.

312. Regele, care doreşte binele sufletului său, trebuie să ierte fără încetare pe apărătorii de profesie, pe copiii, pe bătrînii şi pe bolnavii care-l insultă.

313. Cel care iartă pe necăjiţii care-l insultă, va fi cinstit pentru aceasta în cer ; iar cel care, făIindu-se cu puterea sa, păstrează ură, va merge din această cauză în infern.

314. Cine a furat aur de la un brahman, trebuie să alerge în toată graba la rege, cu părul despletit şi să-i facă cunoscut furtul, zicînd : „Am făcut cutare faptă, pedepseşte-mă".

315. Acesta trebuie să aibă pe umeri un buzdugan, sau o măciucă de lemn de khadira [30], sau o săgeată ascuţită la amîndouă capetele, sau un drug de fier.

316. Hoţul, fie că moare de lovitura dată de rege, fie că este lăsat să trăiască, fiind socotit ca mort, îşi ispăşeşte crima ; dacă regele nu-l pedepseşte, vina hoţului cade asupra lui.

317. Omorîtorul unui foetus [31] împărtăşeşte vina sa persoanei care mănîncă alimente împrumutate de el ; femeia adulteră, bărbatului ei care n-o ţine de scurt ; elevul, care-şi neglijează datoriile, învăţătorului, care nu-l supraveghează ; aducătorul unei jertfe, care nu observă ceremonialul, sacrificatorului neglijent ; hoţul, regelui care-l iartă ;

---

[30] *Khadira* = mimosa catechu.

[31] După comentar ar fi vorba aici de brahman, iar nu de foetus.

318. Iar oamenii care au săvîrşit crime şi cărora regele le-a aplicat pedeapsă, merg de-a dreptul în cer curăţiţi de orice pată, aşa de curaţi ca oamenii care au făcut fapte bune.

319. Cine ia frînghia sau găleata unui puţ, şi cel care strică o fîntînă publică, trebuie condamnaţi la amendă de un maşa de aur şi să facă lucrurile din nou, aşa cum au fost.

320. Cel care fură mai mult de zece kumbhas [32] de grîu, trebuie supus la pedeapsă corporală ; pentru mai puţin, trebuie condamnat la amendă de unsprezece ori valoarea furtului şi la înapoierea către proprietar a lucrului furat.

321. Pedeapsa corporală se va aplica de asemenea şi pentru furtul de mai mult de o sută de palas de lucruri preţioase, care se vînd după greutate, cum este aurul şi argintul, sau de veşminte scumpe.

322. Pentru un furt de mai mult de cincizeci de panas de pomenitele obiecte, trebuie a se tăia mîna hoţului ; pentru mai puţin, regele trebuie să aplice o amendă cît de unsprezece ori valoarea obiectului.

323. Pentru furtul de bărbaţi de bună familie şi mai ales de femei şi de giuvaericale preţioase, hoţul merită pedeapsa capitală.

324. Pentru furtul de animale mari, de arme şi de medicamente, regele trebuie să aplice o pedeapsă după timpul în care s-a făcut şi motivul pentru care s-a făcut.

325. Pentru furtul de vaci ale brahmanilor şi pentru găurirea nărilor lor ; în sfîrşit, pentru furtul de vite ale brahmanilor trebuie ca numaidecît să se taie răufăcătorului jumătate de picior.

326. Pentru furtul de aţă, de bumbac, de seminţe care se întrebuinţează la fermentarea băuturilor spirtoase, de balegă de vacă, de zahăr brut,

---

[32] Un *kumbha* are douăzeci de *dronas* ; un drona are două sute de *palas*. După măsurile noastre, un kumbha este cam un hectolitru.

de lapte bătut, de lapte dulce, de lapte de unt, de apă sau de iarbă.

327. De coşuri de bambu pentru scoaterea apei, de sare de orice fel, de oale de pămînt, de argilă, de cenuşă,

328. De peşte, de păsări, de ulei, de unt topit, de carne, de miere sau de orice provine de la animale, precum piei, coarne, fildeş etc.

329. Sau de alte substanţe de puţină însemnătate, de băuturi spirtoase, de orez fiert sau de mîncări de tot felul, amenda este cît de două ori valoarea lucrului furat.

330. Pentru furtul de flori, cereale verzi, de tufişuri, de liane, de arbuşti şi alte boabe necurăţate, în cantitate cît poate duce un om, amenda este de cinci krişnalas de aur sau de argint, după imprejurări.

331. Pentru boabe curăţite de coajă sau vînturate, pentru legume, rădăcini sau fructe, amenda este de cinci panas, dacă nu este nici o legătură între hoţ şi proprietar ; de cincizeci, dacă au legături între ei.

332. Fapta de a lua un lucru cu de-a sila sub ochii proprietarului este tîlhărie ; în lipsa sa, este furt ; asemenea şi cînd cineva tăgăduieşte primirea

333. Regele să impună prima amendă [33], celui care ia lucrurile enumerate mai sus, cînd i s-au împrumutat, spre a se servi de ele, asemeni şi celui care ia foc de pe un altar.

334. Oricare ar fi membrul de care se serveşte un hoţ într-un fel sau altul, spre a face stricăciune oamenilor, regele trebuie să facă să i se taie, pentru a-l împiedica să săvîrşească din nou acelaşi delict.

335. Părintele, învăţătorul, prietenul, mama, soţia, fiul sau sfetnicul duhovnicesc nu trebuie să

[33] Adică două sute cincizeci de panas.

fie lăsați nepedepsiți de rege, cînd nu-și văd de datorie.

336. În cazurile în care un om de naștere umilită ar fi pedepsit cu amendă de un karșapana, un rege trebuie pus la amendă de o mie de panas și banii să-i arunce în apă sau să-i dea brahmanilor : așa este hotărîrea.

337. Amenda unui sudra pentru un furt oarecare trebuie să fie de opt ori mai mare decît pedeapsa obișnuită ; a unui vaisya, de șaisprezece ori, a unui kșatrya de treizeci și două de ori.

338. A unui brahman de șaizeci și patru de ori, sau de o sută de ori, sau chiar de o sută douăzeci și opt de ori mai mare, cînd fiecare din ei cunoaște desăvîrșit binele și răul faptelor lor.

339. Culegerea de rădăcini, sau de fructe, din pomii mari neînchiși în grădini, sau de lemne pentru focul sacru, sau de iarbă pentru hrana vacilor, nu este furt ; așa spune Manu.

340. Brahmanul care primește de la un om, ca plată pentru sacrificiu sau pentru învățarea dogmelor sfinte, un lucru pe care l-a luat el, iar nu i-a fost dat, trebuie pedepsit ca un hoț.

341. Renăscutul care călătorește și ia două trestii de zahăr sau două mici rădăcini, din țarina altuia, pentru că n-are provizii, nu trebuie să plătească amendă.

342. Cel care leagă animalele libere ale altuia, sau dă drumul celor legate, și cel care ia un sclav, un cal sau un car, sînt supuși acelorași pedepse ca și hoții.

343. Cînd un rege stîrpește hoții, prin aplicarea acestor legi, el obține glorie în această lume și, după moarte, fericire supremă.

344. Regele care tinde la împărăția lumii, ca la o glorie veșnică și netrecătoare, să nu sufere nici o clipă pe omul care săvîrșește violențe, precum incendieri, tîlhării etc.

345. Cel care se dedă la acte de violenţă trebuie socotit ca mult mai vinovat decît defăimătorul, hoţul şi cel care loveşte cu bastonul.

346. Regele care tolerează pe omul care săvîrşeşte violenţe se prăbuşeşte în pieirea sa şi-şi atrage ura generală.

347. Niciodată, regele, fie din motive de prietenie, fie în nădejdea unui mare cîştig, nu trebuie să pună în libertate pe făptuitorii de acte violente, care răspîndesc groaza între toate creaturile.

348. Renăscuţii pot recurge la arme, cînd sînt împiedicaţi în împlinirea datoriei şi cînd castele renăscute sînt ameninţate de un dezastru.

349. Nu este vinovat cel care omoară pe drept : pentru siguranţa sa, ori în luptă pentru apărarea drepturile Sfinte şi pentru ocrotirea unei femei sau a unui brahman.

350. Omul trebuie să omoare fără şovăire pe oricine se aruncă asupra lui, ca să-l asasineze, dacă nu poate scăpa altfel, fie acesta chiar învăţătorul său, sau un copil, ori un bătrîn, sau chiar un brahman foarte priceput în Scrierile Sfinte.

351. Omorîrea omului care încearcă să asasineze pe altul, în public sau în particular, nu constituie nici o vină pentru omorîtor ; căci este furia în lupta cu furia.

352. Regele să exileze, după ce va pedepsi cu înfierări, pe cei care-şi fac o plăcere din a înşela pe femeile altora ;

353. Căci din adulter se naşte în lume amestecarea castelor şi din amestecarea castelor provine violarea datoriilor, distrugătoarea neamului omenesc, care pricinuieşte pierderea lumii.

354. Bărbatul care trăieşte pe ascuns cu soţia altuia şi care a mai fost învinuit de apucături rele trebuie osîndit la cea mai mare amendă ;

355. Acela însă împotriva căruia nu s-a ridicat niciodată o asemenea învinuire şi care are cuvînt de

a sta în legături cu o femeie, nu trebuie a suferi nici o amendă, căci el nu este vinovat de călcare de lege.

356. Cine vorbeşte cu femeia altuia într-un loc de plimbare, în pădure, sau în crivină, sau la confluenţa a două rîuri, adică într-un loc retras, se expune la pedeapsa pentru adulter.

357. Micile atenţiuni faţă de o femeie, dăruirea de flori şi parfumuri, zburdarea cu ea, atingerea gâtelii, sau veşmintelor ei, şi şederea cu ea pe acelaşi pat sînt socotite de înţelepţi ca dovezile unei iubiri adultere.

358. A atinge pieptul unei femei măritate sau alte părţi ale corpului într-un chip necuviincios, sau a se lăsa atins de ea sînt acţiuni adultere cu consimţămînt reciproc.

359. Sudra trebuie supus la pedeapsa capitală pentru violarea femeii unui brahman ; şi în toate castele, femeile trebuie să fie supravegheate fără încetare.

360. Cerşetorii, panegiriştii, persoanele care au început un sacrificiu şi meseriaşii de treapta de jos pot vorbi cu femeile, fără să fie împiedicaţi

361. Nici un bărbat să nu vorbească cu femei străine, cînd a luat asupră-şi apărarea acelora de care ele depind ; dacă vorbeşte, călcînd această dispoziţie, trebuie să plătească amendă un suvarna.

362. Aceste măsuri nu privesc pe femeile dansatorilor şi cîntăreţilor, nici pe ale bărbaţilor care trăiesc din necinstea femeilor lor ; căci aceştia aduc bărbaţi şi le înlesnesc convorbiri cu femeile lor, sau se ascund, pentru a le înlesni întîlniri amoroase.

363. Totuşi, cel care are legături deosebite cu acest fel de femei, sau cu servitoarele cuiva, sau cu călugăriţe eretice trebuie să fie condamnat la o uşoară amendă.

364. Cel care siluieşte o tînără, să fie supus fără întîrziere la pedeapsa corporală ; dacă însă fata a consimţit şi dacă sînt amîndoi din aceeaşi castă, el nu merită nici o pedeapsă.

365. Dacă o fată iubește un bărbat dintr-o castă superioară celei din care face ea parte, regele nu trebuie să-i dea nici cea mai mică amendă ; dacă se alipește de un bărbat dintr-o castă inferioară, trebuie să fie închisă în casă și păzită bine.

366. Bărbatul de origine umilă, care face făgăduieli unei fete de naștere nobilă, merită pedeapsă corporală ; dacă curtenește o fată din aceeași castă, să-i dea darul obișnuit, și să se căsătorească cu ea, dacă și tatăl consimte.

367. Bărbatului care, de fală, pîngărește cu forța o tînără fată prin atingerea cu degetul, să i se taie îndată două degete și să i se aplice amendă de șase sute de panas.

368. Dacă fata a consimțit să fie pîngărită în acest fel și dacă amîndoi sînt din aceeași castă, să nu i se taie degetele ; trebuie însă să i se dea o amendă de două sute de panas, ca să nu mai facă altădată.

369. Dacă o fată pîngărește o alta cu degetul, să fie condamnată la două sute de panas amendă, să plătească tatălui acelei fete îndoitul darului de nuntă și să primească zece lovituri de bici ;

370. Iar dacă o femeie atentează în acest chip la pudoarea unei fete, trebuie numaidecît să i se radă capul și să i se taie degetele, după împrejurări, și să fie plimbată pe uliță, călare pe un măgar.

371. Dacă o femeie, mîndră de familia și de însușirile sale, este necredincioasă bărbatului, regele să facă să fie sfîșiată de cîini într-un loc foarte umblat.

372. Pe adulterul, complicele ei, să-l condamne a fi ars pe un pat de fier înroșit în foc, și executorii să pună mereu lemne pe foc, pînă ce osînditul va fi ars de tot.

373. Bărbatul care a mai fost odată găsit vinovat și care în timp de un an este acuzat din nou de adulter, trebuie să plătească amendă îndoită ; asemeni și pentru raportul sexual cu fiica unui excomunicat sau cu soția unui ciandali.

374. Sudra care întreţine relaţii criminale cu o femeie din cele trei caste superioare, păzită în casă, sau nepăzită, va fi lipsit de membrul vinovat şi de toată averea, dacă nu era păzită ; dacă era păzită, va pierde tot, averea şi viaţa.

375. Pentru adulterul cu o femeie din casta brahmanilor, aflată sub pază, un vaisya va fi lipsit de toată averea şi închis un an, un kşatrya va fi condamnat la o amendă de o mie de panas şi i se va rade capul şi stropi cu urină de măgar ;

376. Iar dacă un vaisya sau kşatrya au legături vinovate cu o brahmană nepăzită de soţul ei, regele să condamne pe vaisya la cinci sute şi pe kşatrya la o mie de panas amendă.

377. Dacă vreunul din ei săvîrşeşte adulter cu o brahmană păzită de soţul ei şi înzestrată cu însuşiri alese, trebuie pedepsit ca sudra, sau ars pe un foc de ierburi, sau de trestie.

378. Brahmanul trebuie condamnat la o mie de panas amendă, dacă profită cu de-a sila de brahmana supravegheată ; dacă ea s-a supus poftelor lui, să plătească numai cinci sute.

379. În cazurile în care pentru celelalte caste se prescrie pedeapsa cu moarte, brahmanului adulter să i se aplice tunderea care-i aduce necinste.

380. Regele să se ferească de a omorî vreun brahman, chiar dacă ar fi săvîrşit toate crimele posibile ; să-l exileze din regat, lăsîndu-i toate averile şi nefăcîndu-i nici cel mai mic rău.

381. Nu este pe lume mai mare nedreptate decît uciderea unui brahman ; de aceea regele nu trebuie nici să conceapă ideea de a condamna un brahman la moarte.

382. Vaisya care are legături vinovate cu o femeie păzită din casta militară şi kşatrya cu o femeie din casta negustorilor, trebuie puşi amîndoi la aceeaşi pedeapsă ca în cazul unei brahmane nepăzite.

383. Brahmanul trebuie condamnat să plătească o mie de panas, dacă are relaţii nepermise cu femei

supravegheate din aceste două caste ; pentru adulter cu o femeie din casta servitorilor, kşatrya şi vaisya vor plăti amendă de o mie de panas.

384. Pentru adulterul cu o femeie kşatrya nepăzită, amenda unui vaisya este de cinci sute de panas ; iar kşatrya trebuie să primească pedeapsa raderii capului şi stropirii cu urină de măgar, sau amendă.

385. Brahmanul care trăieşte trupeşte cu o femeie nepăzită, fie din casta militară, fie din casta negustorilor, sau din a servitorilor, merită o amendă de cinci sute de panas ; de o mie, dacă este din castele amestecate.

386. Suveranul în al cărui regat nu se întîlnesc nici hoţi, nici adulteri, nici defăimători, nici vinovaţi de fapte samavolnice, sau de maltratări, va merge în locuinţa lui Sacra [34].

387. Stîrpirea acestor cinci feluri de oameni, în ţările supuse stăpînirii unui rege, îi aduce superioritate faţă de oamenii de aceeaşi treaptă cu el şi-i răspîndeşte în lume gloria.

388. Sacrificatorul care părăseşte pe preotul liturgisitor şi preotul care părăseşte pe sacrificator, fiecare din ei fiind în stare a-şi împlini datoria şi care n-au săvîrşit nici o altă greşeală mare, să fie pus fiecare la amendă de cinci sute de panas.

389. Mama, tatăl, soţia şi fiul nu trebuie părăsiţi ; cel care părăseşte pe vreunul din ei, afară de cazul cînd sînt vinovaţi de o mare crimă, trebuie pus la amendă de şase sute de panas.

390. Cînd renăscuţii se judecă pentru o chestiune care priveşte casta lor, regele să se ferească de a interpreta el însuşi legea, dacă doreşte mîntuirea sufletului său.

391. Dîndu-le onorurile cuvenite şi liniştindu-i cu cuvinte prietenoase, regele, însoţit de brahmani să le aducă aminte datoriile ce au.

392. Brahmanul care dă un ospăţ la douăzeci de renăscuţi şi nu invită nici pe vecinul a cărui casă

[34] *Sacra* este un alt nume al lui Indra, zeul cerului.

este lîngă a sa, nici pe cel de lîngă acesta, dacă sînt demni de a fi poftiți, merită o amendă de un maşa de argint.

393. Brahmanul foarte priceput în Scrierile Sfinte, care nu invită pe vecinul său brahman tot aşa de învăţat şi virtuos, la ocaziile de veselie ca de pildă la nuntă, trebuie condamnat să plătească acestui brahman valoarea îndoită a ospăţului şi un maşa de aur regelui.

394. Orbul, idiotul, ologul, bătrînul şi cel care face servicii bărbaţilor pricepuţi în Scrierile Sfinte nu trebuie puşi de rege la nici o dare.

395. Regele să cinstească întotdeauna pe teologul învăţat, pe bolnav, pe cel necăjit, pe copil, pe bătrîn, pe sărac, pe cel nobil din naştere şi pe cel vrednic de stimă din cauza virtuţii sale.

396. Spălătorul trebuie să spele rufele una cîte una pe o scîndură lustruită de lemn de salmali [35]; el nu trebuie să amestece rufele unei persoane cu ale altuia, nici să le dea cuiva să le poarte.

397. Ţesătorul căruia i s-au dat zece palas de fire de bumbac, trebuie să dea înapoi pînză care să cîntărească un pala mai mult, din cauza scrobelii care intră în ţesătură, în caz contrariu, să plătească o amendă de doisprezece panas.

398. Oameni cunoscători ai cazurilor în care trebuie a se pune impozite şi experţi în tot felul de mărfuri să evalueze preţurile mărfurilor şi regele să ia a douăzecea parte din cîştig.

399. Regele să confişte toată averea negutătorului care, din lăcomie, exportă mărfuri a căror negociere a fost rezervată regelui, sau al căror export a fost oprit.

400. Cel care se sustrage de la impozite, care vinde sau cumpără în ceasurile nepermise, sau care dă o falsă evaluare a mărfurilor sale, trebuie pus la o amendă de opt sute de ori mai mare decît valoarea impozitului datorat sau a lucrurilor vîndute ori cumpărate.

[35] *Salmali* = bombax heptaphyllum.

401. Ţinînd seamă pentru toate mărfurile, de depărtarea de la care se aduc, de distanţa la care trebuie trimise, de timpul cît au fost păstrate, de cîştigul ce pot aduce, de cheltuielile făcute, regele să stabilească reguli pentru vînzare şi cumpărare.

402. După fiecare cincisprezece zile, regele să fixeze preţurile mărfurilor, în faţa experţilor mai sus pomeniţi.

403. Valoarea metalelor preţioase, ca şi măsurile şi greutăţile să fie exact stabilite de el, şi, din şase în şase luni, să le controleze din nou.

404. Taxa pentru trecerea unui rîu este de un pana pentru o căruţă goală, de o jumătate de pana pentru un om cu o povară, de un sfert de pana pentru un animal, sau pentru o femeie, de o optime pentru un bărbat fără povară.

405. Căruţele, încărcate cu mărfuri trebuie să plătească taxa în raport cu valoarea mărfii ; cele cu cutii goale să plătească puţin lucru, ca şi bărbaţii rău îmbrăcaţi.

406. Pentru un drum lung, preţul transportului cu corabia să fie proporţional cu locul şi cu timpul ; aceasta trebuie a se înţelege de transportul pe rîuri ; pentru mare nu este taxă fixă.

407. Femeia însărcinată de cel puţin două luni, ascetul cerşetor, ascetul şi brahmanii care poartă costumul de ucenici nu trebuie să plătească nici o dare pentru trecerea rîurilor.

408. Cînd într-o corabie se pierde vreun lucru din vina corăbierilor, ei trebuie să-l cumpere la loc.

409. Această regulă priveşte pe călătorii cu corabia, cînd nenorocirea se întîmplă, în timpul călătoriei, din vina corăbierilor ; dar pentru întîmplare inevitabilă, corăbierii nu trebuie să plătească nimic.

410. Regele să poruncească vaisyas-ilor să facă comerţ, să împrumute bani cu dobîndă, să lucreze pămîntul sau să crească vite, sudras-ilor de a servi renăscuţilor.

411. Cînd un kşatrya şi un vaisya se află la

strîmtoare, brahmanul să-i ajute din compătimire, încredinţîndu-le un serviciu care le convine.

412. Brahmanul care, din lăcomie, pune la lucru de slugă renăscuţi care au primit învestitura, fără voia lor şi prin abuz de putere, trebuie pedepsit de rege cu o amendă de şase sute de panas.

413. Să oblige însă pe sudra, cumpărat sau nu, să îndeplinească treburile de slugă ; căci el a fost creat de Fiinţa care există prin ea însăşi ca să servească brahmanilor.

414. Sudra, chiar dacă este pus în libertate de stăpînul său, nu iese din starea de servitor ; căci această stare este pentru el naturală şi cine l-ar putea scuti de ea ?

415. Sînt şapte feluri de servitori : prizonierul luat de sub un drapel străin, servitorul care se pune în serviciul cuiva, pentru a i se da întreţinerea, servitorul născut dintr-o femeie sclavă în casa stăpînului ei, cel cumpărat sau dăruit, cel care a trecut moştenire de la tată la fiu, cel care este sclav ca pedeapsă, neputînd plăti o amendă.

416. Soţia, copilul şi sclavul sînt socotiţi de rege ca neavînd nimic prin ei înşişi ; tot ceea ce ei pot cîştiga este proprietatea celui de care depind.

417. Brahmanul, care se află în lipsă, îşi poate însuşi netulburat averea unui sudra, sclavul său, fără ca regele să-l pedepsească ; căci sclavul n-are nimic al lui propriu şi nu posedă nimic peste care stăpînul său să nu se poată face stăpîn.

418. Regele să aibă toată grija de a îndatora pe vaisyas şi pe sudras să-şi împlinească datoriile ; căci dacă ei s-ar îndepărta de la datoriile lor, ar fi în stare să răstoarne lumea.

419. În toate zilele, regele să se silească a sfîrşi treburile începute şi să se informeze despre starea echipajelor, a veniturilor şi a cheltuielilor fixe, de produsul minelor şi de tezaur.

420. Rînduindu-şi toate afacerile în felul prescris, regele nu face nici o greşeală şi ajunge la fericirea supremă.

CARTEA A NOUA

LEGILE CIVILE ŞI PENALE. DATORIILE CASTEI NEGUSTORILOR ŞI ALE CASTEI SERVITORILOR

1. Iată acum legile străvechi pentru bărbatul şi femeia care rămîn statornici în calea legală, fie despărţiţi, fie uniţi.

2. Ziua şi noaptea, femeile trebuie ţinute în stare de dependenţă de protectorii lor ; şi chiar cînd sînt prea înclinate spre plăceri nevinovate şi legitime, trebuie să fie supuse autorităţii acelor de care depind.

3. Femeia este sub paza tatălui ei în timpul copilăriei, sub paza bărbatului în timpul tinereţii, ; ea nu trebuie să se conducă niciodată după capul său.

4. Tatăl merită dojană, dacă nu-şi mărită fata la timpul cuvenit, soţul merită dojană, dacă nu se apropie de soţia sa la timpul potrivit ; după moartea soţului, fiul merită dojană, dacă nu ocroteşte pe mama sa.

5. Trebuie a păzi mai ales pe femeile cu înclinări rele şi pe cele slabe ; dacă femeile nu sînt supravegheate, aduc nenorocire în două familii.

6. Ţinînd seama că este o lege supremă pentru toate castele, soţii, oricît ar fi de slabi, să aibă mare grijă de a supraveghea purtarea soţiilor lor.

7. Păzindu-şi soţia, bărbatul îşi păzeşte semiţia, obiceiurile, familia, pe sine însuşi şi datoria.

8. Bărbatul, fecundînd pîntecele soţiei sale, se naşte din nou sub forma de foetus şi soţia se cheamă gyaja, pentru că bărbatul său se naşte (giayate) în ea a doua oară.

9. Femeia dă naştere unui fiu cu aceleaşi calităţi ca acel care l-a conceput ; de aceea, pentru a-şi asigura curăţia semînţiei, soţul trebuie să-şi păzească femeia cu băgare de seamă.

10. Prin mijloace silnice nimeni nu poate izbuti să ţină pe femei în ascultare ; izbuteşte însă foarte bine prin ajutorul următoarelor vicleşuguri :

11. Bărbatul să însărcineze pe soţie cu ţinerea socotelii veniturilor şi cheltuielilor, cu curăţirea lucrurilor şi a corpului, cu împlinirea datoriei sale, cu gătirea mîncării şi cu întreţinerea uneltelor, gospodăriei.

12. Închise în locuinţa lor, sub paza unor bărbaţi credincioşi şi devotaţi, femeile nu sînt în siguranţă ; acelea numai sînt în deplină siguranţă care se păzesc ele însăşi prin propria lor voinţă.

13. Consumarea de băuturi îmbătătoare, vizitarea de adunări cu rău nume, despărţirea de soţ, umblarea încoace şi încolo, dormirea în ceasuri nepotrivite şi petrecerea în casa altuia, sînt şase fapte care aduc necinste femeilor măritate.

14. Astfel de femei nu caută frumuseţea şi nu se dau înapoi din faţa vîrstei ; că amantul lor este frumos, sau urît, nu importă, este bărbat şi aceasta este ceea ce vor ele.

15. Din cauza patimii lor de bărbaţi, a nestatorniciei firii lor şi a lipsei de dragoste, care le este firească, în zadar vor fi păzite cu luare aminte căci sînt necredincioase soţilor lor.

16. Cunoscînd astfel caracterul, care le-a fost dat în momentul creării de Stăpînul făpturilor, soţii să aibă cea mai mare grijă de a le supraveghea.

17. Manu a dat femeilor ca parte de moştenire dragostea de pat, de scaun şi de găteală, pofta, mînia, înclinările rele, dorinţa de a face rău şi perversitatea.

18. Pentru femei nici o sfîntă taină nu se însoţeşte de rugăciuni ; aşa prescrie legea ; lipsite de cunoaşterea legii şi de rugăciuni de expiere, femeile vinovate sînt minciuna însăşi ; aceasta este regula stabilită.

19. În Cărţile Sfinte se citesc mai multe pasaje care arată adevărata lor fire ; iată acum acele texte sfinte care pot servi de expiere :

20. Tatăl meu să cureţe acest sînge, pe care mama, necredincioasă soţului ei, l-a pîngărit, ducîndu-se în casa altuia. Astfel sună formula sacră pe care trebuie s-o pronunţe fiul care cunoaşte greşeala mamei sale.

21. Dacă o femeie a nutrit în inimă un gînd rău bărbatului său, această rugăciune este expiere deplină pentru fiu, dar nu pentru mamă.

22. Oricare ar fi calităţile brăbatului cu care femeia s-a unit prin căsătorie legitimă, ea se împărtăşeşte de toate, ca rîul prin unirea sa cu oceanul.

23. Okşamala, femeie de condiţie de jos, unindu-se cu Vasişta, şi Sarangi, unindu-se cu Mandapala, ajunseră la o treaptă foarte de cinste.

24. Aceste două femei şi altele, asemeni de origine de jos, s-au înălţat în lume prin virtuţile soţilor lor.

25. Acestea sînt practicile totdeauna curate ale purtării civile a bărbatului şi a femeii ; ascultaţi legile care privesc pe copii şi de care atîrnă fericirea în lumea aceasta şi în cealaltă.

26. Femeile care se împreună cu bărbaţii lor în dorinţa de a avea copii, care sînt pe deplin fericite, vrednice de respect şi care fac cinste casei lor, sînt adevărate zeiţe ale norocului ; nu este nici o deosebire între unele şi altele.

27. A naşte copii, a-i creşte după ce i-a născut, a se îndeletnici în fiecare zi cu ale casei, acestea sînt datoriile femeii.

28. Din femeie numai purced copiii, împlinirea datoriilor pioase, îngrijirile delicate, plăcerea cea

mai aleasă şi cerul pentru manii strămoşilor şi chiar pentru soţ [1].

29. Cea care nu-şi înşeală bărbatul şi ale cărei gînduri, vorbe şi trup sînt curate, se duce după moarte la un loc cu bărbatul ei şi oamenii cumsecade o numesc virtuoasă ;

30. Iar femeia care are purtare rea faţă de bărbatul său, este expusă ruşinii în această lume ; după moarte, ea se va naşte din nou în pîntecele unui şacal şi va fi chinuită de boale ca oftica şi elefantiasa.

31. Învăţaţi acum cu privire la copii, această lege mîntuitoare care priveşte pe toţi oamenii şi care a fost formulată de înţelepţii şi de maharşii născuţi din început.

32. Ei recunosc pe băiat de fiu al soţului mamei lui ; dar Scrierile Sfinte au cu privire la tată două păreri ; după unii, tatăl este cel care a dat naştere copilului ; după alţii, este soţul mamei copilului.

33. Femeia este socotită de lege ca ţarina, iar bărbatul ca sămînţa ; prin conlucrarea cîmpului cu sămînţa se săvîrşeşte naşterea tuturor fiinţelor însufleţite.

34. În unele cazuri puterea de reproducere a bărbatului are însemnătate deosebită ; în alte cazuri are matricea femeii ; cînd este potrivire între puteri, copiii care se nasc sînt foarte bine înzestraţi.

35. Dacă se compară puterea de zămislire masculină cu cea feminină, cea masculină este superioară, pentru că prăsila tuturor fiinţelor însufleţite se deosebeşte prin semnele puterii masculine.

36. Oricare ar fi felul seminţei de cereale ce se aruncă într-un ogor pregătit la timpul cuvenit, această sămînţă se dezvoltă într-o plantă de acelaşi

[1] După credinţa indiană, bărbaţii nu sînt admişi în paradis, dacă n-au lăsat după ei moştenitori de sex masculin, care să îndeplinească după moarte ceremoniile funebre sau pomenile prescrise de legea religioasă. Femeia născînd băieţi asigură dar prin aceasta bărbaţilor cerul.

fel, înzestrată cu însuşiri particulare bine distincte.

37. Cu toată dreptatea, pămîntul s-a numit matrice a de origine a fiinţelor ; iar sămînţa în dezvoltarea sa nu desfăşoară nici una din proprietăţile matricei.

38. Pe acelaşi pămînt, în acelaşi ogor, seminţe de feluri deosebite, semănate de plugar la timpul potrivit, se dezvoltă fiecare potrivit firii sale.

39. Diferite soiuri de orez, mugda [2], susanul maşa [3], orzul, usturoiul, trestia de zahăr cresc după felul semințelor.

40. Să se semene o plantă şi să răsară alta nu se poate ; oricare ar fi sămînţa care se seamănă, numai ea răsare.

41. Prin urmare, omul cu bun simţ, bine crescut, priceput în Vede şi în Angas şi care doreşte să trăiască mult, nu trebuie, niciodată, să-şi răspîndească sămînţa pe ogorul altuia.

42. Cei care cunosc timpurile trecute repetă, cu privire la aceasta, versuri cîntate de Vayu, care arată că nu trebuie a-şi arunca cineva sămînţa pe ogorul altuia.

43. Precum săgeata vînătorului este aruncată în zadar în rana făcută antilopei de un alt vînător, tot astfel sămînţa, răspîndită de un bărbat pe ogorul altuia, este pierdută pentru el.

44. Înţelepţii care cunosc vremurile de demult au privit totdeauna pămîntul (Prithivi) ca soţie a regelui Prithu [4] şi au hotărît că ogorul este proprietatea celui care a tăiat întîi pădurea, spre a desţeleni locul, şi gazela este a vînătorului care a rănit-o de moarte [5].

45. Acela numai este bărbat desăvîrşit care se compune din trei persoane contopite şi anume : so-

---

[2] *Mugda* = Phaseolus mungo.

[3] *Maşa* = Phaseolus radiatus.

[4] Vezi cartea VII, stanţa 42.

[5] Cu alte cuvinte copilul născut de o femeie căsătorită este al soţului ei, chiar dacă tatăl este altcineva.

ţie, el însuşi şi copil ; şi brahmanii au făcut această maximă : „Bărbatul şi soţia sînt o singură persoană".

46. Femeia nu poate fi scoasă de sub autoritatea bărbatului ei, nici prin vînzare, nici prin părăsire ; recunoaştem astfel legea promulgată altădată de **Stăpînul creaturilor.**

47. O singură dată se face împărţirea unei moşteniri ; o singură dată se căsătoreşte tînăra fată ; o singură dată zice tatăl : „Ţi-o dau" ; acestea sînt cele trei lucruri care se îndeplinesc odată pentru totdeauna de către oameni de bine.

48. Proprietarul animalului masculin care a fecundat o vacă, iapă, cămilă, bivoliţă, capră, oaie n-are nici un drept asupra prăsilei ; acelaşi lucru este şi cu soţiile altor bărbaţi.

49. Cei care n-au ogor, dar au seminţe şi le risipesc pe pămîntul altuia, nu trag nici un folos din boabele ce au încolţit.

50. Dacă un taur dă naştere la o sută de viţei, împerechindu-se cu vacile altora, aceşti viţei sînt ai stăpînilor vacilor şi taurul şi-a risipit sămînţa în zadar.

51. Astfel, cei care n-au ogor şi-şi aruncă sămînţa în ogorul altuia, lucrează pentru proprietar ; semănătorul nu trage în acest caz nici un folos din sămînţa sa.

52. Cînd stăpînul ogorului şi semănătorul n-au făcut o învoială deosebită cu privire la recoltă, aceasta este de drept a stăpînului ogorului ; pămîntul este mai de preţ decît sămînţa.

53. Cînd însă, printr-o învoială anume, se dă ogorul pentru însămînţare, atunci recolta este, în această lume, proprietate comună a celui care a semănat şi a stăpînului ogorului.

54. Omul în al cărui ogor a încolţit o sămînţă adusă de ploaie, sau de vînt, este stăpînul plantei ce se dezvoltă din ea ; cel care a semănat numai pe pămîntul altuia nu culege nici o roadă.

55. Aceasta este legea cu privire la viţei, la mînji, la copiii sclavelor, la puii de cămilă, la iezi, la miei, la puii de găină şi la malaci.

56. V-am spus însemnătatea şi neînsemnătatea ogorului şi a seminţei ; acum să vă spun legea cu privire la femeile care n-au copii.

57. Soţia fratelui mai mare este socotită ca soacra fratelui mai mic şi soţia celui mai mic ca nora celui mai mare.

58. Fratele mai mare, care are legături sexuale cu soţia fratelui mai mic şi fratele mai mic cu soţia fratelui mai mare, să fie degradaţi, chiar dacă ar fi fost invitaţi la aceasta de soţ sau de rude, ca să nu rămînă căsătoria stearpă [6].

59. Cînd cineva n-are copii, urmaşii doriţi pot fi obţinuţi prin unirea femeii autorizată în regulă, cu un frate sau cu o altă rudă.

60. Stropită cu unt topit şi în tăcere, ruda însărcinată cu această îndatorire, să se apropie noaptea de văduvă, sau de femeia fără copii, şi să dea naştere unui singur fiu, niciodată şi unui al doilea.

61. Unii din cei care cunosc cu temei această chestiune, bazîndu-se pe aceea că scopul acestei dispoziţii poate să nu fie pe deplin atins prin naşterea unui singur copil, sînt de părere că femeile pot naşte legal, în acest chip, şi un al doilea fiu.

62. Ţinta acestei însărcinări odată atinsă, potrivit legii, cele două persoane, fratele şi cumnata, să se poarte unul cu altul ca tatăl cu nora.

63. Fratele însă care, însărcinat cu împlinirea acestei datorii, nu observă regula prescrisă şi nu cu-

[6] Ceea ce se opreşte categoric şi sub pedeapsă de degradare, se permite şi reglementează în stanţele imediat următoare. Aceasta dovedeşte că în codul de faţă se cuprind dispoziţiuni de legi diferite. După toată probabilitatea, măsura din această stanţă este cea mai veche, dar cu timpul s-a recurs la surogatele căsătoriei de levirat, sau chiar la aceasta, spre a asigura perpetuarea cît mai mult posibil a numelor de familii. Că lucrurile trebuie să se fi petrecut astfel ne-o arată limpede stanţele imediat următoare, cum şi stanţele 66 şi 67, care arată şi timpul şi împrejurările în care ea s-a introdus.

getă decît să-şi mulţumească poftele, va fi degradat în amîndouă cazurile, adică : dacă este mai mare, ca pîngăritor al patului norei sale, iar dacă este mai mic, ca pîngăritor al patului părintelui său spiritual.

64. Văduva, sau femeia fără copii, nu trebuie să fie autorizată de un renăscut să conceapă cu altul, căci cel care-i îngăduieşte să conceapă cu altul strică legea de la început.

65. În locurile din Scrierile Sfinte privitoare la căsătorie nu se vorbeşte în nici un chip de această însărcinare şi în legile nupţiale nu se spune că văduva poate avea împreunare sexuală cu altcineva.

66. Într-adevăr, această practică, potrivită pentru animale, a fost foarte blamată de învăţaţii brahmani ; totuşi se zice că s-a practicat de oameni în timpul domniei lui Vena.

67. Acest rege, care a stăpînit altădată peste tot pămîntul, şi care, numai din această cauză, a fost privit ca cel mai distins dintre ragiarşis[7], avînd mintea tulburată de plăceri trupeşti, a făcut să se nască amestecarea castelor.

68. De atunci oamenii cumsecade dezaprobă pe bărbatul care, greşind, invită pe o văduvă, sau pe o femeie stearpă, să primească îmbrăţişările unui alt bărbat, ca să aibă copii.

69. Totuşi, cînd logodnicul unei tinere fete moare după logodnă, fratele logodnicului s-o ia de soţie, după regula următoare :

70. După ce a luat în căsătorie, potrivit prescripţiunii ritualului, pe această tînără fată, care trebuie să fie îmbrăcată în rochie albă şi cu obiceiuri curate, să se apropie de ea cîte odată la timpul cuvenit, pînă ce va concepe.

71. Omul înţelept care a dat mîna fiicei sale cuiva, să nu primească a o da altuia, căci dînd pe fiica sa, după ce a dat-o odată, se face aşa de vi-

[7] *Ragiarşis* sau *rişii* din casta militară erau personagii sfinte.

novat ca cel care a mărturisit strîmb într-un proces cu privire la oameni [8].

72. Chiar după ce s-a căsătorit în regulă, bărbatul trebuie să părăsească pe tînăra fată care are semne prevestitoare de rău, sau este bolnavă, sau care a fost dezvirginată, sau i-a fost dată prin înşelătorie.

73. Dacă cineva dă în căsătorie o fată cu un defect oarecare, fără a-l spune, soţul poate anula actul netrebnicului care i-a dat această fată.

74. Cînd un bărbat are afaceri în ţară străină, să nu plece pînă ce nu va asigura soţiei sale mijloacele de trai ; căci chiar femeia virtuoasă, dacă este amărîtă de lipsuri, poate greşi.

75. Dacă, înainte de plecare, bărbatul i-a dat cu ce să trăiască, ea să trăiască avînd purtare cinstită ; dacă nu i-a lăsat, să-şi cîştige existenţa practicînd un meşteşug cinstit, ca de pildă torsul.

76. Cînd bărbatul a plecat, spre a împlini o datorie pioasă, ea să-l aştepte 8 ani ; dacă lipseşte din motive ştiinţifice, sau războinice, să-l aştepte 6 ani ; dacă lipseşte de plăcere, să-l aştepte numai 3 ani ; după aceea să plece să-l caute.

77. Bărbatul să îndure un an încheiat ura soţiei sale, iar după un an, dacă ea continuă, să-i ia averea, să-i dea numai cu ce să trăiască şi să se îmbrace, şi să înceteze de a locui cu ea.

78. Soţia care-şi neglijează bărbatul pătimaş după jocurile la noroc, sau căruia îi plac băuturile spirtoase, sau este chinuit de boală, trebuie părăsită trei luni şi lipsită de găteli şi de mobile.

79. Aceea însă care-şi urăşte bărbatul pentru că este nebun, sau vinovat de mari crime, sau eunuc, sau impotent, sau chinuit de elefantiasă, sau de oftică, nu trebuie să fie nici părăsită, nici lipsită de averea ei.

80. Soţia dedată la băuturi ameţitoare, cu obiceiuri urîte, totdeauna în ceartă cu bărbatul, lovită

[8] Compară cartea VIII, stanţa 98.

de boală incurabilă, cum este lepra, de un caracter pervers și care-și risipește averea, trebuie înlocuită cu alta.

81. Femeia stearpă trebuie înlocuită în al optulea an ; cea care naște numai fete, în al unsprezecelea ; cea care vorbește cu răutate imediat ;

82. Dar cea care, deși bolnavă, este totuși bună și virtuoasă, nu poate fi înlocuită cu alta decît dacă consimte și ea și nu trebuie tratată niciodată cu dispreț.

83. Femeia înlocuită legal, dacă părăsește mînioasă casa bărbatului, trebuie închisă numaidecît sau izgonită în fața întregii familii.

84. Cea care bea, la un praznic, băuturi îmbătătoare sau vizitează des spectacole și adunări, după ce i-au fost interzise, să fie pedepsită cu amendă de șase krișnalas.

85. Dacă renăscuții își iau soții din casta lor sau din altele, precăderea, respectul și locuința trebuie să fie regulate după ordinea castelor.

86. Soția din aceeași castă, iar nu alta deosebită, trebuie să se îndeletnicească pentru toți renăscuții cu datoriile oficiale ale soțului ei și cu împlinirea actelor religioase zilnice.

87. Cel care însă, nebunește, lasă să fie împlinite datoriile sale de o alta, cînd are lîngă el soție din casta sa, a fost socotit întotdeauna ca un ciandala născut de o brahmană și de un sudra.

88. Cu un tînăr distins, cu fața plăcută și din aceeași castă, trebuie să-și căsătorească tatăl pe fiică, potrivit legii, chiar dacă ea n-a împlinit vîrsta de opt ani, cînd trebuie măritată.

89. Este mai bine pentru o fată de măritat să rămînă în casa părintească pînă la moarte, decît să fie căsătorită de tatăl său cu un soț lipsit de bunele însușiri.

90. O fată cînd a ajuns în vîrsta de măritat, să aștepte trei ani ; după aceea să-și aleagă un bărbat de aceeași stare cu ea.

91. Dacă o fată n-a fost căsătorită de tatăl ei, **şi-şi alege ea singură soţul**, nu greşeşte ; tot astfel şi cel pe care ea şi l-a ales.

92. Fata care-şi alege soţul, nu trebuie să ia gătelile pe care le-a primit de la tatăl, de la mama sau de la fraţii săi ; dacă le ia săvîrşeşte furt.

93. Cel care ia în căsătorie o fată în vîrstă de măritat, nu va da daruri tatălui ei ; căci tatăl a pierdut faţă de fiica sa toată autoritatea, întîrziind timpul cînd ea putea fi mamă.

94. Bărbatul de treizeci de ani trebuie să ia în căsătorie o fată de doisprezece ani, care-i place ; bărbatul de douăzeci şi patru de ani, o fată de opt ani ; dacă şi-a sfîrşit mai devreme ucenicia, să se căsătorească numaidecît, pentru ca împlinirea datoriilor de gospodar să nu fie întîrziată.

95. Chiar cînd bărbatul ia o soţie care i-a fost dată de zei şi care nu-i place, el este dator s-o ocrotească întotdeauna, dacă este virtuoasă, ca să placă zeilor.

96. Femeile au fost create pentru a naşte copii şi bărbaţii pentru a fecunda ; prin urmare datoriile comune, care trebuie îndeplinite de bărbat împreună cu femeia, sînt prescrise în Vede.

97. Dacă s-a dat un dar pentru mîna unei fete şi dacă logodnicul moare înainte de căsătorie, fata trebuie să se căsătorească cu fratele logodnicului, dacă acesta consimte.

98. Chiar nici sudra nu trebuie să primească daruri pentru fiica pe care o căsătoreşte ; căci tatăl care primeşte dar, îşi vinde pe tăcute fata ;

99. Dar ceea ce oamenii cumsecade din trecut şi de astăzi n-au făcut niciodată, este de a-şi da fiica altuia, după ce au făgăduit-o cuiva ;

100. Nici în creaţiunile precedente n-am auzit să fi fost vînzări pe tăcute ale fetelor, pentru o plată care se dă sub formă de dar.

101. Credinţa unuia faţă de celălalt să se păstreze pînă la moarte ; aceasta este, în scurt, datoria de căpetenie a bărbatului şi a femeii.

102. De aceea bărbatul şi femeia, uniţi prin căsătorie, trebuie să se păzească de a fi vreodată neuniţi şi fără credinţă unul faţă de celălalt.

103. Datoria de dragoste deplină a bărbatului şi a femeii v-am spus-o ; asemeni şi mijlocul de a avea copii în cazul de sterpiciune ; ascultaţi acum în ce fel trebuie să se facă împărţirea moştenirilor :

104. După moartea tatălui şi a mamei, fraţii să se adune şi să împartă între ei, în chip egal averea părintească ; ei nu sînt stăpîni peste ea cît timp trăiesc tatăl şi mama, afară numai dacă tatăl o împarte el însuşi ;

105. Fratele mai mare, dacă este foarte virtuos, se poate face stăpîn peste întreaga moştenire şi ceilalţi fraţi trebuie în acest caz să trăiască sub tutela sa, cum trăiau sub a tatălui.

106. În clipa naşterii băiatului dintîi, înainte chiar ca copilul să fi fost supus ceremoniei dării numelui, bărbatul devine tată şi-şi împlineşte datoria faţă de strămoşi ; fiul cel mai mare trebuie dar să moştenească tot.

107. Fiul prin a cărui naştere un bărbat îşi achită datoria şi dobîndeşte nemurirea, a fost născut pentru împlinirea datoriei ; învăţaţii socotesc pe ceilalţi fii ca născuţi din dragoste.

108. Fratele mai mare să aibă pentru fraţii mai mici, cînd nu s-a împărţit moştenirea, dragostea unui tată către copiii săi ; aceştia, după lege, trebuie să se poarte cu el ca cu tatăl lor.

109. Fratele mai mare face familia să prospereze, sau o duce la pieire, după cum este virtuos sau rău ; el este cel mai vrednic de respect în această lume şi nu este tratat cu dispreţ de oamenii cumsecade.

110. Fratele mai mare, care se poartă aşa cum trebuie să se poarte un frate mai mare, trebuie stimat ca tatăl, ca mama ; dacă nu se poartă ca un frate mai mare, trebuie respectat ca o rudă.

111. Fraţii să trăiască împreună, sau şi deosebiţi, dacă vor să-şi împlinească fiecare datoriile de

pietate ; prin traiul deosebit, actele pioase se înmulțesc ; viața separată este dar virtuoasă.

112. Trebuie a da fratelui mai mare a douăzecea parte din moștenire, dimpreună cu toate mobilele cele mai bune ; celui de-al doilea, jumătate din aceasta, sau a patruzecea parte ; celui mai tînăr a patra parte din a celui mai mare, sau a optzecea parte din întreaga moștenire.

113. Cel mai mare și cel mai mic să-și ia fiecare partea, cum s-a zis, și cei care sînt între ei, să ia fiecare cîte o parte mijlocie, adică a patruzecea.

114. Din toate avuțiile, întîiul născut să ia ceea ce este mai bun, tot ce este mai de seamă între lucrurile de același fel și pe cel mai frumos din zece boi, sau alte animale, dacă întrece pe frații săi în bune însușiri ;

115. Între frații deopotrivă de dibaci în împlinirea datoriilor, cel mai mare nu are dreptul de a lua pe cel mai frumos din zece animale, ci trebuie numai să i se dea ceva în semn de respect.

116. Dacă se dă celui mai mare cel mai frumos din zece animale, restul să fie împărțit în părți egale ; iar dacă nu i se dă, împărțirea să se facă astfel :

117. Fratele mai mare să ia două părți, al doilea una și jumătate, dacă întrece pe ceilalți în virtute și știință, și frații mai tineri să ia cîte o parte ; aceasta este legea stabilită.

118. Frații să dea fiecare din partea lor cîte ceva surorilor nemăritate din aceeași mamă, spre a se putea mărita ; să dea un sfert din partea lor ; cei care refuză, să fie degradați.

119. Un singur țap, un singur berbec sau un singur animal cu copita nedespicată nu poate fi împărțit, adică vîndut, spre a i se împărți prețul ; țapul sau berbecul care rămîne după împărțire, să se dea celui mai mare.

120. Cînd un frate mai tînăr, cu autorizarea cuvenită, a dat naștere unui fiu cu soția fratelui său mai mare decedat, împărțirea trebuie să fie deopotrivă între acest fiu, care ține locul tatălui dece-

dat, şi între tatăl adevărat, care-i este totodată şi unchi ; aceasta este regula stabilită.

121. Fiul unei văduve şi al fratelui mai mic al bărbatului ei nu poate lua locul moştenitorului principal, căci moştenitorul principal, fratele mai mare decedat, s-a făcut tată numai prin conceperea unui fiu de către fratele său mai mic ; acest fiu nu poate primi, după lege, decît o parte egală cu unchiul său, iar nu îndoită.

122. Este îndoiala asupra felului cum trebuie să se facă împărţirea moştenirii între fiul mai tînăr al unei femei măritate mai înainte şi fiul dintîi al unei femei măritate mai tîrziu cu acelaşi bărbat.

123. Fiul născut din femeia dintîi să ia pe cel mai frumos taur din moştenire, ceilalţi tauri mai puţin frumoşi sînt ai fiilor femeii căsătorite mai tirziu, care-i sînt inferiori.

124. Fiul întîi născut al femeii măritate întîi să ia cincisprezece vaci şi un taur, dacă este învăţat şi virtuos, şi ceilalţi fii să ia ceea ce rămîne ; fiecare după dreptul ce are de la mamă-sa ; aceasta este hotărîrea.

125. Între fiii născuţi din mame egale ca treaptă socială, fără nici o deosebire, nefiind întîietate după mamă, este întîietate după naştere.

126. Dreptul de a chema numele lui Indra în rugăciunile numite svambrahmanyas îl are întîiul născut, şi cînd sînt doi gemeni, întîietatea o are cel care s-a născut întîi.

127. Cel care n-are fii, poate obliga pe fiica sa, în chipul următor, să-i crească un fiu : să-i zică : „Fiul pe care-l vei naşte să fie al meu şi să săvîrşească în cinstea mea ceremonia funebră".

128. În acest fel pragiapati Dakşa a îndatorat altădată pe cele cincizeci de fiice ale sale să-i facă fii, spre a-şi spori neamul.

129. Zece din aceştia îi dărui lui Dharma [9], treisprezece lui Kasyapa [10] şi douăzeci şi şapte [11] lui Soma, regele brahmanilor şi al plantelor medicinale, dîndu-le găteli cu cea mai mare mulţumire.

130. Fiul unui bărbat este ca el însuşi, şi fiica obligată să-i nască un fiu, este ca un fiu ; Cine deci ar putea moşteni pe omul care n-are fii, dar are o fiică care face cu el un singur suflet ?

131. Tot ce s-a dat unei mame după căsătorie rămîne moştenire fiicei sale nemăritate, şi fiul unei fiice, crescut pentru tatăl ei, va moşteni toată averea tatălui mamei, mort fără copii de sex masculin.

132. Fiul unei fiice, măritate în scopul de a naşte fii pentru tatăl ei, să moştenească toată averea bunicului său după mamă, decedată fără fii, şi să aducă jertfă două prăjituri funebre : una pentru tatăl adevărat şi alta pentru bunicu-său după mamă.

133. Între fiul fiului şi al fiicei astfel măritate nu este, după lege, nici o deosebire în această lume, fiindcă tatăl celui dintîi şi mama celui de-al doilea sînt născuţi din acelaşi om.

134. Dacă omul, care a rugat pe fiica sa să-i crească un băiat ,are după aceea un fiu, atunci împărţirea moştenirii se face între amîndoi deopotrivă ; căci femeia n-are drept de întîi născut.

135. Dacă o fiică, obligată de tatăl ei să facă un băiat, moare fără a fi născut fiu, soţul se poate face stăpîn, fără şovăire, pe toată averea ei.

136. Fie că fiica a primit sus-zisa obligaţiune în faţa bărbatului, sau nu, dacă ea va avea un băiat din casa ei, bunicul după mamă devine, prin naşte-

---

[9] *Dharma* este un alt nume al lui Yama, zeul infernului. Sub numele de Dharma el este adorat ca zeu al dreptăţii.

[10] *Kasyapa*, fiul lui Marici, este un personaj sfînt, socotit ca tată al zeilor, al divinităţilor asuras şi al altor divinităţi inferioare.

[11] Aceste douăzeci şi şapte de *fiice ale lui Dakşa*, căsătorite toate cu Soma, zeul lunii, sînt nimfele şi ele prezidează cele douăzeci şi şapte de asterisme lunare.

rea acestui copil, tatăl unui fiu şi acest fiu trebuie să ofere pentru el prăjitura funebră şi să-i moştenească averea.

137. Prin fiu, omul ajunge în luminile cereşti, prin nepot, obţine nemurirea ; prin strănepot se înalţă în locuinţa soarelui.

138. Pentru că fiul scapă pe tată de sălăşluirea din infern numită Put, este numit de Brahma însuşi, Mîntuitorul de infern (Puttra).

139. În lume nu e nici o deosebire între fiul unui fiu şi al unei fiice obligate să nască fiu pentru tatăl ei ; fiul fiicei mîntuieşte pe bunicul său în cealaltă lume, tot aşa de bine ca şi fiul fiului.

140. Fiul fiicei măritate în scopul mai sus-zis să ofere cea dintîi prăjitură funebră mamei, a doua tatălui mamei şi a treia străbunicului mamei sale.

141. Cînd un băiat înzestrat cu toate virtuţile este dat unui om, în felul în care se va arăta, acest fiu, deşi se trage din altă familie, trebuie să moştenească toată averea, afară de cazul cînd acel om are un fiu legitim, căci atunci moşteneşte a şasea parte.

142. Băiatul dat cuiva nu mai face parte din familia tatălui şi nu trebuie să-l moştenească ; prăjitura funebră este nedespărţită de familie şi de moştenirea părintească ; de aceea cine şi-a dat fiul nu mai are jertfe funebre de la acel fiu.

143. Fiul femeii neautorizate să aibă copil cu un alt bărbat şi fiul născut de fratele bărbatului cu femeia acestuia, după ce ea a născut un băiat, n-au drept la moştenire, din cauză că unul este fruct al adulterului, iar celălalt al neînfrînării.

144. Fiul unei femei autorizate, dar neconceput după toate regulile, n-are drept să moştenească pe tată ; căci este născut dintr-un om degradat.

145. Fiul născut, după toate regulile, de o femeie autorizată, trebuie să moştenească, dacă este înzestrat cu bune însuşiri, ca fiul bărbatului acelei femei ; căci, în acest caz, sămînţa şi rodul sînt de drept ale stăpînului ţarinii.

146. Cel care ia sub paza sa averea mobilă şi imobilă a unui frate mort şi pe soţia lui, după ce a conceput un băiat pentru fratele său, trebuie să dea acestui copil toată averea ce i se cuvine.

147. Cînd o femeie, fără să fie autorizată, naşte un fiu cu fratele bărbatului ei, sau cu orice altă rudă, acest fiu, născut din dragoste, este, după părerea înţelepţilor, lipsit de dreptul la moştenire şi născut în zadar.

148. Regulile expuse privesc numai împărţirea moştenirii între fiii născuţi de femei din aceeaşi castă ; ascultaţi acum legea care priveşte pe fiii născuţi de femei din caste deosebite.

149. Dacă un brahman are patru femei, fiecare din cîte o castă, şi dacă toate au fii, iată regula prescrisă pentru împărţirea moştenirii :

150. Servitorul de la plug, taurul de prăsilă, căruţa, giuvaericalele şi locuinţa cea mai bună trebuie scoase de la masa succesorală şi date fiului femeii brahmane, cu o parte mai mare, în vederea superiorităţii sale.

151. Brahmanul să ia trei părţi din restul moştenirii ; fiul femeii kşatrya să ia două părţi ; al vaisyei o parte şi jumătate şi al sudrei o parte.

152. Sau, bărbatul cunoscător al legii trebuie să împartă toată averea sa în zece părţi, fără a excepta ceva, şi aceasta să le distribuie în chipul următor :

153. Fiul brahmanei să ia patru părţi, fiul kşatryei trei, fiul vaisyei două şi fiul sudrei una ;

154. Brahmanul însă, fie că are, fie că n-are fii născuţi de soţiile din castele renăscuţilor, este oprit de lege să dea fiului unei sudre mai mult de a zecea parte din avere.

155. Fiul unui brahman, al unui kşatrya sau al unui vaisya cu o sudră nu este primit la moştenire, decît dacă este virtuos şi mama sa căsătorită legitim ; dar ceea ce-i dă tatăl, este proprietatea sa.

156. Toţi fiii renăscuţi, născuţi cu femei din aceleaşi caste ca bărbaţii lor, trebuie să ia parte deopotrivă la moştenire, după ce însă cei mai tineri vor da celui mai în vîrstă partea cuvenită lui ca privilegiu de întîi născut.

157. Pentru sudra este poruncă să-şi ia soţie din casta sa, iar nu din alta ; toţi fiii născuţi cu ea trebuie să moştenească părţi egale, chiar dacă ar avea o sută.

158. Din aceşti doisprezece fii ai oamenilor pe care-i deosebeşte Manu Svayambhuva, şase sînt rude şi moştenitori, iar şase nu sînt moştenitori, dar sînt rude.

159. Fiul bărbatului căsătorit legitim, fiul soţiei şi al fratelui bărbatului, fiul dăruit, fiul adoptat, fiul născut pe ascuns sau al cărui tată este necunoscut şi fiul lepădat de părinţi, sînt cele şase rude şi moştenitori ai familiei.

160. Fiul unei fete necăsătorite, al unei mirese însărcinate, fiul cumpărat, fiul femeii măritate de două ori, fiul care s-a dăruit el însuşi şi fiul unui sudra sînt toţi şase rude, dar nu moştenitori.

161. Omul care trece prin întunericul infernului, lăsînd după el numai fii disprețuiţi, ca ultimii unsprezece, are aceeaşi soartă ca cel care trece apa într-o barcă putredă.

162. Dacă un om are ca moştenitori un fiu legitim şi unul al femeii sale cu o rudă, născut înaintea fiului legitim, în timpul cînd acest om era bolnav de o boală ce se credea incurabilă, fiecare din aceşti doi fii este stăpînul averii tatălui său natural.

163. Fiul legitim al unui om este singurul stăpîn al averii părinteşti ; însă, spre a preîntîmpina răul, el să asigure celorlalţi fii mijloacele de trai.

164. Cînd fiul legitim a preţuit averea părintească, să dea fiului mamii sale cu o rudă a şasea sau a cincea parte, dacă este virtuos.

165. Fiul legitim şi fiul soţiei pot moşteni îndată averea părintească în felul stabilit, dar ceilalţi

zece fii, în ordinea pomenită, moştenesc numai datoriile familiei şi o parte din avere.

166. Fiul născut dintr-un bărbat şi soţia sa cu care este unit prin taina nunţii, fiind legitim (orasa), trebuie socotit ca cel dintîi de drept.

167. Cel născut, după regulile prescrise, de soţia unui om decedat, impotent sau bolnav, cu o rudă, se zice fiul soţiei (kşetragia).

168. Se numeşte fiu dat cel pe care tatăl şi mama, înţeleşi între ei, îl dau, făcînd o libaţiune de apă, cuiva care n-are nici un băiat, copilul fiind din aceeaşi castă cu cel care-l ia şi avînd dragoste de el.

169. Cînd un om ia ca fiu un băiat din aceeaşi castă cu el, care cunoaşte folosul împlinirii ceremoniilor funebre şi răul ce izvorăşte din neîmplinirea lor şi înzestrat cu toate bunele calităţi ale unui fiu, acest copil se numeşte fiu adoptiv [12].

170. Dacă un copil se naşte în casa cuiva, fără să se ştie cine-i este tată, acest copil născut clandestin în acea casă este socotit ca al bărbatului femeii care l-a născut.

171. Copilul luat de un om ca fiu al său, după ce a fost părăsit de tatăl şi de mama lui, sau de unul din doi, celălalt fiind mort, se cheamă copil aruncat.

172. Cînd o fată naşte un băiat pe ascuns în casa tatălui ei, acest copil, care va fi al bărbatului cu care se va mărita fata, se numeşte fiu de fată.

173. Dacă o femeie însărcinată se măritâ, fie că este cunoscut, ori nu, că este însărcinată, băiatul pe care-l va naşte este al bărbatului ei şi se cheamă primit cu soţia.

174. Copilul pe care-l cumpără de la tată sau de la mamă omul doritor de a avea un fiu, care să îndeplinească ceremoniile funebre pentru el, se cheamă fiu cumpărat, fie că are sau nu aceleaşi ca-

[12] Ad litteram tradus ar trebui să se numească *„fiu meşteşugit"*.

lităţi ca el, dar trebuind să fie neapărat din aceeaşi castă.

175. Cînd o femeie, părăsită de soţul ei, sau văduvă, se mărită din nou de bunăvoie şi naşte un băiat, acesta se cheamă fiu de femeie măritată a doua oară.

176. Dacă ea este încă fecioară, cînd se căsătoreşte a doua oară, sau dacă a părăsit pe soţul ei foarte tînăr, spre a se duce după altul, şi se întoarce din nou la el, trebuie să reînnoiască ceremonia căsătoriei cu soţul pe care-l ia prin a doua nuntă, sau cu tînărul la care se întoarce.

177. Copilul care şi-a pierdut tatăl şi mama, sau care a fost părăsit de ei fără motiv şi care se oferă cuiva de bunăvoie, se zice dăruit de sine însuşi.

178. Copilul pe care-l naşte din neînfrînare un brahman cu o femeie din clasa servitorilor, deşi viu (parayan), este totuşi ca un cadavru (sava); de aceea i se zice cadavru viu (parasava).

179. Băiatul născut dintr-un sudra şi o sclavă a lui, sau dintr-o sclavă şi bărbatul ei asemeni sclav, poate primi o parte din moştenire, dacă convin fiii legitimi; aşa este legea stabilită.

180. Cei unsprezece fii număraţi, începînd cu fiul soţiei, sînt recunoscuţi de legislatori vrednici de a reprezenta, pe rînd, pe fiul legitim, spre a preîntîmpina încetarea ceremoniei funebre.

181. Aceşti unsprezece fii, numiţi astfel (fii), pentru că pot ţine locul fiului legitim, datorîndu-şi viaţa altui om, sînt de fapt fiii celor care i-au născut, iar nu ai altora; de aceea nu-i ia cineva ca fii decît în lipsă de fii legitimi sau de nepoţi.

182. Dacă dintre mai mulţi fraţi ai tatălui sau ai mamei, unul a cîştigat un fiu, Manu îi declară pe toţi tată de copil pentru acest fiu; în acest caz unchii copilului nu mai pot adopta alţi copii, el îi moşteneşte pe toţi şi îndeplineşte ceremoniile funebre pentru ei.

183. De asemeni, dacă una din femeile aceluiaşi bărbat naşte un băiat, toate sînt socotite de Manu mame de băiat, în vederea acestui copil.

184. Cînd lipseşte din aceşti doisprezece fii cel care vine mai întîi în ordine, următorul şi care-i este inferior, trebuie să ia moştenirea ; iar dacă sînt mai mulţi în aceeaşi condiţiune, trebuie să ia toţi parte din avere.

185. Nu fraţii, nici tatăl şi mama, ci fiii legitimi şi copiii lor şi, în lipsa acestora, ceilalţi fii trebuie să moştenească pe un tată ; averea unui om care nu lasă nici un fel de fii se întoarce la tatăl său, iar în lipsa tatălui şi a mamei, la fraţi.

186. Libaţiuni de apă trebuie făcute pentru trei strămoşi : tatăl, bunicul după tată şi străbunicul ; pentru cîte trei trebuie să se ofere o prăjitură ; cel care le oferă aceste jertfe şi care-i moşteneşte este a patra persoană în ordine scoborîtoare ; a cincea nu ia parte la jertfă.

187. Ruda cea mai apropiată (sapinda), bărbat sau femeie, moşteneşte pe decedat ; în lipsă de sapindas şi de rude ale lor, moştenitor va fi ruda de departe (samanodaka), sau învăţătorul spiritual, sau şcolarul defunctului.

188. În lipsa tuturor acestor persoane, brahmanii cunoscători ai celor trei Cărţi Sfinte, curaţi la suflet şi la trup, şi stăpîni peste simţuri, sînt chemaţi să moştenească, şi trebuie deci să ofere prăjitura mortuară ; astfel datoriile funebre nu pot înceta.

189. Proprietatea brahmanilor nu poate cădea niciodată în mîinile regelui ; aceasta este regula stabilită ; dar pentru celelalte caste, regele se face stăpîn peste avere, dacă nu sînt moştenitori.

190. Dacă văduva unui bărbat, care a murit fără copii de sex masculin, concepe un băiat cu o rudă, să dea acestui băiat, cînd va fi major, tot ce avea bărbatul ei.

191. Dacă doi băieţi născuţi din aceeaşi mamă şi din doi taţi diferiţi, morţi amîndoi, se ceartă pentru moştenire, pe care o stăpîneşte mamă-sa, fiecare din ei să ia averea tatălui lui.

192. La moartea mamei, fraţii şi surorile uterine necăsătorite să împartă între ei deopotrivă averea

mamei lor ; surorilor măritate să li se dea cîte un dar, potrivit cu averea rămasă.

193. Dacă acestea din urmă au fete, este bine să li se dea cîte ceva din averea bunicei lor după mamă, ca aducere-aminte.

194. Averea proprie a unei femei este de şase feluri şi anume : ceea ce i s-a dăruit în faţa focului nupţial, ceea ce i s-a dat cînd a plecat la casa bărbatului ei, ceea ce i s-a dat în semn de dragoste, ceea ce a primit de la frate, de la mamă sau de la tată.

195. Darurile pe care i le-a făcut bărbatul sînt, după moartea ei, ale copiilor, chiar dacă trăieşte bărbatul.

196. Este hotărît, că tot ce are o tînără femeie măritată după felul lui Brahma, al zeilor, al sfinţilor, al muzicanţilor cereşti, sau al creatorilor, trebuie să rămînă bărbatului său, dacă ea moare fără urmaşi.

197. Se porunceşte însă că orice avere i s-a dat la căsătoria făcută după felul spiritelor rele, sau după celelalte două feluri, să se înapoieze tatălui sau mamei ei, dacă ea moare fără copii.

198. Orice avere dată în orice timp de către tată unei femei renăscute, măritată cu un brahman care are şi alte femei, revine, dacă ea a murit fără copii, fiicei unei brahmane sau copiilor ei.

199. Femeia nu poate pune deoparte pentru ea din averile familiei, comune ei şi mai multor altor rude ; asemeni nici din averea bărbatului ei, fără învoirea lui.

200. Gătelile purtate de femei în timpul vieţii soţilor lor nu trebuie luate de moştenitorii soţilor ; dacă le împart, sînt vinovaţi.

201. Eunucii, degradaţii, orbii şi surzii din naştere, nebunii, idioţii, muţii şi schilozii nu pot fi admişi la moştenire.

202. Este însă drept ca orice om cu minte, care moşteneşte ceva, să dea şi acestora, atît cît stă în puterea sa, ca să aibă cu ce să trăiască şi să se

îmbrace pînă la sfîrşitul zilelor lor ; dacă n-ar face-o, ar fi criminal.

203. Dacă totuşi eunucul şi ceilalţi au gust să se căsătorească şi dacă au copii, femeia eunucului concepînd cu altul, după regulile stabilite, copiii lor pot moşteni.

204. Dacă fratele mai mare, care trăieşte în comun cu ceilalţi fraţi, cîştigă ceva prin munca sa după moartea tatălui, trebuie să facă parte şi fraţilor mai mici, dacă se străduiesc cu studierea ştiinţei sfinte ;

205. Iar dacă sînt toţi străini de studiul ştiinţei şi cîştigă prin muncă, acest cîştig să se împartă între ei deopotrivă, pentru că nu este de la tată ; aşa este hotărîrea.

206. Bogăţia dobîndită însă prin ştiinţă este numai a celui care a dobindit-o ; ca şi lucrul dăruit de un prieten, sau primit cu prilejul nunţii, sau dat ca ofrandă de ospitalitate.

207. Dacă unul din fraţi este în stare să strîngă avere prin meseria sa şi n-are nevoie de averea părintească, trebuie să renunţe la partea sa, după ce i s-a făcut un mic dar, pentru ca copiii lui să nu mai poată ridica pretenţii de moştenire.

208. Ceea ce un frate a cîştigat cu multă osteneală, fără să păgubească averea părintească, nu trebuie să dea fără voia sa, fiindcă este cîştigat prin munca lui.

209. Cînd un tată reuşeşte, prin sforţările sale, să redobîndească o avere pe care tatăl său n-a putut-o redobîndi, să n-o împartă cu fiii săi, dacă nu vrea, pentru că el însuşi a cîştigat-o.

210. Dacă fraţii care au trăit deosebit, se unesc spre a trăi în comun şi după aceea împart din nou moştenirea, părţile să fie deopotrivă ; în acest caz nu mai există dreptul celui mai mare.

211. Cînd se face împărţirea, dacă fratele cel mai tînăr dintre mai mulţi fraţi este lipsit de partea sa, pentru că a îmbrăţişat viaţa ascetică, sau dacă unul din ei a murit, partea sa nu trebuie să se piardă ;

212. Ci fraţii lui uterini, care şi-au pus părţile în comun şi surorile uterine, să se adune şi să împartă partea lui între ei, dacă n-a avut nici soţie, nici copii şi nu trăiesc nici tatăl, nici mama.

213. Fratele mai mare, care, de lăcomie, nedreptăţeşte pe fraţii mai tineri, este lipsit de cinstea de întîi născut şi de partea sa şi trebuie pedepsit de rege cu amendă.

214. Toţi fraţii, stăpîniţi de vreun viciu, pierd dreptul la moştenire şi fratele mai mare nu trebuie să-şi însuşească toată averea, fără să dea ceva fraţilor.

215. Dacă fraţii, care trăiesc împreună cu tatăl lor, se întovărăşesc cu toţii într-o afacere, tatăl trebuie întotdeauna să le facă părţi egale, cînd împarte cîştigul.

216. Fiul născut după împărţirea averii făcută de tată să stăpînească partea tatălui, sau dacă fraţii, care se despărţiseră de tată-su, au unit din nou părţile lor cu a lui, să se împartă cu ei.

217. Dacă cineva moare, nelăsînd după el nici copii, nici soţie, tatăl sau mama trebuie să îi moştenească averea ; dacă mama este moartă, mama tatălui sau tatăl tatălui, sînt cei care-l moştenesc, bineînţeles dacă n-are fraţi şi nepoţi.

218. După ce s-au împărţit, potrivit legii, toate datoriile şi toată averea, tot ce se va mai găsi să fie împărţit în acelaşi fel.

219. Hainele, trăsurile şi gătelile de o valoare mijlocie, de care s-a servit vreunul din moştenitori înainte de împărţire, orezul preparat, apa din fîntînă, sclavele, duhovnicii şi preoţii familiei nu pot fi împărţiţi, ci trebuie a se folosi de ei ca mai înainte.

220. V-am expus pe rînd legea moştenirilor şi regulile cu privire la fii, începînd cu cea despre soţie ; iată acum legea jocurilor la noroc ;

221. Jocul la noroc şi rămăşagurile trebuie proscrise de rege din regatul său, căci aceste două obişnuinţe rele pricinuiesc principilor pierderea regatelor.

222. Jocul la noroc şi rămăşagurile sînt furturi pe faţă ; aşadar regele trebuie să facă toate sforţările pentru a le împiedica.

223. Jocul la noroc obişnuit este acela la care se întrebuinţează lucruri neînsufleţite, ca de pildă zaruri ; se numeşte rămăşag (samahvaya[13]) jocul în care se întrebuinţează fiinţe însufleţite, ca de pildă cocoşi, berbeci şi care este precedat de prinsoare.

224. Cel care se dedă jocului la noroc şi rămăşagului şi cel care le înlesneşte mijloacele ţinînd casă de joc, trebuiesc pedepsiţi de rege cu pedeapsă corporală, ca şi sudra care poartă semnele distincte ale renăscuţilor.

225. Jucătorii la noroc, dănţuitorii şi cîntăreţii publici, oamenii care nesocotesc Cărţile Sfinte, călugării eretici, oamenii care nu ţin datoriile castei lor şi negustorii de băuturi spirtoase trebuie numaidecît alungaţi din oraş.

226. Cînd aceşti hoţi ascunşi sînt răspîndiţi în regatul unui suveran, jignesc necontenit pe oamenii cinstiţi prin faptele lor.

227. Altădată, într-o creaţiune precedentă, jocul la noroc era socotit ca o mare cauză de ură ; prin urmare, omul înţelept nu trebuie să se dedea la acest fel de joc nici de distracţie.

---

[13] *Samahvaya* înseamnă, propriu vorbind, *provocare* şi se raportă la aţiţarea unor animale împotriva altora, ca d. p. a cocoşilor, cîinilor, berbecilor etc. ca să se lupte între ele, spre a distra pe spectatori. Cu asemenea prilejuri se făceau prinsori sau rămăşaguri, punîndu-se la mijloc bani, ca în zilele noastre la cursele de cai, pentru unul din animalele care se luptau, în convingerea că acela va ieşi învingător. Acest fel de prinsori sau pariuri se opresc în stanţa de faţă.

228. Omul care va juca la noroc, fie pe ascuns, fie în public, să primească pedeapsa care va voi regele să i-o dea.

229. Orice om din casta militară, negustorească sau a servitorilor, care nu poate plăti o amendă, trebuie s-o achite muncind ; brahmanul o va plăti încetul cu încetul.

230. Pedeapsa dată de rege femeilor, copiilor, nebunilor, oamenilor în vîrstă, săracilor şi infirmilor să fie bătaia cu biciul, sau cu trestia de bambu, sau de a fi legaţi cu funia.

231. Regele trebuie să confişte toată averea miniştrilor care, fiind însărcinaţi cu afaceri publice şi orbiţi de mîndria bogăţiilor lor, ruinează afacerile celor care le supun hotărîrii lor.

232. Regele să osîndească la moarte pe cei care dau edicte false, pe cei care seamănă neînţelegere între miniştri, pe cei care ucid femei, copii sau brahmani şi pe cei înţeleşi cu duşmanii.

233. Orice proces care a fost fixat la o dată oarecare şi judecat, dacă s-a urmat după lege trebuie socotit de rege ca sfîrşit ; să nu facă să se înceapă din nou ;

234. Dar oricare ar fi procesul care a fost judecat nedrept de miniştri sau de judecător, regele însuşi să-l cerceteze din nou şi să condamne pe judecători la amendă de o mie de panas.

235. Asasinul unui brahman, băutorul de lichioruri fermentate [14], cel care a furat aur de la un brahman şi cel care a pîngărit patul conjugal al duhovnicului, sau tatălui său, trebuie socotiţi fiecare vinovaţi de o mare crimă.

236. Dacă aceşti patru vinovaţi nu fac ispăşire, regele să le aplice pe drept o pedeapsă corporală şi amendă.

237. Celui care a pîngărit patul conjugal al duhovnicului său, să i se sape pe frunte un semn

[14] Era interzis militarilor şi negustorilor să bea spirt de orez, iar brahmanilor, atît spirt de orez, cît şi lichior de madhuca şi spirt de zahăr.

care să înfăţişeze organul genital feminin ; celui care a băut băuturi spirtoase, un semn care să înfăţişeze steagul distilatorului ; celui care a furat aur de la un preot, un picior de cîine ; asasinului unui brahman, chipul unui om fără cap.

238. Nimeni nu trebuie să mănînce, nici să sacrifice cu aceşti oameni, nici să se înrudească cu ei prin căsătorie ; ci să rătăcească pe pămînt, ca nişte nenorociţi, fiind îndepărtaţi de la orice datorii sociale.

239. Aceşti oameni, înfieraţi cu semne de necinste, trebuie părăsiţi de rudele lor după tată şi după mamă şi nu merită nici compătimire, nici respect ; aşa porunceşte Manu.

240. Criminalii din orice castă, care îndeplinesc expierea prescrisă de lege, nu trebuie să fie înfieraţi pe frunte din ordinul regelui ; ci numai să fie condamnaţi la cea mai mare amendă.

241. Pentru aceste crime săvîrşite de un brahman care a avut mai înainte bune însuşiri, acesta să dea amenda de mijloc ; sau dacă a lucrat cu premeditare, să fie exilat din regat, luîndu-şi cu el averea şi familia ;

242. Iar oamenii din toate celelalte caste, care au săvîrşit aceste crime fără premeditare, trebuie să-şi piardă averile şi să fie exilaţi, sau osîndiţi la moarte, dacă crima a fost premeditată.

243. Principele virtuos să nu-şi însuşească averile unui mare criminal ; dacă, din lăcomie, se face stăpîn pe ele, este vinovat de aceeaşi crimă.

244. Asemenea avere s-o arunce în apă, oferind-o lui Varuna, sau s-o dea unui brahman virtuos şi foarte bun cunoscător al Scrierilor Sfinte.

254. Varuna este stăpîn peste pedepse ; puterea sa se întinde şi asupra regilor şi brahmanului care a terminat studiul Scrierilor Sfinte, este stăpînul acestei lumi.

246. În orice loc unde regele se abţine de a lua averea criminalilor, se nasc la timp potrivit oameni sortiţi să trăiască viaţă lungă ;

247. Acolo semințele semănate de plugar dau rod îmbelşugat, fiecare după soiul ei ; pruncii nu mor şi nu se naşte nici un monstru.

248. Dacă unui om din casta de jos îi place să tulbure pe brahmani, regele să-l pedepsească cu felurite pedepse corporale, în stare de a-i insufla frică.

249. A lăsa nepedepsit pe un vinovat este pentru rege tot aşa de nedrept ca şi a osîndi pe un nevinovat ; dreptatea stă în a aplica pedepse conform legii.

250. Regulile după care trebuie judecat procesul dintre două părţi vi le-am spus pe larg în optsprezece articole.

251. Regele, care-şi împlineşte astfel desăvîrşit datoriile impuse de lege, trebuie să caute, atrăgîndu-şi iubirea popoarelor, să stăpînească ţările care nu-i sînt supuse şi să le guverneze cumsecade, cînd le va avea în puterea sa.

252. Stabilindu-se într-un ţinut înfloritor şi punîndu-şi fortăreţele în stare de apărare, după regulile artei militare, el să facă cele mai mari sforţări, spre a stîrpi pe criminali [15].

253. Protejînd pe oamenii cu purtare corectă şi pedepsind pe cei răi, regii care au ca unică ţintă fericirea popoarelor, merg în paradis ;

254. Cînd însă un suveran încasează venitul de rege, fără să vegheze la stîrpirea hoţilor, statele sale sînt frămîntate de tulburări şi el este lipsit de locuinţa cerească.

255. Dimpotrivă, cînd regatul unui principe, pus sub paza puternicului său braţ, se bucură de adîncă siguranţă, el prosperează fără încetare, ca un pom udat cu îngrijire.

---

[15] Literalmente, *spre a distruge mărăcinii.*

256. Regele folosind ca spioni proprii săi ochi, să deosebească bine două feluri de hoţi ; unii care se arată în public, alţii care se ascund şi răpesc avutul altuia ;

257. Hoţi publici sînt cei care trăiesc vînzînd tot felul de lucruri în chip fraudulos ; hoţi ascunşi sînt cei care se introduc tainic în case prin spărturi făcute în zid, tîlharii care trăiesc prin păduri şi alţii.

258. Oamenii care primesc daruri, spre a face lucruri nedrepte, cei care scot bani prin ameninţări, falsificatorii, cei care joacă la noroc, povestitorii de întîmplări neadevărate, necinstiţii care se dau drept oameni cumsecade, hiromanţii ;

259. Dresorii de elefanţi, şarlatanii care nu fac ceea ce promit, oamenii care pe nedrept profesează artele liberale şi curtezanii îndemînatici ;

260. Aceştia şi alţii sînt hoţii care se arată în public ; regele să ştie să-i deosebească în această lume, ca şi pe alţii care operează în ascuns : oameni de dispreţuit care poartă semnele oamenilor cinstiţi.

261. Descoperindu-i cu ajutorul unor oameni singuri, travestiţi şi care în aparenţă exercită aceeaşi meserie ca ei, cum şi prin spioni răspîndiţi în toate părţile, regele să-i atragă şi să pună mîna pe ei.

262. Dînd pe faţă toate faptele rele ale acestor ticăloşi, regele să le aplice o pedeapsă potrivită cu crimele şi cu starea lor ;

263. Căci fără pedepse este cu neputinţă să se stîrpească delictele hoţilor cu gînduri rele, care se răspîndesc pe furiş în această lume.

264. Locurile mult vizitate, fîntînile publice, brutăriile, casele de curtezane, prăvăliile fabricanţilor de băuturi spirtoase, birturile, răspîntiile drumurilor, marii arbori sacri, adunările şi priveliştile de tot felul.

265. Fostele grădini regale, pădurile, casele meşteşugarilor, clădirile părăsite, dumbrăvile şi parcurile ;

266. Acestea, şi altele de acest fel, sînt locurile pe care regele trebuie să le supravegheze prin sentinele, patrule şi spioni, pentru a alunga pe hoţi.

267. Cu ajutorul spionilor îndemînatici, care au fost hoţi şi care se întovărăşesc cu hoţii, îi însoţesc şi cunosc bine toate meşteşugurile lor, să-i descopere şi să-i scoată din ascunzătorile lor.

268. Sub diferite pretexte, ca de pildă pentru un ospăţ cu mîncăruri alese, pentru întîlnirea cu un brahman care le-ar putea asigura reuşita întreprinderii, sau pentru reprezentaţia dată de atleţi, spionii să facă aşa fel ca să strîngă la un loc pe toţi aceşti oameni.

269. Regele să prindă cu forţa pe cei care de teama de a fi arestaţi, nu vin la aceste adunări şi pe cei care au făgăduit foştilor hoţi aflaţi acum în serviciului regelui, că vor veni, dar n-au venit ; să-i pedepsească cu moartea, pe ei şi pe prietenii lor şi pe rudele lor după tată şi după mamă, dacă sînt înţelese cu ei.

270. Nici un principe drept să nu osîndească la moarte pe un hoţ, dacă nu l-a prins cu lucrul furat şi cu uneltele cu care a săvîrşit furtul ; dacă îl prinde cu ceea ce a furat şi cu uneltele de care s-a servit ca să fure, să-l execute fără şovăire.

271. Să osîndească asemeni la moarte pe toţi care, în sate sau în oraşe, dau hrană hoţilor, le procură unelte şi-i găzduiesc.

272. Dacă oamenii însărcinaţi cu paza unor anume localităţi sau cei din vecinătate, cărora li s-a dat această însărcinare, nu sar în ajutor, cînd dau năvală hoţii, regele să-i pedepsească numaidecît ca complici.

273. Dacă omul care trăieşte din împlinirea practicelor pioase pentru alţii se depărtează de

la datorie, regele să-l pedepsească aspru cu amendă, ca pe un mişel care-şi calcă datoria.

274. Cînd un sat este prădat de hoţi, cînd se sparg zăgazurile, cînd tîlharii se ivesc la drumul mare, cei care nu se grăbesc să dea ajutor, trebuie exilaţi, lăsînd însă să-şi ia cu ei ceea ce au.

275. Regele să facă să piară în diferite chipuri cei care fură din tezaurul său sau nu voiesc să i se supună ; asemeni şi cei care încurajează pe duşmani.

276. Dacă hoţii săvîrşesc un furt noaptea, după ce au spart mai întîi zidul, regele să poruncească să le taie mîinile şi să-i tragă într-o ţeapă ascuţită.

277. Să poruncească să se taie două degete celui care a furat întîia oară o pungă de bani ; dacă a furat a doua oară, să-l condamne la moarte.

278. Cei care dau ajutor hoţilor pîine şi hrană, le procură arme, sau îi găzduiesc şi ascund lucrurile furate de ei, trebuie pedepsiţi de rege ca hoţi.

279. Regele să poruncească a fi înecat în apă cel care sfărîmă zăgazul unui heleştu şi face să se scurgă apa din el, sau să pună să-i taie capul ; sau, dacă vinovatul repară stricăciunea, să fie condamnat la cea mai mare amendă.

280. Regele trebuie să facă să piară fără întîrziere cei care fac spărtură în zidul casei tezaurului public, al arsenalului sau al unei capele, sau care fură elefanţi, cai sau care de ale sale.

281. Omul care abate în folosul său o parte din apa unui vechi iaz, sau care opreşte curgerea unui vechi iaz, trebuie condamnat să plătească cea mai mare amendă.

282. Cel care-şi depune murdăriile pe şoseaua regală, fără să fie silit de nevoie grabnică, trebuie să plătească amendă două karsapanas şi să cureţe îndată locul ce a murdărit.

283. Bolnavul, bătrînul, femeia însărcinată şi copilul trebuie numai să fie mustraţi şi să cureţe locul ; aşa este porunca.

284. Toţi medicii şi chirurgii, care-şi exercită rău meseria, merită amendă ; aceasta trebuie să fie cea mai mare, cînd este vorba de un animal, şi mijlocie, cînd este vorba de om.

285. Cel care distruge o punte, un drapel, o ulucă, sau idoli de argilă, trebuie să repare toată pierderea şi să plătească cinci sute de panas.

286. Cel care a amestecat marfă de rea calitate cu marfă bună, care a spart o piatră preţioasă, sau a găurit rău mărgăritare, trebuie pus la cea mai mare amendă şi să plătească paguba.

287. Cel care dă cumpărătorilor, care plătesc acelaşi preţ, mărfuri de calităţi deosebite, unele bune şi altele rele, şi cel care vinde acelaşi lucru pe preţuri diferite, trebuie să plătească, după împrejurări, amenda cea mai mare sau pe cea de mijloc.

288. Regele să aşeze toate închisorile la drumul mare, pentru ca criminalii, chinuiţi şi dispreţuiţi, să fie expuşi privirii tuturor.

289. El să exileze îndată pe cel care dărîmă un zid, pe cel care astupă un şanţ şi pe cel care sfărîmă porţi publice sau regale.

290. Cel care vinde seminţe rele drept bune de a face să piară un nevinovat, trebuie pusă o amendă de două sute de panas ; asemeni şi pentru conjuraţiunile magice şi pentru vrăjitoriile de tot felul, cînd aceste fapte de osîndit n-au reuşit.

291. Cel care vinde seminţe rele drept bune sau care pune deasupra seminţe bune, iar dedesubt rele şi cel care nimiceşte semnul hotarelor trebuie supuşi la o pedeapsă care să-i desfigureze.

292. Dar cel mai rău dintre toţi înşelătorii este argintarul care înşeală ; regele să pună să-l taie în bucăţi cu briciul.

293. Pentru furtul de unelte de plugărie, de arme şi de medicamente, regele să dea pedeapsă avînd în vedere timpul cînd s-a făcut furtul şi folosul lucrurilor furate.

294. Regele, sfatul său, capitala, pămîntul ţării, tezaurul, armata şi aliaţii sînt cele şapte părţi din care constă regatul, care, din această cauză ,se zice alcătuit din şapte membre (saptanga).

295. Dintre cele şapte membre ale unui regat, astfel numărate ca mai sus, pierderea celui dintîi trebuie socotită ca mai mare nenorocire decît a celui de-al doilea şi aşa mai departe.

296. Între cele şapte puteri a căror unire formează aici jos un regat, şi care se susţin una pe alta ca cele trei bastoane ale unui pios ascet, care sînt legate la un loc şi deopotrivă de lungi, nu este nici o superioritate izvorîtă din deosebirea de calităţi.

297. Cu toate acestea, anume puteri sînt mai preţuite pentru anume acte şi puterea prin care o afacere se pune în lucrare este de preferat în această afacere specială.

298. Regele să caute întotdeauna să cunoască puterea sa şi pe a duşmanului, servindu-se de emisari, desfăşurîndu-şi puterea şi purtînd grijă de afacerile publice.

299. Să pună în lucrare ceea ce a hotărît, după ce va socoti cu maturitate nenorocirile şi dezordinele care frămîntă statul său şi pe cele străine şi importanţa lor mai mică sau mai mare.

300. Să înceapă lucrările din nou în mai multe rînduri, oricît de obositor ar fi, căci norocul este întotdeauna de partea omului întreprinzător şi înzestrat cu multă stăruinţă.

301. Toate vîrstele numite krita, dvapara şi kali depind de purtarea regelui ; căci regele se zice că reprezintă una din aceste vîrste.

302. Cînd el doarme, este vîrsta kali, cînd se deşteaptă, vîrsta dvapara, cînd lucrează cu energie, vîrsta treta, cînd face bine, vîrsta krita.

303. Regele trebuie să se arate, prin puterea și faptele sale, rivalul lui Indra, al lui Arka [16], al lui Yama, al lui Varuna, al lui Ciandra, al lui Agni și al Prithivii.

304. Precum în timpul celor patru luni ploioase, Indra varsă apă din văzduh cu îmbelșugare, tot astfel și regele, imitînd faptele suveranului norilor, să răspîndească ploaie de binefaceri asupra popoarelor peste care stăpînește.

305. Precum Aditya absoarbe, timp de opt luni, apa prin razele sale, tot astfel regele să scoată din regatul său venitul legal, printr-un act la fel cu al soarelui.

306. Precum Maruta [17] pătrunde și circulă în toate făpturile, tot astfel regele, după exemplul regelui vînturilor, să străbată pretutindeni cu ajutorul emisarilor.

307. Precum Yama pedepsește, cînd vine vremea, pe prieteni și pe dușmani, tot astfel regele să pedepsească pe supușii criminali, după exemplul judecătorului infernului.

308. Precum Varuna nu neglijează niciodată de a încătușa pe vinovat în legăturile sale, tot astfel regele să condamne pe cei răi la închisoare, după exemplul zeului apelor.

309. Regele, la a cărui vedere simt aceeași plăcere ca atunci cînd privesc discul lui Ciandra în întregimea lui, este reprezentantul regentului lunii.

310. Să fie întotdeauna plin de mînie și de energie, în contra criminalilor ; să fie fără milă față de miniștrii răi ; astfel va împlini funcția lui Agni.

---

[16] *Arka* este unul din numele ce poartă *Surya* = soarele.

[17] *Maruta* este un alt nume al lui Vayu, zeul vînturilor.

311. Precum Dhara [18] poartă în spate deopotrivă toate creaturile, tot astfel regele care susţine toate fiinţele, împlineşte un serviciu asemănător cu cel al zeiţei pământului.

312. Străduindu-se fără încetare să împlinească datoriile sale şi chiar pe ale altora, suveranul să stîrpească hoţii din regatul său şi pe cei care locuiesc pe pământul altor principi şi bîntuiesc pe al său.

313. Oricare ar fi lipsa în care s-ar afla, să se ferească de a supăra pe brahmani, luînd averile lor ; căci odată supăraţi, ei l-ar pierde împreună cu armata şi echipajele sale, prin blestemele şi jertfele lor magice.

314. Cine n-ar putea fi nimicit, dacă aţîţă mînia celor care au creat, prin puterea blestemelor lor, focul care înghite tot [19], oceanul cu ape amare [20] şi luna [21], a cărei lumină se stinge şi se aprinde pe rînd ?

---

[18] *Dhara* este un alt nume al Prithivii, zeiţa pămîntului.

[19] Însuşirea naturală a focului de a mistui totul este explicată de fantazia indiană, în folosul castei preoţeşti, în chipul următor : „Brahmanul Bhrigu, care întreţinea un foc perpetuu, blestemă într-o zi pe Agni, zeul focului, şi-l condamnă să înghită tot". De atunci focul consumă tot.

[20] Legenda după care oceanul stă în puterea brahmanilor este necunoscut.

[21] Iată legenda care stă la baza credinţei sau mai exact a afirmaţiunii gratuite că brahmanii au creat luna : „Ciandra, zeul lunii şi soţul celor douăzeci şi şapte de fiice ale lui Dakşa, dete uitării douăzeci şi şase din soţiile sale, pentru una singură din ele, pentru Rohini, care era favorita sa. Cuprinse de gelozie, surorile Rohinii se plînseră tatălui lor de umilirea ce li se făcea şi acesta îşi mustră ginerele în mai multe rînduri. Văzînd că mustrările nu servesc la nimic, Dakşa blestemă pe Ciandra să rămînă fără copii şi să lîncezească şi să se consume încetul cu încetul. Îndurerate de aspra soartă a bărbatului lor, fiicele lui Dakşa rugară pe tatăl lor, să ierte pe Ciandra. Acesta nu-l iartă, ci numai îi îndulci suferinţa, rînduind ca lîncezirea şi stingerea să-i fie periodică". Aşa se explică creşterea şi descreşterea lunii. În astronomie Rohini este numele constelaţiunii a cărei principală stea este Aldebaran.

315. Care principe ar prospera apăsînd pe cei care, în mînia lor, ar putea face alte lumi şi alţi stăpînitori ai lumilor[22] şi a schimba pe zei în muritori ?

316. Care om doritor de a trăi ar vrea să nedreptăţească pe aceia prin al căror sprijin trăiesc veşnic lumea şi zeii şi care au ca bogăţie ştiinţă dumnezeiască ?

317. Învăţat sau neînvăţat, brahmanul este o dumnezeire puternică, după cum focul sfinţit, sau nesfinţit, este o puternică dumnezeire.

318. Înzestrat cu strălucire curată, focul nu este murdar nici chiar în locurile unde se ard morţii şi arde cu mai multă putere în timpul sacrificiilor, dacă se toarnă în el unt topit.

319. Tot astfel, chiar dacă brahmanii se dedau la tot felul de fapte murdare, totuşi trebuie cinstiţi, pentru că sînt din fire ceva curat dumnezeiesc.

320. Dacă vreun kşatrya se poartă peste măsură de necuviincios cu vreun brahman în orice ocazie ar fi, brahmanul să-l pedepsească, pronunţînd în contră-i un blestem sau o conjuraţiune magică ; căci kşatrya îşi trage originea din brahman.

321. Din apă purcede focul ; din casta preoţească, casta militară, din piatră, fierul ; puterea

---

[22] Aici se face aluziune, probabil, la o faptă legendară din viaţa lui Visvamitra (vezi cartea VII, st. 42). În timpul cînd acest înţelept şi puternic ascet, fost mai-nainte prinţ, se deda la cele mai mari austerităţi, pentru a se învrednici să fie ridicat la treapta de brahman, un rege, numit Trisanku, îl rugă să-i ajute să se înalţe la cer cu trupul. Visvamitra îi făgădui şi aduse un sacrificiu care înălţă la cer pe Trisanku. Zeul Indra mirat şi indignat de îndrăzneala lui Visvamitra, prăbuşi pe Trisanku din cer, cu capul în jos. Ambiţionat şi înfuriat, Visvamitra creă prin puterea ce-i dau austerităţile sale, ca un alt Pragiapati, un al doilea rînd de şapte rişis şi alte constelaţiuni în zona meridională a cerului. Îngroziţi de aceasta, zeii primiră pe Trisanku în cer şi-l aşezară între constelaţiunile din nou create" (Ramayana I, c. LX).

lor, care străbate totul, este nulă faţă de ceea ce le-a produs.

322. Kşatryas nu pot prospera fără brahmani ; brahmanii nu se pot înălţa fără kşatryas ; unindu-se, casta preoţilor şi casta militarilor se pot înălţa în lumea aceasta şi în cealaltă.

323. Cînd i se apropie sfîrşitul, regele să dăruiască brahmanilor toate bogăţiile adunate din amenzile legale, să lase fiului său grija de regat şi să se ducă să-şi caute moartea în luptă ; sau dacă nu este război, să moară de foame.

324. Conducîndu-se în felul stabilit şi împlinindu-şi totdeauna datoriile de rege, suveranul să facă pe miniştri să lucreze spre binele poporului.

325. Acestea sînt regulile străvechi privitoare la purtarea principilor, expuse complet ; iată acum pe rînd regulile care privesc casta negustorilor şi pe a servitorilor.

326. Vaisya, după ce a primit taina învestirii cu cordonul sfînt şi după ce s-a căsătorit cu o femeie din aceeaşi castă cu el, trebuie să se îndeletnicească întotdeauna cu meseria sa şi cu creşterea vitelor ;

327. Căci, Stăpînul făpturilor, cînd a făcut animalele folositoare, le-a încredinţat purtării de grijă a vaisya-sului şi a pus tot neamul omenesc sub ocrotirea brahmanului şi a kşatrya-sului.

328. Unui vaisya să nu-i treacă niciodată prin gînd să zică : „Nu vreau să mai am grijă de vite" ; şi cînd el este înclinat a se ocupa de ele, nici un alt om să nu le mai poarte de grijă.

329. El să fie bine informat de ridicarea şi scăderea preţului pietrelor preţioase, a mărgăritarelor, a mărgeanului, a fierului, a stofelor, a parfumurilor şi a condimentelor.

330. Să cunoască bine felul în care trebuie semănate seminţele şi pămînturile bune şi rele de cultivat ; să cunoască asemeni foarte bine întregul sistem de măsuri şi greutăţi.

331. Asemeni şi calitatea bună sau rea a mărfurilor, foloasele mai mari, sau mai mici, pe care le oferă diferitele ţinuturi pentru procurarea şi desfacerea mărfurilor, cîştigul, sau pierderea, de a spori numărul vitelor.

332. Să ştie ce simbrie trebuie plătită servitorilor şi diferite limbi, cele mai bune măsuri de luat pentru păstrarea mărfurilor şi tot ce priveşte vînzarea şi cumpărarea.

333. Să facă cele mai mari sforţări, pentru a-şi mări averea în chip legal şi să aibă grijă de a da hrană tuturor făpturilor însufleţite.

334. Ascultarea oarbă de poruncile brahmanilor cunoscători ai Cărţilor Sfinte, stăpîni de casă şi renumiţi prin virtute, este datoria de căpetenie a unui sudra şi ceea ce-i aduce fericire după moarte.

335. Sudra care are sufletul şi trupul curat, care se supune voinţei castelor superioare, care este blînd la vorbă, modest şi alipit mai ales de brahmani, se va naşte într-o formă de viaţă superioară.

336. Acestea sînt regulile prielnice cu privire la purtarea celor patru caste, cînd nu se afla în primejdie ; ascultaţi acum, pe rînd, care le sînt datoriile în împrejurări critice.

CARTEA A ZECEA

CASTELE AMESTECATE. DATORIILE CASTELOR ÎN CAZ DE NEVOIE

1. Cele trei caste renăscute, rămînînd la împlinirea datoriilor, să studieze Cărţile Sfinte ; dar cel care le va explica să fie un brahman, iar nu un membru al celorlalte două caste ; astfel este hotărîrea.

2. Brahmanul trebuie să cunoască mijloacele de trai prescrise de lege pentru toate castele ; să le spună celorlalţi şi să se conformeze el însuşi acestor reguli.

3. Prin urmaşi, prin superioritatea originii, prin cunoaşterea desăvîrşită a Cărţilor Sfinte şi prin felul deosebit de învăţătură, brahmanul este stăpînul tuturor castelor.

4. Castele preoţească, militară şi negustorească, sînt cîte trei renăscute ; a patra, casta servitorilor, este născută numai o dată ; a cincea castă primitivă nu există.

5. În toate castele numai cei născuţi, în linie dreaptă, de femei din aceeaşi castă cu bărbaţii lor şi fecioare cînd s-au căsătorit, trebuie socotiţi ca ţinînd de casta părinţilor lor.

6. Băieţii născuţi de renăscuţii căsătoriţi cu femei din casta imediat următoare celei a lor au fost declaraţi de legislatori asemenea tatălui lor, dar nu fac parte din aceeaşi castă şi sînt de

dispreţuit, din cauza inferiorităţii naşterii mamei lor [1].

7. Aceasta este regula străveche cu privire la copiii născuţi de femei din casta imediat următoare celei a bărbaţilor ; pentru băieţii născuţi de femei a căror castă este deosebită de a bărbaţilor lor cu una sau două caste intermediare, [2] iată regula legală stabilită ;

8. Din căsătoria unui brahman cu o fată de vaisya se naşte un fiu numit ambaşta ; cu o fată de sudra, un nişada sau parasava ;

9. Din căsătoria unui kşatrya cu o fată de sudra se naşte o fiinţă numită ugra, sălbatică în fapte, iubitoare de cruzimi şi care se împărtăşeşte din firea castei războinicilor şi a castei servitorilor.

10. Fiii unui brahman căsătorit cu femei din cele trei caste inferioare , ai unui kşatrya, căsătorit cu femei din cele două caste inferioare [3], ai unui vaisya căsătorit cu o femeie din casta inferioară sînt priviţi toţi ca josnici (apasadas) faţă cu ceilalţi fii.

11. Din căsătoria unui kşatrya cu o fată de brahman se naşte un fiu numit suta ; din căsătoria unui vaisya cu femei din castele militară şi preoţească se nasc doi fii numiţi magadha şi vaideha.

12. Din căsătoria unui sudra cu femei din castele negustorească, militară şi preoţească, ies fii născuţi din amestecul necurat al castelor şi care sînt : ayogava, kşattri şi ciandala, cel din urmă dintre oameni.

---

[1] Aceşti băieţi poartă numele de *murdkabhişikta*, de *matşya* şi de *karana*. Cel dintîi (fiul unui brahman şi al unei kşatrya) poate conduce un elefant, un cal, un car şi a se servi de arme ; cel de al doilea (fiul unui kşatrya şi al unei vaisya) poate învăţa danţul, muzica şi astronomia ; cel de al treilea (fiul unui vaisya şi al unei sudre) poate servi regilor.

[2] Aceştia poartă numele de *murdhabhişikta, ambaşta şi nişada.*

[3] Numele lor este : *mahisya* şi *ugra.*

13. Precum abaşta şi ugra, născuţi în linie dreaptă [4], cu o castă intermediară între ale părinţilor lor, sînt socotiţi de lege că pot fi atinşi, fără ca cel care i-a atins să se spurce ; tot astfel kşattri şi vaideha, născuţi în ordine inversă [5], pot fi atinşi de cineva fără să se spurce.

14. Fiii renăscuţi mai sus pomeniţi, născuţi în linie dreaptă, cu femei a căror castă urmează îndată după a bărbaţilor lor, sau este despărţită de ea printr-o castă sau două intermediare, se deosebesc după gradul de inferioritate a naşterii mamei lor, sub numele de anataras, de ekantaras şi de dvyantaras [6].

15. Din căsătoria unui brahman cu o fată ugra se naşte un avrita ; cu o fată ambaşta, un hira ; cu o fată ayogavi, un dhigvana.

16. Ayogava, kşattri şi ciandala, care este cel din urmă dintre oameni, se nasc din sudra în ordinea inversă a castelor şi cîteştrei sînt înlăturaţi de la săvîrşirea ceremoniilor funebre în cinstea strămoşilor lor.

17. Magadha şi vaideha, născuţi din vaisya, şi sudra numai, născut din kşatrya, asemeni în ordine inversă, sînt alţi trei fii asemeni înlăturaţi de la acea îndatorire.

18. Fiul unui nişada şi al unei sudre ţine de neamul pukkasas ; iar fiul unui sudra şi al unei nişade se numeşte kukkutaka.

19. Cel născut dintr-un kşattri şi ugră se cheamă svapaka ; cel născut dintr-un vaideha şi o ambaşti se zice vena.

20. Fiii pe care renăscuţii îi au cu femei din casta lor, dar pentru care n-au îndeplinit ceremoniile, ca de pildă investitura, lipsiţi de taina

---

[4] şi [5] Linie dreaptă se cheamă în materie de caste urmarea lor de sus în jos, adică de la brahman la sudra şi ordine inversă, de la sudra la brahman.

[6] *Amantara* însemnează fără interval (de o castă), *ekantara* cu un interval şi *dvyantara* cu două intervale.

conferită de savitri, se numesc vratyas (excomunicaţi).

21. Dintr-un brahman excomunicat astfel se naşte un fiu cu caracter rău, numit, după ţări, hurgiakantaka, avantya, vatadhana, puşpadha şi saikha.

22. Kşatrya excomunicat dă naştere unui fiu numit gihalla, malla, nicihivi, nata, karana, cassa şi dravira.

23. Din vaisya excomunicat se naşte un fiu numit sudhanhva, ciarya, karuşa, vigianma, maitra şi satvata.

24. Amestecul nepermis al castelor, căsătoriile în contra regulamentelor şi neîndeplinirea ceremoniilor prescrise sînt originea castelor spurcate.

25. Voi spune acum complet ce fiinţe se nasc din castele amestecate, cînd se cuscresc între ele în linie dreaptă şi în ordine inversă.

26. Suta, vaideha şi ciandala, care este cel din urmă dintre muritori, magadha, kşattri şi ayogava ;

27. Toţi aceştia şase nasc cu femei din casta lor, cu femei din casta mamelor lor, cu femei din castele superioare şi cu femei din casta servitorilor ; copii asemenea între ei.

28. Precum un fiu în stare să primească renaşterea se poate naşte, în linie dreaptă, dintr-un brahman şi o femeie din a doua, sau a treia din cele dintîi caste, ca şi dintr-o femeie din aceeaşi castă, tot asemeni între oamenii paşnici, adică între fiul unui vaisya şi al unei kşatrya, al unui vaisya şi al unei brahmane, al unui kşatrya şi al unei brahmane, nu este deosebire.

29. Aceşti şase inşi, căsătorindu-se cu femei dintr-unul din aceste neamuri, dau naştere la un mare număr de neamuri josnice şi de dispreţuit, mai de ruşine decît cele din care se trag.

30. Precum sudra cu o femeie din casta preoţească dă naştere unui fiu mai dispreţuit decît el,

tot astfel unul din aceşti josnici indivizî cu o femeie dintr-una din cele patru caste curate dă naştere unui fiu mai josnic decît el.

31. Cele şase caste dispreţuite, încuscrindu-se între ele în ordine inversă[7], dau naştere la alte cincisprezece caste mai de dispreţuit şi mai josnice.

32. Un dasyu, căsătorindu-se cu o ayogavă, dă naştere unui sairindhra, care ştie să gătească pe stăpînul său, să îndeplinească slujba de servitor, deşi nu este sclav, şi care-şi cîştiga pîinea zilnică, întinzînd laţuri, ca să prindă fiare sălbatice.

33. Un vaideha dă naştere cu o ayogavă, unui maitreyaka, cu glas plăcut, a cărui meserie este de a aduce laude celor puternici şi a trage clopotul la ivirea aurorei.

34. Un nişada, cu o ayogavă, dă viaţă unui margava sau dasa, care trăieşte din meşteşugul de luntraş, şi care este numit kaivatra de locuitorii din Aryavarta.

35. Aceşti trei oameni de naştere josnică, sairindhra, maitreyaka şi margava, sînt născuţi fiecare de femei ayogave, care poartă haine de-ale celor morţi, sînt dispreţuite şi mănîncă mîncări opărite.

36. Dintr-un nişada şi o vaidehi se naşte un karavara, de meserie curelar ; dintr-un vaideha cu o karavara şi o nişadi se nasc un andhra şi un meda, care trebuie să trăiască afară din sat.

37. Dintr-un ciandala şi o vaidehi se naşte un pandusapaka, care-şi scoate existenţa lucrînd

---

[7] Linia dreaptă sau ordinea directă a acestor caste este : suta, magadha, vaideha, ayogava, kşattri şi ciandala ; ordinea inversă începe dar cu ciandala şi sfîrşeşte cu suta. Ciandala căsătorindu-se, în ordine inversă, cu o femeie din cele cinci caste superioare castei sale, poate da naştere la cinci feluri de copii, kşattri la patru, ayogava la trei, vaideha la doi şi magadha la unul ; în total cincisprezece feluri de fii cari constituie cincisprezece caste intermediare. Tot astfel şi în ordine directă se nasc tot cincisprezece fii şi prin urmare tot atîtea caste.

bambu ; şi dintr-un nişada şi o vaidehi, un ahindika care are meseria de temnicer.

38. Dintr-un ciandala şi o pukkasi se naşte un sopaka, a cărui meserie este de gîde, nenorocit expus fără încetare dispreţului oamenilor cumsecade.

39. O nişadi, căsătorindu-se cu un ciandala, naşte un fiu numit antyavasayi, care serveşte în locurile unde se ard morţii şi este dispreţuit şi de oamenii de dispreţ.

40. Aceste neamuri rezultate din amestecul necurat al castelor şi clasificate după poziţiunea socială a tatălui sau mamei lor, fie că aceştia sînt ştiuţi sau nu, trebuie să fie cunoscute după ocupaţiile ce au.

41. Şase fii, trei născuţi de femei din aceeaşi castă cu bărbaţii lor, şi trei născuţi de femei din casta imediat următoare a renăscuţilor, pot avea aceleaşi ocupaţii ca renăscuţii şi a primi investitura ; iar fiii născuţi în ordine inversă şi a căror origine este josnică sînt, cu privire la ocupaţie, egali cu simpli sudras şi nu pot primi tainele.

42. Prin puterea practicilor pioase, prin meritul tatălui, aceştia toţi pot, la orice vîrstă, să fie primiţi în rîndul oamenilor superiori prin naştere, după cum pot să şi cadă pe o treaptă inferioară ;

43. Dacă nu săvîrşesc tainele sfinte şi nu vizitează des pe brahmani, neamurile care se trag din kşatryas cad, în această lume, la treapta de sudras ;

44. Aceştia sînt : pondrakas, odras, draviras, kambogias, yavanas, sakas, paradas, pahlavas cinas, kiratas, daradas şi khasas [8].

---

[8] Aceste neamuri de kşatrya degeneraţi par a fi următoarele : pondrakas sînt popoarele din Ciandail sau din ţinuturile răsăritene ale guvernămîntului de azi Mahrattes, vecin cu Behari şi la miazăzi de Gange ; odras sînt ryas cari locuiesc în partea de miazănoapte a Orissei ; dravidas

45. Toţi oamenii ieşiţi din neamurile care-şi trag obîrşia din gura, din braţele, din coapsa şi din picioarele lui Brahma, dar care au fost daţi afară din castele lor, pentru că nu şi-au îndeplinit datoriile, se numesc dasyus (hoţi), fie că vorbesc limba barbarilor (mlecihas), sau a oamenilor cinstiţi (aryas).

46. Fiii renăscuţilor, ieşiţi din amestecarea castelor în ordine inversă, trebuie să trăiască numai practicînd meseriile dispreţuite de renăscuţi.

47. Sutas trebuie să dreseze cai şi să mîne care ; ambaşthas să practice medicina ; vaideha să fie păzitori de femei ; magadhas, să întreprindă călătorii în scopuri comerciale ;

48. Nişadas să fie pescari ; ayogavas să se facă dulgheri ; medas, andhras, ciunciu şi magdus [9] să vîneze animalele pădurii ;

49. Kşattris, ugras şi pukkasas să omoare şi să prindă animalele care trăiesc prin găuri ; dhigvanas să lucreze pieile ; venas să cînte cu instrumente muzicale.

50. Aceşti oameni să-şi stabilească locuinţa la rădăcina arborilor sacri, aproape de locurile unde se ard morţii, de munţi şi de păduri, ca să fie cunoscuţi de toată lumea şi să trăiască din munca lor.

51. Ciandalas şi svapakas trebuie să locuiască afară din sat ; ei trebuie să se servească numai de hîrburi şi nu pot avea altă avere decît cîini şi măgari ;

52. Să se îmbrace cu haine de la morţi, în loc de farfurii să aibă cioburi de oale, drept găteală fier şi să meargă fără încetare din loc în loc.

---

este populaţiunea de la sudul coastei Coromandel ; cambogias sînt arăşosienii ; yavanas par a fi ionienii sau grecii din Asia Mică ; sakas = sacii, paradas = paropamasienii, pahlavas = vechii perşi, cinas = chinezii, kiratas = populaţiunea muntoasă în genere şi îndeosebi a Himalaiei, daradas sînt druzii şi khasas locuitorii ţinutului Kaşgar.

[9] *Ciunciu* şi *magdus* sînt fiii unui brahman şi ai unei vaidehi sau ugra.

53. Nici un om, credincios datoriilor sale, să nu aibă legături cu ei ; numai ei între ei să aibă afaceri şi să se căsătorească numai între ei.

54. Mîncarea ce vor primi de la alţii, să li se dea numai în hîrburi şi de către un servitor, şi să nu umble noaptea prin sate sau prin oraşe.

55. Pentru trebuinţe să intre ziua în sate şi în oraşe, însemnaţi cu semnele hotărîte de rege, şi să fie însărcinaţi să ducă la groapă cadavrul mortului care n-are rude ; aşa s-a rînduit.

56. Ei să execute, după porunca regelui, pe cei osîndiţi la moarte prin hotărîre legală şi să ia hainele, patul şi gătelile celor pe care i-au executat.

57. Omul din casta josnică, care este născut din mamă de dispreţuit, dar care nu este bine cunoscut şi are înfăţişare de om vrednic de cinste, deşi nu este, trebuie cunoscut după purtarea sa.

58. Lipsa sentimentelor nobile, asprimea în vorbire, cruzimea şi uitarea datoriei arată aci, jos pe omul născut din mamă vrednică de dispreţ.

59. Omul josnic din naştere are firea rea a tatălui, sau a mamei sale, sau a amîndoura în acelaşi timp ; el nu-şi poate ascunde niciodată originea.

60. Oricît de distinsă ar fi familia unui om, dacă s-a născut dintr-un amestec de caste, are, mai mult sau mai puţin pronunţat, firea rea a părinţilor.

61. Orice ţinut în care se nasc oameni de neam amestecat, care strică curăţenia castelor, va fi nimicit în curînd, ca şi cei care-l locuiesc.

62. Expunerea vieţii, fără nădejde de răsplată, pentru scăparea unui brahman, a unei vaci, a unei femei, sau a unui copil, face să meargă în cer oamenii de naştere josnică.

63. În ferirea de rău, spunerea adevărului întotdeauna, abţinerea de orice fel de furt, în cu-

răţenie şi stăpînirea simţurilor, stă pe scurt datoria prescrisă de Manu celor patru caste.

64. Dacă fata unei sudre şi a unui brahman, căsătorindu-se cu un brahman, naşte o fată care de asemeni se căsătoreşte cu un brahman şi aşa mai departe, casta cea mai de jos se va ridica la treapta cea mai înaltă la a şaptea generaţie.

65. Un sudra se poate asemeni ridica la treapta de brahman, şi fiul unui brahman şi al unei sudre să se coboare la treapta de sudra, după mai multe căsătorii ; acelaşi lucru se poate întîmpla şi cu ksatrya şi cu vaisya.

66. Dacă este îndoială, care este mai bun, omul născut de un brahman, din poftă, cu o femeie necăsătorită din casta servitorilor, sau cel născut de o femeie brahmană cu un sudra.

67. Să se ştie că cel născut de un bărbat stimat şi de o femeie de jos se poate face stimat prin calităţile sale ; iar cel născut de o femeie dintr-o castă distinsă şi un bărbat de jos trebuie socotit ca josnic ; aşa s-a hotărît ;

68. Totuşi, este stabilit de lege că aceşti doi inşi nu pot primi taina investiturii : cel dintîi din cauza josniciei mamei sale, cel de-al doilea din cauza răsturnării ordinii castei.

69. Precum sămînţa bună, încolţind în pămînt bun, creşte foarte bine, tot astfel cine se naşte din mamă şi din tată respectaţi, este demn să primească toate tainele.

70. Unii înţelepţi laudă cu deosebire sămînţa, alţii pămîntul ; alţii preţuiesc deopotrivă şi pămîntul şi sămînţa ; iată hotărîrea în această privinţă.

71. Sămînţa semănată înt-un pămînt rău se pierde fără să rodească ; pămîntul bun, pe care nu s-a semănat, rămîne cu totul sterp [10].

72. Dar fiindcă, prin puterea deosebită a virtuţii părinţilor, chiar fiii animalelor sălbatice

[10] Literalmente *„este un adevărat standhila* = teren preparat pentru sacrificiu".

s-au făcut oameni sfinţi, respectaţi şi slăviţi [11], de aceea puterea bărbătească este socotită superioară.

73. Comparînd pe un sudra care îndeplineşte datoriile castelor superioare cu un om din castele superioare care se poartă ca un sudra, Brahma însuşi a zis: „Nu sînt nici egali, nici neegali".

74. Brahmanii care se îndeletnicesc cu mijloacele de a ajunge la fericirea finală şi care sînt statornici la împlinirea datoriilor, să se conformeze cu totul următoarelor şase practici:

75. Să citească Scrierile Sfinte, să înveţe pe alţii să le citească, să aducă jertfe, să ia parte la aducerea de jertfe a altora, să dea şi să primească milostenie; acestea sînt cele şase practici impuse castei celei mai înalte.

76. Din aceste şase practici ale brahmanului, trei servesc ca mijloace de trai şi anume: învăţarea Vedelor, conducerea ceremonialului unei jertfe şi primirea de daruri de la oamenii curaţi.

77. Trei din aceste practici sînt un drept numai al brahmanului, nu şi al luptătorului, şi anume: învăţarea altora să citească Scrierile Sfinte, săvîrşirea unui sacrificiu şi primirea de daruri.

78. Aceste trei practici sînt asemeni interzise de lege şi negustorului; căci Manu, stăpînul creaturilor, nu le-a rînduit şi pentru aceste două caste.

79. Mijloacele de trai ale războinicului sînt să poarte sabia sau săgeata; vaisya să facă negoţ, să îngrijească de vite şi să lucreze pămîntul; iar datoria amîndorura este să dea milostenie, să citească Scrierile Sfinte şi să aducă jertfe.

80. Învăţarea Vedelor, ocrotirea poporului, negustoria şi îngrijirea vitelor sînt ocupaţiile cele

[11] Ca exemplu se citează de comentatori *Risyasringa*, care, după legendă, a fost fiul unui sfînt ascet, anume Vibhandaca, şi al unei căprioare.

mai de recomandat pentru brahman, kşatrya şi vaisya ;

81. Iar dacă un brahman nu poate trăi numai din împlinirea practicilor de mai sus, să trăiască îndeplinind îndatoririle de kşatrya ; căci acesta vine îndată după el.

82. Dacă întreabă cineva cum trebuie să trăiască un brahman în caz cînd nu-şi poate cîştiga cele necesare pentru trai nici într-un fel, nici într-altul, iată răspunsul : să lucreze pămîntul, să crească vite şi să ducă viaţă de vaisya.

83. Totuşi brahmanul şi kşatrya, silit să trăiască ca un vaisya, să se ferească cu multă grijă, pe cît posibil, de lucrarea pămîntului, care face să piară fiinţe însufleţite şi atîrnă de ajutor străin cum este de pildă al boilor de muncă.

84. Unii aprobă lucrarea pămîntului, dar acest mijloc de trai este dezaprobat de oamenii cumsecade ; căci lemnul unit cu fierul ascuţit (plugul) spinteca pămîntul şi animalele din el.

85. Dacă un brahman sau un kşatrya este nevoit, din lipsă de mijloace de trai, să renunţe la împlinirea în întregime a datoriilor castei sale, spre a-şi cîştiga cele trebuitoare pentru trai, să vîndă mărfurile cu care fac negoţ vaisyas, ferindu-se de cele care trebuie să se ferească ;

86. Să se ferească de a vinde sucuri vegetale de orice fel, orez gătit, boabe de susan, pietre preţioase, sare, vite, fiinţe omeneşti ;

87. Orice fel de stofă roşie, ţesături de cînepă, de in sau de lînă, chiar dacă nu sînt roşii ; fructe, rădăcini, plante medicinale ;

88. Apă, arme, peşte, carne, zeamă de soma, parfumuri de orice fel, lapte dulce, miere, lapte bătut, unt topit, ulei de susan, ceară, zahăr şi iarbă sfîntă ;

89. Animale de pădure, oricare ar fi, fiare sălbatice, păsări, băuturi ameţitoare, indigo, lac şi animale cu copita nedespicată.

90. Totuşi brahmanul muncitor de pămînt, dacă vrea, poate vinde pentru cult boabe de susan neamestecate, dacă le-a recoltat el însuşi, pentru ca să nu le păstreze vreme mai îndelungată în aşteptarea cîştigului.

91. Dacă întrebuinţează susanul la altceva decît la mîncare, la frecarea membrelor şi la aducerea de ofrande, se va preface în vierme, iar strămoşii săi în excremente de cîine.

92. Este degradat numaidecît brahmanul care vinde carne, lac sau sare ; în trei zile este redus la starea de sudra, dacă vinde lapte.

93. În şapte nopţi este coborît la treapta de vaisya, dacă a vîndut de bunăvoie celelalte mărfuri oprite pentru un brahman.

94. Totuşi, poate schimba lichid pe lichid, nu însă sare pe lichide ; poate asemeni schimba orez gătit pe orez crud şi boabe de susan pe o greutate sau măsură egală de alte boabe.

95. Un om din casta militară, în caz de lipsă, poate recurge la aceste felurite mijloace de trai ; niciodată însă şi nici într-un timp nu trebuie să se gîndească la îndeletniciri mai înalte, de brahman.

96. Omul de naştere josnică, care, de lăcomie, s-ar deda la îndeletniciri ale castelor superioare, să fie îndată despuiat de către rege de tot ce are şi exilat.

97. Este mai bine să îndeplinească cineva necomplet datoriile sale, decît să îndeplinească foarte bine pe ale altora ; căci cel care trăieşte îndeplinind datoriile unei alte caste, le pierde numaidecît pe ale sale.

98. Omul din casta vaisya, care nu poate trăi din împlinirea datoriilor sale, se poate coborî la ceea ce nu trebuie să facă ; să le părăsească însă îndată ce va putea.

99. Sudra care n-are prilejul să servească renăscuţilor, se poate îndeletnici, ca să poată trăi, cu o meserie, dacă femeia şi copiii lui duc lipsă ;

100. Să se îndeletnicească mai ales cu meşteşugul, ca de pildă cu dulgheria, şi cu orice artă, ca pictura, prin mijlocirea căreia poate face servicii renăscuţilor.

101. Brahmanul care nu vrea să se dedea la îndeletnicirile de kşatrya sau de vaisya şi care preferă să rămînă neclintit pe drumul pe care a pornit, deşi este istovit din cauza lipsei de cele necesare traiului, trebuie să procedeze astfel :

102. Brahmanul căzut în mizerie trebuie să primească milostenie de la oricine ar fi ; căci, după lege, curăţenia deplină nu poate să fie pîngărită.

103. Învăţînd pe alţii Scrierile Sfinte, conducînd sacrificiile, primind daruri în cazurile oprite, brahmanii nu greşesc cîtuşi de puţin, dacă duc lipsă ; ei sînt curaţi ca apa şi ca focul.

104. Cel care primeşte de mîncare de la oricine ar fi, cînd este în primejdie să moară de foame, nu este întinat de păcat, după cum eterul nevăzut nu se murdăreşte de noroi ;

105. Agigarta, fiind ameninţat să piară de foame, era aproape să ucidă pe fiul său Sunahsefa cu toate acestea nu s-a făcut vinovat de nici o crimă, căci căuta scăpare de foame ;

106. Vamadeva, care ştia să deosebească foarte lămurit binele de rău, nu s-a spurcat nicidecum că a dorit în clipele cînd era chinuit de foame să mănînce carne de cîine, ca să-şi scape viaţa ;

107. Asprul penitent Bharadvagia, fiind chinuit de foame, şi singur cu fiul său într-o pădure pustie, primi mai multe vaci de la dulgherul Vridku ;

108. Vasvamitra [12], care cunoştea perfect deosebirea dintre bine şi rău, fiind ameninţat să piară

---

[12] *Sunahsefa, Vamadeva, Bharadvagia* şi *Vasvamitra* sînt sfinţi care fac parte din numărul rişilor inspiraţi, cărora se credea că le-au fost descoperite rugăciunile (mentras) din Rig-Veda.

de foame, se hotărî să mănînce coapsa cîinelui dăruit lui de un ciandala.

109. Din aceste trei fapte dezaprobate : primirea de daruri de la oameni disprețuiți, conducerea pentru ei a unui sacrificiu și explicarea Scrierilor Sfinte, primirea de daruri este cea mai de condamnat și ceea ce se impută mai mult unui brahman în lumea cealaltă.

110. Săvîrșirea unui sacrificiu și explicarea Scrierilor Sfinte sînt două acte care se îndeplinesc pentru cei care-și au inima curățită prin taina inițierii ; darul însă se primește și de la un servitor, din casta de jos.

111. Păcatul săvîrșit prin îndeplinirea sacrificiului pentru oameni de disprețuit și prin explicarea Scrierilor Sfinte se șterge prin rugăciunea înceată și prin jertfe ; păcatul săvîrșit prin primirea a ceva de la ei se șterge prin aruncarea darului primit și prin austerități.

112. Brahmanul lipsit de mijloace de trai, să culeagă spice sau boabe de oriunde ; culegerea de spice este de preferat darului de la o persoană disprețuită ; adunarea de boabe, una cîte una, este lucru mai de laudă.

113. Brahmanii gospodari, care se află în lipsă și au trebuință de un metal neprețios sau de un alt lucru, să-l ceară de la rege ; nu trebuie a cere unui rege, care nu obișnuiește să dea.

114. Cel dintîi din lucrurile înșirate aci imediat, și așa mai departe, poate fi primit mai fără grijă de păcat decît cele mai de la urmă : o țarină nesemănată, o țarină semănată, vaci, capre, oi, metale prețioase, grîu nou, grîu gătit.

115. Sînt șapte feluri legale de a face avere : moștenirea, dăruirea, schimbul sau cumpărarea, mijloace permise tuturor castelor ; cucerirea pentru casta militară ; împrumutarea cu dobîndă, comerțul și plugăria, pentru casta negustorilor ; și darurile primite de la oamenii vrednici de cinste, pentru brahmani.

116. Ştiinţele, ca de pildă medicina, artele, ca de pildă, prepararea parfumurilor, lucrul pentru plată, servirea pe simbrie, îngrijirea de vite, comerţul, plugăria, mulţumirea cu puţin, cerşătoria şi cămătăria sînt mijloace de trai în cazuri de lipsă.

117. Brahmanul şi kşatrya, chiar în momente critice, nu trebuie să dea bani cu dobîndă ; fiecare din ei poate însă, dacă vrea, să împrumute, cu dobîndă mică, pe un om vinovat de crimă, spre a face cu aceşti bani o faptă pioasă.

118. Regele care ia chiar şi a patra parte din recoltele regatului său, în caz de nevoie grabnică, dar care ocroteşte pe popor din toate puterile, nu face nici un păcat.

119. Datoria sa specială este de a ieşi învingător ; în luptă, el să nu dea dosul niciodată ; după ce a apărat cu armele în mînă pe oamenii din casta negustorească, să ia impozitul legal.

120. Impozitul asupra castei negustorilor, care în timpuri normale este de a douăsprezecea parte din recolte şi a cincizecea din cîştigul bănesc, poate fi, în caz de nevoie, de a opta şi chiar de a patra parte din recoltă şi de a douăzecea din cîştigul bănesc ; sudras, lucrătorii şi meseriaşii trebuie să ajute cu munca, iar nu plătind taxe.

121. Sudra care vrea să-şi agonisească cele necesare pentru trai şi nu găseşte un brahman căruia să-i slujească, poate servi unui kşatrya, sau să-şi procure mijloacele de trai punîndu-se în serviciul unui bogat vaisya.

122. Să servească brahmanului în nădejdea că va dobîndi cerul sau pentru îndoitul cuvînt, de a-şi agonisi traiul în această lume şi fericirea în cealaltă ; cine este servitorul unui brahman îşi atinge ţinta dorinţelor.

123. Servirea brahmanilor este fapta cea mai de laudă pentru un sudra ; orice alt lucru pe care-l poate face este pentru el fără merit.

124. Trebuie a-i da suficiente mijloace de trai în casă, ţinînd seama de dibăcia, de zelul lui şi de numărul persoanelor ce are de întreţinut.

125. Trebuie a-i da resturile de orez gătit, precum şi hainele vechi, rămăşiţele de boabe şi mobile stricate.

126. Nu este nicidecum păcat pentru un sudra să mănînce usturoi şi alte mîncăruri oprite şi nu trebuie a-i administra taina investiturii ; datoriile pioase, precum sacrificiile focului nu sînt obligatorii pentru el ; nu-i este interzis împlinirea datoriei religioase de a aduce ofrande de orez gătit.

127. Sudras care doresc să-şi îndeplinească toate datoriile religioase, care cunosc bine şi urmează practicile oamenilor cumsecade în aducerea jertfelor casnice, ferindu-se de a recita vreun text sfînt, afară de cel de adorare, nu fac nici un păcat şi-şi atrag laude meritate.

128. Ori de cîte ori un sudra îndeplineşte actele renăscuţilor, care-i sînt permise, fără să zică ceva rău de cineva, se înalţă drept în această lume şi în cealaltă.

129. Sudra nu trebuie să adune bogăţii de prisos, chiar cînd poate ; căci sudra care a agonisit avere, jigneşte pe brahman prin trufia sa.

130. Acestea sînt, aşa cum s-au spus, datoriile celor patru caste în caz de lipsă ; cine le păzeşte cu stricteţe ajunge la fericirea supremă.

131. Sistemul acesta de datorii cu privire la cele patru caste a fost expus în întregime ; să vă spun acum legea curată a expierii păcatelor.

CARTEA A UNSPREZECEA

PENITENȚE ȘI EXPIERI

1. Cel care vrea să se căsătorească ca să aibă copii, cel care trebuie să aducă jertfă, cel care călătorește, cel care și-a dat toată averea pentru o ceremonie pioasă, cel care vrea să întrețină pe duhovnicul, pe tatăl, sau pe mama sa, cel care are trebuință de ajutor pentru el însuși, cînd studiază întîia oară Textul Sfînt, cel care este chinuit de o boală ;

2. Acești nouă brahmani să fie socotiți ca cerșetori virtuoși, numiți snatakas ; cînd n-au nimic, trebuie a le oferi daruri, aur sau animale, după măsura științei lor.

3. Trebuie a da acestor distinși brahmani orez în același timp cu alte daruri, în locul consacrat ofrandele focului ; iar tuturor celorlalți să li se dea orezul gătit în afară de locul consacrat ; această regulă nu privește orice daruri.

4. Regele să dea brahmanilor binecunoscători ai Vedelor, așa cum se cade, giuvaericale de tot felul și plata cuvenită pentru asistarea la jertfă

5. Cel care are femeie și se căsătorește cu alta după ce a cerut bani de la cineva, n-are alt folos decît plăcerea senzuală ; căci copiii sînt ai celui care a dat banii.

6. Orice om să dea, după puteri, daruri brahmanilor cunoscători ai Scrierilor Sfinte și care

s-au lepădat de lucrurile acestei lumi ; unul ca acesta dobîndeşte cerul, după ce va muri.

7. Cel care are provizii de grîu îndestulătoare, ca să hrănească timp de trei ani şi mai mult pe aceia pe care porunceşte legea să-i întreţină, poate bea suc de soma la un sacrificiu adus de el de bunăvoie şi deosebit de sacrificiul prescris.

8. Renăscutul însă care ar avea mai puţine provizii de grîu şi bea sucul de soma, nu va trage folos nici chiar din întîiul sacrificiu la care a băut această băutură, şi cu atît mai puţin din sacrificiul adus de bunăvoie şi fără drept.

9. Cel care, de ochii lumii, dă daruri altora, în timp ce familia sa duce lipsă, cu toate că are cu ce s-o întreţină, gustă miere şi înghite otravă ; acesta practică o falsă virtute.

10. Ceea ce el face în paguba celor pe care este dator să-i întreţină, în nădejdea unei mai bune stări viitoare, va sfîrşi prin a-i cauza o stare nenorocită în această lume şi în cealaltă.

11. Dacă sacrificiul adus de un renăscut, şi îndeosebi de un brahman, este împiedicat de lipsa vreunui lucru, sub domnia unui rege care cunoaşte legea ;

12. Sacrificatorul să ia acest lucru, prin şiretenie sau cu de-a sila, pentru aducerea sacrificiului din casa unui vaisya care are multe turme, dar care nu aduce sacrificii şi nu bea suc de soma.

13. Dacă nu găseşte aceasta la un vaisya, să ia, dacă vrea, cele două sau trei lucruri trebuitoare din casa unui sudra, căci sudra n-are de-a face cu cele ce privesc riturile religioase.

14. Să le ia asemeni fără şovăire din casa unui kşatrya care n-are foc sacru şi care posedă o sută de vaci ; sau din a unuia care are o mie de vaci şi care n-aduce jertfe cu soma.

15. Să le ia asemeni, prin şiretenie sau cu de-a sila, de la brahmanul care primeşte întruna daruri şi nu dă niciodată nimic, dacă nu vrea să dea

aceste lucruri de bunăvoie ; prin această faptă bunul său nume creşte şi virtutea sporeşte.

16 .Asemeni, un brahman care a trecut şase prînzuri, adică trei zile, fără să mănînce, trebuie la al şaptelea prînz, adică în dimineaţa zilei a patra, să ia de la un om care nu practică milostenia, ceea ce va mînca în acea zi, fără să se îngrijească de a doua zi.

17. Poate lua ceea ce-i trebuie din hambar, de pe ogor, din casă, sau din orice alt loc ; trebuie însă să spună proprietarului, dacă va fi întrebat, pentru ce o face.

18. Un om din casta militară nu trebuie niciodată să se facă stăpîn peste ceea ce este al unui brahman ; dar dacă duce lipsă, poate lua ceea ce este al unui om cu purtări rele şi care nu-şi împlineşte datoriile religioase.

19. Cel care se face stăpîn pe lucrurile celor răi, spre a le da oamenilor cumsecade, este ca o corabie în care călătoresc şi unii şi alţii.

20. Bogăţia oamenilor care aduc sacrificii cu exactitate se numeşte de înţelepţi averea zeilor ; iar bogăţia oamenilor care nu aduc sacrificii se zice averea duhurilor rele (asuras).

21. Regele drept să nu dea nici o pedeapsă omului care sustrage sau ia cu de-a sila ceea ce-i trebuie la un sacrificiu ; căci numai din cauza neprevederii regelui moare de lipsă un brahman.

22. După ce regele s-a informat de numărul persoanelor pe care brahmanul este dator să le întreţină şi a examinat cunoştinţele teologice şi purtarea lui morală, să-i dea, pe cheltuiala sa mijloacele de trai potrivite ;

23. După ce i-a asigurat mijloacele de trai, regele să-l ocrotească faţă de oricine şi împotriva tuturor ; căci regele are a şasea parte din faptele bune ale brahmanului pe care-l ocroteşte.

24. Brahmanul să nu apeleze niciodată la milostenia unui sudra, pentru a preîntîmpina cheltu-

ielile unui sacrificiu ; căci dacă aduce un sacrificiu cerînd în acest fel, se va naşte din nou, după moarte, ca ciandala.

25. Brahmanul care a cerut ceva pentru aducerea unui sacrificiu şi nu întrebuinţează în acest scop tot ce a primit, se va preface în şoricar sau în cioară, timp de o sută de ani.

26. Orice om cu sufletul rău, care, de lăcomie, va răpi averea zeilor, sau a brahmanilor, va trăi în cealaltă lume din stîrvul unui vultur.

27. Sacrificiul numit vaisvanari trebuie adus întotdeauna la anul nou, pentru a ispăşi neaducerile fără voie de sacrificii de animale şi împlinirile de ceremonii în care se întrebuinţează soma.

28. Renăscutul care, fără nevoie grabnică, îndeplineşte o datorie după forma prescrisă pentru cazurile de nevoie, nu trage din aceasta nici un folos pentru cealaltă viaţă ; aşa a fost hotărît lucrul.

29. Zeii Visvas, Sadhyas şi sfinţii străluciţi din casta preoţească au urmat regula a doua în loc de cea dintîi, cînd şi-au temut viaţa, în împrejurări grele.

30. Nici o plată nu va lua în cealaltă lume smintitul care, putînd să se conformeze regulei principale, urmează pe cea secundară.

31. Brahmanul, care cunoaşte legea, nu trebuie să adreseze regelui nici o plîngere ; ci să se servească de puterile sale, spre a pedepsi pe cei care-l supără.

32. Puterile sale, atîrnînd numai de el, comparate cu ale regelui, care atîrnă de alţii, sînt mai mari ; brahmanul deci trebuie să recurgă numai la puterea sa, spre a-şi învinge duşmanii.

33. Să se folosească fără şovăire de rugăciunile magice din Atharva-Veda [1] şi de Anghiras ; cu-

[1] *Atharva Veda*, a patra Vedă, se găseşte citată o singură dată în această carte şi anume aici. Este discuţie, dacă şi aici nu este vorba de înţeleptul Atarva, căci cuvîntul Veda este adăugat de comentatori.

vîntul este arma brahmanului ; cu ajutorul lui trebuie să nimicească pe apăsătorii săi.

34. Kşatrya să scape de primejdie prin puterea braţului ; vaisya cu ajutorul bogăţiilor ; asemenea şi sudra ; brahmanul cu rugăciunile şi cu sacrificiile magice.

35. Cel care-şi împlineşte datoriile, îşi îndreptează la timp fiul sau şcolarul, care dă sfaturi bune şi are gînduri bune faţă de toate creaturile se cheamă brahman cu drept cuvînt ; acestuia nu trebuie a-i zice nimic neplăcut sau insultător.

36. Fata tînără, femeia tînără, cu bărbat sau văduvă, bărbatul puţin învăţat şi neghiobul să nu aducă sacrificii focului ; tot asemeni şi omul necăjit şi cel care n-a primit taina iniţierii ;

37. Căci, dacă asemenea oameni aduc jertfă, se prăbuşesc în iad împreună cu cei pentru care s-a adus jertfa ; prin urmare, numai brahmanul cunoscător perfect al învăţăturilor sfinte şi care a citit toate Vedele trebuie să aducă sacrificii focului.

38. Brahmanul care are bogăţii şi nu dă dar celui care-i sfinţeşte focul, un cal consacrat lui Pragiapati, este la fel cu cel care n-are foc sacru.

39. Cine are credinţă şi este stăpîn peste simţuri, să îndeplinească alte practici pioase, dar să nu aducă sacrificii niciodată în această lume dacă nu poate da sacrificatorului decît o plată mijlocie.

40. Sacrificiul pentru care se dă plată mijlocie nimiceşte organele simţurilor, bunul nume, fericirea viitoare din cer, viaţa, slava de după moarte, copiii şi vitele ; prin urmare, omul puţin bogat să nu aducă sacrificii.

41. Brahmanul care are de întreţinut un foc sacru şi care l-a neglijat dimineaţa şi seara, trebuie să facă pocăinţa ciandrayana timp de o lună ; greşeala sa este egală cu uciderea unui fiu.

42. Cei care sacrifică focului primind daruri de la sudras, sînt ocrotiţi ca preoţi ai servitorilor şi dispreţuiţi de oamenii care recită Scrierile Sfinte.

43. Cine le dă un dar, punînd piciorul pe fruntea acestor oameni neştiutori care cinstesc focul cu cele ce le dă un sudra, va scăpa pentru totdeauna de chinurile din cealaltă lume [2].

44. Orice om, care nu îndeplineşte practicile prescrise, sau care se dedă la fapte oprite sau care se lasă în voia poftelor trupului, trebuie să facă pocăinţă de ispăşire.

45. Unii teologi învăţaţi socotesc că ispăşirile se aplică numai la greşelile fără voie ; dar alţii după probe scoase din Scrierile Sfinte, le întind şi la greşelile voluntare.

46. Greşeala involuntară se şterge prin recitarea unor părţi din Scrierile Sfinte, iar greşeala săvîrşită intenţionat, sau într-un acces de ură sau de mînie, se ispăşeşte numai prin pocăinţă aspră de diferite feluri.

47. Renăscutul îndatorat să facă ispăşire pentru o greşeală săvîrşită, fie în viaţa actuală fie în cea precedentă, despre care dau dovadă niscaiva suferinţe, nu trebuie să stea în legătură cu oamenii cumsecade, atîta timp cît ţine pocăinţa.

48. Pentru crimele din această viaţă, sau pentru greşelile dintr-o viaţă precedentă, unii oameni cu inimă înrăită sînt chinuiţi de anume boale sau diformităţi ;

49. Cel care a furat aur de la un brahman suferă de boală de unghii ; băutorul de băuturi spirtoase oprite are dinţii negri ; asasinul unui brahman este chinuit de oftică ; omul care a pîngărit patul conjugal al duhovnicului său este lipsit de preput ;

50. Celui căruia i-a plăcut să dea pe faţă faptele murdare îi miroase urît nasul ; calomniatorului îi miroase respiraţia ; hoţului de grîu îi lipseşte un membru ; cel care a amestecat mărfurile are un membru mai mult.

---

[2] Înţelesul acestei stanţe nu este destul de clar.

51. Cel care a furat grîu gătit este chinuit de dispepsie ; hoţul de învăţături sfinte, adică cel care a studiat Cărţile Sfinte fără autorizaţie, este mut ; hoţul de haine are lepră albă ; hoţul de cai este şchiop.

52. În acest fel, din cauza diferitelor greşeli, se nasc oameni dispreţuiţi de oamenii de bine ; idioţi, muţi, orbi, surzi şi schilozi.

53. Trebuie dar a face pocăinţă întotdeauna, spre a se curăţi ; căci cei care nu-şi vor ispăşi păcatele, se vor naşte a doua oară cu aceste semne de ruşine.

54. Asasinarea unui brahman, consumul de băuturi spirtoase oprite, jefuirea unui brahman, adulterul cu soţia tatălui sau a duhovnicului sînt socotite de legislatori ca cele mai mari crime ; asemeni şi orice legătură cu cei care le-au săvîrşit.

55. Lauda pe nedrept cu tragerea din neam mare, facerea unui raport rău intenţionat către rege şi învinuirea pe nedrept a unui duhovnic sînt crime aproape tot aşa de mari ca asasinarea unui brahman.

56. Uitarea Scrierilor Sfinte, dispreţul faţă de Vede, mărturia mincinoasă, asasinarea unui prieten, mîncarea de lucruri oprite sau din care nu trebuie a gusta, din cauză că sînt necurate, sînt şase crime aproape aşa de mari ca şi consumul de băuturi spirtoase.

57. Furtul unui lucru depus spre păstrare, al unei fiinţe omeneşti, al unui cal, furtul de bani, răpirea unui ogor, de diamante sau alte pietre preţioase este aproape tot aşa de mare ca furtul de aur de la un brahman.

58. Orice atingere sexuală cu surori ale mamei, cu fete tinere, cu femei de cea mai de jos castă amestecată, sau cu soţia unui prieten, ori cu nora, este socotită de înţelepţi ca aproape egală cu pîngărirea patului conjugal părintesc.

59. Uciderea unei vaci, săvîrşirea unui sacrificiu adus de oameni nevrednici de sacrificiu, adul-

terul, vinderea de sine, părăsirea părintelui spiritual, a mamei, sau a tatălui, nerecitarea Textelor Sfinte sau neîntreţinerea focului sacru prescris de Sastras, neîngrijirea de fii ;

60. Învoiala dată unui frate mai mic să se căsătorească întîi, luarea unei femei pe care voia s-o ia fratele mai mare, măritarea unei fete după unul din aceşti fraţi şi aducerea pentru ei a sacrificiului nupţial ;

61. Necinstirea unei tinere fete, cămătăria, călcarea regulilor de castitate impuse femeilor, vinderea unui eleşteu, a unei grădini, a unei femei sau a unui copil ;

62. Nepurtarea de grijă pentru primirea tainei investiturii, părăsirea unei rude, predarea învăţăturii Vedelor, pentru bani, învăţarea de la un dascăl plătit, vinderea de mărfuri care nu trebuie vîndute ;

63. Munca în mine de orice fel, întreprinderea de mari lucrări de construcţie, stricarea de mai multe ori a plantelor medicinale, traiul din meseria ruşinoasă a unei femei, aducerea de sacrificii pentru a pricinui moartea unui nevinovat, alergarea la descîntece sau la leacuri vrăjitoreşti pentru a se face stăpîn pe cineva ;

64. Tăierea arborilor verzi pentru lemne de foc, împlinirea unui act religios în vederea unui scop personal, mîncarea, o singură dată şi fără intenţie, de mîncăruri oprite ;

65. Nepurtarea de grijă pentru întreţinerea focului sacru, furtişagul de lucruri de preţ, neîndeplinirea celor trei datorii [3], citirea de scrieri relegioase, iubirea cu patimă a dansului, a cîntului şi a muzicii instrumentale ;

66. Furtul de grîu, de metale de mic preţ şi de vite, săvîrşirea de necuviinţe cu femei dedate la băutura de substanţe ameţitoare, uciderea din nebăgare de seamă a unei femei, a unui sudra, a

[3] Vezi cartea III, stanţele 171 şi 172.

unui vaisya, a unui kṣatrya, tăgăduirea vieţii viitoare şi a fericirii şi chinurilor de după moarte sînt crime de a doua mînă.

67. Facerea de rău unui brahman, mirosirea de lucruri care nu trebuie mirosite, din cauza mirosului lor neplăcut, sau de băuturi spirtoase, înşelarea şi împreunarea trupească cu un bărbat sînt socotite că aduc după ele pierderea castei sau degradarea.

68. Uciderea unui măgar, a unui cal, a unei cămile, a unui cerb, a unui elefant, a unui ţap, a unui berbec, a unui peşte, a unui şarpe, a unui bivol este socotită ca faptă care coboară într-o castă amestecată.

69. Primirea de daruri de la oamenii de dispreţuit, exercitarea de comerţ nepermis, slujirea la un stăpîn sudra şi spunerea de minciuni, trebuie socotite ca motive de excludere din tovărăşia oamenilor cumsecade.

70. Uciderea unei insecte, a unui vierme, sau a unei păsări, mîncarea a ceea ce a fost adus în acelaşi coş cu băuturi spirtoase, furtul de fructe, de lemn sau de flori şi micimea de suflet sînt greşeli care spurcă.

71. Ascultaţi acum cu de-amănuntul prin ce pocăinţe speciale se pot şterge toate aceste păcate pe care vi le-am înşirat unul după altul ;

72. Brahmanul asasin al unui brahman, pe care l-a ucis fără voie şi care-i era superior în însuşiri, trebuie să-şi clădească o colibă în pădure şi să locuiască în ea doisprezece ani[4], trăind numai din milostenie, pentru a-şi curăţi sufletul, avînd ca semn al crimei craniul mortului sau un alt craniu omenesc ;

73. Sau, dacă criminalul este un kṣatrya şi a ucis de bunăvoie un brahman respectabil, să se o-

[4] Numărul de doisprezece ani este prescris numai pentru brahmani. Kşatrya trebuie să suporte această pedeapsă douăzeci şi patru de ani, vaisya treizeci şi şase şi sudra patruzeci şi opt.

fere el însuşi ca ţintă de tragere unor arcaşi care ştiu că el vrea să-şi ispăşească în acest fel crima, sau să se arunce de trei ori, sau pînă ce va muri, cu capul în jos într-un foc aprins ;

74. Sau, dacă brahmanul a fost ucis din nebăgare de seamă, ucigaşul să aducă sacrificiul lui Asvamedha, Svargit, Gosava, Abhigit, Visvagit, Tritorit sau lui Agniştut ;

75. Sau, dacă uciderea s-a făcut fără voie şi cel ucis a fost un brahman puţin distins, renăscutul vinovat să meargă pe jos o sută de yogianas [5], recitînd textul unei Vede, mîncînd puţin şi stăpînindu-şi simţurile, pentru a-şi expia crima că a ucis un brahman ;

76. Sau, dacă brahmanul ucis n-avea nici o calitate deosebită şi ucigaşul este un brahman bogat, acesta să dea tot ce are unui brahman priceput în Vede, sau atît cît să aibă din destul cu ce trăi, sau o casă înzestrată cu toate cele necesare traiului pe timpul cît acela va trăi ;

77. Sau să meargă în susul apei către izvorul Sarasvatei, mîncînd numai acele boabe sălbatice, care se oferă zeilor ; sau, reducîndu-şi hrana la o foarte mică cantitate, să repete Sanhita Vedei [6].

78. În loc de a locui doisprezece ani în pădure, vinovatul poate să-şi radă părul şi barba, să se stabilească în apropierea unui sat, sau a unui islaz de vaci, sau într-o singurătate, sau sub un arbore sacru, neavînd altă dorinţă decît de a face bine vacilor şi brahmanilor.

79. Să-şi expună viaţa pentru scăparea unei vaci sau a unui brahman ; cel care a scăpat o vacă sau un brahman, expiază crima de a fi ucis un om din casta preoţească.

---

[5] *Yogiana*, unitate de măsură pentru lungimi, nu se ştie exact ce întindere avea. După unii ar corespunde cu nouă, după alţii cu cinci, sau chiar cu patru şi jumătate mile engleze.

[6] *Sanhita* este o parte din Vede care cuprinde rugăciuni şi imnuri.

80. Crima sa se șterge asemeni, dacă încearcă cel puțin de trei ori să ia cu forța înapoi de la hoți averea furată de ei unui brahman, fie că ia înapoi tot, într-una din aceste încercări, fie că-și pierde viața.

81. Rămînînd astfel statornic în austeritățile religioase, cast ca un ucenic și în totul meditator timp de doisprezece ani, ispășește uciderea de brahman ;

82. Sau, dacă un brahman virtuos ucide fără voie pe un altul care n-avea nici o calitate deosebită, acesta poate expia crima, mărturisind-o într-o adunare de brahmani și de kșatryas, întruniți pentru sacrificarea unui cal și făcînd baie cu ceilalți brahmani la ieșirea de la ceremonie [7].

83. Brahmanii sînt socotiți ca temelia, iar kșatrya ca vîrful sistemului legilor ; prin urmare, cine-și mărturisește greșeala în adunarea lor, se curăță.

84. Brahmanul, prin însăși nașterea sa, este obiect de veneraţie chiar pentru zei, și hotărîrile sale sînt autoritate pentru lume ; Scrierile Sfinte îi dau acest privilegiu.

85. Întrunindu-se trei brahmani cunoscători ai Scrierilor Sfinte, să pronunțe vinovaților expierea cerută de crima lor ; pocăința hotărîtă astfel va fi de ajuns pentru curățire, căci cuvintele înțelepților spală necurăția.

86. Astfel brahmanul sau un alt renăscut, care a îndeplinit expierile de mai sus în cea mai deplină adunare a gîndurilor, potrivit împrejurărilor, spală crima de a fi ucis un om din casta preoțească, dacă cugetă însă că este și o altă viață a sufletului.

---

[7] În original stă cuvîntul „avanbhirtha", care înseamnă un sacrificiu suplimentar, al cărui scop este ispășirea greșelilor pe care cineva le-a putut face la aducerea unui sacrificiu principal precedent nepronunțînd cum se cade un cuvînt sacramental, neîmplinind întocmai o mișcare prescrisă de ritual, fiind distrat într-un moment etc.

87. Aceeaşi penitenţă trebuie făcută şi pentru uciderea unui foetus al cărui sex era necunoscut, dar ai cărui părinţi erau din casta preoţească, sau a unui kşatrya ori a unui vaisya ocupat cu aducerea de sacrificiu, sau a unei brahmane care făcuse baie de curăţire, după murdăria menstruaţiei.

88. Asemeni şi pentru mărturie mincinoasă într-un proces pentru aur sau pentru pămînt, pentru acuzarea pe nedrept a duhovnicului său, pentru înstrăinarea unui gaj şi pentru uciderea femeii unui brahman care întreţinea un foc sacru sau a unui prieten.

89. Această curăţire de doisprezece ani a fost prescrisă pentru cel care a omorît un brahman fără voie ; dar pentru uciderea cu premeditare a unui brahman, această ispăşire nu este de ajuns [8].

90. Renăscutul care a fost destul de fără minte ca să bea intenţionat lichior spirtos extras din orez, trebuie să bea un lichior aprins ; dacă şi-a ars corpul în acest fel, s-a uşurat de păcat ;

91. Sau trebuie să bea pînă va muri, din această cauză, urină de vacă, sau apă, sau lapte, sau unt topit, sau zeamă de balegă de vacă ; toate acestea clocotinde ;

92. Sau, dacă a băut din nebăgare de seamă spirt de orez şi cu intenţie spirt de zahăr sau de mandhuca, pentru a ispăşi vina de a fi băut băuturi spirtoase, să mănînce timp de un an, o dată pe noapte, boabe de orez pisat şi drojdie de oleiu de susan, îmbrăcîndu-se cu cămaşa de păr, avînd părul lung şi purtînd în mînă un steag de circiumar.

93. Spirtul de orez este murdăria boabei şi fapta rea se numeşte asemeni mala ; de aceea brahmanul, kşatrya şi vaisya nu trebuie să bea spirt de orez.

---

[8] Pentru uciderea cu voinţă şi ştiinţă, pocăinţa era dublă, sau se pedepsea chiar cu moartea.

94. Trebuie a recunoaşte trei feluri principale de băuturi spirtoase : cea extrasă din resturi de zahăr, cea scoasă din orez mulu, cea din flori de madhuca[9] ; brahmanul nu trebuie să bea niciuna.

95. Celelalte băuturi îmbătătoare, în număr de nouă, carnea animalelor oprite a se mînca, cele trei băuturi spirtoase înşirate mai sus şi cea care se cheamă asava sînt hrana gnomilor (yakşas), a giganţilor şi a vampirilor şi nu trebuie gustate de un brahman care mănîncă unt topit oferit zeilor.

96. Brahmanul beat, fiind lipsit de judecată, din cauza beţiei, poate cădea peste un lucru necurat, sau să rostească niscaiva cuvinte din Veda, sau să facă vreo faptă nepermisă.

97. Cel a cărui esenţă divină, răspîndită în întreaga-i fiinţă, este înecată odată de o băutură îmbătătoare, îşi pierde vrednicia de brahman şi cade în starea de sudra.

98. Acestea, care s-au spus, sînt diferitele feluri de expiere pentru cel care a băut băuturi spirtoase ; să arăt acum pocăinţa cuvenită pentru furtul de aur de la un brahman.

99. Omul care a furat aur de la un brahman, trebuie să caute pe rege, să-i spună vina sa şi să zică : „Majestate, pedepsiţi-mă".

100. Regele, luînd o măciucă de fier, pe care vinovatul trebuie s-o aibă pe umeri, să-l lovească o dată ; prin această lovitură, hoţul este uşurat de crima sa, fie că a murit, fie că nu ; vina unui brahman se purifică numai prin austerităţi ; ceilalţi renăscuţi se pot purifica în acelaşi fel.

101. Renăscutul care doreşte să se spele prin austerităţi de păcatul de a fi furat aur de la un brahman, trebuie să se îmbrace cu o haină de coajă de arbore şi să se supună în pădure la pocăinţa celui care a ucis fără voie un brahman.

---

[9] *Madhuca* = bassia latifolia.

102. Prin aceste pocăinţe poate să şteargă un renăscut greşeala de a fi furat aur de la un brahman ; iar prin penitenţele următoare să expieze crima de adulter cu soţia părintelui său duhovnicesc sau trupesc.

103. Cel care a pîngărit în cunoştinţă de cauză pe soţia tatălui său, care era din aceeaşi castă, trebuie să spună cu glas tare crima sa, să se întindă pe un pat de fier înfierbîntat şi să îmbrăţişeze un chip de femeie înroşit în foc ; căci numai moartea-l poate curăţi.

104. Sau, tăindu-şi penisul şi testiculele ţinîndu-le între degete, să meargă cu pas hotărît spre regiunea Nirriti [10], pînă ce va cădea mort ;

105. Sau, dacă a săvîrşit păcatul din nesocotinţă, să ia în mînă o bucată de pat, să se îmbrace în scoarţă de copac, să lase să-i crească părul, barba şi unghiile, să se retragă într-o pădure pustie şi să facă pocăinţa pragiapatya [11], în deplină meditaţie, un an întreg ;

106. Sau, dacă femeia era divorţată ori dintr-o castă inferioară, să facă timp de trei luni, pocăinţa ciandrayana [12], stăpînindu-şi simţurile şi hrănindu-se numai cu fructe şi cu rădăcini sălbatice şi cu grîu fiert în apă ; astfel va ispăşi păcatul de a fi pîngărit patul tatălui.

107. Prin aceste pocăinţe trebuie să-şi ispăşească păcatele mai mici, şi le pot şterge prin diferite austerităţi, precum urmează :

108. Cel care a săvîrşit păcatul mai mic de a ucide fără voie o vacă, trebuie să-şi radă capul, să mănînce o lună boabe de orez fiert în apă şi să locuiască într-un islaz de vaci, învelindu-se cu pielea celei pe care ucis-o.

---

[10] *Nirriti* este divinitatea punctului cardinal sud-est.

[11] Să se vadă mai departe, stanţa 211 din această carte, din ce constă această pocăinţă.

[12] Şi cu privire la această pocăinţă vezi mai jos stanţa 216.

109. În timpul celor două luni următoare, să mănînce la două zile odată, seara, puține boabe sălbatice nesărate ; să se spele cu urină de vacă și să fie stăpîn deplin peste simțuri ;

110. Să însoțească vacile în toate zilele, să meargă în urmă și să înghită praful ce se va ridica de pe copitele lor ; să le servească și să le salute și să doarmă lîngă ele, spre a le păzi ;

111. Curat și liniștit, să se oprească cînd se opresc ele, să meargă cînd merg ele, să stea cînd se odihnesc ele ;

112. Dacă vreo vacă este bolnavă, sau atacată de hoți, ori de tigri, sau cade, sau se înnămolește în mocirlă, el s-o scape prin orice mijloc posibil ;

113. În timpul căldurii, al ploii sau al frigului, sau cînd suflă vîntul cu putere, să nu se pună la adăpost pînă ce mai întîi nu va fi adăpostit vacile cît a putut mai bine ;

114. Dacă vede o vacă mîncînd grîu dintr-o casă, țarină sau hambar al său sau al altuia, să se ferească de a zice ceva ; tot asemeni și dacă ar vedea un viței bînd lapte.

115. Omorîtorul unei vaci, punîndu-se în acest fel în serviciul unei cirezi, își ispășește în trei luni păcatul făcut.

116. Pe lîngă acestea, cînd și-a împlinit pocăința, să dea zece vaci și un taur, sau, dacă n-are mijloace, să dăruiască toată averea sa brahmanilor cunoscători ai Vedelor.

117. Toți renăscuții care au săvîrșit păcate mai mici, cu excepția numai a celui care și-a călcat jurămîntul de castitate, să facă, pentru curățire, pocăința de mai sus sau ciandrayana.

118. Cel care și-a călcat jurămîntul de castitate trebuie să sacrifice Nirritii un măgar orb sau negru, după regula jertfelor casnice, la răspîntia a patru drumuri și noaptea.

119. Punînd, după regulă, grăsime pe foc, ca ofrandă, să facă la sfîrșitul sacrificiului ofrande de

unt topit lui Vata [13], Indra, Guru [14] şi Vahni [15], recitînd rugăciunea care începe cu vorba SAM.

120. Bărbaţii cunoscători ai Scrierilor Sfinte şi legii socotesc ca o călcare a rînduielii castităţii masturbarea renăscutului care-şi face ucenicia.

121. Toată gloria ce se cîştigă prin studierea cu osîrdie a Scrierilor Sfinte, pe care o pierde ucenicul care-şi calcă jurămîntul, se întoarce la patru zei : Maruta, Puruhuta [16], Guru şi Pavaca [17].

122. Cînd a săvîrşit acest păcat, călcarea jurămîntului castităţii, să se înfăşoare în pielea măgarului jertfit şi să se ducă să ceară milostenie în şapte case, mărturisindu-şi păcatul ;

123. Mîncînd o singură dată pe zi din alimentele strînse prin cerşit şi făcînd baie în cele trei momente însemnate (savanas) ale zilei. se curăţă după un an.

124. Dacă a făcut fără voie unul din păcatele care atrag după ele degradarea [18], să facă pocăinţa santapana ; dacă păcatul a fost fără voie, să facă pocăinţa pragiapatya.

125. Pentru păcatele care aduc după ele degradarea la o castă amestecată sau care fac nedemn de a fi primit în rîndul oamenilor cumsecade [19], vinovatul, ca să se cureţe, trebuie să facă pocăinţa ciandrayana timp de o lună ; pentru păcatele care spurcă [20], trebuie să mănînce trei zile boabe de orez fierte în apă şi calde.

126. Pentru uciderea cu voinţă a unui om virtuos din casta militară, pocăinţa trebuie să fie de

---

[13] *Vata* este un alt nume al lui Vayu sau Maruta, zeul vîntului.

[14] *Guru* sau Vriaspati era zeul planetei Jupiter.

[15] *Vahni* este unul din numele lui Agni, zeul focului.

[16] *Puruhuta* este un alt nume al lui Indra, zeul atmosferei.

[17] *Pavaka* este un nume sau mai exact un apelativ al lui Agni şi însemnează *curăţitor*.

[18] Vezi mai sus stanţa 67.

[19] Vezi mai sus stanţele 68 şi 69.

[20] Vezi mai sus stanţa 70.

patru ori mai mică decît cea pentru uciderea unui brahman ; ea trebuie să fie de opt ori mai mică pentru un vaisya virtuos şi de şaisprezece ori mai mică pentru un sudra care-şi împlinea conştiincios datoriile ;

127. Iar brahmanul care ucide fără voie un bărbat din casta militară, trebuie să dea brahmanilor o mie de vaci şi un taur, ca să se cureţe ;

128. Sau, stăpînindu-şi simţurile şi umblînd cu părul lung, să facă trei ani pocăinţa impusă ucigătorului unui brahman ; să locuiască departe de sat şi să aibă ca locuinţă rădăcina unui arbore.

129. Pentru uciderea fără voie a unui vaisya virtuos, renăscutul trebuie să se supună la aceeaşi pocăinţă timp de un an sau să dea o sută de vaci şi un taur.

130. Pentru uciderea fără voie a unui sudra, trebuie să facă această penitenţă timp de şase luni sau să dea unui brahman zece vaci albe şi un taur.

131. Dacă a ucis cu voie o pisică, un mangust, o gaiţă albastră, o broască, un cîine, un crocodil, o bufniţă sau o cioară, să facă pocăinţa rînduită pentru uciderea unui sudra ;

132. Sau, dacă a făcut-o fără voie, să bea numai lapte trei zile şi trei nopţi ; sau, dacă este împiedicat de o boală a face aceasta, să meargă pe jos distanţa de un yogiana ; sau, dacă nu poate, să facă baie în fiecare noapte într-un rîu, sau să zică de mai multe ori în tăcere rugăciunea către zeii apelor.

133. Brahmanul, care a omorît un şarpe, să dea altui brahman o cazma sau un baston ferecat ; dacă a omorît un eunuc, să dea o sarcină de paie şi un maşaka [21] de plumb.

134. Dacă a omorît un porc, să dea o oală de unt topit ; pentru o potîrniche să dea un drona [22] de

---

[21] *Maşaka,* o monedă. Vezi cartea VIII, stanţa 135.

[22] *Drona,* măsură de capacitate. Vezi cartea VII, stanţa 126.

susan ; pentru un papagal, o junice de doi ani ; pentru un kroncia [23] o junice de trei ani.

135. Dacă a omorît o lebădă, o balaka [24], un bîtlan, un păun, o maimuţă, un şoim sau un şoricar, trebuie să dea unui brahman o vacă.

136. Dacă a omorît un cal, să dea o haină ; cinci tauri negri, pentru un elefant ; un taur, pentru un ţap sau berbec ; o junice de un an pentru un măgar.

137. Dacă a omorît animale sălbatice carnivore, să dea o vacă de lapte ; pentru animale sălbatice necarnivore, o junice frumoasă ; pentru o cămilă, un krişnala de aur.

138. Dacă a ucis o femeie din cele patru caste prinsă în adulter, să dea, pentru a se curăţi, un sac de piele, un arc, un ţap sau un berbec, în linia dreaptă a castelor.

139. Dacă un brahman nu-şi poate ispăşi prin daruri păcatul de a fi ucis un şarpe sau altă făptură, să facă pentru fiecare pocăinţa pragiapatya, ca să-şi şteargă păcatul.

140. Dacă a omorît o mie de vietăţi mici cu oase sau un număr de vietăţi fără oase, cît să umple o căruţă, să facă aceeaşi pocăinţă ca pentru uciderea unui sudra.

141. Iar dacă a omorît mai puţine vietăţi cu oase, să dea asemeni, fiecare dată, cîte ceva, ca un pana de aramă, unui brahman ; dacă a omorît vietăţi fără oase, se curăţă, fiecare dată, oprindu-şi respiraţia, pronunţînd Savitri şi Siras, monosilaba AUM şi cele trei cuvinte Bhur, Bhuvah şi Svar.

142. Dacă a tăiat, o singură dată şi fără voie, pomi roditori, tufişuri liane, plante urcătoare, sau agăţătoare, cu flori, trebuie să pronunţe o sută de rugăciuni din Rig-Veda.

143. Dacă a omorît insecte de tot felul, care trăiesc în orez şi în alte boabe, în lichide, cum este

[23] *Kroncia* este un fel de bîtlan.
[24] *Balaka* este un fel de cocor.

sucul trestiei de zahăr, în fructe sau în flori, curăţirea se face mîncînd unt topit.

144. Dacă cineva smulge fără trebuinţă plante cultivate sau crescute nesemănate în pădure, trebuie să meargă o zi întreagă în urma unei vaci şi să mănînce numai lapte.

145. Prin aceste pocăinţe se poate şterge păcatul de a fi făcut rău fiinţelor cu voie sau fără voie ; ascultaţi acum pocăinţa rînduită pentru mîncările, sau băuturile, oprite.

146. Cel care bea, fără să ştie, o băutură spirtoasă, alta afară de spirtul de orez, se curăţă primind din nou taina învestiturii cu cordon, după ce mai întîi a făcut pocăinţa taptakricihra ; o pocăinţă care să aibă de urmare moartea nu se poate da, chiar dacă cineva a băut de bunăvoie băuturi spirtoase, afară de spirt de orez ; aşa este regula stabilită.

147. Dacă cineva a băut apa dintr-un vas în care a fost spirt de orez sau o altă băutură spirtoasă, trebuie să bea cinci zile şi cinci nopţi lapte fiert cu sankhapuşpi [25].

148. Dacă un brahman se atinge de o băutură spirtoasă, sau o dă, ori o primeşte cu formalităţile înţelepţilor, adică mulţumind, sau dacă bea apă lăsată de un sudra, trebuie să nu înghită trei zile nimic altceva decît apă fiartă cu kuşa.

149. Brahmanul care a băut suc de soma, la o jertfă şi miroase după aceea suflarea unui om, care a băut băuturi spirtoase, se curăţă oprindu-şi de trei ori respiraţia în apă şi mîncînd unt topit.

150. Toţi bărbaţii din cele trei caste ale renăscuţilor care, din nebăgare de seamă, au gustat urină, sau excremente omeneşti, sau ceva ce a venit în atingere cu o băutură spirtoasă, trebuie să primească din nou taina învestiturii cu cordonul sfînt.

151. Cu prilejul acestei a doua învestituri a renăscuţilor, nu este nevoie să se reînnoiască tunde-

[25] *Sankhapuşpi* = andropogon aciculutum.

rea, cingătoarea, bastonul, talerul pentru cerut milostenie și regulile de abstinență.

152. Cine a mîncat alimente de la oameni cu care nu trebuie să mănînce, sau resturi de la o femeie, sau de la un sudra, sau cărnuri oprite, trebuie să bea șapte zile și șapte nopți numai orez fiert în apă.

153. Dacă un brahman a băut băuturi fermentate și sucuri astringente, chiar dacă aceste substanțe ar fi curate, este necurat pînă ce se va face digestia.

154. Renăscutul care din întîmplare a gustat urină sau excremente de porc domestic, de măgar, de cămilă, de șacal, de maimuță sau de cioară, să facă pocăința ciandrayana.

155. Dacă mănîncă fără să știe carne uscată, sau ciuperci de uscat, sau ceva ce provine de la măcelărie, trebuie să facă aceeași pocăință.

156. Dacă a mîncat cu știință carne de animal carnivor, de porc domestic, de cămilă, de cocoș, de vreo ființă omenească, de cioară sau de măgar, singura pocăință ispășitoare este taptakricihra.

157. Brahmanul care, înainte de a-și fi sfîrșit ucenicia, ia parte la pomana de o lună în amintirea unei rude de curînd decedate, trebuie să ajuneze trei zile și trei nopți și să stea o zi în apă.

158. Ucenicul care gustă miere sau carne, fără voie sau din cauza lipsei, trebuie să facă pocăința cea mai ușoară, pragiapatya, și apoi să-și termine ucenicia.

159. Dacă mănîncă ceea ce a lăsat o pisică, o cioară, un șoarece, un cîine, sau un mangust, sau ceva ce a fost atins de un păduche, să bea brahmasuvarciala [26] fiartă în apă.

160. Cine vrea să se păstreze curat, nu trebuie să mănînce alimente oprite ; dacă o face din nebăgare de seamă, să verse numaidecît sau să se curețe îndată prin mijloacele de pocăință rînduite.

---

[26] *Brahmasuvarciala* e o plantă.

161. Acestea sînt diferitele feluri de pocăinţe rînduite pentru mîncarea de alimente nepermise ; ascultaţi acum rînduiala pocăinţelor prin care se poate şterge păcatul furtului.

162. Brahmanul care a luat cu ştiinţă vreun lucru, ca grîu copt, sau crud, din casa unui om din aceeaşi castă cu el, este iertat, dacă face pocăinţa pragiapatya timp de un an ;

163. Iar dacă a răpit bărbaţi sau femei, sau s-a făcut stăpîn peste o ţarină sau casă, sau a luat apa unei fîntîni sau a unei spălătorii, pocăinţa rînduită este ciandrayana.

164. Dacă a furat din casa altuia lucruri de mic preţ, vinovatul să dea înapoi lucrurile furate, ceea ce trebuie făcut în toate cazurile, şi apoi să facă, pentru curăţirea sa, pocăinţa santapana.

165. Dacă a luat bunuri care pot fi mîncate, sau înghiţite, ori trăsură, pat, scaun, flori, rădăcini sau fructe, ispăşirea se face înghiţind cele cinci lucruri ce provin de la vacă : lapte dulce, lapte bătut, unt, urină şi balegă.

166. Dacă a furat ierburi, lemne, arbori, orez uscat, zahăr brut, haine, piei sau carne, trebuie să ajuneze trei zile şi trei nopţi.

167. Dacă a furat pietre scumpe, mărgăritare, mărgean, aramă, argint, fier, alamă sau pietre, trebuie să mănînce douăsprezece zile numai orez pisat.

168. Dacă a furat bumbac, mătase sau lînă, sau un animal cu copita despicată, sau nedespicată, sau păsări, sau parfumuri, sau plante medicinale, sau frînghii de corabie, trebuie să mănînce trei zile numai lapte.

169. Prin aceste pocăinţe îşi poate ispăşi renăscutul păcatul de a fi furat ceva. Prin următoarele penitenţe îşi poate ispăşi păcatul de a se fi apropiat de o femeie, cu care-i este oprit să aibă legături sexuale :

170. Cel care a avut legături sexuale cu surorile sale după mamă, cu soţiile prietenului sau ale fiu-

lui său, cu fete înainte de vîrsta pubertăţii, sau cu femei din castele cele mai de jos, trebuie să facă pocăinţa rînduită pentru cel care a pîngărit patul tatălui său spiritual sau trupesc.

171. Cel care a avut legături sexuale cu fiica mătuşii sale după tată, care-i este ca o soră, sau cu fiica mătuşii sale după mamă, sau cu fiica unchiului după mamă, trebuie să facă pocăinţa ciandrayana.

172. Nici un om înţelept să nu ia de soţie vreuna din aceste femei. Din cauza gradului de rudenie [27] nu trebuie a le lua în căsătorie, căci cel care ia în căsătorie vreuna din ele, se va duce în infern.

173. Cel care a avut legături sexuale cu un animal, afară de vacă [28], sau cu o femeie în timpul menstruaţiei, sau a săvîrşit acest act împotriva naturii [29] sau în apă, trebuie să facă pocăinţa santapana.

174. Renăscutul care are legături sexuale cu un bărbat, în orice loc s-ar afla, sau cu o femeie în căruţa cu boi, sau în apă, sau ziua, trebuie să facă baie îmbrăcat.

175. Dacă un brahman are legături sexuale cu o femeie ciandala sau mlechia, sau mănîncă cu ea. sau primeşte de la ele daruri, este degradat, dacă a lucrat cu ştiinţă, şi anume dacă a făcut-o de bunăvoie, este degradat la treapta acestei femei.

176. Bărbatul să-şi închidă într-un apartament deosebit pe soţia cu totul stricată şi s-o supună la pocăinţa la care este supus bărbatul pentru adulter.

177. Iar dacă păcătuieşte din nou cu un bărbat din casta sa, să facă, pentru a se curăţi, pocăinţa pragiapatya şi ciandrayana.

178. Păcatul săvîrşit de un brahman, care se apropie într-o singură noapte de o femeie ciandala,

---

[27] Toate aceste femei sau fete îi sînt verişoare.

[28] Pentru acest act de bestialitate se prescrie facerea pocăinţei ciandrayana timp de un an.

[29] Adică în alt loc decît în cavitatea sa naturală, destinată împreunării sexuale.

se şterge trăind trei ani din milostenie şi repetînd fără întrerupere Savitri.

179. Acestea sînt expiaţiunile (pocăinţele) ce se pot aplica celor patru categorii de păcătoşi număraţi şi anume : celor care fac rău făpturilor, celor care mănîncă alimente oprite, celor care fură, celor care au legături sexuale cu femei cu care nu trebuie să aibă ; ascultaţi acum expierile impuse celor care stau în legătură cu oamenii degradaţi :

180. Cel care are legături cu un om degradat, este însuşi degradat după trecere de un an ; nu dacă sacrifică, citeşte Scrierile Sfinte sau încheie alianţă cu el, ceea ce atrage degradarea imediat, ci numai mergînd în aceeaşi trăsură, şezînd pe acelaşi scaun, mîncînd la acelaşi ospăţ.

181. Omul care are legături cu cineva dintre cei degradaţi, trebuie supus la pocăinţa la care este supus acest păcătos, degradatul, spre a se curăţi de aceste legături.

182. Sapindes şi samanodakas ai unui criminal degradat trebuie să ofere pentru el, ca şi cum ar fi mort, o libaţiune de apă afară din sat, în seara unei zile nefaste, în faţa rudelor sale după tată, a capelanului şi a conducătorului său spiritual ;

183. O sclavă, cu faţa spre miazăzi, trebuie să răstoarne cu piciorul o oală veche plină de apă, la fel cu cele care se dau pentru morţi ; după aceea toate rudele de aproape, sau de departe, sînt necurate o zi şi o noapte.

184. Oricine trebuie să se ferească a vorbi cu cel degradat, a şedea în tovărăşia lui, a-i da partea cuvenită de moştenire şi a-l pofti la vreo întrunire profană ;

185. Să piardă privilegiile de întîi născut, precum şi averea care este partea fratelui celui mai mare ; partea fratelui mai mare să se dea unui frate mai tînăr, care-i este superior prin virtute ;

186. Iar cînd şi-a făcut pocăinţa rînduită, rudele sale şi el trebuie să verse un vas nou plin de apă, după ce mai întîi s-au îmbăiat cu toţii într-o apă foarte curată.

187. Aruncînd vasul în apă, să intre în casă şi să-şi împlinească, ca şi mai înainte, toate datoriile familiale.

188. Aceeaşi ceremonie trebuie făcută şi pentru femeile degradate ; trebuie să li se dea haine, mîncare şi apă şi să fie ţinute în colibe aproape de casă.

189. Nici un om să nu aibe legături cu păcătoşii care nu şi-au făcut pocăinţa ; dar după ce şi-au ispăşit greşeala să nu le facă imputări.

190. Totuşi să se ferească de a trăi în societatea celor care au omorît copii, au răsplătit binele cu rău, au ucis pe cei care le cereau adăpost sau au asasinat femei, chiar dacă s-au curăţit potrivit legii.

191. Cei care fac parte din cele dintîi trei caste, dar care n-au învăţat Savitri, conform rînduielii [30], trebuie supuşi de trei ori la pocăinţa obişnuită, pragiapatya, şi după aceea să fie iniţiaţi cu ritualul obişnuit.

192. Aceeaşi pedeapsă trebuie impusă renăscuţilor, care vor să ispăşească o faptă nelegală sau neglijarea studiului Vedei.

193. Brahmanii, care cîştigă averi prin fapte de condamnat, se curăţă dînd înapoi acele averi şi făcînd rugăciuni şi austerităţi.

194. Brahmanul, care a primit un dar nepermis, se curăţă repetînd Savitri de trei mii de ori în cea mai adîncă adunare a gîndurilor şi hrănindu-se numai cu lapte, timp de o lună, într-un islaz de vite.

195. Cînd se va întoarce de la islaz, slăbit de acest lung post, să salute pe ceilalţi brahmani, care trebuie să-l întrebe : „Omule, doreşti să fii primit din nou în rîndul nostru şi-ţi dai cuvîntul că nu vei mai face acel păcat".

196. După ce va răspunde afirmativ brahmanilor, să dea iarbă vacilor şi în acel loc, curăţit prin

---

[30] Adică cei care n-au fost iniţiaţi şi n-au primit taina investirii cu cordonul sfînt, cînd se predă şi Savitri.

prezența vacilor, să fie primit iarăși de oamenii din casta sa.

197. Cel care a săvîrșit sacrificiu pentru excomunicați, cine a ars cadavrul unui străin, cine a făcut vrăjitorii, pentru a pricinui moartea unui nevinovat, sau a adus jertfa necurată numită ahina, își ispășește păcatul prin trei pocăințe.

198. Renăscutul care n-a ocrotit pe cel care l-a rugat, sau care a învățat pe altul Scrierile Sfinte într-o zi oprită, expiază acest păcat mîncînd numai orz timp de un an.

199. Cine a fost mușcat de cîine, de șacal, de măgar, de alte animale carnivore care umblă prin sat, de om, de cal, de cămilă sau de porc, se curăță oprindu-și respirația.

200. Pocăințele pentru cei pedepsiți cu mîncare și pentru care nu sînt reguli speciale, sînt acestea : A mînca numai o dată după șase prînzuri, adică o dată la trei zile, timp de o lună ; a recita Sanhita Vedei și a face focului ofrandele numite Sakalas [31].

201. Dacă brahmanul se urcă de bunăvoie într-o căruță trasă de cămile sau de măgari, sau dacă face baie cu totul gol, se curăță oprindu-și o dată respirația și recitînd Savitri.

202. Cine și-a depus excrementele din grabă, fără să aibă apă la îndemînă, sau le-a depus în apă, se poate curăți făcînd baie îmbrăcat, afară din oraș și atingîndu-se de o vacă.

203. Pocăința pentru neîmplinirea actelor prescrise de Veda să se săvîrșească continuu și pentru călcarea datoriilor impuse unui gospodar este ajunarea de o zi.

204. Cine a oprit pe un brahman să vorbească, sau s-a adresat nerespectuos superiorului său, trebuie să facă baie, să nu mănînce nimic în acea zi

---

[31] Aceste ofrande sînt în număr de opt și fiecare din ele este însoțită de o rugăciune specială. După alte explicații, la aceste ofrande se aruncau în foc opt bucăți de lemn.

şi să împace pe cel jignit, plecîndu-i-se înainte cu respect.

205. Cine a lovit pe un brahman, fie şi cu un fir de iarbă, sau cine l-a legat de gît cu un veşmînt, sau l-a mîniat încontră-i într-o discuţie, trebuie să-i potolească mînia, căzîndu-i în genunchi.

206. Omul care s-a năpustit cu furie asupra unui brahman, cu gîndul de a-l ucide, va sta o sută de ani în infern ; dacă l-a lovit, va sta o mie de ani.

207. Cîte boabe de nisip va uda sîngele curs pe pămînt, al brahmanului rănit, atîtea mii de ani va sta în infern făptuitorul.

208. Omul care s-a repezit asupra unui brahman în chip ameninţător, să facă pocăinţa obişnuită ; să facă pocăinţa aspră, dacă l-a lovit ; să facă şi pocăinţa obişnuită şi pe cea aspră, dacă a vărsat sînge.

209. Pentru păcatele la care nu este prescrisă o pocăinţă anume, adunarea [32] să ţină seamă de starea vinovatului şi de felul greşelii şi să hotărască o pedeapsă potrivită.

210. Să vă explic acum în ce constă penitenţele prin mijlocirea cărora cineva îşi expiază păcatele, penitenţe care au fost practicate de zei, de sfinţi şi de strămoşii divini (pitris) :

211. Renăscutul care se supune pocăinţei obişnuite, zisă pragiapatya, trebuie să mănînce trei zile numai dimineaţa, trei zile numai seara, trei zile alimente necerşite, dar care i s-au dat de bunăvoie, şi să ajuneze cele trei zile din urmă.

212. Pocăinţa zisă santapana constă din a mînca într-o zi urină şi balegă de vacă amestecată cu lapte dulce şi bătut, cu unt topit şi cu apă fiartă cu kusa şi după aceea a ajuna o zi şi o noapte.

213. Renăscutul care face pocăinţa zisă aspră (atikricihra), trebuie să mănînce numai o gură de orez, timp de nouă zile, ca şi la pocăinţa obişnuită, şi să nu mănînce nimic în timp de alte trei zile.

---

[32] Procedarea este aceeaşi ca cea din stanţa precedentă, numai că începe cu zilele luminate şi se sfîrşeşte cu cele întunecate.

214. Brahmanul care săvîrşeşte pocăinţa arzătoare (tapatkricihra), trebuie să bea numai apă caldă, lapte cald, unt topit cald şi aburi calzi, fiecare cîte trei zile, să facă baie şi să stea în cea mai adîncă meditare.

215. Cine ajunează douăsprezece zile, stăpîn peste simţuri şi cu toată luarea-aminte, face penitenţa numită paraka, care ispăşeşte toate păcatele.

216. Penitentul care doreşte să facă ciandrayana, să mănînce cincisprezece guri în ziua lunii pline, după care să-şi scadă alimentarea pe fiecare zi din cele 15 zile întunecoase cu cîte o gură, iar în a cincisprezecea, ziua lunii noi, să ajuneze ; apoi să-şi sporească cu o gură pe zi alimentaţia în timpul celor cincisprezece zile luminate, să facă baie dimineaţa, la prînz şi seara ; acesta este felul întîi de pocăinţă lunară (ciandrayana), care a fost asemănată cu corpul, subţire la mijloc, al furnicii.

217. Aceeaşi rînduială trebuie păzită în întregime şi la îndeplinirea pocăinţei lunare asemănată cu bobul de orez, care este umflat la mijloc, începînd cu cele cincisprezece zile luminate şi constînd şi din stăpînirea simţurilor.

218. Cine face pocăinţa lunară a ascetului pios (yati), trebuie să-şi înfrîneze trupul şi să mănînce numai opt guri de boabe sălbatice la amiazi, timp de o lună, începînd fie cu zilele luminate, fie cu cele întunecate.

219. Brahmanul, care face pocăinţa lunară a copiilor, trebuie să mănînce, timp de o lună, patru guri dimineaţa în cea mai adîncă meditare şi patru guri după apusul soarelui.

220. Cine-şi înfrînează organele timp de o lună şi mănîncă de trei ori optzeci (240) de guri de boabe sălbatice, în orice chip ar fi, va ajunge în locuinţa stăpînitorului lumii.

221. Cei unsprezece rudras [33], cei doisprezece adityas [34], cei opt vasus [35], geniile vîntului (maruts), cei şapte mari sfinţi (rişis) au făcut această pocăinţă lunară, spre a se curăţi de orice păcat.

222. Penitentul trebuie să aducă el însuşi în fiecare zi o jertfă de unt topit, pronunţînd cele trei mari cuvinte ; să se ferească de răutate, de minciună, de mînie şi de căile sucite.

223. De trei ori pe zi şi de trei ori pe noapte să intre în apă îmbrăcat şi să nu vorbească cu vreo femeie, cu vreun sudra sau cu vreun om degradat.

224. Să se mişte necontenit, sculîndu-se şi şezînd fără încetare, sau dacă nu poate, să se culce pe pămîntul gol ; să fie cast ca un ucenic, să urmeze aceleaşi reguli cu privire la cingătoare şi la baston, şi să cinstească pe părintele său spiritual, pe zei şi pe brahmani.

225. Să repete fără întrerupere, din toate puterile, Savitri şi celelalte rugăciuni de expiere şi să depună aceeaşi stăruinţă în toate penitenţele care au de scop ştergerea păcatelor.

226. Aceste penitenţe trebuie impuse, ca expiere, renăscuţilor ale căror păcate sînt cunoscute în public ; iar adunarea să impună celor ale căror păcate nu sînt publice, să se cureţe prin rugăciuni şi jertfe aduse focului.

---

[33] *Rudras* sînt semizei, născuţi, după legendă, din fruntea lui Brahma. Numele lor sînt : Agiaikapada, Ahivradhana, Virupakşa, Suresvara, Giayanta, Vahurupa, Tryambaka, Aparagita, Savitra şi Hara. Acesta din urmă este cel mai însemnat. Sub numele de Siva, el este pus mai tîrziu alături de Brahma, şi împreună cu Vişnu formează trinitatea divină a Indrei postbrahmanice. El este deasemeni mult cîntat şi în poemele mitologice şi în puranas.

[34] *Adityas,* zeii celor douăsprezece luni ale anului, erau diferite personificaţiuni ale soarelui. Numele lor diferă. Cele mai curente sînt : Bhaga, Ansu, Aryama, Mitra; Varuna, Savitri, Dhatri, Vivasvat, Tvacitri, Puşa, Indra şi Vişnu.

[35] *Vasus* este numele comun al unui număr de opt zei şi anume : Dhava, Dhruva, Soma, Vişnu, Anita (vîntul), Anala (focul), Prabhuşa şi Prabhava.

227. Păcătosul se curăţă de păcat prin mărturisire în public, prin căinţă, prin pietate, prin recitarea rugăciunilor sfinte ; asemeni şi prin facerea de milostenie, cînd nu poate face celelalte penitenţe.

228. Mărturisirea făcută în curăţie de inimă şi cu sinceritate de cineva care a săvîrşit o nedreptate îl curăţă de acea nedreptate, cum se curăţă un şarpe de piele.

229. Cîtă părere de rău simte cineva pentru o faptă a sa rea, de atîta greutate din acea faptă rea se descarcă trupul.

230. Cine se căieşte cu tărie de fapta rea pe care a săvîrşit-o, este descăract de vina ei ; dacă zice : „Nu voi mai face", această intenţie îl curăţă.

231. Meditînd adînc în sufletul său asupra siguranţei unei răsplăţi a faptelor după moarte, să facă astfel ca gîndurile, cuvintele şi faptele să-i fie virtuoase.

232. Dacă a săvîrşit o faptă de condamnat, fie din nebăgare de seamă, fie de voie, să se păzească de a o mai face, dacă vrea să dobîndească iertare ; în caz de recidivă, penitenţa este îndoită.

233. Dacă simte încă o greutate pe conştiinţă după ce a îndeplinit expierea, să-şi continue pocăinţa pînă ce va avea mulţumire deplină.

234. Toată fericirea zeilor şi a oamenilor îşi are originea, punctul de plecare şi sfîrşitul, după înţelepţii care cunosc înţelesul Vedelor, în pietate.

235. Pietatea unui brahman stă în a cunoaşte învăţăturile sfinte, a unui kşatrya în ocrotirea mulţimii, a unui vaisya în împlinirea datoriilor castei sale, a unui sudra în supunere şi ascultare.

236. Sfinţii care sînt stăpîni peste trupul şi sufletul lor, care se hrănesc numai cu fructe, cu rădăcini şi cu aer, văd, prin puterea pietăţii lor austere, cele trei lumi [36] cu fiinţele lor mişcătoare şi nemişcătoare.

---

[36] Aceste trei luni sînt : pămîntul (Prithivi), atmosfera (Antarişka) şi cerul (Svarga).

237. Doctoriile vindecătoare, sănătatea, ştiinţa dumnezeiască şi feluritele fericiri cereşti se dobîndesc prin pietate austeră ; da, pietatea este mijlocul de a le obţine.

238. Tot ce este greu de străbătut, greu de obţinut, greu de ajuns şi greu de împlinit, se poate săvîrşi prin pietate austeră ; căci pietatea întîmpină cele mai multe piedici.

239. Marii criminali şi toţi ceilalţi oameni vinovaţi de tot felul de păcate se descarcă de păcate prin austerităţi împlinite cu exactitate.

240. Sufletele care iubesc viermii, şerpii, lăcustele, animalele, păsările şi chiar vegetalele, se duc în cer prin puterea pietăţii austere.

241. Orice păcat săvîrşit de oameni cu gîndul, cu cuvîntul, sau cu fapta, poate fi mistuit pe loc în întregime de focul austerităţilor lor, dacă au ca bogăţie pietatea.

242. Locuitorii cerului primesc sacrificiile şi împlinesc dorinţele brahmanului care este totdeauna curăţit de pietate.

243. Atotputernicul Brahma a făcut această carte prin austerităţi ; asemeni şi rişis au obţinut prin pietate o perfectă cunoaştere a Vedelor.

244. Zeii înşişi au proclamat bunătatea nesfîrşită a pietăţii, socotind că pietatea este obîrşia sfîntă a oricărei fericiri în această lume.

245. Studierea cu sîrguinţă a Vedelor în fiecare zi, aducerea celor cinci mari jertfe şi uitarea nedreptăţilor suferite şterg îndată chiar întinarea provenită din păcate grele.

246. Precum focul cu flacăra sa arzătoare arde îndată lemnul de care se atinge, tot astfel cel care cunoaşte Vedele arde numaidecît păcatele cu focul ştiinţei sale.

247. V-am spus mijloacele rînduite de lege pentru expierea păcatelor publice ; ascultaţi acum pocăinţele potrivite pentru păcatele secrete :

248. Şaisprezece opriri ale respiraţiei, însoţite de recitarea celor trei mari cuvinte, de monosilaba

AUM şi de Savitri, repetate zilnic timp de o lună, pot curăţi chiar pe ucigaşul unui brahman.

249. Chiar şi băutorul de băuturi spirtoase se curăţă repetînd în fiecare zi rugăciunea lui Kotsa, care începe cu APA, sau a lui Vasişta, care începe cu PRATI, sau mahitra, sau suddhavatyah.

250. Recitînd o dată pe zi, timp de o lună, asyavamiya şi sivasankalpa, cel care a furat aur de la un brahman, se curăţă îndată.

251. Recitînd de şaisprezece ori pe zi, timp de o lună, havişyantia sau natamanha, sau zicînd în gînd imnul puruşa, cel care a pîngărit patul părintelui său spiritul este jertfa de păcat.

252. Omul care vrea să-şi ispăşească păcatele secrete, mari sau mici, trebuie să recite o dată pe zi, timp de un an, rugăciunea care începe cu AVA sau yatkincida.

253. Cine repetă taratsamandyia, se curăţă în trei zile, de primirea unui dar neiertat sau de mîncarea de alimente oprite.

254. Chiar cine a săvîrşit multe păcate secrete, se curăţă recitînd, timp de o lună somarodra sau cele trei rugăciuni care încep cu AYRAMA şi făcînd baie într-un rîu.

255. Cine a făcut un păcat mare trebuie să recite cele şapte stanţe care încep cu INDRA, timp de o jumătate de an şi cine a murdărit apa cu vreo necurăţie, trebuie să trăiască o lună numai din milostenie.

256. Renăscutul care va aduce o ofrandă de unt topit timp de un an, însoţită de rugăciunile de jertfă zise sakalas, sau care va recita invocarea care începe cu NAMA, va şterge cel mai greu păcat.

257. Cine a săvîrşit o mare crimă, să urmeze o cireadă de vaci în cea mai completă meditaţie, repetînd rugăciunile numite pavamanis şi să se hrănească numai cu lucruri primite de pomană şi după un an va fi iertat ;

258. Sau dacă recitează de trei ori o sanhită din Vede, cu mantras şi brahmanas, retras în pă-

dure, în cea mai perfectă dispoziţie trupească şi sufletească şi curăţit prin cele trei parakas, va dobîndi iertarea de toate crimele ;

259. Sau să ajuneze trei zile de-a rîndul, stăpînindu-şi simţurile, făcînd baie de trei ori pe zi şi repetînd de trei ori agamarşana şi toate crimele îi vor fi ispăşite.

260. Precum sacrificiul calului, regele sacrificiilor, şterge toate păcatele, tot astfel imnul agamarşana şterge toate greşelile.

261. Brahmanul care ştie Rig-Veda întreagă nu se pătează de nici o crimă, chiar dacă ar ucide pe toţi locuitorii celor trei lumi şi ar primi alimente de la omul cel mai de jos.

262. Brahmanul este descărcat de toate păcatele mici, dacă recitează de trei ori în cea mai desăvîrşită meditare sanhita din Rig, din Yagiur sau din Sama-Veda, care cuprinde mantras şi brahmanas, cu părţile misterioase, upanişadele.

263. Precum un bulgăre de pămînt, aruncat într-un mare loc, dispare, tot astfel orice faptă vinovată se afundă în întreita Veda.

264. Rugăciunile din Rig, cele din Yagiur şi diferitele părţi din Sama-Veda trebuie privite ca cele ce compun întreita Vedă, cine le cunoaşte, cunoaşte Scrierile Sfinte.

265. Sfînta silabă primitivă, compusă din trei litere, în care este cuprinsă treimea vedică, trebuie păstrată secret ca o a doua întreită Vedă ; cine cunoaşte valoarea mistică a acestei silabe, cunoaşte Veda.

CARTEA A DOUĂSPREZECEA

TRANSMIGRAREA SUFLETELOR. FERICIREA FINALĂ

1. O tu care eşti fără de păcat, ziseră maharşis, ne-ai spus toate datoriile celor patru caste ; arată-ne acum, aşa cum este, răsplata supremă a faptelor.

2. Bhrigu, urmaşul lui Manu şi drept desăvîrşit, răspunse maharşilor : „Ascultaţi suverana hotărîre a răsplăţii ce aşteaptă tot ce este înzestrat cu însuşirea de a lucra ceva.

3. Orice act al gîndirii, al vorbirii sau al trupului poartă în sine rod bun, sau rău, după cum el însuşi este bun, sau rău ; din faptele oamenilor decurg deosebitele lor stări superioare, mijlocii sau inferioare.

4. Să se ştie că în lume, sufletul (manas) este autorul acestui act, legat de fiinţa însufleţită, care are trei grade : superior, mijlociu şi inferior, care se îndeplineşte în trei feluri, prin gîndire, prin cuvînt şi prin trup, şi care este de zece feluri.

5. Gîndul la mijloacele de a-şi însuşi bunul altuia, meditarea la o faptă rea, îmbrăţişarea ateismului şi a materialismului sînt cele trei fapte rele ale sufletului ;

6. Insulta, minciuna, vorbirea de rău despre alţii şi vorbirea cînd nu este timp potrivit sînt cele patru fapte rele ale cuvîntului ;

7. Punerea de stăpînire pe lucruri străine, facerea de rău ființelor însufleţite fără permisiunea legii şi curtarea femeii altuia sînt cele trei fapte rele ale trupului ; cele zece fapte opuse acestora sînt bune în acelaşi grad.

8. Ființa înzestrată cu raţiune primeşte răsplată bună, sau rea, pentru faptele sufletului, în suflet, pentru ale cuvîntului, în organele vorbirii, şi pentru ale trupului, în trup.

9. Pentru faptele rele pornite cu deosebire din trup, omul trece, după moarte, în starea de făptură lipsită de mişcare ; pentru greşeli cu cuvîntul, ia forma de pasăre sau de animal feroce ; pentru greşeli cu gîndul, se renaşte ca om de cea mai de jos condiţie.

10. Cel a cărui minte exercită o autoritate suverană (dand) asupra cuvintelor, a sufletului şi a trupului său poate fi numit tridandi (care are trei puteri) cu mai multă dreptate decît ascetul cerşetor care poartă trei bastoane [1].

11. Omul care exercită faţă de toate ființele această întreită autoritate, pe care o are asupră-şi, dobîndeşte prin acest mijloc fericirea finală.

12. Principiul vital care pune în mişcare trupul se cheamă kşetragina şi trupul, care îndeplineşte funcţiunile vitale, este numit de învăţaţi bhutstma (compus din elemente).

13. Un alt suflet lăuntric, numit giva sau mahat, se naşte cu toate ființele însufleţite, şi prin mijlocirea acestui suflet, care se transformă şi se face conştiinţă şi simţuri, simte plăcerea şi durerea, în toate naşterile, sufletul (kşetragina).

14. Aceste două principii : mintea (mahat) şi sufletul (kşetragina), unite cu cele cinci elemente stau în strînsă legătură cu sufletul suprem (paramaima),

---

[1] Cuvîntul *danda* înseamnează autoritate, putere, comandă şi baston, aşa că aici avem în faţă un frumos joc de cuvinte propriu limbii sanscrite.

care locuieşte deopotrivă în fiinţele de cea mai de jos condiţie.

15. Din substanţa acestui principiu suprem pornesc, ca scînteile din foc, nenumărate principii vitale care împărtăşesc necontenit mişcarea făpturilor de diferite feluri.

16. După moarte, sufletele oamenilor, care au făcut fapte rele, iau un alt trup, la formarea căruia contribuie cele cinci elemente fine, şi care este menit să fie supus chinurilor infernului.

17. Cînd sufletele îmbrăcate în acel nou trup şi-au sfîrşit pe cealaltă lume chinurile hotărîte lor de Yama, părticelele elementare se separă şi intră în elementele fine din care se trag [2].

18. După ce a cules roadele greşelilor izvorîte din dedarea la plăcerile senzuale, sufletul a cărui întinare s-a curăţit se întoarce la cele două principii înzestrate cu imensă energie, sufletul suprem şi inteligenţa.

19. Aceste două principii cercetează împreună, fără încetare, virtuţile şi viciile sufletului şi, după cum este dedat virtuţii sau viciului, obţine în această lume şi în cealaltă fericire sau munci.

20. Dacă sufletul practică aproape întotdeauna virtutea şi numai cîteodată viciul, gustă plăcerile paradisului, fiind îmbrăcat într-un trup făcut din cele cinci elemente ;

21. Iar dacă s-a dedat mai des răului şi numai rar binelui, este supus chinurilor hotărîte de Yama, fiind dezbrăcat, după moarte, de trupul alcătuit din

---

[2] După o altă interpretare, partea din urmă a acestei stanţe ar suna : „(sufletele) intră în elementele grosolane, cu care se unesc, pentru a lua un nou trup şi a veni din nou în lume". Amîndouă variantele au înţeles deplin şi sînt justificate. Cea dintîi se raportă la sufletele care s-au curăţit prin chinurile infernului şi care se întorc după aceea în Brahma, cea de a doua priveşte sufletele care, după chinurile îndurate în infern, trebuie să intre din nou în trup şi să continue seria transmigraţiunilor, la care sînt condamnate. Ambele interpretări se lămuresc de ajuns din cuprinsul stanţelor următoare.

cele cinci elemente şi îmbrăcat în altul format din părţile fine ale elementelor.

22. După ce a îndurat acele chinuri, potrivit hotărîrii judecătorului infernului, sufletul a cărui întinare s-a şters cu totul, se îmbracă din nou în părţi din cele cinci elemente, adică se întrupează din nou.

23. Omul, ţinînd seamă, cu ajutorul minţii, că transmigrările sufletului depind de virtute şi de viciu, să-şi îndrepte mintea către virtute.

24. Să ştie că sufletul (atma), sau inteligenţa, are trei însuşiri (gunas) : bunătatea (sattva), patima (ragias) şi întunecimea (tamas) ; şi că, înzestrată cu una din aceste însuşiri, mintea este alipită statornic de substanţele create.

25. Cînd una din aceste însuşiri predomină cu totul într-un trup muritor, ea face ca fiinţa însufleţită, înzestrată cu acel trup, să se deosebească cu totul prin semnele acelei însuşiri.

26. Semnul distinctiv al bunătăţii este ştiinţa, al întunecimii este neştiinţa, al patimii este dorinţa pătimaşă şi ura ; aceasta este chipul în care se arată neschimbat aceste însuşiri ale tuturor fiinţelor.

27. Cînd omul descoperă în sufletul inteligent un sentiment de dragoste, cu totul liniştit şi limpede ca lumina zilei, să ştie că aceasta este însuşirea bunătăţii ;

28. Iar orice dispoziţie a sufletului care este însoţită de mîhnire, care naşte ură şi împinge necontenit fiinţele însufleţite spre plăceri senzuale, este însuşirea patimii, care este grea de învins.

29. Dispoziţiunea care nu face deosebire între bine şi rău, care nu este în stare să deosebească lucrurile, să priceapă, să judece, este însuşirea întunecimii.

30. Să vă spun acum faptele foarte bune, rele şi foarte rele care izvorăsc din aceste însuşiri :

31. Studiul Vedelor, pietatea austeră, ştiinţa dumnezeiască, curăţenia, stăpînirea organelor simţu-

rilor, împlinirea datoriilor şi meditarea asupra sufletului suprem sînt efectele însuşirii bunătăţii ;

32. Săvîrşirea de orice numai în nădejdea unei recompense, descurajarea, călcarea poruncilor legii şi dedarea fără încetare la plăceri senzuale sînt semnele însuşirii patimii ;

33. Lăcomia, nepăsarea, nehotărîrea, vorbirea de rău, ateismul, neîmplinirea actelor prescrise, plictiseala şi neglijenţa arată însuşirea întunecimii.

34. Afară de acestea, iată pe scurt cele mai nimerite semne de recunoaştere ale acestor trei însuşiri, care privesc trei momente : trecutul, prezentul şi viitorul :

35. Fapta de care cineva se ruşinează, cînd vrea s-o facă, cînd a făcut-o sau cînd o face, trebuie socotită de omul înţelept ca semn al însuşirii întunecimii ;

36. Orice faptă prin care cineva caută să-şi cîştige în lume un mare renume, fără să se tulbure mult de nereuşită, trebuie privită ca făcînd parte din însuşirea patimii ;

37. Cînd cineva doreşte din toată inima să cunoască sfintele învăţături, cînd nu are să se ruşineze de ceea ce face şi cînd sufletul simte mulţumire, atunci este un semn al însuşirii bunătăţii.

38. Iubirea de plăceri este semnul însuşirii patimii, iubirea de virtute, semnul însuşirii bunătăţii ; superioritatea meritului acestor lucruri merge crescînd în ordinea în care au fost înşirate.

39. Vă voi spune acum pe scurt şi cu rînduială, diferitele transmigraţiuni la care este supus sufletul în această lume sub influenţa acestor trei însuşiri.

40. Sufletele înzestrate cu însuşirea bunătăţii se fac părtaşe ale firii dumnezeieşti, cele stăpînite de patimă au soarta oamenilor, cele cufundate în întunecime sînt coborîte la starea de animale ; acestea sînt cele trei feluri principale de transmigraţiuni.

41. Fiecare din aceste trei feluri de transmigraţiuni, hotărîte de cele trei însuşiri deosebite, are

cîte trei trepte : inferioară, mijlocie şi superioară, după felul faptelor şi al ştiinţei.

42. Fiinţele fără mişcare, plantele, viermii şi insectele, peştii, şerpii, broaştele, animalele domestice şi fiarele sălbatice sînt stările cele mai de jos, inferioare, ale însuşirii întunecimii ;

43. Elefanţii, caii, sudras, barbarii dispreţuiţi, leii, tigrii şi mistreţii formează stările mijlocii ale însuşirii întunecimii ;

44. Dănţuitorii, păsările, înşelătorii de meserie, giganţii şi vampirii constituie treapta cea mai înaltă a însuşirii întunecimii.

45. Cei care se bat cu băţul, atleţii, actorii, mînnuitorii de arme, jucătorii la noroc şi băutorii de băuturi ameţitoare fac starea cea mai de jos a însuşirii patimii ;

46. Regii, militarii, consilierii spirituali ai regilor şi cei foarte dibaci în discuţii alcătuiesc treapta de mijloc a însuşirii patimii ;

47. Muzicanţii cereşti, guhyacas şi yakşas, genii care vin după zei, şi toate nimfele cereşti sînt cea mai înaltă treaptă a însuşirii patimii.

48. Asceţii, pioşii asceţi, brahmanii, legiunile de semizei cu care aeriene, genii asterismelor lunare şi daityas stau pe prima treaptă a însuşirii bunătăţii ;

49. Sacrificatorii, sfinţii, zeii, geniii Vedelor, stăpînitorii stelelor, divinităţile anilor, pitris şi sadhyas fac a doua treaptă la care duce însuşirea bunătăţii ;

50 Brahma, creatorii lumii, geniul virtuţii, cele două divinităţi care prezidează principiul intelectual (mahat) şi pe cel nevăzut (avykata), ale sistemului Sankya, sînt socotite ca cea mai înaltă treaptă a însuşirii bunătăţii.

51. V-am descoperit în toată întinderea acest sistem de transmigraţiuni împărţit în trei clase, fiecare cu cîte trei trepte, care corespund celor trei feluri de fapte şi cuprind toate fiinţele.

52. Dedîndu-se plăcerilor senzuale şi neglijîndu-şi datoriile, cei mai josnici dintre oameni, care

nu cunosc ispăşirile sfinte, fac parte din starea cea mai de dispreţuit.

53. Ascultaţi acum, complet şi pe rînd, pentru care fapte săvîrşite aici jos, sufletul trebuie să intre, în această lume, în cutare sau cutare corp.

54. Marii criminali, după ce au stat un mare număr de ani în îngrozitoarele locuinţe ale infernului, sînt condamnaţi la următoarele transmigraţiuni, pentru a-şi ispăşi păcatele :

55. Ucigaşul unui brahman ia trup de cîine, de mistreţ, de măgar, de cămilă, de taur, de ţap, de berbec, de fiară sălbatică, de pasăre, de ciandala şi de pukkasa, după gravitatea crimei.

56. Brahmanul, care bea băuturi spirtoase, se naşte din nou ca insectă, vierme, lăcustă, pasăre care se nutreşte cu excremente şi fiară cruntă.

57. Brahmanul care a furat aur va trece de o mie de ori prin corpuri de paianjeni, de şerpi, de cameleoni, de animale care trăiesc în apă şi de vampiri răufăcători.

58. Cine a pîngărit patul conjugal al tatălui său trupesc, sau sufletesc, se va naşte de o sută de ori ca iarbă, tufiş, liană, pasăre carnivoră, cum este vulturul, animal cu dinţii ascuţiţi, ca leul, şi de fiară cumplită, ca tigrul.

59. Cei care săvîrşesc cruzimi, se prefac în animale lacome de carne vie, ca pisica ; cei care mănîncă alimente oprite, se fac viermi ; hoţii, fiinţe care se mănîncă între ele ; cei care curtează femei din casta de jos, spirite.

60. Cine a avut legături cu oameni degradaţi, cine a înşelat pe femeia altuia sau cine a furat ceva, nu însă aur, de la un brahman, se va preface într-un spirit numit brahmarakşasa.

61. Dacă un om a furat de lăcomie pietre preţioase, mărgăritare, mărgean sau giuvaericale de diferite feluri, se va naşte din nou în breasla argintarilor sau în corpul păsării hemakara.

62. Dacă a furat grîu, se face şoarece la a doua naştere ; alamă, lebădă ; apă, scufundar ; miere,

tăun ; lapte, cioară ; suc de plante, cîine ; unt topit, mangust ;

63. Dacă a furat carne, se face vultur ; grăsime, madgu [3] ; oleiu, tailapaka [4] ; sare, greiere ; lapte bătut, barză ;

64. Dacă a furat haine de mătase, se va naşte potîrniche ; pînză de in, broască ; pînză de bumbac, şnep ; vacă, crocodil ; zahăr, vagguda [5] ;

65. Pentru furtul de parfumuri se preface în mosc ; de legume, în păun ; de grîu gătit oricum, în arici ; de grîu crud, în porc spinos ;

66. Dacă a furat foc, se va naşte bîtlan ; un lucru de gospodărie, bărzăune ; haine colorate, prepeliţă roşie ;

67. Dacă a furat un cerb sau un elefant, se va renaşte lup ; un cal, tigru ; fructe sau rădăcini, maimuţă ; o femeie, urs ; apă de băut, cihataka [6] ; trăsuri, cămilă ; vite, ţap.

68. Omul care ia cu de-a sila vreun lucru al altuia sau care mănîncă unt topit şi prăjituri înainte de a fi adus din ele ofrandă unei divinităţi, va fi coborît fără înconjur la starea de dobitoc prost.

69. Femeile care au comis aceleaşi furturi, vor avea aceeaşi soartă, adică vor fi condamnate să se unească cu aceste fiinţe, ca femelele lor.

70. Cînd oamenii din castele superioare se depărtează de datoriile lor speciale, fără să fie constrînşi de vreo nevoie grabnică, intră în trupurile cele mai josnice şi ajung sclavi duşmanilor lor.

71. Brahmanul care-şi neglijează datoria se naşte după moarte sub forma spiritului (preta) nu-

---

[3] *Madgu* este o pasăre de mare.

[4] Tailapaka este numele unei păsări necunoscute. Numele său însemnează *„băutor de oleiu"*.

[5] *Vagguda* este numele unei păsări necunoscute.

[6] *Cihataka* este un fel de cuc *(cuculus-melano-leucus)*. Indienii cred despre această pasăre, ceea ce crede poporul nostru despre prigoare, că nu-şi potoleşte setea decît din apa ce i se adună pe aripi în timpul cînd plouă.

mit ulkamukha[7], care mănîncă vărsături ; kşatrya, sub a spiritului numit kataputana, care se hrăneşte cu mîncăruri spurcate şi cu cadavre putrede.

72. Vaisya se face un spirit rău numit maitrakşagyotika, care mănîncă puroi ; iar sudra, care nu-şi vede de datorie, se face un spirit rău numit ciailasaka, care se hrăneşte cu păduchi.

73. Cu cît fiinţele însufleţite, înclinate spre senzualitate, se dedau mai mult plăcerilor senzuale, cu atît mai mult fineţea simţurilor lor se dezvoltă.

74. În măsura îndărătniciei lor în săvîrşirea de fapte rele, aceşti nesocotiţi vor fi supuşi aici jos la chinuri din ce în ce mai grele, venind din nou în lume sub o formă, sau alta, dispreţuită.

75. Aceştia se vor duce mai întîi în Tamisra şi în celelalte îngrozitoare regiuni infernale, în Asipatravana (pădure care are, în loc de frunze, ascuţişuri de săbii) şi în alte locuri de închisoare şi de munci.

76. Chinuri de tot felul îi aşteaptă ; vor fi sfîşiaţi de corbi şi de bufniţe ; vor înghiţi prăjituri fierbinţi, vor merge pe nisip aprins şi vor simţi dureri de nespus fiind arşi în foc, ca vasele unui olar.

77. Se vor naşte în trupuri de animale, expuse la nesfîrşite chinuri ; vor îndura pe rînd suferinţa de frig şi de căldură peste măsură de mare şi vor fi chinuiţi de tot felul de spaime.

78. De mai multe ori vor sta în felurite matrici şi vor veni în lume cu dureri ; vor fi ţinuţi în închisori grele şi vor fi osîndiţi să slujească altor creaturi.

79. Vor fi siliţi să se despartă de rude şi de prieteni şi să trăiască la un loc cu mîrşavii ; îşi vor aduna bogăţii şi le vor pierde ; prietenii lor, cîştigaţi cu greutate, le vor fi duşmani.

80. Vor trăi la bătrîneţe în sărăcie, vor fi chinuiţi de boli nervoase, de necazuri de tot felul şi de moartea cea cu neputinţă de învins.

[7] *Ulkamukha* înseamnă *„acel a cărui gură este ca un tăciune"*.

81. Omul, care săvîrşeşte o faptă, sau alta, va culege roadele stării de suflet, produsă de una din cele trei însuşiri, într-un corp înzestrat cu această însuşire.

82. V-am descoperit în întregime răsplata faptelor ; învăţaţi acum care sînt faptele unui brahman, care-l pot duce la fericirea veşnică (nihsreyasa) [8].

83. Studirea şi înţelegerea Vedelor, practicarea pietăţii austere, cunoaşterea lui Dumnezeu (Brahma), înfrînarea organelor simţurilor, ferirea de rău şi cinstirea părintelui spiritual sînt principalele fapte care duc la fericirea finală.

84. Dar dintre toate aceste fapte virtuoase săvîrşite în această lume, întrebară sfinţii, este vreuna care să aibă mai multă putere decît toate celelalte, spre a duce la fericirea supremă ?

85. Din toate aceste datorii, răspunse Bhrigu, cea mai de căpătenie este însuşirea, cu ajutorul studiului upanişadelor, cunoaşterii Sufletului (atma) suprem ; aceasta este cea dintîi dintre toate ştiinţele ; prin ea se dobîndeşte într-adevăr nemurirea.

86. Da, dintre toate aceste datorii, studiul Vedelor, în scopul de a cunoaşte Sufletul suprem (Paramatma), este privită ca cea mai în stare de a conduce la fericire în această lume şi în cealaltă ;

87. Căci în actul studierii Vedelor şi în adorarea Sufletului suprem se rezumă în întregime toate regulile de bună purtare enumerate mai sus pe rînd.

88. Cultul rînduit de Cărţile Sfinte este de două feluri : unul care este legat de această lume şi aduce bucurie, altul, care n-are de-a face cu lucrurile acestei lumi, şi care duce la fericirea supremă.

89. O faptă pioasă, izvorîtă din nădăjduirea unui folos în această lume, ca de pildă un sacrificiu pen-

[8] *Nihsreyasa* însemnează, ca şi *mokşa*, starea de fericire supremă care constă din unirea sufletului, despărţit de trup, cu Brahma.

tru ca să plouă, sau în cealaltă viață, ca de pildă un sacrificu făcut în scopul de a fi răsplătit după moarte, este socotită ca legată de această lume ; iar cea dezinteresată și îndreptată spre cunoașterea ființei dumnezeiești (Brahma) este socotită că nu are de-a face cu lumea.

90. Omul care săvîrșește des acte religioase interesate, ajunge la treapta zeilor (devas) ; iar cel care săvîrșește adesea acte pioase dezinteresate, se dezbracă pentru totdeauna de cele cinci elemente și ajunge la desfacerea de legăturile trupului.

91. Privind Sufletul suprem în toate ființele deopotrivă și toate ființele în Sufletul suprem, oferind ca sacrificiu sufletul său, el se identifică cu Ființa care luminează cu strălucire proprie.

92. Neglijînd cu totul riturile religioase rînduite de Sastras, brahmanul trebuie să mediteze cu stăruință asupra Sufletului suprem.

93. În aceasta stă folosul renașterii, mai ales pentru brahman ; pentru că renăscutul numai împlinindu-și această datorie, iar nu în alt chip obține împlinirea tuturor dorințelor.

94. Veda este ochiul veșnic al manilor, al zeilor și al oamenilor ; Cartea Sfîntă n-a putut fi făcută de muritori și nu poate fi măsurată de mintea omenească ; așa s-a hotărît.

95. Colecțiile de legi care nu se întemeiază pe Veda, precum și orice sisteme eretice, nu dau rod bun după moarte ; căci legiuitorii au declarat că ele duc în întunericul infernului.

96. Toate cărțile, care n-au ca temelie Scrierile Sfinte, au ieșit din mîna oamenilor și vor pieri ; faptul că ele sînt mai noi dovedește că sînt nefolositoare și mincinoase.

97. Cunoștința despre cele patru caste [9], trei lumi [10] și patru stări [11] deosebite ale vieții brah-

[9] Vezi nota 2 de la cartea I.

[10] Vezi cartea XI, stanța 236.

[11] Vezi nota 1 de la cartea IV.

manului [12], cu tot ce a fost, este şi va fi, îşi are izvorul în Veda.

98. Sunetul, însuşirea de a putea fi atins, forma văzută, gustul şi mirosul, care este al cincilea obiect al simţurilor, sînt explicate lămurit în Veda, dimpreună cu formarea elementelor ale căror calităţi sînt şi cu funcţiile elementelor.

99. Veda-Sastra [13] originală susţine toate creaturile ; prin urmare, eu o privesc ca suprema cauză a fericirii omului.

100. Cine înţelege perfect Veda-Sastra, merită să aibă comanda armatelor, autoritatea regală, puterea de a dicta pedepse şi stăpînire peste tot pămîntul.

101. Precum un foc puternic arde chiar şi arborii verzi, tot astfel omul, care studiază şi înţelege Cărţile Sfinte, nimiceşte orice întinare a sa, provenită din păcat.

102. Cine cunoaşte perfect înţelesul Veda-Sastrei, oricare ar fi condiţia în care se află, se pregăteşte, în timpul şederii sale în lumea de aici de jos, ca să se identifice cu Dumnezeu (Brahma).

103. Cei care au citit mult preţuiesc mai mult decît cei care au studiat puţin ; cei care ţin minte ceea ce au citit, sînt de preferat celor care au citit şi au uitat ; cei care înţeleg, au mai mult merit decît cei care ştiu pe de rost ; cei care-şi împlinesc datoria sînt de preferat celor care numai o cunosc.

104. Pietatea şi cunoaşterea Sufletului dumnezeiesc sînt, pentru un brahman, mijloace eficace de ajungere la fericirea supremă ; pietatea şterge păcatele, cunoaşterea lui Brahma nemurirea.

---

[12] Cele patru faze prin care trece brahmanul în cele patru perioade ale vieţii sale, la care se referă nota precedentă, sînt socotite de indieni ca patru stări sau condiţiuni, ori ordine religioase.

[13] *Sastra* însemnează *carte*. Veda-Sastra este dar *Cartea Vedei* sau a *Vedelor*, ori Textul Sfînt.

105. Trei feluri de probe : evidenţa, raţionamentul şi autoritatea diferitelor cărţi bazate pe Scrierile Sfinte, trebuie bine înţelese de cel care caută să ajungă la cunoaşterea pozitivă a datoriilor sale.

106. Cel care raţionează asupra Scrierilor Sfinte şi a colecţiei de legi, întemeindu-se pe reguli de logică conform Scrierilor Sfinte, este singurul care cunoaşte sistemul datorilor religioase şi civile.

107. Regulile de conduită care duc la fericire vi le-am spus exact şi complet ; să vă descopăr acum şi partea secretă a acestui cod al lui Manu :

108. Dacă se întreabă ce este de făcut, în cazurile speciale de care nu se vorbeşte anume, iată răspunsul : Hotărîrea pronunţată de brahmani are, fără discuţie, putere de lege.

109. Brahmanii care au studiat Veda şi ramurile ei, Angas, învăţătura Mimansa [14], Dharma-Sastra şi Puranas, aşa cum porunceşte legea, şi care pot scoate dovezi din Cărţile Sfinte relevate, trebuie socotiţi ca foarte învăţaţi.

110. Nimeni să nu tăgăduiască un punct din lege asupra căruia a hotărît o adunare de cel puţin zece brahmani, sau un sfat dat de brahmani virtuoşi, care nu trebuie să fie mai puţini de trei.

111. În adunarea compusă din cel puţin zece judecători, trebuie să fie trei brahmani pricepuţi în cele trei Cărţi Sfinte, un brahman cunoscător al sistemului filozofic ortodox al lui Nyaya, un altul cunoscător al învăţăturii Mimansa, un învăţat care să cunoască Nirukta, un legist şi cîte un membru din fiecare din cele dintîi trei ordine.

112. Un brahman care a studiat îndeosebi Rig-Veda, unul care cunoaşte mai ales Yagiur şi unul care este stăpîn pe Sama-Veda formează sfatul

---

[14] *Mimansa* este unul din numeroasele sisteme filosofice ale Indiei. Vezi Dr. *Paul Deussen, Allgemeine Geschichte der Philosophie, mit besonderer Berücksichtigung der Religionen,* erster Band, erste Abteilung, pag. 55 urm. (Leipzig, 1906).

celor trei judecători pentru dezlegarea tuturor îndoielilor în materie de drept.

113. Chiar hotărîrea unui singur brahman, care cunoaşte Veda, trebuie socotită ca o lege cu cea mai mare autoritate, pe cînd aceea a zeci de mii de oameni, care nu cunosc învăţătura sfîntă, n-are nici o putere.

114. Brahmanii, care n-au urmat regulile noviciatului, care nu cunosc Textele Sfinte şi n-au altă recomandaţie decît casta, fie chiar în număr de mai multe mii, nu sînt primiţi să formeze o adunare legală.

115. Păcatul celui căruia oameni nepregătiţi, pătrunşi de însuşirea întunericului, îi explică legea, pe care ei înşişi n-o cunosc, va cădea asupra acestor oameni de o sută de ori mai mare.

116. Faptele bune care duc la fericirea veşnică vi le-am descoperit ; renăscutul, care nu le nesocoteşte, va avea soartă foarte fericită.

117. Astfel puternicul şi slăvitul Manu, din bunăvoinţă pentru muritori, mi-a descoperit în întregime aceste importante legi, care nu trebuie să fie ţinute ascunse decît faţă de oamenii nedemni de a le cunoaşte.

118. Brahmanul, concentrîndu-şi toată luarea-aminte, să privească în Sufletul dumnezeiesc toate lucrurile văzute şi nevăzute ; căci socotind că totul este în Suflet, nu-şi lasă mintea pradă nedreptăţii.

119. Sufletul este unirea zeilor ; lumea este cuprinsă în Sufletul suprem ; Sufletul acesta naşte seria faptelor săvîrşite de fiinţele însufleţite.

120. Brahmanul să contemple, cu ajutorul meditaţiei, eterul fin în cavităţile trupului său ; aerul în mişcarea muşchilor şi în nervii pipăitului ; excelenta lumină a focului şi a soarelui, în căldura care face digestia şi în organele vederii ; apa în lichidele trupului ; pămîntul în membre ;

121. Luna, în inimă ; geniii celor opt regiuni [15], în organul auzului ; pe Vişnu, în mers ; pe Hara [16], în puterea muşchilor ; pe Agni, în cuvînt ; pe Mitra [17], în puterea de excreţiune ; pe Pragiapati în puterea sa de a se reproduce ;

122. Trebuie însă să-şi înfăţişeze pe Marea Fiinţă (Para-Puruşa) ca stăpînul suveran al lumii, ca mai fină decît un atom, ca mai strălucitoare de a fi înţeleasă de minte, decît numai în somnul contemplării celei mai abstracte.

123. Unii o adoră în focul material, alţii în Manu, stăpînul creaturilor, alţii în Indra, alţii în aerul curat, alţii în eternul Brahma.

124. Acest Dumnezeu îmbracă toate fiinţele cu trupuri formate din cinci elemente, le face să se nască, să se dezvolte şi să se descompună, printr-o mişcare asemănătoare cu a unei roate.

125. Astfel, omul care recunoaşte în sufletul său, Sufletul suprem, care se află în toate creaturile, se arată acelaşi faţă de toţi va avea soarta cea mai fericită, aceea de a fi în cele din urmă absorbit în Brahma.

126. Aşa sfîrşi înţeleptul, şi renăscutul care citeşte acest cod al lui Manu, promulgat de Bhrigu, va fi totdeauna virtuos şi va obţine fericirea pe care o doreşte.

— SFÎRŞIT —

---

[15] Cele opt regiuni sînt cele patru puncte cardinale principale şi cele patru intermediare. Geniile acestora sînt : Indra, Agni, Yama, Nairita, Varuna, Vayu, Kuvera şi Isa.

[16] *Hara* este numele unuia din cei unsprezece Rudras. Vezi nota 33 de la cartea XI.

[17] *Mitra*, unul din cei doisprezece Adityas. Vezi nota 34 de la cartea XI.

TABLOU ALFABETIC

AL NUMELOR PROPRII ŞI AL TERMENILOR SPECIALI MAI DES ÎNTREBUINŢAŢI

Abhira, om născut dintr-un brahman şi o ambaştha, X, 15.

Adityas, geniii celor 12 luni ale anului, XI, 221.

Aciarya, institutor, II, 140.

Agastya, sfînt cunoscut, V, 22.

Agigarta, un brahman renumit, cartea X, 105.

Agni, zeul focului şi al punctului cardinal sud-est, III, 85 ; IX, 314.

Ahavanya, focul sacrificiului, II, 231, notă.

Ahinayka, fiul unui nişada şi al unei vaideha, X, 37.

Ambastha, om născut dintr-un brahman şi o vaisya, X, 8, 47.

Amrita, ambrozie, II, 162, notă.

Andhra, fiul unui vaideha şi al unei karavara, X, 36, 48.

Angas sau *Vedangas*, cărţi sfinte accesorii, II, 105.

Anghiras, unul din cei 10 Pragiapatis, I, 35.

Anumati, zeiţă, III, 86.

Antarikşa, atmosfera, I, 13.

Antyavasayi, om născut dintr-un ciandala şi o nişadi, X, 39.

Apsaras, nimfă, I, 37, notă.

Aryavarta, locuinţa oamenilor cumsecade, II. 22.

Asuras, titani, genii rele în luptă continuă cu Devas, I, 17.

Asvameda, sacrificiul de cai, V, 53.

Asvis, vindecătorii zeilor, IV, 231.

Atharva-Veda, numele unei părţi a Vedei, XI, 33.

Atithi, oaspete, III, 102.

Atikritşhra, penitenţă, XI, 213.

Atma, sufletul, VIII, 84.

Atri, unul din Pragiapatis numărat între legislatori, I, 35 ; III, 16.

Aum, monosilaba sacră, numele divinităţii, II, 74.

Avabharitha, sacrificiu suplimentar, XI, 82.

Avasathya, o specie de foc, III, 400, notă.

Avrita, fiul unui brahman şi al unei ugra, X, 15.

Avyakta, principiu invizibil, XII, 50.

Ayogava, fiul unui sudra şi al unei vaisya, X, 12, 48.

Bali, oblaţiune, III, 87.

Baravagia, un rişi, X, 107.

Bhadrakali, una din formele zeiţei Durga, III, 89.

Bhour, Bhuvah şi Svar, cuvinte sacre care înseamnă : pămînt, atmosferă, cer. II, 76.

Bhrgiu, unul din Pragipatis, I, 35 ; III, 16.

Bhutatma, corpul, XII, 12.

Brahma, zeul creator, I, 9 ; Fiinţa supremă, principiul lumii, I, 98.

Brahmanas, precepte, părţi din Veda, I, 3, notă.

Brahmană, femeie din casta preoţească.

Brahmarşi, numele unui ţinut, II, 19.

Brahmaciari, ucenicul unui brahman, II, 41.

Brahmavarta, numele unui ţinut, II, 17.
Brahmya-huta, ofrandă divină, III, 73, 74.
Buddhi, inteligenţa, I, 15, notă.

Ciatlasaka, geniu rău, XII, 72.
Ciandala, fiul unui sudra şi al unei brahmane, X, 12.
Ciandra, zeul lunei. Soma, III, 85 ; IX, 314.
Ciandrayana, un fel de penitenţă, XI, 215.
Cinas, numele unei populaţii, X, 44.
Ciunciu, fiul unui brahman şi al unei vaidehi, X, 43.

Dachşina, focul ceremoniilor, II, 231.
Daradas, numele unei populaţii, X, 44.
Devas, zei, genii ai cerului, I, 36, notă.
Dharan, unitate de măsură pentru cîntărirea aurului şi a argintului, VIII, 135.
Dharma, zeul dreptăţii, IX, 129.
Dharma-Sastra, Cartea legii, II, 10.
Dhavantari, zeul medicinii, III, 85.
Dhigvana, fiul unui brahman şi al unei ayogave, X, 15, 49.
Dravidas, numele unei populaţii, X, 44,
Drişatvali, numele unui rău, II, 17.
Drona, măsură de capacitate, VII, 125.
Dvapara-yuga, epoca doua, I, 68 notă, 83 şi următ.
Dvidia, renăscut, membru uneia din cele trei caste superioare, II, 26, notă.
Dyava, zeiţa cerului, III, 86.

Ekoddişta, straddha (pomană) în cinstea unei singure persoane, III, 247.

Gandharbas, muzicanţii cereşti, I, 37, notă.
Ganga, zeiţa Gangelui, VIII, 92.
Garhapatya, foc nupţial, foc sacru, pe care-l aprindea brahmanul cînd se căsătorea, II, 231.
Giata, un fel special de coafură, II, 29.
Giva, inteligenţă, VII, 13.
Golaka, copil născut de soţie după moartea soţului, III, 174.
Gotama, legislator, III, 46.
Grama, comună, sat, VII, 115.
Grihastha, gospodar, III, 2.
Guhyaka, semizeu, păzitorul tezaurelor lui Kuvera, XII, 47.
Gunas, cele trei calităţi ale sufletului, XII, 24 şi următ.
Guru, duhovnic. învăţător sufletesc, II, 142.
Guru (Vrihaspati), geniul planetei Jupiter, XI, 119.

Himavat sau Himalaya = casa brumei, numele munţilor din nordul Indiei, II, 21.
Homa sau *Haoma*, sacrificiu de orez sau de unt aruncat în foc, III, 84.
Huta, ofrandă, III, 73, 74.

Indra, căpetenia devas-ilor, zeul cerului sau mai exact al atmosferei şi al punctului cardinal răsăritul, III, 87.

Kali-yuga, epoca a patra din viaţa lumii, I, 68, 81 şi următ.

Kalpa, o zi a lui Brahma, I, 72.
Kambogias, numele unei populaţii, X, 44.
Kanyakubia, numele unei localităţi, II, 19.
Karana, om născut dintr-un vaisya şi dintr-o sudră, X, 6.
Karavara, fiul unui rişada şi al unei vaidehi, X, 36.
Karşapana, greutate de aramă, VIII, 136.
Kasyapa, un rişi, I, 37 ; IX, 129.
Kataputna, geniu răufăcător, XII, 71.
Kavi, fiul lui Anghiras, II, 151.
Kesanta, ceremonie, II, 65.
Khasas, numele unei populaţii, X, 44.
Kinnaras, semizeu cu cap de cal, I, 39.
Kiratas, numele unei populaţii, X, 44.
Kotsa, un rişi, XI, 249.
Kratu, unul din Pragiapatis, I, 35.
Krişnala, măsură de greutate pentru aur, argint şi aramă, VIII, 134.
Krita-yuga, cea dintîi epocă din viaţa omenirii, epoca de aur, I, 68, 81 şi următ.
Kşatrya, războinic, om din casta militară şi regală, I, 31, 89.
Kşattri, om născut dintr-un sudra şi o kşatrya, X, 12, 49.
Kşedragina, sufletul, XII. 12.
Kuhu, zeiţă, III, 86.
Kukkutaka, fiul unui sudra şi al unei nişade, X, 18.
Kula, o întindere de pămînt, VII, 119.
Kumbha, măsură de capacitate, VIII. 320.
Kunda, copilul născut de o femeie din relaţiuni adulterine în timpul cît îi trăieşte soţul, III, 174.
Kurukşetra, numele unei localităţi, II, 19.
Kusa, iarbă sfîntă = Poa cynosuroides, II, 75.
Kuvera, zeul bogăţiilor şi al punctului cardinal miazănoapte, III, 97.

Lokópolas, păzitorii lumii, V, 96.

Maşa, măsură de greutate pentru aur şi argint, VIII, 134.
Maşaka, măsură de greutate pentru argint, VIII, 135.
Madhuparka, numele unui dar sau al unei ofrande, III, 119.
Madhyadesa, ţara sau pămîntul de mijloc, II, 21.
Magadha, om născut dintr-un vaisya şi o kşatrya, X, 11, 47.
Magdu, fiul unui brahman şi al unei ugra, X, 49.
Maharşi, sfînt eminent, I. 1. Cei zece Moharşis, I, 35.
Mahat, principiul intelectual, I, 15.
Maha-yaginas, cele cinci mari sacrificii, III, 69 şi următ.
Maitrakşagiotika, spirit rău, XII, 72.
Maitreyaka, fiul unui vaideha şi al unei ayogavi, X, 33.
Manas, simţul intern, sentimentul, I, 14, 15.
Mandapala, un rişi, X, 23.
Mantras, rugăciuni vedice, I, 3.
Manu Svayambhuva, cel dintîi dintre Mani, I, 33, 61.

Manvantara, perioada unui Manu, I, 79.
Margava, fiul unui nişada şi al unei ayogavi, X, 34.
Marici, un Pragiapati.
Maruta, un alt nume al lui Vaiu, XI, 121.
Maruts, geniii vîntului, XI, 221.
Masas, luni, III, 273.
Maşişia, fiul unui kşatrya şi al unei vaisya, X, 6.
Matsia, numele unei localităţi, II, 19.
Meda, fiul unui vaideha şi al unei nişadi, X, 36, 48.
Mimansa, doctrină filosofică, XII, 109, 111.
Mitra, unul dintre Adityas, XII, 121.
Mlecihas, barbari, II, 33, X, 44.
Mokşa, desfacerea de legăturile corpului, fericirea, I, 98.
Muni, sfînt de un grad superior, I, 59.
Murdhabhişikta, fiul unui brahman şi al unei kşatrya, X, 6.

Nagas, balauri, I, 37.
Nahuşa, un rege din dinastia lunară, VII, 41.
Nara, duhul dumnezeiesc, I, 10.
Narada, unul din Pragiapatis, I, 35.
Narakas, infernul, IV 87, şi următ. XII, 75 şi următ.
Narayana, un apelativ al lui Brahma, I, 10.
Nikşa, o măsură de greutate, VIII, 137.
Nimi, un rege al Mithilei, VII, 41.
Nirghata, un fenomen natural cunoscut numai în clima caldă, I, 28.
Nirriti, divinitatea sud-vestului, XI, 124.
Nirukta, glosarul termenilor obscuri ai Vedei, XII, 111.
Nişada, fiul unui brahman şi al unei sudra, X, 8, 48.
Niviti, renăscut care poartă cordonul sfînt la git, II, 63.
Niyamas, datorii pioase, IV, 204.

Odras, numele unei populaţii, X, 44.
Ottami, al treilea Manu, I, 62.

Pahlavas, numele unei populaţii, X, 44.
Pakşa, jumătate de lună, adică 15 zile, I, 66.
Pala, măsură de greutate, VIII, 135.
Pana, măsură de greutate pentru aramă, VIII, 136.
Pandrakas, numele unei populaţii, X, 44.
Pandusopaka, fiul unui ciandala şi al unei vaidehi, X, 37.
Paniciala, numele unei localităţi, II, 19.
Panigraha, unirea mîinilor sau căsătoria, III, 43.
Paradas, numele unei populaţii, X, 44.
Paraka, un fel de penitenţă, XI, 215.
Paramatma, sufletul universal, VI, 65.
Para Puruşa, marea Fiinţă, XII, 122.
Parivettri, fratele mai tînăr căsătorit înaintea celui mai în vîrstă, III, 171.
Parivitti, fratele mai în vîrstă care nu s-a căsătorit înaintea celui mai tînăr, III, 171.
Parivragiaka, cerşetor ascet, VI, 54.
Pavaka, un nume al lui Agni, XI, 121.

Pindanvaharya, numele special al unui anume pomeni, III, 122.
Pisatcias, vampiri, genii răufăcătoare, I, 37.
Pitris, strămoşi divini, mani, I, 37 ; III, 192 şi următ.
Pradaksina, ceremonie onorifică, II, 48.
Pragiapati, stăpînul creaturilor, numele dat lui Brahma, lui Viragi, celor 10 Maharşis şi Mani, I, 34.
Pragiapatya, un fel de penitenţă, XI, 211.
Prahuta, ofrandă excelentă. III, 73, 74.
Prakriti, natura, materia primordială, I, 5.
Pralaya, distrugerea lumii, I, 6.
Prasita, prînz bun, III, 73, 74.
Pratşetas, unul din Pragiapatis.
Pratşinaviti, renăscutul care poartă cordonul sfînt pe umărul drept, II, 63.
Prayaga, numele unei localităţi, II, 21.
Prithivi, zeiţa pămîntului. III, 86.
Prithu, numele unui rege, VII, 42 ; IX, 44.
Pukkasa, fiul unui nişada şi al unei sudra, X, 18, 48.
Pulaha, unul din Pragiapatis, I, 35.
Pulastia, un Pragiapati, I, 35.
Purana, măsură de greutate, VII, 136.
Puranas, legende vechi, III, 232 ; XII, 109.
Purohita, sfetnic duhovnicesc.
Puruhuta, un nume al lui Indra, XI, 121.
Puruşa, bărbatul dumnezeiesc, I, 11.
Ragiarşi, rişi din casta kşatrya, IX, 67.
Ragias, însuşirea pasiunii XII, 24.
Rahu, un asura, VI, 110.
Raivata, numele celui de al cincilea Manu, I, 62.
Rakşasas, giganţi, genii răufăcătoare, I, 37.
Rasi-Ciakra, zodiac, IV, 69.
Rici, (compus cu Veda = Rig-Veda), numele celei dintîi cărţi a Vedei, I, 3, 25 ; IV, 123, 125.
Ridvigi, preot ajutător, capelan celebrant, II, 143.
Rişi, sfînt, I, 1. — Cei şapte rişis. VIII, 110.
Ritus, cele şase anotimpuri, III, 273.
Rudras, divinităţi cu acest nume, XI, 221.

Sabhya, numele unui foc, III, 110.
Sadhias, genii, I, 2.
Satrindhra, fiul unui dasyu şi al unei ayogavi, X, 32.
Sakalas, ofrande, XI, 200.
Sakha, o parte din Vede, V, 91.
Sakra, un nume al lui Indra, VIII, 386.
Sama, numele cărţii a treia din Veda, I, 23 ; IV, 123, 124.
Samanodakas, rude îndepărtate, V, 60.
Sanhita, colecţiuni de rugăciuni vedice, XI, 77.
Sandyas, datorii ploase, II, 69.
Sankaras, sfintele taine, II, 26 şi următoarele.
Sanniasi, cerşetor ascet, VI, 54.
Santapana, un fel de penitenţă, XI, 212.
Sapindana, numele unei shradha, III, 247.

Sapindas, rude, V, 60 ; IX, 187.
Sarangi, soția lui Mandapala, IX, 29.
Sarasvati, un rîu cu acest nume, II, 17.
Sarasvati, zeița elocinței, VIII, 105.
Sarira, forma văzută, I, 17.
Sarpas, șerpi divini, I, 37.
Sastra, cartea științei, lege, IV, 19.
Satamana, unitate de măsură pentru argint, VIII, 137.
Sattva, însușirea de bunătate, XII, 24.
Savanas, cele trei momente principale ale zilei : dimineața, amiaza și seara, VI, 22.
Savitri, rugăciunea cu acest nume, II, 77.
Shradha, serviciul funebru, ceremonie în cinstea zeilor și a manilor, pomană, III, 122.
Siva sau *Hara*, unul din cei 11 Rudraș, XII, 121.
Smriti, tradițiunea sfîntă, II, 10.
Snataka, ucenicul care și-a terminat ucenicia, stăpînul de casă sau gospodarul, II, 245.
Snatakas, cerșetorii virtuoși, XI, 2.
Soma, zeul lunii și șeful brahmanilor, III, 85 ; IX, 129.
Soma, plantă consacrată lunii și sucul acestei plante, III, 158 ; XI, 7.
Soma-vansa, dinastie lunară, VII, 42.
Sonaka, un sfînt renumit, III, 16.
Sopaka, fiul unui ciandala și al unei pukkasi, X, 38.
Sri, zeița belșugului, III, 89.
Sruti, revelațiune, scrierile sfinte, II, 10.
Sudama, fiul lui Piyavana, VIII, 110.
Sudasa, rege în Ayodhya, VII, 41.
Sudra, om din casta servitorilor, I, 31, 9.
Sumukha, un rege, VII, 41.
Sunahsefa, fiul lui Agigarta, X, 110.
Suparnas, păsări divine, I, 37.
Surasenaka, numele unei localități, II, 19.
Surya, zeul soarelui, IV, 231.
Surya-vansa, dinastie solară, VII, 42.
Suta, fiul unui kșatrya și al unei brahmane, X, 11, 17.
Suvarna, unitate de măsură pentru aur, VIII, 135.
Svadha, exclamare adresată manilor la pomeni, III, 223, 252.
Svapaka, fiul unui kșattri și al unei ugra, X, 19.
Svarga, cerul sau paradisul, locuința zeilor și a celor fericiți, XII, 20.
Svarotșișa, al doilea Manu, I, 62.

Tamas, întunericul primordial, I, 5, — Însușirea întunecimii, XII, 24.
Tamasa, al patrulea Manu, I, 62.
Tanmatras, părțile cele mai fine, atomii, din care constau elementele chimice, I, 15.
Taptakricihra, un fel de penitență, XI, 214.
Tila, planta sesamum orientale, III, 210 ; XI, 91.
Tithi, zi lunară.
Trasarenn, cea mai mică măsură de greutate ce se poate închipui, VIII, 132.

Treta-yuga, a doua perioadă a istoriei lumii, I, 68, 81 şi următ.

Ugra, fiul unui kşatrya şi al unei sudra, X, 9, 49.
Ulkamuka, spirit răufăcător, XII, 71.
Upadhyaya, ajutor de învăţător, II, 141.
Upanayana, iniţiere, investitură, II, 36.
Upanişads, tratate teologice, II, 140.
Upaviti, renăscut care poartă cordonul sfînt pe umărul stîng, II, 63.

Vahni, un nume al lui Agni, XI, 121.
Vaideha, fiul unui vaisya şi al unei brahmane, X, 11, 47.
Vaisya, om din casta negustorilor sau a agricultorilor, I, 31, 90.
Vaisvanari, ofrandă particulară, XI, 27.
Vaivasvata, al şaptelea Manu, I, 62.
Vaivasvata, un nume al lui Yama, VIII, 92.
Vamadeva, un rişi, X, 106.
Vanaprastha, numele unui ascet, VI, 2.
Varuna, zeul apelor, III, 87; VIII, 82 ; IX, 245, 308.
Vasişta, unul din Pragiapatis, I, 35 ; VIII, 110.
Vasus, nişte divinităţi, XI, 221.
Vastospati, un zeu familial, III, 89.
Vata, un nume al lui Vayn, XI, 119.
Vatsa, un rişi, VIII, 116.
Veda sau *Veda-Sastra*, Scrierea sfîntă, I, 3.
Vedangas, cărţi adaose la Veda, II, 105.
Vedanta, partea teologică a Vedei, II, 160.
Vena, un rege de demult, VII, 41 ; IX, 66.
Vena, fiul unui vaideha şi al unei ambasti, X, 19, 49.
Vinasana, numele unui ţinut, II, 21.
Vindhya, muntele cu acest nume, II, 21.
Viragi, un nume al lui Puruşa, I, 32, 33.
Visvamitra, rege din dinastia lunară şi sfînt renumit, VII, 42 ; IX, 134 ; X, 108.
Visvas-Devas, numele unor zeităţi, III, 85.
Visnu, unul din adityas, iar mai tîrziu zeu principal, XII, 121.
Vitana, un fel de aranjare a focului, VI, 9.
Vratyas, excomunicaţi, II, 39 ; X, 20 şi următ.
Vyahritis, cuvinte sacre, II, 76.
Yagiur (compus cu Veda = Yagiur-Veda), numele celei de a doua cărţi a Vedei, I, 23 ; IV, 122, 123.
Yakşa, semizeu, păzitorul comorilor lui Kuvera, I, 37 ; XII, 47.
Yama, judecătorul morţilor şi geniul punctului cardinal miazăzi, III, 37.
Yamas, datorii morale, IV, 201.
Yati, cerşetor ascet, VI, 54.
Yavana, un rege, VII, 41.
Yavanas, numele unei populaţii, X, 44.
Yogiana, măsură de lungime, XI, 75.
Yugas, cele patru perioade sau epoci din istoria omenirii, I, 68, 81 şi următoarele.

Redactor şef : TEODOR VÂRGOLICI
Grafician : ADRIAN AVRAM
Director : DANIEL BRAŞOVEANU
Tehnoredactor : ANCA VASILESCU

Grafica: ALEXANDRU BERCARU

SC CHRATER

Preț 600 Lei

ISBN 973-9017-06-1